

Møte tirsdag den 22. oktober 2013 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 7):

1. Valg og suppleringsvalg av medlemmer og varamedlemmer til valgkomiteen
2. Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 158. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt) (Talen holdt i Stortingets møte 9. oktober 2013)
3. Debatt om regjeringens erklæring (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 18. oktober 2013)
4. Referat

Presidenten: Representantene Anders B. *Werp*, Kåre *Simensen*, Jan Arild *Ellingsen* og Lene *Vågslid*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

for Vest-Agder fylke: Linda *Verdal*

for Hedmark fylke: Lasse *Juliussen*

for Nordland fylke: Tone-Helen *Toftien*

for Rogaland fylke: Sissel Knutsen *Hegdal*

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger meddelelse om at den innvilgede permisjon for representanten Else-May *Botten* er trukket tilbake. – Dette tas til etterretning.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:04:09]

Valg og suppleringsvalg av medlemmer og varamedlemmer til valgkomiteen

Presidenten: Presidenten ber først om forslag på nye medlemmer av valgkomiteen.

Trond Helleland (H) [10:04:33]: Jeg har den glede å foreslå Bjørn Lødemel istedenfor Elisabeth Aspaker og Kristin Ørmen Johnsen istedenfor Ine M. Eriksen Sør-eide.

Presidenten: Bjørn Lødemel og Kristin Ørmen Johnsen er foreslått som nye medlemmer av valgkomiteen istedenfor Elisabeth Aspaker og Ine M. Eriksen Sør-eide, som har trådt inn i regjeringen.

Foreligger det flere forslag?

Harald T. Nesvik (FrP) [10:05:13]: Fremskrittspartiet ønsker å fremme forslag om at Oskar J. Grimstad, Gjermund Hagesæter og Ulf Leirstein, som har vært varamedlemmer, går inn som faste medlemmer av valgkomiteen,

og at det oppnevnes følgende nye varamedlemmer: Bente Thorsen, Mazyar Keshvari og Sivert Haugen Bjørnstad.

Presidenten: Vi kommer tilbake til varamedlemmene. Som nye medlemmer av valgkomiteen er foreslått Oskar J. Grimstad, Gjermund Hagesæter og Ulf Leirstein istedenfor Anders Anundsen og Solveig Horne, som har trådt inn i regjeringen, og Bård Hoksrud, som har blitt statssekretær.

Foreligger det flere forslag? – Så synes ikke, og presidenten foreslår at det voterer på vanlig måte.

Votering:

Bjørn Lødemel, Kristin Ørmen Johnsen, Oskar J. Grimstad, Gjermund Hagesæter og Ulf Leirstein ble enstemmig valgt som nye medlemmer av valgkomiteen.

Presidenten: Presidenten ber så om forslag på nye varamedlemmer til valgkomiteen.

Trond Helleland (H) [10:06:32]: Jeg har gleden av å foreslå Frank J. Jenssen som nytt varamedlem istedenfor Torbjørn Røe Isaksen.

Presidenten: Frank J. Jenssen er foreslått som nytt varamedlem istedenfor Torbjørn Røe Isaksen, som har trådt inn i regjeringen.

Foreligger det flere forslag?

Harald T. Nesvik (FrP) (fra salen): De samme som jeg fremmet forslag om i sted.

Presidenten: Bente Thorsen, Mazyar Keshvari og Sivert Haugen Bjørnstad er foreslått som nye varamedlemmer istedenfor Oskar J. Grimstad, Gjermund Hagesæter og Ulf Leirstein.

Flere forslag foreligger ikke, og presidenten foreslår at det voterer på vanlig måte.

Votering:

Frank J. Jenssen, Bente Thorsen, Mazyar Keshvari og Sivert Haugen Bjørnstad ble enstemmig valgt som nye varamedlemmer av valgkomiteen.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at sakene nr. 2 og 3 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:07:35]

Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 158. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt)

(Talen holdt i Stortingets møte 9. oktober 2013)

Sak nr. 3 [10:07:45]

*Debatt om regjeringens erklæring
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 18. oktober 2013)*

Presidenten: Presidenten vil foreslå at debatten ordnes slik:

Debatten går over to dager og starter med innlegg fra parlamentariske ledere på inntil 10 minutter, med etterfølgende replikkrunde på inntil seks replikker.

44 innlegg på inntil 5 minutter fordeles mellom partiene slik: Arbeiderpartiet 14 innlegg, Høyre 12 innlegg, Fremskrittspartiet 7 innlegg, Kristelig Folkeparti 3 innlegg, Senterpartiet 3 innlegg, Venstre 3 innlegg og Sosialistisk Venstreparti 2 innlegg.

Cirka to tredjedeler av innleggene holdes i dag, de resterende holdes i morgen.

Det åpnes for inntil fire replikker på hvert innlegg etter to av innleggene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet og etter ett av innleggene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Fem statsråder gis en taletid på inntil 5 minutter, med en etterfølgende replikkrunde på inntil seks replikker.

Etter avvikling av fordelt taletid i dagens møte åpnes det for innlegg på inntil 3 minutter. Dagens møte avsluttes senest kl. 22.

Onsdagens møte settes kl. 10 og starter med et innlegg fra statsministeren på inntil 15 minutter, med etterfølgende replikkrunde på inntil tolv replikker.

Så følger de resterende innleggene på inntil 5 minutter, og deretter eventuelle resterende treminutters innlegg fra dagens møte samt de som melder seg under onsdagens debatt.

– Dette anses vedtatt.

Jens Stoltenberg (A) [10:09:58]: Stortingsvalget har gitt landet en ny regjering bestående av Høyre og Fremskrittspartiet. Det er en mindretallsregjering som bygger sitt parlamentariske grunnlag på en samarbeidsavtale med Kristelig Folkeparti og Venstre. Jeg vil ønske den nye regjeringen lykke til i deres viktige arbeid.

Arbeiderpartiet nådde ikke det som var vårt hovedmål ved valget: flertall sammen med SV og Senterpartiet. Men velgerne gjorde også denne gangen Arbeiderpartiet til landets klart største parti. Vi skal forvalte tilliten velgerne har vist oss, på en ansvarsfull måte. Det skal vi gjøre for å løse de mange uløste oppgaver landet vårt fortsatt står overfor.

Både trontalen og regjeringserklæringen bekrefter at det går godt i Norge. Aldri har en regjering overtatt en økonomi som er i bedre stand. Aldri har flere mennesker vært i arbeid. Ledigheten er lav både historisk sett i Norge og sammenlignet med andre land. Produktiviteten er høy. Det er skapt over 350 000 nye arbeidsplasser og flere tusen nye bedrifter.

Det har blitt mer lønnsomt å jobbe. Pensjonsreformen, uføreforhøringen, begrensning i kontantstøtten og endringer i skattesystemet har bidratt til dette.

Arbeiderpartiet er ikke fornøyd. Derfor vil vi forsterke

arbeidslinjen. I forslaget til statsbudsjett for 2014 reduseres skattene på lave inntekter, samtidig som skatteklassen 2 fjernes og hull i skattesystemet tettes. Det vil bidra både til en mer rettferdig fordeling og til at flere får mer igjen for å jobbe.

En ansvarlig oljepengebruk er avgjørende for at den gode utviklingen i norsk økonomi skal fortsette. Det er viktig for næringslivets konkurransekraft og for alle med boliggjeld. Det er også viktig for å unngå en økende todeling i norsk økonomi.

Vi er inne i en periode med sterkt vekst i pensjonsfondet og lav ledighet. Det er derfor i tråd med handlingsregelen at oljepengebruken skal ligge klart under 4 prosent-banen. Vår regjering har fulgt opp dette ved å ligge på 2,9 pst. Jeg håper at den nye regjeringen holder seg til en slik ansvarlig pengebruk.

Det er gjennomført et kunnskapsløft i norsk skole. Tilbakegangen i norsk skole er snudd til framgang. Før falt resultatene på internasjonale undersøkelser. Nå stiger de. Men heller ikke her er Arbeiderpartiet fornøyd. Derfor mener vi det er nødvendig å bygge på den framgangen vi har sett de siste årene, og gjennomføre nye løft i norsk skole. Vi går inn for å doble etter- og videreutdanningen av lærere, mer tidlig innsats for barn som henger etter og mer tilrettelegging for de flinkeste elevene.

Norge har blitt mer mangfoldig og mer rettferdig gjennom de åtte årene vår regjering har styrt. Forskjellene har blitt mindre. Som mange andre land har Norge hatt en tendens til økende ulikhet de siste tiårene. Hos oss stoppet denne tendensen opp i perioden etter 2005.

En moderne familiepolitikk har bidratt både til mangfold og til rettferdighet. Barnehage til alle, til en pris som er til å leve med, pappapermisjon og rett for homofile til å gifte seg med den man elsker er eksempler på dette. I forslaget til statsbudsjett for 2014 viderefører vi denne politikken, med opptrapping til to barnehageopptak i året og ytterligere reell reduksjon i foreldrebetalingen.

Vi vet at det er sterke drivkrefter i samfunnet som drar i retning av økte forskjeller. Vi ser det i arbeidsmarkedet, i boligmarkedet og i aksjemarkedet. Politikken må være en motvekt mot disse kreftene – og i hvert fall ikke det omvendte.

Vi ser også gode resultater innenfor helse og omsorg. Antall behandlinger på sykehusene går opp, og kvaliteten øker. Titusener flere jobber i omsorgsyrkene, og vi har satt bevisst på kvalitet, ny teknologi og samhandling med pårørende og frivillige. Vi har omorganisert sykehusene for å få bedre arbeidsfordeling mellom sykehus, og det er investert mye i kompetanse. Også her vil vi at det skal tas nye løft slik at flere får behandlinger, og at kvaliteten fortsetter å øke. Vårt mål er en million flere behandlinger i norske sykehus, og vi står på vårt løfte om 12 mrd. kr mer til sykehusene. Vi vil lovfeste retten til dagtilbud for personer med demens, og vi vil forbedre tilbudet med brukerstyrt personlig assistanse.

Vår tids viktigste utfordringer er fattigdom og klima. Norge har vært en pådriver for en internasjonal klimavtale. Utslippene i Norge går nå ned. Utslippene er på sitt laveste nivå siden 1995, med unntak av finanskrisetåret

2009. Vi har vært i front for det viktigste enkelttiltaket for å få ned verdens utslipp, nemlig redusert avskoging. Vi bidrar gjerne til å forsterke klimaforliket, og vi skal fortsette å ta ansvar for verdens fattigste. Derfor blir jeg urolig når regjeringen i sin plattform ikke står fast ved at 1 pst. av våre inntekter skal gå til bistand.

Regjeringserklæringen inneholder mye som alle partier kan stille seg bak. Jeg er glad for at dagens regjering følger opp mange av de satsingene den forrige regjeringen satte i gang, som forenkling for næringslivet, digitalisering av offentlig sektor, ytterligere opptrapping av forskning og reform av politi og beredskap.

Den nye regjeringen må måles på det den gjør, og på løftene regjeringpartiene ga før valget. Jeg har forståelse for at der regjeringpartiene er uenige, blir det kompromisser. Men på mange viktige områder var de enige, og de kan ikke forhandle seg bort fra det de var enige om, etter valget. Felles løfter de ga i valgkampen, er ikke å finne igjen i plattformen. Jeg går ut fra at det ikke betyr at de allerede nå har bestemt seg for å bryte valgloftene.

Både Høyre og Fremskrittspartiet lovet minst 12 mrd. kr mer til sykehus. Jeg ser fram til at det følges opp. Begge partier lovet også å avskaffe de regionale helseforetakene. Det lover de fortsatt, men etter to dager sier den nye helseministeren at det er usikkert om de greier å gjennomføre det i løpet av fire år. Det betyr at helseforetakene skal være på oppsigelse i fire år. Det skaper uklare ansvarsforhold, usikkerhet og redusert gjennomføringskraft i den store og viktige sykehussektoren.

Både Høyre og Fremskrittspartiet lovet mange nye, konkrete veiprosjekter utover vår rekordsatsing i Nasjonal transportplan. Jeg er spent på hvordan det følges opp – kombinert med reduserte bompenggeandeler i nye prosjekter. Dette kommer i tillegg til at de lovet mellom 25 og 100 mrd. kr i skatteutt. Arbeiderpartiet sa før valget at alt dette ikke henger sammen. Jeg tror de kommende budsjettene vil vise at vi hadde rett.

Regjeringserklæringen avspeiler noen av de viktigste veivalgene som preget valgkampen, nemlig offentlig finansiert fellesskole eller privatisert skole, en politikk for mer rettferdighet eller skatteutt til dem som har mest fra før, styrkede arbeidstakerrettigheter eller mer midlertidige ansettelser og redusert overtidsbetaling.

For Arbeiderpartiet er det viktig at vi fortsetter å bygge et samfunn hvor våre felles institusjoner og ordninger bidrar til å gi hver enkelt mer frihet. Fellesskolen, helsevesenet og folketrygden er viktige ordninger for å sikre folk frihet.

Den norske modellen handler om å gjøre ting i fellesskap. Jeg vil advare den nye regjeringen mot å rokke ved rettferdighet og fellesskapstenkningen i Norge.

Statsministerens mål var å etablere en flertallsregjering. Det lyktes hun ikke med. Det betyr at flertallet må etableres i Stortinget.

Jeg ser fram til arbeidet i Stortinget. Vi skal ta ansvar som det største opposisjonspartiet, men samtidig stille krav med våre verdier og politiske valg som utgangspunkt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Helleland (H) [10:19:38]: Først: Det er en glede å få ønske Jens Stoltenberg tilbake til Stortinget som stortingsrepresentant. Velkommen hit!

Det er jo et spennende storting, som representanten selv peker på. Vi har en mindretallsregjering, og mye skal avgjøres her i huset, så jeg er glad for at representanten har signalisert at Arbeiderpartiet ønsker å være en ansvarlig og konstruktiv opposisjon.

Så er det jo den forrige statsministerens lodd å skjønne situasjonen og si at det aldri har vært bedre i Norge enn det er nå. Ja, vi er enige om det, det er veldig bra i Norge, men den tidligere arbeidsministeren Anniken Huitfeldt pekte på at arbeidsmarkedet er noe svekket det siste året, og at det er økning i antall ledige. Kristin Skogen Lund i NHO sier at det investeres 20 mrd. kr i Fastlands-Norge, mens det investeres 200 mrd. kr i oljesektoren. Så lavt nivå har det ikke vært på investeringene i Fastlands-Norge siden 1970.

Ser representanten Stoltenberg behov for endringer? Ser representanten behov for brede forlik om viktige samfunnsspørsmål i årene som kommer?

Jens Stoltenberg (A) [10:20:43]: Først vil jeg gjerne takke for lykkeønskningene og at jeg ønskes velkommen til Stortinget. Det er, som jeg har sagt ved enkelte andre anledninger, fjerde gang jeg går fra regjering til storting. Det er hyggelig hver gang. Det er jo alltid begynnelsen på noe nytt og spennende i politikken. Min erfaring er både at det er spennende og viktig å være i Stortinget, og at man etter noen år er tilbake i regjering (munterhet i salen)! Så jeg ser fram til både å være her og å komme tilbake i regjering. Begge deler er bra.

Så var jeg i innlegget mitt flere ganger opptatt av å understreke at vi ikke er fornøyd. Det at vi har Europas laveste ledighet, er bra, men vi er ikke fornøyd. Det at vi får til mye, er bra, men vi er ikke fornøyd.

Vi skal gjøre noe med fastlandsøkonomien, men tallene er helt feil. Det investeres like mye i fastlandsøkonomien som i oljesektoren. Det er blant de myter høyresiden har skapt, som er vrengebilder av hvordan det går i landet vårt. Men jeg bidrar gjerne til å gjøre Norge bedre, gjerne i brede forlik, og ser fram til å samarbeide med mange partier i Stortinget.

Trond Helleland (H) [10:21:43]: Lederen i Oslo Arbeidersamfunn, Fredrik Mellem, har uttalt både i Dagsavisen og i Nettavisen og i en kronikk i VG i dag at Arbeiderpartiet nå må søke kompromiss og brede forlik. Han nevner bl.a. eksempler som nedleggelse av fylkeskommunen, kommunereform og avvikling av helseforetak.

Stoltenberg I-regjeringen var etter manges mening preget av reformer og nytenkning – så var vel ikke velgerne så fornøyd med det – mens Stoltenberg II-regjeringen, som fikk sitte i åtte år, først og fremst har vært preget av mer pengebruk og lite reformer.

Ser representanten Stoltenberg behov for å gjøre noen overordnede endringer for å sikre bedre tjenester til innbyggerne, og ser han behov for å inngå i brede politiske forlik for å ta Norge videre?

Jens Stoltenberg (A) [10:22:32]: Jeg ser absolutt behov for omfattende reformer, i tråd med det som den avgåtte regjeringen har gjennomført i åtte år. Den kanskje største reformen av noen offentlig ordning noen gang er pensjonsreformen. Den har vært et hovedprosjekt for denne regjeringen. Uførefor reformen, som begynner å virke i 2015, er en annen stor reform. Hele omleggingen av Forsvaret er kanskje et av de mest vellykkede eksempler på omstilling i offentlig sektor. Det vi har gjort i sykehuse- ne, er også omfattende omstillinger som gjør at vi nå får mer helse, bedre helse, og også mer igjen for pengene vi investerer i helsesektoren. Så reformer er i tråd med både Stoltenberg I- og Stoltenberg II-regjeringen.

Vi har også lansert nye store prosjekter, som digitalise- ring av offentlig sektor og forenkling for næringslivet, og vi er i gang med mange andre prosjekter, bl.a. omstilling i politiet.

Så vi deltar gjerne i dialog, samarbeid og forlik. Men jeg merker meg at en av de store reformene høyrepartiene lanserte, nemlig avskaffing av helseforetakene, har de nå sagt at de trenger fire år på å utrede. Vi brukte i overkant av ett år på statlig overtakelse av sykehusene i 2001. Denne regjeringen skal bruke fire år på å utrede en justering av reformen. Det vitner ikke om stor gjennomføringskraft.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:23:54]: Også jeg vil ønske Stoltenberg velkommen tilbake til Stortinget. Jeg må inn- rømme at gleden er større når han kommer denne veien enn når han går den andre veien; det må jeg bare få lov å innrømme!

Vi har nå hørt innlegget til Stoltenberg. I den forbindel- se påpeker han den høye sysselsettingen i Norge. Ja, vi har en god sysselsetting i Norge per i dag. Men det er faktisk slik at enkelte har havnet utenfor jobbmarkedet, som er så viktig i velferdsstaten, og det gjelder særlig funksjonshem- mede. Både i trontalen samt i det budsjettet som er fram- lagt, finner man svært få spor etter tiltak knyttet til hvordan vi skal få flere funksjonshemmede i arbeid.

Vil Stoltenberg og Arbeiderpartiet være med på at vi legger om politikken på dette feltet nettopp for å sørge for at også de funksjonshemmede i større grad kan få ta del i arbeidsmarkedet, og dermed også i den velferden som vi andre har?

Jens Stoltenberg (A) [10:24:57]: Jeg aksepterer fullt ut at representanten har større glede av at jeg går fra regje- ring til Stortinget enn det omvendte. Men for at han skal få gleden av at jeg går fra regjering til Stortinget én gang til, må jeg nødvendigvis tilbake til regjering (munterhet i salen). Jeg kan bidra til at det skjer.

Når det gjelder funksjonshemmede, er det mange ting som bør gjøres og skal gjøres. Det ene er at lav ledighet også bidrar til å hjelpe dem som sliter i arbeidsmarkedet, inn. Høy sysselsetting bidrar til det samme. Vi har også lansert økt bruk av lønnstilskudd.

Hele uførefor reformen, som jeg tror er en veldig undervur- dert reform, har ett hovedmål, nemlig at det skal være let- tere å kombinere uføretrygd med arbeid. Det har vi lyktes med i fantastisk grad når det gjelder alderspensjon. Nå er

det mange som kombinerer alderspensjon med arbeid. Får vi på plass den nye uførefor reformen, vil det også være mye lettere å kombinere uføretrygd med arbeid. Det vil være viktig for mange funksjonshemmede.

Men igjen: Dette er et område der vi har oppnådd mye, men der vi er veldig opptatt av å oppnå mer, og vi deltar gjerne i debatter, diskusjoner og forlik med regjeringspar- tiene om det.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:26:14]: Eg deler fullt og heilt representanten Stoltenbergs situasjonsbeskriving. Det er veldig mykje godt i Noreg, ikkje minst når vi saman- liknar med landa rundt om i Europa, og ikkje minst sør i Europa.

Så høyrer eg òg at representanten Stoltenberg seier at han ikkje er fornøgd med alt. På mange måtar seier han at regjeringa burde ha kome lenger på ein del område.

Mitt spørsmål er: Er det noko område der representan- ten Stoltenberg ser at den førre raud-grøne regjeringa har gjort ting som er gale, der ein burde tenkt annleis?

På søndag er det bots- og bededag. Det er mogleg å angra sine synder og på den måten òg koma vidare!

Så mitt spørsmål er ikkje om det er noko område ein ikkje er fornøgd med, men om ein faktisk ser at ein kunne gjort ting annleis og betre.

Jens Stoltenberg (A) [10:27:15]: Jeg skal tenke meg nøye om til søndag om det er områder der vi har gjort noe helt galt. Jeg har mye lettere for å nevne områder der vi gjerne skulle fått til mer. Områder der vi har gjort ting helt galt, har jeg vanskelig for å ta på stående fot; det er viktig å tenke seg nøye om før man kommer med såpass vesentlige utsagn.

Uansett er det slik at når det gjelder f.eks. inkludering, når det gjelder å bringe mennesker som står utenfor ar- beidslivet, tilbake til arbeidslivet, er det områder hvor vi har fått til veldig mye, men hvor det ikke er mulig å si at vi er fornøyd. Derfor ønsker vi å gjøre mer på de områdene. Men det er altså i større grad eksempler på at vi ønsker å gjøre mer enn eksempler på områder hvor jeg vil si at vi har gjort ting helt galt. Jeg lover å tenke nøye på spørsmålet til søndag!

Trine Skei Grande (V) [10:28:21]: Det virker som skiftet fra regjering til storting har gjort representanten Stoltenberg godt. Med god energi, trykk og humor har han plutselig gått inn i salen i en helt ny rolle, og det syns jeg er positivt.

Da representanten Stoltenberg var statsminister Stol- tenberg, leverte han en tale til Kongen som formelt sett også er grunnlaget for denne debatten. I den sto det at han skulle følge opp klimaforliket. Da partileder Stoltenberg holdt sin tale for sitt landsmøte, tror jeg – vi prøvde å ta tida – han snakket samlet om klima og miljø i sju sekun- der. Da partileder Stoltenberg la fram programmet med de fem store utfordringene Norge står overfor, var klima ikke nevnt. Likevel var opposisjonsleder Stoltenberg på parti med meg når han var skuffet over at regjeringen blant sine åtte satsingsområder ikke hadde med klima. Er det sånn at

den forvandlinga nå har skjedd, og at han plutselig er på lag igjen? Kan vi regne med det?

Jens Stoltenberg (A) [10:29:29]: Jeg mener å huske at jeg også hadde godt humør da jeg var statsminister. Jeg kan i hvert fall erindre at jeg lo flere ganger (munterhet i salen), og jeg var i alle fall tidvis engasjert. Jeg ønsker selvfølgelig også å være det i opposisjon. Slik er jeg til å kjenne igjen både som opposisjonspolitiker og posisjonspolitiker – også når det gjelder klima.

En av mine viktigste taler i denne valgkampen var den talen jeg holdt på Utøya i sommer. Den handlet nesten bare om klima. Dessverre – den tok ikke akkurat førstesidene. Men som statsminister, som partileder i et valgår, brukte jeg mye tid på klima. Blant de tingene jeg gjorde som statsminister, var å lede FNs kommisjon for klimafinansiering – et viktig oppdrag for Norge – og vi gjennomførte store tiltak. Vi bidro til to klimaforlik i Stortinget, og jeg vil gjerne bidra til nye klimaforlik – og gjerne forsterke det. Vi har lagt fram to klimameldinger i vår regjering, og jeg håper at det kommer en klimamelding fra den nye regjeringen.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:30:49]: Jeg vil gå litt videre til et – dessverre – veldig alvorlig tema, der man virkelig ikke har lyktes, og der det er svært viktig at man intensiverer arbeidet for å få gode resultater, nemlig tiltak mot fattigdom.

Det er ikke til å stikke under stol at da tidligere finansminister Kristin Halvorsen lovet at fattigdommen i Norge – og særlig barnefattigdommen – skulle bli fjernet med et pennestrøk, var det mange som hadde store forventninger.

Den regjeringen som nå har avgått, har sittet i åtte år, og vi har fått en ny regjering som, gjennom sin plattform, vil vise til en rekke tiltak hvor man har tenkt å sette inn støtet mot fattigdom.

Er representanten Stoltenberg fornøyd med det som den avgåtte regjering har gjort på dette feltet, all den tid antallet fattige barn i Norge aldri har vært høyere enn det er i dag?

Jens Stoltenberg (A) [10:31:53]: Det er på veldig få områder jeg kan si at jeg er fornøyd, og det er derfor jeg mener at vi har mye ugjort på mange områder i politikken. Men det betyr jo ikke at vi ikke har gjort en betydelig innsats. Det er også gjort på disse områdene.

Etter mange år med betydelig vekst i andelen fattige i Norge flatet den ut, og målt slik OECD måler den, gikk den faktisk litt ned for første gang på mange år. Men det er jo ikke bra nok. Det er fortsatt for mange mennesker som sliter med dårlig økonomi, og spesielt barnefamilier.

Den største gruppen der er innvandrere, og integrering av innvandrere er nøkkelen til også å redusere antall fattige barn. Der er arbeid avgjørende. Jeg mener at noen av de tiltakene regjeringen nå har lansert, går i motsatt retning og gjør det mindre lønnsomt, spesielt for innvandrerkvinner, å ta seg jobb. Det vil øke barnefattigdommen. Vi har foreslått flere tiltak over flere år, senest i budsjettet vi nå la

fram, som gjør det mer lønnsomt, spesielt for folk med lave inntekter, å jobbe – spesielt for kvinner som jobber deltid.

Den satsingen vi har hatt over lang tid på rus og psykiatri, er også avgjørende for å bekjempe fattigdom. Så ja, vi er opptatt av å satse, vi har satset, og vi ønsker å gjøre mer.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet over.

Trond Helleland (H) [10:33:19]: Den 9. september ga velgerne de fire partiene på borgerlig side et historisk sterkt flertall, det største borgerlige flertallet i moderne tid, et flertall Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre før valget lovet skulle gi landet en ny regjering. Velgerne ønsket nye løsninger på de utfordringene vi står overfor. Partiene ble tidligere i høst enige om at flertallet skulle forvaltes i fellesskap i Stortinget. Enigheten er nedfelt i en avtale med et felles verdigrunnlag, felles politiske satsingsområder og standpunkter samt beskrivelse av hvilken form samarbeidet skal ha i perioden.

Samarbeidspartiene Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre inngikk en historisk avtale. Snderingene som ble ført med åpenhet og gjensidig respekt, har brakt de fire partiene nærmere hverandre og har bidratt til viktige politiske avklaringer og utforming av felles prosjekt.

Det er mye som er bra i Norge. Derfor skal vi forsterke de gode sidene for å kunne bevare våre felles verdier. Folk skal merke at landet har fått ny regjering. I den politiske plattformen som ble framforhandlet på Sundvolden, med samarbeidsavtalen som et viktig grunnlagsdokument, er Høyre og Fremskrittspartiet enige om åtte satsingsområder som skal bidra til dette.

Det er ingen tvil om at god utdanning danner grunnlaget for fremtiden. Kunnskap gir valgfrihet og framtidsmuligheter for den enkelte uansett bakgrunn. Kunnskap danner også grunnlaget for sosial mobilitet i samfunnet. Regjeringen vil bygge landet for fremtiden ved å realisere kunnskapssamfunnet. Nettopp gjennom å satse på kunnskap viser regjeringen at den ikke har et fireårsperspektiv, men et generasjonsperspektiv. Vi skal satse på et lærerløft, vi skal satse på bedre etter- og videreutdanning, og i samarbeid med lærerrådsorganisasjonene skal vi sørge for at lærere får nye karriereveier og bedre grunnopplæring, slik at læreryrket blir mer utfordrende og givende.

Regjeringen vil bedre konkurransekraften for næringslivet i Fastlands-Norge, slik at det blir skapt flere trygge arbeidsplasser. Innovasjon, kunnskap og teknologi er viktige satsingsområder, slik at Norge står rustet til å møte morgendagens konkurranse i en globalisert verden. De siste åtte årene har Norge blitt mer oljeavhengig, og en todeling av økonomien gjør at det blir stadig viktigere å sikre at vi har flere ben å stå på økonomisk. Derfor vil regjeringen sikre næringslivet over hele landet gode rammebetingelser og styrke det private norske eierskapet. Gjennom å øke satsingen på forskning og etablere flere verdensledende universitetsmiljøer vil regjeringen ha som ambisjon at Norge på sikt skal bli et av de mest innovative landene i Europa.

Tilliten til familien og enkeltmennesket er viktig for å skape et godt samfunn. Politikere skaper ikke, men vi har

valget mellom å gjøre det enkelt for folk å realisere sin skapertrang, eller å gjøre det vanskelig. Vi ønsker å gjøre det enkelt. Derfor vil regjeringen gi enkeltmennesket større frihet til å styre sitt eget liv uten innblanding fra politikere og byråkrater. Regjeringen vil forenkle lover og regler og fjerne unødvendige og særnorske forbud og påbud. Mindre byråkrati, regulering og lavere skatter fører til at makten blir desentralisert. Mennesker med skapertrang og tiltaksløst må gis større armslag.

Den enkelte skal føle seg trygg i og utenfor sitt eget hjem. Trygghet er viktig for den grunnleggende friheten til folk flest. Derfor må hverdagskriminaliteten bekjempes. Samfunnet må reagere tydelig på lovbrudd og ta trusselen fra organisert kriminalitet på alvor. Gjennom et moderne og handlekraftig politi vil regjeringen styrke beredskapen og den operative kapasiteten til å bekjempe kriminalitet. Regjeringen vil sørge for at landet er rustet til å håndtere framtidige kriser. Regjeringen vil øke innsatsen for å styrke sikkerhet og beredskap. Gjennomføringskraften må gjenreises. Det vil legge grunnlaget for et tryggere samfunn.

Regjeringen vil sikre velferdsstaten i framtiden. Gode velferdstjenester til dem som trenger det, er grunnleggende i vårt samfunn og ikke minst viktig for at mennesker som trenger en ny sjanse og nye muligheter, får det. Gjennom et godt sosialt sikkerhetsnett skal alle sikres likeverdige muligheter.

I Norge har vi høy sysselsetting. En jobb å gå til er viktig for personlig utvikling. Det gir en stabil inntekt og sosial deltagelse. Med mange i jobb blir finansieringen av velferdsordningene sterkere og tryggere. Gode helse- og omsorgstjenester når behovet oppstår, skaper trygghet. I dag venter mange unødvendig lenge, eller får et for dårlig omsorgstilbud. Folk som blir sykmeldt i lang tid, risikerer å falle ut av arbeidslivet. Å vente på behandling skaper utrygghet. Regjeringen vil derfor gjennomføre en stor reform i helsevesenet. Pasientenes rettigheter skal styrkes, og den enkelte skal få rett til fritt behandlingsvalg. Det vil sikre at pasienter slipper å stå i kø når det er ledig kapasitet hos private og ideelle aktører.

Regjeringen vil løfte dem som sitter nederst ved bordet i helsevesenet først: rusavhengige og personer med psykiske lidelser. Helseforetakene skal pålegges å prioritere disse pasientgruppene høyere. Regjeringen vil utvikle en omsorgssektor som i større grad preges av kvalitet og aktivitet. De siste årene av livet må ha et meningsfylt innhold, også for eldre som rammes av demens og andre lidelser. Mestring i eget liv må vektlegges sterkere, bl.a. gjennom økt satsing på rehabilitering.

Vårt samfunn har godt utbygde velferdsordninger. De fleste av oss har tilgang til de tilbud vi har behov for, men det er mye som kan bli bedre. Regjeringen vil tette hullene i sikkerhetsnettet for grupper som i dag faller igjennom. Blant annet innebærer dette å sikre mer likeverdige vilkår for barn som vokser opp i fattige familier. Flere voksne som mangler grunnleggende ferdigheter, må få et tilbud om lese- og skriveopplæring. Velferdsordningene har blitt bygd ut gjennom mange år og under skiftende politiske flertall. Likevel er det fortsatt mennesker som ikke får

den hjelpen de trenger, og som opplever store vanskeligheter og problemer. Tilbudet innen rus og psykisk helse må styrkes, og barn i barnevernets omsorg og ungdom under rusbehandling må sikres et godt og individuelt tilpasset utdanningstilbud.

Regjeringen vil bygge landet ved å sørge for bedre konkurransekraft for næringslivet. En vesentlig forutsetning for dette er en effektiv infrastruktur av høy kvalitet. Regjeringen vil gjennomføre nødvendige investeringer for å realisere en stor satsing på infrastruktur.

Nye virkemidler skal tas i bruk for å gjøre utbyggingen raskere og mer effektiv. Norge trenger en rask og helhetlig utbygging av både vei og jernbanenett, med særlig fokusering på stamveinettet og effektive tilknytninger mellom landsdelene. Det vil skape nye bo- og arbeidsmarkedsregioner og er avgjørende for framtidig vekst. En sterk kollektivsatsing vil gjøre at byene kan vokse, og klimautslippene kan gå ned.

Regjeringen vil styrke lokaldemokratiet ved å gjennomføre en kommunereform. Med større og mer robuste kommuner kan flere oppgaver og mer ansvar overføres til kommunene. Fylkesmannens muligheter til å overprøve lokale folkevalgte forsamlinger må begrenses. Regjeringen vil også foreta en gjennomgang av fylkeskommunenes, fylkesmennesenes og statens oppgaver med sikte på å gi mer makt og myndighet til mer robuste kommuner. Større frihet til å finne lokalt tilpassede løsninger vil øke kvaliteten på velferdstjenester. Regjeringen vil også endre inntektssystemet, slik at kommunene får beholde en større del av verdiskapingen der verdiene skapes.

Klimaendringene og en bærekraftig utbygging ligger som en himmel over disse utfordringene og er en viktig del av verdipattformen som også er nedfelt i samarbeidsavtalen.

I 1872, tolv år før parlamentarismen ble innført, sa Johan Sverdrup:

«i det Øieblik, at al Magt og Kraft samles her i denne Sal til Afgjørelse af Samfundets høieste og vigtigste Anliggender, gaar der en stor Vækkelse ud over Landet; (...) der kan ikke længer regjeres uden Storthinget, der maa regjeres med Storthinget».

Jeg er litt i tvil om det vil føre til en stor vekkelser over hele landet, men det vil utvilsomt føre til større interesse for hva som skjer i denne sal.

Høyre vil invitere til samarbeid. Vi vil bidra til at nye ideer og bedre løsninger ikke skytes ned fordi man har feil partinål på jakkeslaget. Vi skal fatte beslutninger som får betydning – ikke bare for vår generasjon, men for kommende generasjoner. Da må vi samarbeide og ta alle forslag på alvor. Vi gleder oss til å ta fatt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [10:42:18]: Først vil jeg få gratulere representanten Helleland med nytt verv som parlamentarisk leder for Høyre. Jeg la merke til at Helleland i sitt innlegg holdt personlig frihet høyt, og det er kjente toner fra Høyre. Målet om mer frihet for enkeltmennesket er et mål også Arbeiderpartiet stiller seg bak, og det er

flere ting i regjeringsplattformen som faktisk peker i den retning, med utbygging av helsetjenester og styrking av det sosiale sikkerhetsnettet som to sentrale tiltak. Personlig frihet og det å kunne råde over eget liv og egen kropp er to sider av samme sak. Derfor lurer jeg på hvordan Høyre kunne sette den personlige friheten og pasientenes hensyn i andre rekke ved å slutte seg til at fastleger skal kunne reservere seg mot å henvise kvinner til abort.

Trond Helleland (H) [10:43:16]: Takk for lykkeønskingene. Det er noen år siden vi jobbet med finnmarskloven, da Helga Pedersen var fylkesordfører og jeg var saksordfører for den. Men det er hyggelig å møtes igjen på denne måten – også i Stortinget.

Reservasjonsrett er en del av den avtalen som er inngått mellom Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet. Vi har sagt veldig tydelig at legenes samvittighet må få lov til å avgjøre dette, men det skal naturligvis ikke gå ut over de kvinner som søker råd om abort. Det betyr rett og slett at de legene som har valgt å reservere seg – dette skal skje i et samarbeid med Legeforeningen – vil måtte bli ført opp på en liste som gjør at pasienter som ikke ønsker å benytte seg av denne fastlegen, faktisk da får tilbud om en annen. Vi vet også at svært mange går direkte til sykehus for å få utført aborttinnngrepet, og den praksisen vil naturligvis fortsette. For den enkelte skal ikke dette være noe problem, men for den legen som ønsker å reservere seg, skal samvittigheten få lov å råde.

Helga Pedersen (A) [10:44:25]: Jeg la merke til invitasjonen fra Høyres parlamentariske leder om levende debatt og reelle beslutninger i Stortinget. Det setter vi selvfølgelig stor pris på.

På radioen i morges hørte vi representanten Tetzschner fra Høyre reagere på det han mente var folk som manglet folkeskikk ved at de sendte mange e-poster til Høyre, nettopp som en reaksjon på forslaget om reservasjonsrett for fastleger.

Kan Høyres parlamentariske leder forstå at folk som stemte Høyre, og som hørte Høyre i valgkampen si at de ikke ville innføre en sånn reservasjonsrett, nå gir uttrykk for dette?

Mitt andre spørsmål er: Vil Høyre forsikre seg om at Stortinget får denne saken til behandling?

Trond Helleland (H) [10:45:19]: Representanten Tetzschner kan svare for seg selv, men jeg tror han deler opplevelse med svært mange andre her i huset; at vi har fått budskapet, det er mottatt, og vi har fått det ca. 200–300–400–500 ganger i samme form. Da er det lov å si ifra at nå har jeg mottatt denne mailen, nå ønsker jeg ikke nødvendigvis å motta så mange flere. Det betyr ikke at vi dermed ikke respekterer dem som har annet syn på dette, og jeg skjønner veldig godt at det også i Høyre vil være delte meninger om dette spørsmålet. Hovedsaken er rett og slett at så vidt vi vet, er det ganske få leger i Norge som ønsker å reservere seg av samvittighetsgrunner. Det synes vi de må få lov til, men det må ikke gå på bekostning av de jentene som ønsker bistand til abort. Dermed burde

ikke dette være noe stort problem, fordi det gjelder svært få leger, og alle skal ha krav på et tilbud – som de naturligvis må få – uavhengig av den fastlegen de har.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:46:37]: Jeg vil også gratulere representanten Trond Helleland med nye viktige oppgaver. Vi har hatt gleden av å sitte i samme komité og jobbe med kommunale saker. Nå skal vi begge inn i nye oppgaver, og selv skal jeg få lov til å ha det privilegiet å jobbe med familie og kultur. Det er da naturlig å stille et spørsmål som knytter seg til familiepolitikken, fordi jeg har positive forventninger til den nye regjeringen når det gjelder familiepolitikk. Da tenker jeg ikke bare på kontantstøtte og slike viktige reformer, men også at vi kan rette opp noen av de feilene som de rød-grønne partiene har gjort. Jeg vil bare peke på ett område: Hvis vi ser på det budsjettet som de rød-grønne nå har lagt fram, har de bl.a. nesten utradert statlig tilskudd til forebyggende familievern.

Mitt enkle spørsmål er: Hva kan familiene forvente seg av den nye regjeringen?

Trond Helleland (H) [10:47:40]: Takk for det til representanten Bekkevold.

Det blir spennende å utmeisle denne familiepolitikken i fellesskap. Dette er også godt omtalt i den samarbeidsavtalen som Kristelig Folkeparti er en del av.

Hovedpoenget vårt – og jeg tror også Kristelig Folkeparti vil dele det – er at vi må ha tillit til den enkelte familie. Den enkelte familie gjør valg basert på sine individuelle forutsetninger. Den enkelte familie vet best hvor skoen trykker. Det å ta familien på alvor, tror jeg er det viktigste skillet mellom denne og den forrige regjeringen, der policyen har vært at det er bedre at politikerne bestemmer enn at familien bestemmer. Når vi kommer til det forebyggende familievernet, er det klart at dette er en sak som vil bli drøftet, og vi har åpenbart felles interesse i å styrke familiens rolle, og i å sørge for at familier kan holde sammen dersom det er grunnlag for det. Derfor er familievernet viktig. Jeg regner med at representanten Bekkevold vil få full anledning til å diskutere dette i komiteen.

Ola Elvestuen (V) [10:49:01]: Et av de viktigste punktene i samarbeidsavtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet er at vi i denne perioden skal forsterke innholdet i klimaforliket. Likevel finner regjeringen i sin regjeringsplattform ikke rom for at dette med klimaendringene, som er vår generasjons største oppgave, ikke skal være en av regjeringens åtte satsingsområder.

Da blir mitt spørsmål: Vil regjeringen og regjeringspartiene følge opp forsterkning av klimaforliket med konkret politikk og være pådriver for en mer offensiv klimapolitikk, eller vil vi få den situasjon, som representanten Helleland også refererte til ved å sitere Johan Sverdrup, at all makt ligger i denne sal, og at Venstre må ha en oppgave med å være pådriver og påse at regjeringspartiene følger opp dette med konkret og offensiv politikk?

Trond Helleland (H) [10:50:09]: Nå har vi mange ganger blitt konfrontert med at klima ikke var et av de åtte hovedmålene, men svaret på det er egentlig veldig enkelt: Dette er en del av det verdigrunnlaget som de fire partiene ble enige om i Nydalen. Det er på en måte en honnør til Venstre og Kristelig Folkeparti at vi har dette som en bunnplanke i det samarbeidet vi nå går inn i, og jeg regner med at representanten Elvestuen – både i denne sal og i gode dialoger med regjeringspartiene – vil få full mulighet til å påvirke og forsterke klimapolitikken. Det er i vår interesse like mye som i de andre partienes interesse at vi kan nå de klimamålene som Norge har forpliktet seg til.

Det er bare å se på samferdsel med den offensive kollektivsatsingen som det legges opp til, der de fire partiene før valget også gjorde framstøt for å bygge Fornebu-banen, for å ha T-banetunnel under Oslo – det er mange viktige klimatiltak innen mange sektorer som vi skal stå sammen om.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:51:31]: Fyrst vil eg gratulere Helleland med ny posisjon. Me har møttest i ulike samanhengar i åtte år, og det vert òg spennande å diskutere politikk i denne samanhengen.

I Stortinget har Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet før valet gjort det klart at ein ikkje går inn for tvangsnedlegging av kommunar. Regjeringa varslar eit breitt forlik om ny kommunestruktur. Statsminister Solberg sa i valkampen at tvang er endestasjonen på ein lang prosess. Ser Høgre seg tent med å gjennomføre ei så djuptgripande reform med knappast mogleg fleirtal i Stortinget, og vil regjeringa avklare om ein går inn for tvangsnedlegging av kommunar før ein inviterer til drøfting i Stortinget? Vil representanten Helleland ta initiativ til ei slik avklaring?

Trond Helleland (H) [10:52:26]: Jeg håper at representanten Navarsete har lest avtalen og plattformen godt. Der er det mye som jeg vet at også Senterpartiet innerst inne synes er god politikk, nemlig å gi større makt til kommunene og å delegerer makt og myndighet fra stat og fylkesmann til kommunene.

Når det gjelder kommunereformen, har vi sagt veldig tydelig at vi først må se på hvilke oppgaver en kommune skal ha – altså oppgavefordelingen, det å kunne skape robuste og sterke kommuner i utgangspunktet, og det å gi kommunene større ansvar, større muligheter til å gjennomføre politikk, med mindre innblanding fra staten og mindre grad av interkommunale selskaper som svever litt mellom forvaltningsnivåene.

Når den oppgavefordelingen ligger klar, må Stortinget sette seg ned og velge prinsipper for hvordan dette skal skje. Derfor er det feil å begynne med å tegne kartet, og det er feil å slå fast om det skal brukes tvang eller ikke. Vi må først bli enige om oppgavefordelingen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:53:41]: Jeg tror belastningen ved å motta 500 e-poster nok er betydelig mindre enn belastningen det medfører å møte sin leges moralske fordømmelse i en veldig sårbar situasjon. Det er et

perspektiv representanten Helleland ikke har nå, men som Høyre har hatt inntil nylig, og det står følgende å lese på Høyres nettsider under overskriften «Moralske debatter ut av legekantoret»:

«Hensynet til pasienter må her gå foran hensynet til legene»

og at

«denne uenigheten må tas i det offentlige rom, ikke av den enkelte lege i møte med hver enkelt pasient».

Det sier ikke Høyre nå mer. Nå sier statsministeren at dette er en for viktig sak å redusere til kvinnesak. Vi i SV mener at dette er kvinnesak, og derfor har vi fremmet et forslag som sikrer at dette blir behandlet i Stortinget. Det skal også Høyres representanter ta stilling til. Så mitt enkle spørsmål til Helleland er: Vil Høyre, som de har tradisjon for, fristille sine representanter i denne saken, eller vil parlamentarisk leder Helleland benytte seg av partipisk for å sikre en «deal» med Kristelig Folkeparti?

Trond Helleland (H) [10:54:41]: Nå har jeg gått av som innpisker, så pisker er overlatt til en annen person i Høyres gruppe. Men det er klart at når tre partier i en forpliktende avtale signerer et dokument som sier at en ønsker å se på dette med reservasjonsretten i samarbeid med Legeføreningen, er det en avtale vi vil holde oss til. Representanten Serigstad Valen burde være kjent med evnen til å inngå kompromisser gjennom et åtteårig samboerskap i regjering med Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og sånn vil det også være for Høyre. Mange av våre primærstandpunkter er nå kokt inn i kompromisser, og sånn vil det være framover.

Når det gjelder å stille representantene fritt, har Høyre hatt en tradisjon for det når det gjelder spørsmålet om selvbestemt abort. Da har det vært en sak for den enkeltes personlige samvittighet. Men her snakker vi altså om noen leger som ønsker å utøve sin samvittighet ved å kunne reservere seg. Det viktigste er at dette blir gitt en innramming som gjør at alle kvinner får et fullverdig tilbud om abort dersom det er ønskelig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:56:10]: Den 9. september gikk det norske folk til stemmeurnene for å velge et nytt storting. Resultatet av dette valget var at det ble en historisk høy oppslutning om de ikke-sosialistiske partiene. Gjennom hele valgkampen hadde disse fire partiene på borgerlig side lovet velgerne at dersom det ble et flertall for Venstre, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet, ville dette medføre at det ville bli et regjeringsskifte. Da valgresultatet var endelig klart, gjorde disse partiene akkurat det de hadde lovet sine velgere: De satte seg sammen for å se om det var mulig å sondere seg fram til en mulighet for en felles regjering av alle partiene, eller om det var naturlig at noen – ikke alle – gikk videre for å diskutere en regjeringsplattform.

Som vi alle i denne sal i dag er kjent med, kom man til en konklusjon etter at disse sonderingene var unnagjort:

Man ble enig om en historisk samarbeidsavtale mellom de fire partiene, men det ville bli dannet en mindretallsregjering utgått av Høyre og Fremskrittspartiet. Den framforhandlede avtalen mellom de fire partiene er på mange måter et historisk dokument, all den tid det vel er første gang at en norsk mindretallsregjering har en så avklart og omfattende avtale med andre partier i Stortinget og som ikke selv sitter i regjering. Avtalen er riktignok på ingen måte uttømmende, men danner et grunnlag for hvordan en vil arbeide, og ikke minst hvilken politikk en vil føre på gitte områder. Regjeringen Stoltenberg innleverte så sin avskjedssøknad den 14. oktober, og den nye regjeringen ble utnevnt den 16. oktober.

Noen spør seg om dette skiftet egentlig vil få noe å si for den enkeltes hverdag. Svaret på dette er et rungende ja. Det vil bli en ny kurs med en ny regjering utgått av de politiske partiene som nå sitter i regjering. Det er imidlertid klart at dette er en mindretallsregjering. Dette innebærer at den politiske makten igjen tilbakeføres til det arbeidet som skal gjøres her i Stortinget, etter åtte år med et avklart rød-grønt flertall i regjering, der man helt klart har kunnet merke seg at de aller fleste saker og beslutninger var ferdig behandlet – og nærmest opplest og vedtatt – før de kom til Stortinget. Dette vil nå ikke lenger være tilfellet.

I den forbindelse er det fristende å gjøre som min kollega Trond Helleland og sitere fra Johan Sverdrups tale fra 1872 om den såkalte statsrådssaken, der han uttalte:

«(...) i det Øieblik, at al Magt og Kraft samles her i denne Sal til Afgjørelse af Samfundets høieste og vigtigste Anliggender, gaar der en stor Vækkelse ud over Landet».

Jeg er nok enig med representanten Helleland i at jeg er litt usikker på om – uansett hvilket parti som hadde stått ved makten og hvordan man gjør vedtakene – vekselen hadde vært så stor, og det ville nok fortsatt kommet betydelig kritikk fra befolkningen i en rekke saker. Og slik skal det være, for vi befinner oss i et demokrati, og da er nettopp det å høre på folket svært viktig.

Men dette sitatet skal ikke tolkes slik fra min side at alt nå skal vedtas her i Stortinget, for dette er jo også denne regjeringens oppløp til at man ønsker å formidle og flytte myndighet ut til kommunene. I dette ligger det nettopp at man ønsker å komme fram til en ny kommunereform. Da er det viktig at man begynner i riktig ende og først ser på hva slags myndighet kommunene skal ha. Hvilke type oppgaver ønsker man at den enkelte kommune skal kunne ta stilling til og ha avgjørende myndighet i? Hvilke oppgaver skal man kunne flytte fra fylkesmannen over til en kommune? Jeg tror de aller fleste av oss har sett at det som en følge av Samhandlingsreformen i denne tiden er svært mange kommuner som har problemer knyttet til kompetanse. Vi har sett det innenfor barnevernet og på en rekke andre områder.

Dersom man skal få på plass en ny og mer effektiv kommunestruktur, er det nettopp tjenestetilbudet til innbyggerne som skal stå i fokus. For det er ingen tvil om at når det gjelder kommunegrensene, så er en viktig faktor i dag nettopp hvilke tilbud – og kvaliteten på tilbudet – den enkelte mottar, noe som kan være avhengig av denne struk-

turen. Dette ser vi som sagt både innenfor barnevernet, Samhandlingsreformen, etc.

Videre synliggjør regjeringen også gjennom sin plattform at man ønsker å tilføre kommunene denne beslutningsmyndigheten for å få på plass den kompetansen som det er behov for. Dette kommer til å kreve større kommuner, fordi enkelte kommuner i dag er for små til å kunne yte det tjenestetilbudet som kommunens innbyggere har behov for, og som de kommer til å kreve i framtiden.

Innenfor en rekke områder i denne regjeringsplattformen viser man at man tar innbyggerne på alvor. Man viser gjennom plattformen den politikken som skal føres, at enkeltmennesket skal stå i fokus, og at man ønsker å gjennomføre en enklere hverdag for folk flest. Man ønsker å skape trygghet for familien, man ønsker å skape den tryggheten gjennom bl.a. å sikre at den enkelte har jobb, samtidig som man sier klart fra om at man også skal ha et sosialt nettverk som fanger opp den delen av befolkningen som faller utenfor dette.

Videre er næringspolitikken svært viktig for denne regjeringen. Det er viktig at vi sørger for at gründeren, og de som har ideene der ute, får mulighet til å kunne realisere dette, og at den tiden man da bruker – både av sin egen og andres tid – blir brukt til å skape arbeidsplasser, skape verdier, at vi sørger for at man ikke bruker unødig tid til innrapporteringer, skjemavelde, at vi unngår å pålegge disse gründerne arbeidsoppgaver som ikke er nødvendige.

I den sammenheng kommer også den faktoren inn som dreier seg om det offentliges rolle. Det offentliges rolle skal være tilrettelegging. Det offentliges rolle skal også være å kontrollere, men vi må ikke gripe unødig inn i hverdagen til den enkelte slik at de hemmes av det. Da blir også skatte- og avgiftspolitikken svært viktig, for denne regjeringen har varslet at man vil gjøre skatte- og avgiftsendringer i budsjettet som kommer, og det gjør man jo ikke fordi man ønsker å lage problemer for folk. Det er akkurat det motsatte: Man ønsker å endre skattesystemet slik at den enkelte kan få lov til å beholde litt mer av sin egen inntekt – ikke av statens penger, men beholde litt mer av sin egen inntekt til å bruke slik som man ønsker. Man ønsker å endre arveavgiften – selvfølgelig – for den type beskatning hører ingen steds hjemme i det norske samfunnet, og det har regjeringen gitt beskjed om. Det samme gjelder innslagspunktet i formuesskatten. Det må endringer til, for i dag har vi et skattesystem som forhindrer at vi skaper verdier, og det er ikke nødvendigvis til det beste for samfunnet.

I et replikkordskifte med undertegnede og Trond Helleland henviste representanten Stoltenberg bl.a. til de regionale helseforetakene. Ja, det er riktig at man opprettet de regionale helseforetakene veldig kjapt – ja, man trodde iallfall det, for det gikk faktisk ett og et halvt til to år før man fikk på plass en åpningsbalanse for disse helseforetakene. Man gjorde det kanskje litt for raskt, og det skapte store problemer til å begynne med. Derfor må vi også på dette feltet sørge for at vi gjør ting i riktig rekkefølge. Vi må få på plass den nasjonale helseplanen, og så kan man begynne å arbeide med å legge ned de regionale helseforetakene.

Man vil ha et samferdselsløft med denne regjeringen, men vi må også ta hensyn til at den avgåtte regjeringen har brukt åtte måneder på å legge fram et statsbudsjett, og da må man også ha respekt for at man trenger litt mer enn tre uker til å legge fram sitt eget helhetlige budsjett. Derfor vil noe ta litt lengre tid, men denne regjeringen kommer til å levere, det er jeg helt trygg på.

Så vil jeg helt avslutningsvis – og det er noe av det aller viktigste i mitt innlegg – invitere alle partier til å gå sammen og prøve å skape flertall for de store reformene. Det er viktig at disse reformene kan stå seg gjennom forskjellige regjeringer. Denne regjeringen kommer til å sitte lenge, men det kan hende at flere partier på sikt vil ønske å slutte seg til, og da må alt stå ved lag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte – representanten Helga Pedersen.

Helga Pedersen (A) [11:06:53]: Takk for det, president! La meg også gratulere representanten Nesvik med et nytt og viktig verv!

Det er nok flere enn meg som har notert seg at det er litt forskjell på den måten Fremskrittspartiet uttrykte seg på i opposisjon, og nå, etter at man har fått regjeringsmakten. Det gjelder både hvordan man sier ting, og ikke minst innholdet i politikken.

Jeg vil starte med å berømme Fremskrittspartiet for at man faktisk har turt å sette mange av kjepphestene på stallen, og at man nå ser på innvandring som et gode, som en kilde til økonomisk vekst, og at man slutter seg til klimaforliket, pensjonsforliket, handlingsregelen, og at Sameetinget fortsatt skal bestå. Jeg mener det er en styrke for Norge at det er tverrpolitisk enighet om hovedlinjene på disse viktige politikkområdene.

Men spørsmålet mitt til representanten Nesvik er: Har Fremskrittspartiet skiftet mening på alle disse viktige politikkområdene, eller lovet man mer i valgkampen enn det man visste man kunne holde?

Harald T. Nesvik (FrP) [11:07:56]: Fremskrittspartiet fikk 16,3 pst. ved høstens valg – 83,7 pst. stemte altså ikke på oss. Så er det slik at man nå skal inngå i et samarbeid, og det burde jo Arbeiderpartiet etter en del år i den situasjonen ha forståelse for. Fremskrittspartiets politikk ligger fast, men når vi skal få disse tingene gjennomført, må det gjøres i samarbeid med andre partier. Denne plattformen som ligger til grunn, er et svært godt arbeidsdokument som går i den retningen som Fremskrittspartiet ønsker, og det er jeg veldig godt fornøyd med.

Helga Pedersen (A) [11:08:36]: Jeg har veldig stor forståelse for at man i en regjering må gi og ta, men selv ikke i de mest optimistiske øyeblikkene i valgkampen kunne jo Fremskrittspartiet ha forutsatt et rent flertall. Likevel tok man svært få forhold når man lovet ting.

Så er det også litt overraskende at selv på en del områder der vi vet at Høyre og Fremskrittspartiet er enige, så har man forhandlet bort kjernesaker. Det gjelder f.eks. egenkapitalkravet, og jeg vil for min del si at jeg synes

det er positivt at man ikke foreslår å legge ned fylkeskommunen, at pappapermen består, og at nynorsk-faget består.

Men nå er det mange som er veldig spent på statsbudsjettet: Kan vi forvente at Høyre og Fremskrittspartiet holder løftene om vesentlig mer penger til sykehus, vesentlig mer penger til raskere vei, og vesentlig mer penger til politiet, som man lovet i valgkampen?

Harald T. Nesvik (FrP) [11:09:33]: Da vil jeg bare minne om at denne regjeringen som nå har tiltrådt, har sittet i seks dager. De som laget den forrige regjeringen – utgått av de rød-grønne partiene – har altså brukt åtte måneder på å legge fram et budsjett. Så nå sitter man og gjør sitt beste for å se på hvilket handlingsrom man har – hvor kan man få snudd disse pengene inn mot den sektoren som er så viktig for oss.

Det kommer man til å se resultatene av når den proposisjonen legges fram i denne salen som en tilleggsproposisjon. Da skal representanten Helga Pedersen og undertegnede få mer enn nok tid til å diskutere de ulike satsingsområdene.

I den forbindelse vil jeg også replisere litt til representanten Helga Pedersen: Gjennom hele valgkampen – uansett hvor jeg befant meg ble jeg møtt med spørsmål om hvor det har blitt av nettolønnsordningen for sjøfolk og heving av taket. Det har plutselig blitt borte i den avgåtte regjeringens budsjett. Der står det at man vil komme tilbake til det. Så jeg tror nok at man skal gå litt i seg selv.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:10:54]: Kristelig Folkeparti var svært fornøyd med formuleringene i samarbeidsavtalen om at «avtaleinstituttet i landbruket opprettholdes», og at det legges vekt på forutsigbarhet og økt lønnsomhet.

Vi var likevel mindre fornøyd med regjeringsplattformen – særlig forslaget om å fjerne boplikten, odelsretten og kutt i overføringene til landbruket. Men Høyre-politiker Svein Flåtten har overfor avisa Nationen forsikret at endringene skal skje gradvis, og at det er først når lønnsomheten øker at overføringene skal reduseres.

Er Fremskrittspartiet enig med Høyre i dette?

Harald T. Nesvik (FrP) [11:11:41]: I landbruksavtalen er det et vell av forskjellige tiltak og støtteordninger. Det som nå er prioritert fra Fremskrittspartiets side, og som landbruksministeren har uttalt, er å se på alle disse ordningene. Hvordan kan man forenkle dem, se på strukturene som ligger der, gjøre dem mer effektive, slik at bonden kan få mer igjen for det han produserer og selger til den enkelte kunde? Hvordan kan vi få til mer konkurranse innenfor sektoren?

Alt dette må vi komme tilbake til, og representanten Andersen Eide vil få veldig god anledning til å diskutere disse sakene.

Når det gjelder landbrukssektoren, legges det opp til først å se på effektivisering og overføringer, og så må man komme tilbake til resten på et senere tidspunkt.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:12:42]: I det norske folket er det stor motstand mot EU-medlemskap. Noregs forhold til EU er eit viktig tema òg for denne salen – for folkestyret vårt. Regjeringa har gjort forholdet til EU og EØS til eit innanriksspørsmål gjennom å løfte det opp til Statsministerens kontor med ein eigen statsråd der.

Mitt spørsmål er: Kvifor har denne regjeringa – i motsetning til dei tre føregåande regjeringane – latt vere å ha med eit punkt i regjeringserklæringa om at regjeringa ikkje vil søkje om EU-medlemskap utan å levere avskjedssøknad? Har Framstegspartiet med dette opna for at regjeringa faktisk kan kome til å levere ein slik søknad i løpet av perioden?

Harald T. Nesvik (FrP) [11:13:31]: Fremskrittspartiet tar på alvor at folket gjennom folkeavstemninger har sagt at det ikke vil bli medlem av EU, og vi respekterer folket.

Pål Farstad (V) [11:13:58]: Jeg takker Harald T. Nesvik for innlegget og benytter anledningen til å gratulere ham med vervet som parlamentarisk leder for Fremskrittspartiet.

Til spørsmålet: Norge kommer dårlig ut når det gjelder entreprenørskap, nyskaping og antallet nyetableringer av bedrifter. Venstre er bekymret for at de sosiale rettighetene for selvstendig næringsdrivende er så svake eller mangelfulle at det blir mer fristende å være arbeidstakere enn å satse selv.

Fremskrittspartiet har tidligere støttet Venstre i at det er nødvendig med en helhetlig gjennomgang av vilkårene for enkeltmannsforetak. I Sundvolden-erklæringen er det oppløftende takter når det gjelder forenkling av regelverk, men vi kan ikke se hva man vil gjøre for å styrke de sosiale rettighetene for selvstendig næringsdrivende.

Det konkrete spørsmålet er: Er det slik at Fremskrittspartiet i regjering ikke vil gjøre noe med det, eller kan vi nå vente at det blir tatt nødvendige initiativ for å bedre de sosiale rettighetene for selvstendig næringsdrivende?

Harald T. Nesvik (FrP) [11:15:00]: Man kan forvente og det ligger også helt klart i plattformen at når det gjelder selvstendig næringsdrivende, særlig gründerbedrifter og små og mellomstore bedrifter, som faktisk utgjør over 99 pst. av næringslivet i Norge, har også de et behov for et sikkerhetsnett. I den politikken som ligger her, vil man sørge for at rammevilkårene til disse bedriftene blir ivare tatt på en skikkelig måte. Det handler om byråkrati og bruken av tid, og i den forbindelse vil man vurdere alle typer tiltak. Det som representanten selv tok opp i sitt innlegg, vil helt sikkert også vurderes.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:15:47]: Det vert mange gratulasjonar i dag, men gratulerer med – som eg las i avisa – kanskje den viktigaste jobben for regjeringa dei neste fire åra. Eg trur i alle fall at representanten får spennande tider framover.

Vi er jo komne i den situasjonen, anten vi likar det eller ikkje, at Framstegspartiet vil ha heilt avgjerande innverknad på Noregs klimapolitikk dei neste åra, og aller

mest ved at dei har dei tre viktigaste statsrådspostane for klimapolitikken ved sidan av miljøvernministeren: finansministeren, olje- og energiministeren og samferdselsministeren. Heldigvis er det ikkje Framstegspartiet sitt program, men samarbeidsavtalen og regjeringserklæringa som skal styre. Der er det mange bra ting om å forsterke politikken. Men avgjerdene som har betydning for klimapolitikken, går langt forbi det som er omtala der: i avgiftspolitik og budsjett, i prioriteringar innanfor samferdsel og i tildelingsrundar i Olje- og energidepartementet.

Kan representanten Nesvik bekrefte at Framstegspartiet vil forsterke klimapolitikken i sitt daglege arbeid i regjeringa i dei tre departementa?

Presidenten: Presidenten vil minne om at innlegg i salen skal adresseres til presidenten.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:16:56]: Når det gjelder klimapolitikken, framgår det tydelig av plattformen at man vil respektere klimaforliket som er inngått. Fremskrittspartiet ønsket i sin tid faktisk også å delta i det arbeidet, men de daværende regjeringspartiene holdt Fremskrittspartiet utenfor den muligheten.

Det ligger flere ting i plattformen som har med forsterking av klimapolitikken å gjøre. Det går bl.a. på det som har med miljøteknologi å gjøre. Det er svært viktig at vi kommer videre. Men det kanskje viktigste arbeidet som gjøres i denne sammenhengen, er at vi tar i bruk de virkemidlene som faktisk virker, at vi ikke går inn for den type prosjekter som bl.a. CO₂-rensing og den såkalte månelandingen på Mongstad, som har kostet norske skattebetalere svært mange milliarder, fordi man har laget egne prestisjeprosjekt og ikke har sett på hva man faktisk kunne ha gjort annerledes.

Ja, i det daglige kommer Fremskrittspartiet faktisk til å se hva som virker og legger opp politikken ut ifra det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:18:23]: Eg vil starte mitt innlegg med å gratulere den nye stortingspresidenten. Eg ser fram til å arbeide under hans leiing. Eg kan vel adressere det slik at eg ser fram til å arbeide under di leiing, president.

Etter valet opplever Stortinget ein ny vår. Etter åtte år med fleirtalsregjering opplever me at Stortinget igjen skal vere arena for forhandlingar, endring og forbetringar av regjeringas mange forslag i ulike saker. Det vil gi ein ny dynamikk og ein ny moglegheit for Stortinget.

Trond Helleland har allereie sitert Johan Sverdrup – «all makt i denne sal». Når ein no skal snekre politikken og regjeringa er avhengig av å sikre fleirtal for alle saker i Stortinget, vil Stortingets betydning som politisk arena naturleg nok bli endra. Det meiner eg er positivt for demokratiet.

Etter stortingsvalet er den parlamentariske situasjonen endra. Me har fått ei mindretalsregjering av Høgre og Framstegspartiet, og eit samla sentrum er nok ein gong ein maktfaktor i Stortinget – det gir spanande moglegheiter.

Då eg tala til Kristeleg Folkepartis landsmøte i vår, sa eg følgjande:

«KrF vil bidra til at eit ikkje-sosialistisk fleirtal skal gi landet ei ikkje-sosialistisk regjering. Me vil gå inn i opne samtalar med dei andre opposisjonspartia for å avklare grunnlaget for ei ny regjering. Det som avgjer, er politikken. Konklusjonen vil derfor avhenge av styrkeforholdet mellom partia og framfor alt av politisk plattform og partiets gjennomslag.»

Kristeleg Folkeparti har følgd oppskrifta og innfridd våre løfte. No er det vår jobb å bruke posisjonen i Stortinget til å setje vårt stempel på politikken me skal vedta. Grunnmuren for samarbeidet med regjeringa er samarbeidsavtalen; avtalen der Kristeleg Folkeparti og Venstre har fått gjennomslag for ei rekke saker og som regulerer korleis me skal vere eit konstruktivt opposisjonsparti. Samarbeidsavtalen mellom dei to regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti og Venstre gir forpliktingar og høve til påverknad for alle partar. Avtalen sikrar to ting: Landet får ei styringsdyktig regjering, og Kristeleg Folkeparti og Venstre får ein nøkkelposisjon i Stortinget.

Resultatet av valet og sonderingane gir Kristeleg Folkeparti auka innverknad dei neste fire åra. Ja, me har faktisk oppnådd meir på to–tre veker enn ein oppnådde dei siste åtte åra med ei raud-grøn fleirtalsregjering.

Kristeleg Folkeparti gjekk til val på familie- og menneskeverd. No får familiane større valfridom og fleksibilitet. Kontantstøtta blir styrkt og vil på nytt bli innført for toåringar. Me set grenser og gjer politiske val som stoppar reisa mot eit sorteringssamfunn.

Kristeleg Folkparti og Venstre har sikra eit vern av dei sårbare områda utanfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Me har sikra konkrete tiltak for å hjelpe barn som lever i fattige familiar i vårt eige land.

Me har fått på plass ein avtale som sikrar ei varig endring, der barnefagleg vurdering skal stå sterkare i vurderinga av asylbarna, og ei eingongsløysing for langtidsbuande barn og deira familiar frå land med returavtale.

Me har sikra at linjene i norsk alkoholpolitikk skal ligge fast.

Me har sikra kunnskap om vår kristne kulturarv i skulen.

Me har fått gjennomslag for å greie ut lovfesta rett til heildøgns pleie og omsorg med sikte på innføring i løpet av denne fireårsperioden.

Og ikkje minst har me fått gjennomslag for å føre ein offensiv klimapolitikk og styrkje det klimaforliket som ligg til grunn.

Øg regjeringsplattforma vitnar om at me har fått ei regjering som vil både lytte og lære. Kristeleg Folkparti har notert seg fleire gode saker i regjeringsplattforma, og det er umogleg å nemne alle. Eg har likevel lyst til å trekke fram nokre saker som me ser særdeles positivt på. Den nye regjeringa seier:

- Dei vil reformere ordningane med omsorgsløn og pleiepengar for foreldre med sjuke og funksjonshemma barn, som oppfølging av Kaasa-utvalets innstilling.
- Regjeringa seier dei vil behalde fast tilsetjing som hovudregelen i arbeidsmiljølova.

- Den nye regjeringa vil gjere brukarstyrt personleg assistanse – BPA – til ein rett.
- Regjeringa vil auke eingongsstønaden ved fødsel og adopsjon.
- Dei vil leggje til rette for at fleire får moglegheit til å nytte tilbod om barnehageplass og SFO gjennom differensiert foreldrebetaling.
- Den nye regjeringa seier òg at ho vil byggje familievernpolitikken rundt prinsippet om førebyggjande arbeid og tidleg innsats for å sikre gode oppvekstvilkår.
- Den nye regjeringa seier ho vil etablere ei opptrappingsplan for rusfeltet og igjen innføre regelen om at rus og psykisk helsevern – kvar for seg – skal ha ein årleg vekst i kvart helseforetak som er høgare enn for somatikk.
- Den nye regjeringa seier at den raskt skal utvide og kjøpe ledige plassar for rusbehandling, sikre ettervern frå første dag etter endt avrusing og behandling, supplert med øvrige hjelpetiltak.
- Ein seier òg at ein skal sikre at den indre sjølvbestemingsretten skal vere reell i alle trus- og livssynsamfunn.

Med dette som utgangspunkt ser eg veldig fram til samarbeidet med den nye regjeringa.

Norsk utviklingspolitikk er eit uttrykk for at Noreg ikkje er seg sjølv nok. Vi tar internasjonalt ansvar. Som eit av verdas rikaste land har vi betre moglegheiter til å bidra enn nesten alle andre land i verda. Derfor må Noreg innta ein leiarposisjon i kampen mot internasjonal fattigdom.

For det første må Noreg få ein mer samstemt utviklingspolitikk, der òg handel og investeringar bidreg sterkare til utviklingsmåla. Det nye stortingsfleirtalet opnar no for at midlar frå Oljefondet gir kapital til eit nytt investeringsprogram for å skape utvikling i fattige land. Dette er eit framskritt etter at dei raud-grøne har røysta ned slike forslag i Stortinget.

Innretninga av bistandspolitikken kan òg bli meir resultatorientert. Det er bra, og det er viktig.

1 pst.-målet for norsk utviklingsbistand står sterkt. Dette har stått som ein viktig pilar gjennom ei årrekke. Etter at Noreg for første gong på tretti år ikkje lenger har ein eigen utviklingsminister, blir bistandsbudsjettet ein viktig prøvestein på om dette òg er eit uttrykk for svekt internasjonal solidaritet. Frå utanrikskomiteen kjem eg til å følgje utanriksministeren med argusauge og sørge for at utviklingspolitikken ikkje blir nedprioritert.

Kristeleg Folkeparti vil òg prioritere klima som eit av dei viktigaste satsingsområda. Me hadde gjerne sett at det òg var med blant regjeringsplattformas åtte viktigaste saker. Samstundes er eg glad og letta over å sjå at det ligg mykje god og attkjenneleg klima- og miljøpolitikk i regjeringserklæringa. Grunnlinjene i klimapolitikken ligg fast. Eg er glad for at regjeringa vil føre ein offensiv klimapolitikk og ikkje minst at dei så tydeleg seier at dei vil styrkje klimaforliket. Eg nemnde Lofoten, Vesterålen og Senja tidlegare – at desse områda skal vere oljefrie. Eg er glad for at me skal auke satsinga på fornybar energi, på miljøteknologi og forskning.

Klimapolitikk vil komme høgt på den internasjonale dagsordenen i denne stortingsperioden. Kristeleg Folkeparti har ei forventning om at Noreg skal vere ein aktiv pådrivar i dei internasjonale klimaforhandlingane og bidra til å få på plass ein sterk, internasjonal og bindande avtale.

Med ei ny regjering er dagens situasjon for landbruket langt betre enn det bildet som blei teikna før valet. Me har ei mindretalsregjering som har skrivne under på ein avtale med Kristeleg Folkeparti og Venstre om at avtaleinstituttet skal bli ført vidare, politikken skal vere føreseieleg, og ein skal ha auka lønsemd i landbruket. I tillegg må regjeringa søkje Stortinget for å få fleirtal for endringar i landbrukspolitikken, og Kristeleg Folkeparti og Venstre skal vere dei første ved forhandlingsbordet.

Kristeleg Folkeparti vil arbeide for god sentrumspolitikk og vil samarbeide med alle som ønskjer å bidra til det.

Presidenten: Da vil presidenten få takke for en hyggelig hilsen.

Det blir replikkordskifte.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:28:39]: Det var raust. Etter neste valg blir det «hver gang».

Det er mange felles verdier mellom Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. Vi har også mange felles standpunkt. Derfor var det stor forundring i mitt parti da Kristelig Folkeparti valgte å åpne opp for Fremskrittspartiet på landsmøtet i fjor. Men gjort er gjort. Nå er Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen på plass – dessverre.

I dag har vi sett to eksempler på invitasjoner til kommunereform, både fra Høyre og Fremskrittspartiet. Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har tradisjonelt stått sammen og fokusert på distriktpolitikk, på småkommuner, og sett at det på noen plasser i Norge er klokt at kommunene er mindre, på andre plasser er det klokt at kommunene er større, og at folk er mest fornøyd i de små kommunene.

Vil Kristelig Folkeparti følge den tradisjonen de har stått i og se at vi trenger både små og store kommuner i Norge, og at det å få en stor tvangsreform fra Oslo ville være uklokt for landet vi skal styre?

Knut Arild Hareide (KrF) [11:29:47]: Eg trur at det å sjå på dei oppgåvene som ligg til Kommune-Noreg i dag, er både naturleg og heilt riktig. På Kristeleg Folkepartis landsmøte gjekk eg som partileiar på eit lite tap. Eg ønskte å behalde kommunestrukturen. Det eg opplevde, var at det var kommunepolitikarar frå heile landet som sa: Dei oppgåvene me har, passar ikkje med den kommunestrukturen som ligg der i dag. Det tar eg så absolutt på alvor. Det eg synest er veldig bra med det som den nye regjeringa har vore så tydeleg på, er at regjeringa ønskjer å få til eit breitt politisk samarbeid om ei problemstilling som eg trur det store fleirtalet i denne salen ser. Me er nøydde til å sjå på problemstillinga. Eg trur at skal den slags vedtak stå seg, er det viktig med breie forlik. Eg ser fram til å samarbeide med Senterpartiet om det. Senterpartiet har stor kompetanse på dette feltet. Eg er einig i ein ting som representanten Slagsvold Vedum seier: Det finst inga løysing på kva

som er ein riktig kommune, men eg trur ein slik prosess er heilt nødvendig.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Rigmor Aasrud (A) [11:31:05]: Jeg skjønner dette er den store gratulasjonsdagen, så jeg vil også gratulere Knut Arild Hareide som fortsatt parlamentarisk leder. Det føles jo trygt at han er her.

Kristelig Folkeparti har, som representanten Hareide sa i sitt innlegg, inngått en samarbeidsavtale med de tre andre partiene på borgerlig side. Vi ser at det er tydelige avtrykk av Kristelig Folkepartis politikk i den avtalen. Viktige temaer som kontantstøtte, reservasjonsrett og økt engangsstøtte vitner nettopp om det. Også de frivillige har Kristelig Folkeparti fokusert mye på. I valgkampen var særlig pensjonsforpliktelsene for de ideelle organisasjonene som jobber innenfor helse- og sosialfeltet, et tema. Jeg finner ingenting om det i avtalen. Betyr det at det er nedprioritert, eller betyr det at Kristelig Folkeparti forventer at regjeringen gjennomfører de lovnadene nå?

Knut Arild Hareide (KrF) [11:32:06]: Det er mange ting som ikkje står i samarbeidsavtalen til Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartia. Det er heilt riktig, som representanten Aasrud seier, at me har vore veldig opptatt av nettopp frivillige, ideelle aktørar og den moglegheita dei skal ha. Ei stor urettferdigheit for mange ideelle aktørar er at dei, for å vere ein del av det såkalla offentlege tilbodet, har tatt på seg store pensjonsforpliktingar på 1960-, 1970- og 1980-talet. Det har ført til ei ulempe når dei skal konkurrere med kommersielle aktørar. Dette er ei viktig sak som me slett ikkje har gløymt. Me har òg diskutert dette i sonderingane i Nydalen, utan at me har landa på ei løysing. Dette er ei utfordring fordi me ønskjer å ha ein sunn og god konkurranse. Då skal òg ideelle aktørar kunne konkurrere på lik linje med andre. Dei pensjonsforpliktingane dei har med seg i bagasjen frå 20–30 år sidan, gjer at det er svært vanskeleg.

Ketil Kjenseth (V) [11:33:26]: I og med at det er dagen for gratulasjoner vil jeg benytte anledningen til å gratulere Hareide som pappa og som parlamentarisk leder fortsatt.

Venstre, Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Høyre har inngått en samarbeidsavtale. På ett punkt er Venstre ikke med på avtalen, og det gjelder reservasjonsretten. Da jeg gikk ned hit i dag, passerte jeg Egertorget. Der er det et lite skilt med informasjon om Katti Anker Møller. Hun var en av dem som etablerte det første mødrehygienekontoret i Norge, i Oslo. Hun var en forkjemper for barneloven, barnetrygden og prevensjonsveiledningen. Kristelig Folkeparti ønsker å gi leger adgang til å reservere seg mot å henvise. En viktig del av førstelinjetjenesten i helsevesenet er jo nettopp det å henvise og å veilede. Her skjønner jeg at samvittigheten er viktig for Kristelig Folkeparti. Men er ikke denne avtalen med på å gjøre samvittigheten viktigere enn nestekjærligheten?

Knut Arild Hareide (KrF) [11:34:34]: Nei, eg er sterkt ueinig i den tenkinga. Det er ikkje slik at helsetilbodet vil bli dårlegare for dei som har behov for det. Ein har hatt ei slik reservasjonsmoglegheit. Frå 1970-talet og fram til 2011 har det vore ein praksis, som Helsedirektoratet i fleire omgangar har stadfesta. Dette var ein praksis som fungerte svært godt. Eg er sikker på at me kjem til å finne løysingar når regjeringa sett seg ned saman med Legeforeninga. Me vil finne gode løysingar på dette, òg for å ta i vare fridomen i samvitsspørsmål. Me vil kunne møte mange etiske utfordringar framover. Eg meiner at me må ha det så romsleg i viktige etiske spørsmål at ein må kunne ha ulikt syn. Dette har ein funne praktiske og gode løysingar for. Eg er sikker på at me kjem til å finne slike løysingar framover òg.

Karin Andersen (SV) [11:35:49]: SV og Kristelig Folkeparti har vært de sterkeste pådriverne for klimapolitikk og verdens fattige. Hareide nevnte sjøl bots- og bededagen i stad. Jeg lurer på om han kanskje har behov for den etter hvert når han nå har vært med på å sette inn Fremskrittspartiet, som nærmest har fraværende ambisjoner når det gjelder klima, miljø, bistand og landbruk i regjeringen. Sammen med den rød-grønne regjeringen har Kristelig Folkeparti oppnådd 1 pst.-målet. Det må jo være en nesestyver når det første regjeringen gjør, er å fjerne utviklingsministeren som Kristelig Folkeparti opprettet. Det var veldig bra at de gjorde det. Regjeringen nedgraderer nå utviklingsbistand til en helt alminnelig sak, helt på linje med alle andre, og den nye utenriksministeren sier i dag til NTB at det ikke er så viktig at vi gir en tiøring av hver ti-krone som vi tjener, til verdens fattige. Kan Hareide nå garantere at 1 pst.-målet kommer til å stå når vi har behandlet budsjettet?

Knut Arild Hareide (KrF) [11:36:52]: Eg er heilt einig. SV og Kristeleg Folkeparti har stått saman, både om klima og verdas fattige. Men det må vere eit paradoks for SV at når Framstegspartiet kjem i regjering, er det mogleg å få til ei styrking av klimaforliket. Det blir altså eit styrkt klimaforlik når Framstegspartiet vel å gå inn i regjering.

Så til spørsmålet om utviklingsministerposten. Ja, Kristeleg Folkeparti har vore kritisk til at me ikkje får ein eigen utviklingsminister, på same måten som me var kritiske til at den raud-grønne regjeringa valte ikkje å ha ein eigen utviklingsminister i perioden då Erik Solheim både var miljø- og utviklingsminister. Me hadde altså ikkje ein eigen utviklingsminister på fulltid. Det er jo kapasiteten, tida ein bruker på dette, som er viktig for Kristeleg Folkeparti. Eg kan vere veldig tydeleg på dette: Er det noko som kjem til å vere viktig for oss, er det bl.a. å sikre at me får 1 pst. til internasjonal bistand.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:38:06]: Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har mye felles historie når det gjelder bistandspolitikken, også da bistandsministerposten ble opprettet – da med Høyre. Det er en felles stolt historie. I de åtte årene vi har styrt sammen med Arbeiderpartiet og SV, har vi klart å øke bistandsbudsjettet hvert enes-

te år og nådd målet om 1 pst. av BNI til bistand. Dette er noe vi er stolte av – noe Kristelig Folkeparti påpekte var for lite i forbindelse med budsjettet i fjor høst, mens Høyre og Fremskrittspartiet ønsket å gå den andre veien. Nå foreligger det et budsjettforslag der 1 pst. av BNI går til bistand. Det forslaget er det uproblematisk for Kristelig Folkeparti å skrive seg inn i. Blir det viktigere for Kristelig Folkeparti å forholde seg til samarbeidsavtalen enn å forholde seg til verdens fattigste? Jeg håper Kristelig Folkeparti stemmer for de fattigste og at de bidrar til videre løft også for bistand framover.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:38:57]: Når den nye regjeringa kjem med tilleggsproposisjonen den 8. desember, vil det jo vere heilt naturleg at regjeringspartia tar kontakt med Venstre og Kristeleg Folkeparti for å setje seg ned og diskutere korleis budsjettet for 2014 skal bli. Me har sikra oss den moglegheita – at det er til Venstre og Kristeleg Folkeparti regjeringa kjem først.

Me er opptatt av å setje oss ned med regjeringa for å få gjennomslag for Kristeleg Folkepartis politikk. Eg trur at i dei samtalanene me har hatt, har det komme tydeleg fram nettopp kor viktig bistand er for Kristeleg Folkeparti. Eg trur at regjeringa som sit no, veit det. Så får me sjå kva dei legg fram. Men eg er sikker på at framlegginga og dei prosessane me skal ha her i Stortinget, vil sikre at det blir ei tydeleg prioritering av verdas fattige. Det kjem Kristeleg Folkeparti til å sikre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:40:22]: Først vil eg nytte høvet til å gratulere den nye regjeringa med ei viktig gjerning for landet og med det fleirtalet som dei har etablert her i Stortinget gjennom ein samarbeidsavtale med Kristeleg Folkeparti og Venstre.

Den nye regjeringa overtek eit land i god stand. Dei overtek òg eit stort ansvar for liva til enkeltmenneske i Noreg. I tråd med kjernen i Senterpartiets forvaltarideologi overlèt me landet til den nye regjeringa i betre stand enn det var då me sjølve fekk det.

Senterpartiet har ein veljarkontrakt å oppfylle. Det vert ikkje mindre viktig av at me har fått eit regjeringsskifte. Me gjekk til val på å bruke naturen slik at våre etterkommarar har dei same moglegheitene som me har hatt. Naturen er grunnlaget for arbeidsplassar og verdiskaping, og for løysingar på klimakrisa. Me vil at Noreg skal produsere mat til vår eiga befolkning. Me vil arbeide for at eldre skal halde seg friske lenger og ha gode og meningsfulle kvardagar anten dei vel å stå i arbeid lenger, bu heime sjølv om helsa skrantar eller få plass på sjukeheim når dei treng det.

Veg og bane må knyte landet tettare saman. Avstanden mellom folk og marknader må verte kortare. Dette er saker som me har fått tydelege gjennomslag for saman med Arbeidarpartiet og SV, og bygd gode budsjett på kvart einaste år.

Grunnstammen i politikken vår er at folk skal få bestemme over eigen kvardag. Lokaldemokratiet er ein bere-

bjelke. Folk skal ha reell valfridom. Då må arbeidsplassar, bustader og likeverdige helse- og omsorgstenester vere på plass i heile landet.

I åtte år har Senterpartiet hatt avgjerande påverknad på norsk politikk. No skal me vere eit konstruktivt opposisjonsparti. Me skal bruke makta vår til beste for heile landet. Me tek kontrakten vår med veljarane på alvor. Senterpartiet står for det same no etter valet som me gjorde før valet. Det har me òg hatt for vane i den tida me har sete i regjering. Det kan ein ikkje seie om regjeringspartia i dag, for den regjeringsplattforma som er lagd fram, og den tiltredingserklæringa som me har høyrd i denne salen, er overordna og lite konkrete. Ta t.d. ei enkeltsak: Me, og ikkje minst eg som òg styrte bustadpolitikken, fekk sterk kritikk for det auka eigenkapitalkravet. No høyrer me ingenting meir om eigenkapitalkravet eller at ein skal endre det – det som var ei av dei store sakene med store debattar. Det er ikkje rart at enkelte føler seg litt lurte.

Me i Senterpartiet skal framleis kjempe for dei sakene som er viktige for oss. Me skal slåst for at den positive utviklinga landet har hatt dei siste åtte åra, held fram. Det står mykje på spel.

Trygg styring har gitt oss høg sysselsetjing, låg rente og ein historisk vekst i nyskaping og velferd. Då skattelistinge vart offentleggjorde for nokre dagar sidan, viste dei at økonomien er god for dei fleste i Noreg. Forskjellane mellom folk har vorte mindre. Veksten er fordelt over heile landet. Senterpartiet skal arbeide for at den sosiale og geografiske utjamninga skal halde fram.

Me har òg vore ei tydeleg stemme overfor EU og i nord-områda i den raud-grøne regjeringa. Senterpartiet har sett sitt preg på den raud-grøne regjeringa og på heile landet. Me har arbeidd hardt for at me sjølv skal få bestemme over vårt eige land. Me har arbeidd for at folk sjølv skal få velje kor dei vil bu og leve. Då trengst det arbeidsplassar, bustader og likeverdige helse- og omsorgstenester over heile landet. Utan det vert den såkalla valfridomen eit tomt skal. Folk må òg kjenne tryggleik for eige liv og eigen eige-dom. Difor vil me sikre nærpoliti, brannvesen og alarm-sentralar som har både lokalkunnskap og kort responstid. Det hjelper lite med gode helsetenester og nok politi om hjelpa ikkje når fram når ulukka rammar. Folk skal framleis få hjelp når dei treng det, same kor dei bur og same kor tjukk eller tynn lommebok dei har. Det er Senterpartiets mål.

Me har i dag, etter åtte år med Senterpartiet i regjering, den sterkaste folketalsutviklinga i Distrikts-Noreg på over 30 år. I fjor hadde 300 kommunar i Noreg vekst i folketalet. Det er ei utvikling eg er stolt over å ha vore med på. Bak tala ligg det at fleire har fått betre liv og meir valfridom der dei bur. Folk skal ha reell moglegheit til å bu der dei trivst. Difor må dei ha valfridom til å kunne arbeide sjølv om dei har små ungar. Då treng me barnehageplassar til alle. Folk må ha valfridom til å kunne bu godt i byen, men òg til å flytte ut av byen og til ein god og spennande jobb på ein mindre plass.

Valfridom er ikkje mykje verd utan tryggleik for at ein får like gode helse- og omsorgstenester sjølv om ein flyttar til ein mindre plass. Fleire tilsette i barnevernet gjer at flei-

re små ungar og familiar som slit, får hjelp til å få livet attende på sporet. Fleire tilsette i pleie- og omsorgssektoren gjer at fleire eldre og sjuke som ikkje kan greie seg sjølv, får ein betre kvardag. Det gir òg avlastning for pårørande, men aller viktigast: Eldre og sjuke får betre støtte til å leve gode, meiningsfulle liv. Det er dette som ligg i ein styrkt kommuneøkonomi. Det er dette Senterpartiet og den raud-grøne regjeringa har prioritert kvart einaste år dei siste åtte åra. Me har prioritert kommunar, me har prioritert distriktspolitikk. Eg saknar dimensjonen av distriktspolitikk i regjeringas plattform og tiltredingserklæring – det er totalt fråverande. Regionaldepartementet er erstatta med eit fornyingsdepartement. Regionaldepartementet er altså borte frå departementslista – det ligg mykje symbolikk i det. Tida vil vise kor mykje realpolitikk som ligg i det. Det vert eit viktig spørsmål korleis regjeringa vil sikre valfridom og like gode vilkår for næringsutvikling, velferd og arbeidsplassar i dei store byane, i tettstadene og på dei mindre plassane landet rundt.

Senterpartiet tek heile landet i bruk. Maten og luktene som skapar julestemning og barndomsminne, kjem ikkje av seg sjølv. Turen på snaufjellet og utsikta over mot fjorden vert ikkje det same om ikkje me har beitedyr som stoppar tilgroing. Klimaendringar truar vegetasjon og artsmangfald både her og i resten av verda. Om bønder og beitedyr òg forsvinn, kan både middagstallerkenen og landet verte sjåande dramatisk forskjellige ut.

Folk skal kunne stole på at maten dei serverer ungane sine, er trygg. Då må me ha nok mat, særleg i ei verd med klimaendringar og folketalsauke. På plakatan til demonstrantar i Egypt stod det «brød». Nok mat er òg viktig for beredskapen vår. Norsk mat og mattradisjon er viktig for identiteten vår. Eg er sterkt uroa over framtida til norsk matproduksjon under den nye regjeringa.

Senterpartiet og den raud-grøne regjeringa har lagt til rette for ei rekordstor utbygging av fornybar energi og for vekst i løyvingane til forskning på og utvikling av klimateknologi. Me har eit stort ansvar for dei som kjem etter oss, og for at dei skal ha den same valfridomen og like gode moglegheiter som me sjølv nyt godt av. Ein klode som ikkje er overoppheta, men har ein sunn og sterk flora og fauna, er det viktigaste me kan gi vidare.

«Det er kostbart å ha høyrelederen på besøk»,

sukka Ola Borten Moe etter at Erna Solberg hadde besøkt Trondheim tidlegare i år:

«Sist kostet det oss 1000 mål med matjord.»

Det å byggje bustad på god matjord er kanskje billegare for utbyggjaren, men etterkomarane våre kan kome til å betale ein høg pris om me ikkje kan produsere nok mat. Senterpartiet skal framleis slåst for at god matjord ikkje vert øydelagd til fordel for kjøpesenter og andre kortsiktige mål.

I vår tid har me hatt tidenes samferdsleløft. Veg, bane og breiband knyter landet tettare saman. Kollektivsatsing og satsing på sykkel- og gangfelt gir betre klima, betre luft i byar og tettstader og betre folkehelse. Me ser fram til regjeringas budsjettproposisjon med spenning og forventar auka rammer til veg og bane og reduserte bompengesatsar.

Så er det slik at Senterpartiet ikkje er allergisk mot

kommunesamanslåing. Snarare er dei fleste samanslåingane dei siste åra initierte og gjennomførde av senterpartistar. Men me er allergiske mot at noregskartet skal teiknast i Oslo. Det viktige for oss er at folk vert høyrde, at folk kan seie si meining og at dei ikkje vert tvinga inn i samanslåingar. Eg høyrer at Høgre og Framstegspartiet no ikkje tek ordet «tvang» i sin munn lenger. Dei skjønar at det gir ein dårleg smak i munnen til folk flest. Men inntil Høgre og Framstegspartiet lovar å gå bort frå tvang, vil eg rå kommunar frå å gå inn i prosessar som dei har så lite reell råderett over. Folk må få seie si meining. Eg utfordrar regjeringa til å klargjere prosessen før ho kjem til Stortinget med invitasjon til ei brei drøfting om eit eventuelt forlik om kommunestrukturen.

Me går inn i ei spennande tid. Me går inn i ei tid med ei ny regjering, som så langt har vore lite konkret på dei ulike politikkområda. Me ventar spent på at sakene kjem til Stortinget, og skal vere konstruktive i opposisjonsrolla vår.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [11:50:41]: Representanten Navarsete snakket en del om stemningen i landbruket i sitt innlegg. Jeg er glad for å kunne fortelle henne at jeg i går snakket med en melkebonde som forsøkte å kjøpe en melkevot, men det var ingen som ville selge. Det betyr at folk har store forventninger til tiden foran seg.

Representanten Navarsete har i sin tidligere rolle lansert en motmakt-kampanje mot Oslo – for å flytte makt fra Oslo og ut til lokale folkevalgte. Det kan jo diskuteres i hvilken grad makt har vært flyttet under den forrige regjeringen, men nå sier den nye regjeringen at den ønsker å flytte mer makt ut til lokale folkevalgte og styrke lokaldemokratiet. Er representanten Navarsete fornøyd med at den nye regjeringen nå realiserer hennes drøm?

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:51:39]: Det er slik og i den politiske verda at makt og pengar har ein tendens til å følgjast åt.

Me har sytt for at norske kommunar har hatt handlingsrom og moglegheit til å styre sin eigen økonomi. Me har meir enn halvert talet på ROBEK-kommunar. Me har sytt for ei historisk utbygging av velferdstenester og lagt til rette for at òg kommunane har kunna drive næringsutvikling og samfunnsutvikling. Det er viktig.

Eg ynskjer å flytte ytterlegare makt ut til kommunane og ser med spenning fram til dei forslaga som vil kome. Men dersom prisen er at ein for den makta ein får, skal syte for at mange av dei som i dag har makt til å styre sine egne kommunar, må gi frå seg den makta til ein perifer storkommune, er eg usikker på om eg ynskjer kommunane den makta.

Bjørn Lødemel (H) [11:52:47]: Eg vil nytte anledningen til å ønske representanten Navarsete velkommen tilbake til Stortinget. Det blir fire spennande år, og det blir nye posisjonar for alle. Eg er veldig glad for at eg no skal jobbe opp mot ei regjering som set lokaldemokratiet høgt,

og som set tillita til enkeltmenneske, familiar og lokalsamfunn veldig høgt.

Vi er no i ein overgang mellom åtte år med raud-grønt styre og ei ny regjering. Eg ønskjer å høyre med representanten Navarsete om ho er fornøgd med den raud-grøne regjeringas handsaming av lokaldemokratiet, privat eigdomsrett og statleg overprøving, og gjerne få nokre kommentarar om korleis ho har opplevd desse områda dei åtte åra det har vore ei raud-grøn regjering.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:53:43]: Som eg sa i innlegget mitt, overlèt me eit land, eit samfunn, i betre stand enn det me overtok det i. Det meiner eg me kan belegge. Det har vore sterk vekst i velferd. Det har vore sterk vekst i talet på arbeidsplassar. Det har vore sterk vekst i kommunanes handlingsrom til å utøve dei tenestene som kommunane skal utføre – i motsetjing til dei fire føregåande åra, då eg var lokalpolitikar heime i Sogn og Fjordane og me stort sett brukte tida til å kutte. Det er òg ei form for ribbing av lokaldemokratiet, og som kanskje er den mest smertefulle for dei som gjennom året sit i kommunestyre og fylkesting og utøvar, når dei ikkje får moglegheit til å skape vekst og utvikling.

Eg meiner at me har vareteke både eigdomsrett og private næringsdrivande på ein måte som har gjort at me har hatt den sterke veksten som me har hatt. Senterpartiet har både stor respekt for og er veldig glad for at me har sett tydeleg og stor vekst nettopp i privat næringsliv i desse åra.

Ulf Leirstein (FrP) [11:54:56]: Jeg registrerte at talemannen sa at Senterpartiet kom til å føre den samme politikken nå som den man varslet før valget. Det synes jeg var en smule underlig, all den tid vi 5. oktober kunne lese i VG at representanten Navarsete så fram til at det nå ville være en del saker man kunne få omgjort – fordi man sammen med de nye regjeringspartiene utgjorde et flertall.

Jeg har også registrert at Senterpartiet har gjort sitt dårligste valg siden krigen, og at flere krefter i Senterpartiet nå har tatt til orde for et bedre samarbeid med den borgerlige siden i norsk politikk. Samtidig så jeg at partilederen i går sa til landsstyret sitt at man skulle fortsette det rød-grønne samarbeidet. Vi vet at bl.a. ordføreren i Stjørdal – den største senterpartikommunen – har tatt til orde for et bedre samarbeid med de borgerlige. Så jeg kunne gjerne tenke meg å få en utdypning: Er det slik at de som gjør gode valg i lokalpolitikken – hvorav Senterpartiet – nå skal få mer å si, eller er det de som sitter sentralt i Senterpartiet og gjør et dårlig valg, som skal fortsette sin linje?

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:55:51]: Eg registrerer i dagens avis at nestleiarane mine i alle fall er veldig fornøgdde med utsegnene til leiaren sin, og stadfestar at det ikkje er andre planar for partiet enn å utvikle vidare eit godt samarbeid med våre raud-grøne vener, Arbeidarpartiet og SV, og utvikle godt samarbeid med alle parti – men spesielt med sentrum – i Stortinget for å få gjennomført Senterpartiets politikk. Det ville kanskje ha vore oppsiktsvekkjande dersom ikkje me ville det.

Senterpartiet gjorde ikkje noko godt val. Det gjorde

ingen av regjeringspartia. Det kan vel tyde på at veljarane ynskte ei anna regjering, noko dei òg har fått. Men eg vil òg minne om at andre sentrumsparti – etter å ha samarbeidd med Høgre – fekk ein mykje meir ublid skjebne i møte med veljarane i 2005 enn det Senterpartiet gjorde no. Når det gjeld kva som er best for eit sentrumsparti – å samarbeide inn mot høgresida eller inn mot venstresida: Dersom ein skal døme etter medfarten frå veljarane, er det vel me som har gjort det beste og det rette valet.

Erlend Wiborg (FrP) [11:57:03]: Den 17. juni i år behandlet Stortinget et forslag fra Fremskrittspartiet om å innføre et ROT-fradrag, etter bl.a. å ha sett på de erfaringene man gjorde seg i Sverige etter å ha innført dette i 2008. Også Danmark og Finland har innført lignende ordninger. Jeg registrerte med interesse at Navarsete i sitt innlegg nå var klar på at Senterpartiet mener det samme etter valget som det de mente før valget. Men den 17. juni stemte altså Senterpartiet mot forslaget om å innføre et ROT-fradrag, samtidig som de i valgkampen var klare og snakket veldig varmt for et ROT-fradrag.

Vi vet at den nye regjeringen er klar på at den ønsker å utrede et ROT-fradrag. Spørsmålet blir da om Senterpartiet mener det de mente før valget, da de stemte mot dette, eller om de kommer til å støtte regjeringen i en slik utredning.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:57:59]: Me i Senterpartiet tok forslaget om eit ROT-frådrag inn i det nye programmet vårt, som gjeld frå stortingsvalet i år. Den 17. juni regjerte me framleis på den raud-grøne regjeringsplattforma. Der var ikkje ROT-frådrag inne som eit tema – regjeringa hadde det ikkje med på sine prioriterte område. Men Senterpartiets landsmøte og Senterpartiets program er klare på at me ynskjer eit ROT-frådrag. Derfor ser me med spenning fram til eit forslag om dette frå regjeringa. Så får me diskutere forslaget når det eventuelt kjem.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:58:49]: Eg synest det er veldig hyggeleg som parlamentarisk leiar å ha fått Liv Signe Navarsete som kollega på Stortinget, og eg ser fram til samarbeid. Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet har veldig mykje felles, både når det gjeld verditenking, distriktspolitikk og frivilligheit. Eg håpar at me kan finne mange gode løysingar i det arbeidet som me no skal gjere dei neste fire åra.

Eg har lyst til å utfordre i ei konkret sak der eg har opplevd helsepolitisk talskvinne, Kjersti Toppe, som svært god og svært tydeleg – i debatten om reservasjonsretten. Spørsmålet mitt til Navarsete er: Er det slik at Kjersti Toppe her talar på vegner av heile partiet? Står ein bak dei gode utsegnene som Kjersti Toppe har på dette området? Korleis opplever Navarsete at Arbeidarpartiet og SV – til og med i dagens debatt – ikkje ser på reservasjonsretten som ei sak med fleire dimensjonar?

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:59:57]: Eg støttar Kjersti Toppe sine utsegner og stiller meg bak dei. Dette handlar for meg òg om eit verdispørsmål. Eg trur me er samde

om det. Eg ser dessutan òg fram til eit godt og nært samarbeid om viktige saker, både verdispørsmål og andre saker der Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet står nært kvarandre – det er mange saker.

Både representanten Hareide og alle veit at på ein del saksområde vil det vere ulike syn i ei regjering. Dette er eit område der det var ulikt syn mellom Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV, som i ein del andre verdissaker knytte til f.eks. bioteknologi, der Senterpartiet fekk gjennomslag på område som er viktige for oss. Eg respekterer fullt og heilt at SV og Arbeidarpartiet har eit anna syn på det enn me har – det har me levd godt med, og det lever me òg godt med vidare.

Sveinung Rotevatn (V) [12:01:14]: Representanten Navarsete snakkar varmt om Senterpartiet som eit sentrumsparti. Heilt sidan den raud-grøne regjeringa tapte valet, har både ho og andre framstående representantar for Senterpartiet snakka om behovet for eit styrkt sentrum i norsk politikk.

Venstre deler ønsket om eit sterkt sentrum, men vi undrar oss noko over enkelte ytterleggående standpunkt som Senterpartiet har fremja den siste tida. 4. oktober var Senterpartiet sin justispolitiske talsperson ute og inviterte Høgre og Framstegspartiet med på innføring av tiggeforbod. Dagen etter var representanten Navarsete sjølv ute og inviterte dei same høgrepertia med på eit samarbeid om kraftig å redusere rovdyrbestanden. Meiner representanten Navarsete at ytterleggående standpunkt i justis- og miljøpolitikken er ein god måte å nærme seg Venstre og Kristeleg Folkeparti på?

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:02:05]: Som eg sa i innlegget mitt, kjem Senterpartiet til å stå for Senterpartiet sin politikk, på same måte som eg forventar at både Venstre og Kristeleg Folkeparti kjem til å gjere det, og me kjem òg til å ha saker der me ikkje er samde. Samtidig er det eit historisk fellesskap mellom oss. Me har delt mykje av det same verdigrunnlaget. Me har stått for ein politikk for heile landet i lag, for distrikt og landbruk. Me har halde nynorsken i hevd, og me har hatt mange andre viktige saker, ikkje minst knytte til fordeling både nasjonalt og internasjonalt, der me har hatt ei solidarisk haldning. Me har stått for at det frie mennesket skal ha moglegheiter innanfor eit godt fellesskap. Alle desse felles verdiane håper eg at me kan byggje vidare på sjølv om me i enkeltsaker nok framleis vil ha ulikt synspunkt.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V) [12:03:31]: Jeg mener at kvaliteten på en trontaledebatt ofte kan måles i hvor ofte Sverdrup blir nevnt, og sånn sett ligger denne trontaledebatten veldig godt an. Nesten alle partiene har vel vært innom Sverdrup og makten i denne sal.

Venstre var det partiet ved høstens valg som gikk mest fram – etter Høyre. Av stortingspartiene var vi det som økte mest både i prosenter og i antall representanter i salen her. Det må jeg ærlig innrømme at det ikke var så mange

som spådde for fire år siden, men vi har klart å drive en valgkamp der vi har fortalt hva det er vi ønsker å bruke makta vår til. Det vi lovet, var at et borgerlig flertall skal gi en borgerlig regjering. Vi lovet også at vi skulle sette oss ned, alle fire partiene, og åpent gå inn og se hva vi klarte å få til når valgresultatet var over, men vi sa også at det var lite sannsynlig at vi fikk til en firepartiregjering. Vi gikk åpent inn. Vi klarte ikke å få til en firepartiregjering, men jeg har lyst å si fra denne talerstolen at tilliten og respekten mellom oss som forhandlet, ble styrket av den prosessen. Men spriket var litt for stort, og forsikringene som vi som en lillesøster i en sånn partikonstellasjon ønsket, var det ikke mulig å få.

Venstre gikk til valg uten å stille ultimatum i noen saker. Grunnen til det er at jeg tror man får større gjennomslag hvis man har handlingsrom i forhandlinger om de sakene man ønsker å gå til valg på. Venstre gikk til valg på å si at øverst på blokka, da vi skulle forhandle med de andre partiene, sto Lofoten, Vesterålen og Senja. Derfor er jeg veldig glad for at vi klarte å sikre det i samarbeidsavtalen – sammen med Mørebanken, Skagerrak, Jan Mayen og iskanten. Det er et viktig vedtak – en veldig viktig forsikring – som jeg tror har store framtidsvyer i seg, ikke bare for å finne alternative næringsveier i viktige deler av Norge, men også for å kunne få andre satsinger på bordet enn den store oljevhengigheten vi ser at norsk økonomi har.

Vi fikk også til en avtale som sier at klimaforliket skal styrkes, med stor satsing på kollektivtransport. En av de sakene som Venstre drev valgkamp på, nemlig fradrag for enøkiltak i egen bolig, ligger nå inne i samarbeidsavtalen.

Vi laget en felles avtale på asylfeltet. Det var krevende, men det er ikke sånn at velgerne har valgt oss til bare å gjøre de behagelige tingene. Det å sette seg ned og bli enige om de store, vanskelige tingene er også viktig. Det viktigste gjennomslaget for Venstre der er at vi nå skal få en reell regelendring, ikke bare synsing via stortingsmeldinger, og at begrepet «barnefaglig forsvarlig» nå skal inn i de nye reglene.

En annen sak som Venstre drev valgkamp på, var å få til et ordentlig lærerløft. Nå er det enighet om det på borgerlig side – et ordentlig lærerløft som klarer å lage karriereveier for de enkelte lærerne, også karriereveier i det å stå bak kateteret, i det faktisk å være lærer ut gjennom hele yrkeskarrieren, et lærerløft som sikrer etter- og videreutdanning, men også et lærerløft som øker og gjenreiser respekten for læreryrket i det norske samfunnet.

Vi har fått til satsing på småbedrifter og gründerskap, både når det gjelder regelendringer, og når det gjelder beskatninger. Vi har fått til en satsing når det gjelder fattigdom, som også løfter rus og psykiatri som mye viktigere områder innenfor helsesektoren. Det betyr å løfte de svakeste.

Da Venstre hadde valgkampåpningen sin i Arendal, under Arendalsuka, la vi fram 31 grunner til å skifte regjering, 31 saker vi skulle kjempe for hvis vi fikk et nytt flertall. Jeg kan oppgi status i Stortingets første debatt på de 31 sakene: Av dem er nå 14 gjennomført, 10 delvis gjennomført, 6 ikke gjennomført og 1 har vi fått flertallet mot oss

på. Det betyr at man får veldig mye for stemmen når man stemmer Venstre.

Avtalen mener jeg skal revitalisere Stortinget. Den skal gi muligheten for å løfte de store offentlige debattene tilbake igjen til Stortinget. Venstre synes at vi har fått både gode gjennomslag og godt armslag framover for å være med å skape og utvikle politikk. Jeg tror at de åpne debattene gir bedre løsninger. Jeg tror at det å løfte debatter inn i det åpne rom gir bedre politikk og bedre løsninger for folk. Jeg tror at det at høringene på Stortinget igjen blir viktige, det at det faktisk betyr noe hva organisasjonene har prioritert og hva de har utviklet, gir mulighet til å utvikle ny politikk ikke bare på lukkede partikontor eller i lukkede underutvalg der noen få sitter og forhandler seg imellom, slik at man faktisk får politikkskaping også i Stortinget, som jeg tror vil gi bedre løsninger for landet.

Venstre kommer til å opptre utålmodig og krevende, men også konstruktivt overfor den regjeringa som er, og noen felter kommer vi nok til å henge ekstra på. Vi er veldig glad for at vi har fått de formuleringene vi har fått når det gjelder klima, som er betraktelig sterkere enn den trontalen som er grunnlaget for debatten som vi har nå. Den avgitte regjeringa hadde de svakest tenkelige formuleringene på klima – vi har forsterket den gjennom samarbeidsavtalen. Men vi er bekymret for det klassiske naturvernet. Vi kommer nok til å være en god støttekontakt for miljøvernministeren, håper jeg, for også å utvikle politikk på dette området.

Vi kommer til å passe på lærerløftet ved at det ikke bare skal gjelde noen, men at det faktisk skal gjelde den norske lærerstanden ved at vi får til de karriereveiene som gjør det mer spennende å være lærer hele yrkeslivet, ved at vi får ned bruken av ufaglærte og at byråkratiet blir mindre i norsk skole, og ved at vi ikke bare satser på grunnskolen, men også får en stor satsing på forskning som sørger for at vi får omstilling i næringslivet – den omstillingen vi vet vi skal leve av i framtida.

Jeg må innrømme at jeg syntes det var litt stas å få en ny olje- og energiminister som brukte hele første dagen sin på å snakke om fornybar energi. Det er et stort, annerledes taktskifte i forhold til den regjeringen som gikk av, der olje var det den ministeren stort sett drev med.

På samferdselsområdet kommer vi til å forvente at det skal være like stort trykk på kollektivdelen som på veidelen, og det kommer vi til å passe på herfra.

Nå har vi fått sagt at vi ønsker å revitalisere Stortinget. Vi har sagt at vi ønsker å flytte debatter inn i det offentlige rom, og da må vi ta det ansvaret ved å gjøre det på en skikkelig måte også. Ettersom jeg nesten er den eneste som ikke har sitert Sverdrup, har jeg lyst til å si: Han sa til Venstre-folk en gang for lenge siden, noe som er veldig aktuelt i dag også, at vi lever i en ny tid, det er en ny kamp, men vi Venstre-folk er med.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte på inntil seks replikker.

Trond Giske (A) [12:11:57]: Det har vært mange gratulasjoner. Jeg får gratulere Trine Skei Grande med fort-

satt å være parlamentarisk leder for Venstre i opposisjon.

I trontaledebatter er det også grunn til å se på de lange linjene. Dette er faktisk første gang Venstre og Arbeiderpartiet sitter sammen i opposisjon på 28 år. Det blir interessant å se hvordan vi kan jobbe sammen i denne salen i denne perioden.

Til Nationen 9. august sier Trine Skei Grande at hun «har to mål i valgkampen: Å kaste den rød-grønne regjeringen og å sørge for minst mulig Frp-politikk.»

Vi får vel gratulere Skei Grande med å ha lyktes med det første. Spørsmålet er: Har hun lyktes med det siste, «å sørge for minst mulig Frp-politikk»? Jeg tror mange oppfattet i valgkampen at en stemme til Venstre ikke skulle være en stemme til Fremskrittspartiet i regjering. Nå styrer Fremskrittspartiet landbrukspolitikken, kollektivsatsingen, likestillingspolitikken og innvandringspolitikken. Synes Skei Grande at hun har lyktes med mål nr. 2, «å sørge for minst mulig Frp-politikk» i Norge?

Trine Skei Grande (V) [12:13:01]: Representanten Giske kunne også gjerne gratulert oss med valgresultatet ettersom vi er en av vinnerne i denne salen!

Det er mange saker jeg tror vi kan jobbe sammen med Arbeiderpartiet om også. Det ser jeg ikke mørkt på. Men det er klart at vi skulle ønsket at vi var litt større, og at vi kunne ha gått inn i regjeringa, at vi hadde hatt større muskelkraft etter valget enn det vi faktisk fikk.

Så er det sånn at jeg er opptatt av politikk. Nå har denne regjeringa sittet i fem dager hvis en teller med helga, og da syns jeg kanskje vi skal vente litt med å dømme den for det den gjør. Men når det gjelder å forhandle fram gode løsninger i asyl- og flyktningpolitikken, er det sånn at vi som vil ha en mykere politikk, er spredt, både på borgerlig og sosialistisk side. Jeg merket meg at jeg kom lenger med Fremskrittspartiet enn hva SV kom med Arbeiderpartiet. Det syns jeg Arbeiderpartiet bør gå tilbake og tenke litt på.

Trond Giske (A) [12:14:07]: Jeg er helt enig i at vi skal vente med å gjøre opp status over den nye regjeringen, men jeg kan forsikre om at mange av de sakene som Skei Grande tok opp i sitt innlegg – lærerløft, forenkling for næringslivet, fattigdomsbekjempelse, langsiktige forskningsplaner og -satsing – vil hun finne varm støtte for fra Arbeiderpartiet i denne salen.

Min opplevelse er at det er mange Venstre-velgere som er skuffet over at Fremskrittspartiet nå sitter i regjering, men mange er lettet over at Venstre ikke sitter i den regjeringen. Det er vi i Arbeiderpartiet også glad for. Jeg er helt enig med Skei Grande i at det er politikken som teller, og det er forståelig at Venstre og f.eks. Fremskrittspartiet, som i mange saker er motpoler i norsk politikk, om det gjelder innvandringspolitikk, miljøpolitikk, likestillingspolitikk eller mange andre saker, ikke fant å kunne sitte i regjering sammen. Spørsmålet er da: Vil Venstre bruke den fristilte posisjonen til å skape flertall for en god fordelingspolitikk, for internasjonal solidaritet, for utbygging av fellesskolen og for naturvern også når det skulle gå imot Høyre-Fremskrittsparti-regjering?

Trine Skei Grande (V) [12:15:10]: Jeg kan besvare med å ta opp fattigdomssaken. Det første Dokument nr. 8-forslaget som Venstre fremmet i denne salen for fire år siden, etter valget forrige gang, var et forslag om fattigdomsbekjempelse. Det ble fremmet av Abid Raja, med masse tiltak, der vi inviterte til et bredt forlik i kampen mot fattigdom. Vi ble nedstemt.

Så kom stortingsmeldinga, som skulle rette opp dette, ifølge regjeringa. Vi fremmet, etter mitt minne, 36 forslag. Alle forslagene ble nedstemt.

I det budsjettet som den forrige regjeringa nå har lagt fram, er det, hvis du skraper sammen alle tiltakene mot fattigdom, og tenker ganske rundt, ca 100 mill. kr som brukes for å bekjempe fattigdom. I Venstres alternative statsbudsjett har vi stort sett omprioritert 2 mrd. kr i kampen mot fattigdom.

Det vi merket da vi satte oss ned med de partiene som i dag er i regjering, er at vi fikk gjennomslag for nesten alle de forslagene vi har lagt fram i Stortinget, og som de rød-grønne har stemt imot. Så hvis Arbeiderpartiet har lyst til å snu, er de hjertelig velkommen tilbake i kampen mot fattigdom!

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:16:23]: Jeg vil også få lov til å gratulere Venstre med å ikke sitte i regjering – det tror jeg var et klokt valg.

Representanten Skei Grande sa fra talerstolen i stad at hun var veldig fornøyd med at vi nå skulle få et ordentlig lærerløft. Jeg vet at Skei Grande har vært opptatt av læren. Det konkretiseres i regjeringserklæringa med at det er 10 000 flere lærere som skal få videreutdanning, og da innenfor matematikk, i løpet av fem år. Det betyr 2 000 lærere per år. Og som representanten Skei Grande vet, er det akkurat det samme antallet vi faktisk utdanner i dag – altså 2 000 i året. Jeg bare lurer på om representanten Skei Grande fortsatt vil bruke ordet «lærerløft», eller om hun f.eks. vil bruke ordet «videreføring»?

Trine Skei Grande (V) [12:17:10]: For det første syns jeg det er viktig å se disse tiltakene i en helhet. Det å lage karriereveier er en viktig del av dette. Det forslaget sto Venstre tidlig i vår nesten alene om i Stortinget, nå ligger det i en regjeringserklæring. Vi må se på alle tiltakene samlet. Men for å si det sånn, dette kommer Venstre til å presse på i alle budsjettene, fra Stortinget. Dette er en av de viktigste sakene vi gikk til valg på. Klima og kunnskap kommer fortsatt til å være hovedmantraet for Venstre i denne stortingsperioden.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:17:55]: I samarbeidsavtalen tok Venstre dissens i spørsmålet om reservasjonsrett for legar, men støtta eit nytt KRLE-fag med minst 55 pst. kristendom. Det betyr eit kristendomsdominert fag i eit Noreg som blir meir fleirkulturelt, der elevane får mindre tid til andre livssyn og viktige etiske spørsmål som kjønn, grensesetjing, mobbing, rasisme, og der lærarane blir detaljstyrte til å gi minst 55 pst. av undervisningstida på kristendom.

Som svar på kritikken seier partileiar Skei Grande at

dette var for å få gjennomslag i saka om asylborna og i saka om Lofoten, Vesterålen og Senja. Men det hadde vel ikkje vore nødvendig å blidgjere Kristeleg Folkeparti for å få gjennomslag for det? Kva er det med samfunnsutviklinga som gjer at Venstre no finn det på sin plass å innføre ein stor «K» i den norske skulen?

Trine Skei Grande (V) [12:18:52]: Dette er en ting vi er grunnleggende uenig i. Vi skulle ønske at vi ikke skulle gi opp dette. Men å få kjeft fra SV for å måtte gi og ta i forhandlinger, er litt pussig.

For å si det sånn: Jeg var villig til å gi en «k» i et fag for Lofoten og Vesterålen, for at vi fikk oppmyking når det gjaldt asylbarna, for at vi fikk til det lærerløftet som vi var opptatt av å få med, og for at vi endelig har fått en regjering som er villig til å gå inn for forslag Venstre har når det gjelder fattige barn. Det er mange sånne tiltak som for meg var viktigere enn en bokstav. Ok, jeg ga meg på en bokstav. Ok, dette var ikke Venstres primære ønske å få til, men jeg synes det var verdt å gi, og som jeg tror de fleste Venstre-folk synes at det var verdt å gi. Hvis du sitter på en stein ut mot havgapet mot Lofoten og kikker ut over havet, så er den bokstaven verdt å gi.

Trond Giske (A) [12:19:58]: Det er alltid grunn til å gratulere for gjennomslag i forhandlinger, og det å få gjennomslag i en regjeringserklæring er selvsagt positivt for et parti. Nå gjenstår det jo å se i hvert enkelt budsjett og i alle de sakene vi skal behandle her de neste fire årene, hvordan det går i de enkelte sakene.

Men det som står igjen – det fundamentale fra disse sonderingene – er at Venstre og Kristelig Folkeparti konkluderte med at den politiske avstanden mellom deres partier og Høyre og Fremskrittspartiet var så stor at man ikke kunne sitte i regjering sammen. Det er et fundamentalt valg som jeg tror vil være pregende for mye av denne stortingsperioden. Statsministeren hadde jo sagt at en fireparti-regjering var målet. Det målet lyktes man ikke med.

Da er spørsmålet: Hvilken rolle vil Venstre ta i Stortinget? Vil man være villig til å danne flertall f.eks. for en god, internasjonal solidaritetspolitikk, selv om Høyre og Fremskrittspartiet skulle være uenige i dette, og sørge for at vi beholder den fellesskapstanken – også internasjonalt – som Norge har stått for?

Trine Skei Grande (V) [12:21:02]: Ja, som jeg sa i mitt innlegg: Vi skal være utålmodige, krevende og konstruktive. Vi har avtale om at vi skal være førsteforhandler, men det betyr at vi også kan gå rundt hverandre. Jeg regner med at det må vi finne arbeidsformen for.

Men for Venstre er det politikken som avgjør. Så lenge regjeringa legger fram noe vi kan gå for, kommer vi også til å stemme for det. Ellers kommer vi til å forholde oss til de politiske sakene som også blir løftet her i salen. Jeg tror jo som sagt at dette også kan skape en arena for å lage bedre løsninger gjennom den politiske debatten. Jeg tror at offentlig debatt fører til bedre løsninger. Jeg tror åpne høringer på Stortinget gir bedre løsninger, og det håper jeg alle bidrar til. Jens Stoltenberg har jo uttrykt at han også – når

han er i parlamentet – er for at parlamentet har mye makt. Vi er alltid for at parlamentet har mye makt.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:22:03]: Jeg får videreføre litt om dette at 2 000 lærere får etter- og videreutdanning i løpet av et år. Jeg har bare lyst til å opplyse representanten Skei Grande om at det i år faktisk er 9 000 lærere som vil få etter- og videreutdanning i bl.a. skoleledelse og klasseledelse, og det er jo et mye høyere tall enn det den nye regjeringa har satt seg fore i løpet av fem år.

Men representanten Trine Skei Grande sa at hun ønsker å kjempe for dette i hvert eneste budsjett. I det som er lagt fram fra regjeringa nå, ser vi at det ikke står et eneste pip om kommuneøkonomien. Vi vet alle at det er kommuneøkonomien som skal være med og finansiere bl.a. etter- og videreutdanning av lærere.

Vil representanten Skei Grande også sørge for at kommuneøkonomien får et løft for å kunne finansiere etter- og videreutdanningen for disse lærerne?

Trine Skei Grande (V) [12:22:56]: Jeg vil først si at når det gjelder etter- og videreutdanning til lærere, må vi også se på om vi organiserer det på riktig måte. Vi har kjempet for et etter- og videreutdanningsløft her i Oslo. Vi har fått det til, det heter lærerløftet, og vi har holdt på med det i snart ti år. Der ser man på ulike organiseringer, og i samtale med lærerorganisasjonene har man nå f.eks. begynt med sommerkurs. Det er en mye mer effektiv bruk av tida, fordi man slipper å ta inn vikarer. Så får man heller betale lærerne ekstra for at de står på i ferien. Slike grep tror jeg det er stor mulighet for å gjøre når man er villig til å tenke nytt, og det håper jeg den nye statsråden på feltet er.

Så er det klart at kommuneøkonomi blir kjempeviktig framover, men det er også viktig å ha mekanismer som gjør at vi får til den kommunereformen som handler om å flytte mye mer makt nedover i systemet. Da kommer vi til å se på hvordan vi kan bruke kommuneøkonomien – hvordan vi også kan gi kommunene større handlefrihet – for også å få muligheten til å stimulere til den prosessen som vi må ha, med å få færre kommuner i Norge.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Audun Lysbakken (SV) [12:24:20]: Åtte år med rød-grønn regjering ga et rødere og grønnere Norge. Det var en tid for trendbrudd, da landet vårt på mange områder snudde en negativ tendens til en positiv utvikling. Etter to tiår med økende forskjeller gikk den økonomiske ulikheten ned. Etter at Norge hadde sakkert akterut sammenliknet med andre land, snudde utviklingen, og resultatene i skolen gikk oppover – mest for de elevene som i utgangspunktet stilte svakest.

Ved utgangen av den rød-grønne regjeringperioden var klimagassutslippene de laveste siden 1995, med unntak for det økonomiske kriseåret 2009. Etter mange år med privatiseringspolitikk under skiftende regjeringer ble fellesskapet styrket med kraftig utbygging av viktige offentlige velferdsordninger.

Befolkningen øker nå i hele landet, selv i områder som har opplevd langvarig stagnasjon.

SV har vært pådriveren for størst mulig og raskest mulig forandring i retning av mer fellesskap og et bedre miljø. Vi skulle gjerne ha gått forttere fram på mange områder, men vi er stolte over den retningen som Norge har tatt i våre år i regjering. SVs holdning er at vi kan kompromisere om alt, bortsett fra nettopp det – den politiske retningen for samfunnet.

Det er derfor SV er i opposisjon til den regjering som på fredag la fram sin erklæring for Stortinget. Den signaliserer på avgjørende områder en annen retning for Norge.

Klimaproblemene er vår tids største utfordring. Det er sagt så mange ganger at det låter som en klisjé, men i dag føles det likevel nødvendig å minne om det. For av åtte hovedsatsinger i regjeringsplattformen handler ingen om miljø. Det er en hovedsatsing å redusere skattene, og det er en hovedsatsing å redusere antall kommuner. Det er til og med en hovedsatsing å redusere såkalte særnorske forbud. Men det er ikke en uttalt hovedsatsing å redusere norske klimagassutslipp.

Jeg skjønnte ut fra innlegget til representanten Helleland at det er å forstå som en honnør til Kristelig Folkeparti og Venstre. Det er i hvert fall en type honnør de neppe ønsker å bli belønnet med flere ganger.

Enhver ansvarlig regjering burde ha kampen mot klimaendringene på toppen av sine prioriteringer. En moderne og kunnskapsbasert regjeringsplattform burde vist en vei mot lavutslippssamfunnet gjennom redusert oljeavhengighet, en satsing på fornybar energi, omstilling til grønne næringer og grønn transport.

Det vi har fått forelagt oss, er en plattform for et blåere Norge. Men det er ingen plattform for et grønnere Norge. Det er en blågrå plattform.

Vår nye miljø- og klimaminister har sagt i media at det ikke betyr noe at klima ikke er en egen satsing i plattformen fordi klimapolitikken skal være styrende for alle statsråder.

I SV skal vi vokte de ordene hver eneste dag. For det hviler nå et svært stort klimaansvar på finansministeren, på samferdselsministeren, på landbruksministeren og på olje- og energiministeren. Til sammen har de ansvaret for svært mange av de viktigste virkemidlene for å få utslippene ned. Og når vi vet at nettopp disse statsrådene er fra et parti som stadig reiser tvil om hvorvidt klimaendringene er menneskeskapte – nå sist gjennom landbruksministerens manglende vilje til å rydde opp i egne, tidligere uttalelser – må det være lov å møte denne regjeringen med en viss klimaskepsis.

Et grønt lyspunkt i den nye plattformen er punktet om et fortsatt oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja, som også sikrer iskanten, Jan Mayen, Skagerrak og Mørebanekene mot oljevirkosomhet de neste fire årene. Med det videreføres den rød-grønne politikken som SV fikk til, for disse områdene. All ære til Kristelig Folkeparti og Venstre som fikk gjennomslag for det i samarbeidsavtalen med regjeringen.

Likevel har Venstre og Kristelig Folkeparti et stort an-

svar, fordi de nå har valgt å overlate initiativet i miljøpolitikken til to partier som til nå ikke har prioritert miljø. Det må de gjøre nå! Det er derfor SV i dag, sammen med Miljøpartiet De Grønne, foreslår at regjeringen skal komme til Stortinget med en sak om hvordan den vil styrke Klimaforliket.

Vi i SV og alle andre partier i Stortinget har nå et stort ansvar for å møte alle forslag til klimatiltak på en konstruktiv måte. Vi vil gå inn for ethvert forslag som sørger for lavere klimagassutslipp, og som sørger for at Klimaforliket blir gulvet i norsk klimapolitikk og ikke et tak.

Norges velstand og velferd bygger på en samfunnsmodell som har noen unike trekk. Vi skaper for å dele, men vi har også erkjent at vi må dele for å skape. Velferdsstaten, med omfattende fellesskapsløsninger og sterke sikkerhetsnett, er lønnsom.

Et regulert arbeidsliv med betydelig makt til arbeidstakerne er effektivt. En aktiv politikk for likestilling mellom kvinner og menn tjener hele samfunnet.

SVs mål er å forsterke disse sidene ved det norske samfunnet.

Vi vil gi arbeidstakerne mer makt gjennom nye tiltak mot sosial dumping og gjennom å satse på tillit i stedet for privatisering. Vi vil satse mer på utdanning gjennom en mer helhetlig skoledag for barna våre og større investeringer i forskning. Vi vil ta likestillingspolitikken videre ved å sikre rett til heltid for kvinner i arbeidslivet og fortsette å gjøre det lettere å kombinere familie og arbeid ved å sikre to opptak i året i barnehagene og forsvare maksprisen. Vi vil at alle i Norge skal få verdig omsorg og rett behandling innenfor et offentlig helsevesen som er likt for alle, som styres etter folks behov og ikke etter hva som er lønnsomt. Vi vil redusere forskjellene i Norge ytterligere for på den måten å styrke tilliten og det sosiale samholdet i vårt samfunn.

Og for å klare alt dette tør vi å si det få andre i norsk politikk sier: At de som har mye, må bidra mer, at finansnæringen, de som sitter på store verdier i eiendom, de med høye inntekter eller store formuer, alle burde bidra mer til fellesskapet, at det er viktigere med vekst i skolenes, helsestasjonenes og barnevernets budsjetter enn med enda mer vekst i privat forbruk.

Og vi sier at velferdsstaten og skolen skal tjene innbyggerne, de skal ikke tjene penger. Vi vil ha et kvalitetsprinsipp i velferd og skole: Hver krone som bevilges til barnevern, rusomsorg, skoler eller eldreomsorg, skal gå til det og ikke til profitt i kommersielle selskaper. Grunnleggende velferdsoppgaver skal utføres av private, ideelle eller offentlige aktører, det skal ikke være kommersiell butikk. Det er vårt verdivalg.

Den nye regjeringen vil gå en annen vei. I plattformen heter det:

«Regjeringen mener i utgangspunktet at produksjon av velferdstjenester skiller seg lite fra andre tjenester.»

Dette er en ordrett avskrift fra Fremskrittspartiets program. Hvis det som her står i plattformen er gjennomtenkt og bokstavelig ment, er den på dette punktet ytterliggående. Det er en ideologisk krigserklæring mot en bærebjelke i den norske modellen, som nettopp bygger på

at noen oppgaver er så viktige for innbyggerne at vi velger å løse dem i fellesskap. Sagt på en annen måte: Å gi barna våre skolegang eller å pleie våre gamle og syke innebærer noe helt annet og fundamentalt forskjellig fra å tilby andre tjenester som manikyr eller skifte av eksospotte.

Økt privatisering er et ideologisk standpunkt. Det finnes ingen forskning som viser at kvaliteten på velferdstjenestene går opp hvis de drives av kommersielle interesser.

Likevel kan kvaliteten på offentlig velferd bli bedre – i noen tilfeller veldig mye bedre. Veien dit går ikke gjennom å gi mer makt til markedet, men ved å gi mer makt til dem som vet hvor skoen trykker. Det betyr å lytte til brukerne og til deres erfaringer og å gi større faglig frihet og tillit til de ansattes faglige vurderinger. Offentlig sektor trenger en tillitsreform som erstatter byråkrati med faglig handlingsrom og konsulentmakt med brukermakt.

SV vil invitere alle som bryr seg om offentlig sektor, til å være med på å utvikle en sånn tillitsreform i årene som kommer.

SV har tre hovedsatsinger denne stortingsperioden: En helhetlig miljøpolitikk for å omstille Norge til et bærekraftig lavutslippssamfunn, en helhetlig økonomisk politikk for å bygge ut fellesskapet, styrke likestillingen og redusere de økonomiske forskjellene mellom folk og en solidarisk utenrikspolitikk for fred, miljø, fordeling og menneskerettigheter, som tar utgangspunkt i hva som er bra for verden, ikke bare hva som er bra for Norge.

Disse tre perspektivene er enten altfor svake eller fraværende i regjeringens plattform og erklæring. Vi vil jobbe utrettelig, både i og utenfor Stortinget, for at miljø, rettferdighet og solidaritet ikke blir glemt i den tiden Norge skal styres på en blå-grå plattform.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Michael Tetzschner (H) [12:34:42]: Det var en hårsbredd fra at SV måtte legge all sin politiske kraft utenfor Stortinget – jeg gratulerer med at partiet igjen ble representert.

SV er stolt av å ha sittet lenge i regjering – åtte år. De er kanskje stoltere over det enn over resultatene. I disse åtte årene har de bestyrt de to departementene som har mest å si for barn og ungdom i landet, Kunnskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Lysbakken har i en overgang også ledet sistnevnte departement.

Mitt spørsmål er: På bakgrunn av at den forrige regjeringen skulle avskaffe fattigdom, og på bakgrunn av at det aldri har bodd flere barn i fattige familier enn i dag, er Lysbakken fornøyd med det trendbruddet som SVs bidrag i regjeringen har bidratt til?

Audun Lysbakken (SV) [12:35:35]: La meg først takke for gratulasjonen. Jeg kan forsikre om at de mandatene SV fikk, skal merkes godt, ikke minst som en tøff opposisjon mot den regjeringen som representanten Tetzschner støtter.

Vi er stolte over den retningen Norge har hatt i de årene

vi har styrt. Vi er bekymret for den nye retningen som Høyre ønsker å ta Norge i.

Når det gjelder kampen mot fattigdom og kampen for barn og unge, har det de siste årene vært gjennomført en rekke tiltak som vil sørge for at dagens fattige barn ikke blir morgendagens fattige voksne. Jeg ville ikke vært veldig høy og mørk på vegne av høyresiden når vi leser plattformen som vurderer å ta fra de uføre barnetillegget, gå løs på overgangsstonaden og gjeninnføre kontantstøtte for toåring, som alle tre er målrettede tiltak for drastisk å øke barnefattigdommen i Norge.

Michael Tetzschner (H) [12:36:33]: Denne regjeringen har i plattformen adressert problemet med barn som vokser opp i lavinntektsfamilier, mens SV gikk tidligere til valg på å fjerne hele fattigdommen med et pennestrøk. Noen av fattigdomsproblemene tilskrives innvandrings- og inkluderingsproblemer. Er da Lysbakken enig eller uenig med tidligere stortingsrepresentant Akhtar Chaudhry som i gårsdagens Dagbladet slår fast at det også er en urovekkende voldsromantikk under utvikling, som nettopp er uttrykk for manglende inkludering, som også SV har bestyrt i det departementet de har hatt ansvaret for sammen med Kunnskapsdepartementet?

Audun Lysbakken (SV) [12:37:23]: Det er litt uklart for meg hvor representanten Tetzschner mener det er voldsromantikk, men jeg kan forsikre om at det er jeg imot uansett hvor den måtte befinne seg. Det er sånn, hvis representanten med det mener ulike ekstreme miljøer med bakgrunn i religiøse minoriteter eller etniske minoriteter, at SV over lang tid har påpekt betydningen av å bekjempe det. Derfor er vi blant dem som har den tydeligste stemmen i møte med bl.a. islamistiske ekstremister i Norge den siste tiden. Det tror jeg det er bred enighet om i Stortinget.

Når det gjelder politikken for inkludering av barn med minoritetsbakgrunn, vil jeg sterkt advare mot den kursen Høyre nå er på vei inn igjen på, med f.eks. å gjeninnføre kontantstøtten for toåring, som er et målrettet tiltak for å holde nettopp de barna som trenger det mest, ute av barnehage og norskopplæring.

Ulf Leirstein (FrP) [12:38:33]: La meg gratulere Lysbakken med å komme inn på Stortinget igjen med nød og neppe, men det holdt.

Jeg har registrert at det er omdelt et forslag i salen fra SV og Miljøpartiet De Grønne. Nå vet jeg ikke om dette er for å følge oppfordringen fra partiveteranen Stein Ørnhei om å slå sammen disse partiene på grunn av dette begredelige valgresultatet – om dette er første skritt. Men jeg registrerer at forslaget omhandler at man ønsker et forsterket klimaforlik. Jeg antar at det er i selverkjennelsen over at det man selv forhandlet, selv bestyrt og selv hadde ansvaret for, var altfor dårlig, og jeg takker for den erkjennelsen.

Jeg registrer også og konstaterer at sist man skulle lage et forlik, ønsket ikke SV at man skulle forhandle ved samme bord hvor Fremskrittspartiet var til stede. Betyr dette forslaget nå at man mer enn gjerne setter seg

ned sammen med Fremskrittspartiet for å utarbeide en ambisøs og fornuftig klimapolitikk for Norge de kommende årene?

Audun Lysbakken (SV) [12:39:33]: Jeg takker igjen for gratulasjonen.

La meg si det sånn at jeg mener det var den naturligste ting av verden at Fremskrittspartiet ikke var med på klimaforliket, fordi Fremskrittspartiet er det eneste partiet i Stortinget som ikke utvetydig har anerkjent at menneskene står bak alvorlige klimaendringer. Det var like naturlig som at det ville ha vært helt fremmed om SV skulle inviteres inn i et bredt forlik på Stortinget for å gi milliardærene skattelette. Det må være sånn at man deler et visst verdigrunnlag hvis man skal stå sammen om politikk.

Det som klimaforliket aldri var ment som, var et tak for norsk klimapolitikk. Også hvis det hadde blitt rød-grønt flertall ved dette valget, ville vi jobbet intenst for å få til en styrking av klimaforliket, og jeg tar som en selvfølge at det ville de rød-grønne partiene ha levert. Derfor er det ingenting å skryte av at man har løse formuleringer om å styrke forliket – det skulle da også bare mangle. Det som ligger i forliket i dag, er en bra begynnelse, men ikke tilstrekkelig for å nå Norges klimamål.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:40:46]: Det forslaget som ligger på bordet her, er et skoleeksempel på en innrømmelse av at man ikke har lyktes i den regjeringen man har sittet i. Men vi får nå se hvordan det går videre.

Men én ting har i hvert fall SV lyktes i – og jeg vil gi stor honnør til Sosialistisk Venstreparti. Sammen med de rød-grønne foreslår de faktisk i sitt budsjett å øke innslagspunktet knyttet til formuesbeskatningen til 1 mill. kr. Det er et fornuftig tiltak. Det burde kanskje vært enda høyere, men det er en god begynnelse.

Spørsmålet mitt til representanten Lysbakken er: Hva har forandret seg på ett år? For da Fremskrittspartiet fremmet forslag om innslagspunkt på 1 mill. kr for ett år siden, ble det fra Sosialistisk Venstrepartis side påpekt at dersom man gjorde dette, var det å gi mer til de rike og de som hadde mest fra før. Spørsmålet mitt til Lysbakken er følgende: Hva har endret seg det siste året som gjør at man endrer standpunkt, og vil SV garantere at de også vil stemme for denne ene millionen når saken kommer til behandling i budsjettet?

Audun Lysbakken (SV) [12:41:54]: Jeg er veldig stolt av de to klimaforlikene SV har vært pådriver for, for det ga oss muligheten til å forhandle to ganger – én gang i regjeringen og én gang i Stortinget. Det gir resultater, og jeg håper at det også vil være praksis i den kommende perioden. Selvfølgelig har det alltid vært meningen at klimaforliket skulle styrkes videre. Det er altså ingenting å skryte av at man har en løs ambisjon om å gjøre det. Det er en selvfølge, men en selvfølge jeg er glad for at Fremskrittspartiet har skrevet under på.

Når det gjelder formuesskatten, er det som er lagt fram i årets budsjett, helt i tråd med den linjen SV og den rød-grønne regjeringen har ført helt siden 2005. Vi har gjort

formuesskatten betydelig mer rettferdig. Svært mange har sluppet å betale formuesskatt. Jeg mener at det som nå ligger der, føyer seg inn i rekken av den typen tiltak som vi er for, for det gjør formuesskatten mer rettferdig og mer bærekraftig.

Derimot har vi kritisert alle forslag om å fjerne formuesskatten. Med de endringene som nå er lagt fram av den rød-grønne regjeringen, vil forsøk på det enda tydeligere enn før framstå som svært usosial fordelingspolitikk.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:43:07]: Jeg kan ikke annet enn å erkjenne at jeg satt og tenkte på Komiske Ali da jeg hørte innlegget til SVs parlamentariske leder. Det er ikke fordi jeg ikke anerkjenner SVs engasjement for klima, men det er fordi det blir så hult. Jeg føler at kritikken bommer sånn, for hvis en går inn i både samarbeidsavtalen og erklæringa som foreligger, er faktisk denne regjeringa mye mer offensiv på klima enn den forrige regjeringa var. Der den tidligere regjeringa snakket om at vi skulle nå Nordpolen, har denne regjeringa satt en tydelig grense ved iskanten. Der Audun Lysbakken i valgkampen ropte det han kunne for en klimahandlingsregel, at det ikke skulle åpnes nye områder, har denne regjeringa med Fremskrittspartiet faktisk gjort det: Det skal ikke åpnes nye områder i neste periode. Der den rød-grønne regjeringa klarte å få ned utslippene med 2,5 pst. på åtte år, skal ambisjonene forsterkes.

Derfor håper jeg at vi kan være konstruktive i Stortinget, og der håper jeg at SV og Kristelig Folkeparti kan spille en rolle, for nå er makten her. Burde ikke SV heller framstått med litt større ydmykhet og selverkjennelse for å bidra til det konstruktive samarbeidet som Stortinget skal få til?

Audun Lysbakken (SV) [12:44:15]: Jeg vil gratulere Kristelig Folkeparti med å ha fått til det samme i oljepolitikken i samarbeidsplattformen som SV fikk til i forrige periode. Det er veldig bra. Forskjellen er at jeg fortsatt sier at det er veldig bra, mens representanten Ropstad i forrige periode syntes det var altfor dårlig, men nå synes det er veldig bra. Jeg gratulerer med den erkjennelsen.

Så er det nødvendig å komme videre. Da vil jeg anbefale representanten Ropstad å ta en litt annen tone mot de partiene en faktisk er enig med. Jeg tror og har lenge ment at om miljøpartiene i denne sal skal gå løs på hverandre på den måten som Ropstad gjør nå med flåsete referanser til Komiske Ali, så taper vi alle på det. Jeg, og SV, har tenkt å ha en konstruktiv tone overfor Kristelig Folkeparti og Venstre, gratulere med det Kristelig Folkeparti og Venstre har fått til, og invitere til samarbeid, fordi vi vet at på tvers av blokkene må miljøpartiene stå sammen for å få til noe. Jeg vil oppfordre Kristelig Folkeparti til også å legge seg på en sånn linje.

Terje Breivik (V) [12:45:23]: Eg føyer meg inn i rekka av gratulantar til Lysbakken. Eg var oppriktig glad på SV sine vegner for at dei hamna på rett side av sperregrensa. Eg har røynsle med det motsette, og det unner eg ingen.

I førre periode føreslo Venstre ei rekkje forslag mynta på fattigdomsreduksjon, særleg for barnefamiliane. SV og Lysbakken røysta systematisk imot alt me føreslo. I samarbeidsavtalen med regjeringa har Venstre fått gjennomslag for ein tiltakspakke retta mot barn i fattige familiar og for at differensieringa og foreldrebetalinga i både barnehagar og SFO skal aukast. Vil SV i si nye rolle støtta Venstre i å forsterka ei sånn satsing og ikkje minst sikra at konkrete, enkle og effektfulle tiltak som auka differensiering av barnetrygda og betalingssatsane får breiast mogleg fleirtal?

Audun Lysbakken (SV) [12:46:16]: La meg først få takke for gratulasjonen og returnere den. Det er ekstra hyggelig når den kommer fra en hordalending, og det var godt å kunne ønske Hordaland Venstre tilbake på Stortinget.

SV vil stå sammen med alle andre partier som vil gjennomføre tiltak som har en reell effekt mot barnefattigdom. Det er grunn til å minne om at satsingen på det området er langt større i dag enn den var etter forrige borgerlige regjering. Det blir spennende å se hva denne borgerlige regjeringen vil gjøre.

Det er flere enkelttiltak som er lagt fram i samarbeidsavtalen, som vi vil støtte. Men jeg finner også grunn til å advare mot en del av de tingene som ligger i regjeringens plattform – særlig knyttet til barnetillegget til de uføre og overgangsstonaden – forslag som Fremskrittspartiet og Høyre tidligere har foreslått, som vil kunne gi mange tusen nye fattige barn, og også gjeninnføringen av kontantstøtte for toåringer, som vil være svært skadelig. Så jeg håper Venstre vil stå sammen med oss i motstanden mot den type tiltak.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Rasmus Hansson (MDG) [12:47:42]: Som Miljøpartiet De Grønnes første representant i den norske nasjonalforsamlingen vil jeg uttrykke vår dype respekt for det norske folkestyret og for den innsatsen andre partier har gjort for å bygge Norge til et av verdens fremste demokratier og velferdssamfunn.

Tankene som ligger til grunn for dette velferdssamfunnet inneholder avgjørende og umistelige verdier. Men de har også en blind flekk: De gamle ideologiene tar selve livsgrunnlaget på jorda for gitt.

Politikk er å ville og å handle. Mennesker har til alle tider møtt store og alvorlige utfordringer. Men nå står vi overfor noe fundamentalt nytt: Vi er i ferd med å endre selve livsgrunnlaget og de fysiske og biologiske forutsetningene for livet på jorda. Dette er en utfordring vi bare kan løse gjennom felles, globale forpliktelser. Men global enighet forutsetter at hvert land gjør sin jobb, og det forutsetter at noen begynner. Norge har en åpenbar moralsk forpliktelse til å gå foran, og vi har samtidig en unik mulighet nå til å ta det norske velferdssamfunnet et langt skritt videre.

79 000 mennesker har stemt Miljøpartiet De Grønne inn på Stortinget. Både disse og mange flere velgere stiller nå spørsmål ved en politisk konsensus om at den eneste re-

levante rammen for norsk samfunnsutvikling skal være å sikre oss selv stadig mer.

I hverdagen her i Oslo må vi stadig minne oss selv om at vi ikke skal gå uanfektet forbi mennesker som sitter på fortauet og ikke har annet å håpe på enn at vi skal gi dem en mynt. I det internasjonale samfunnet må vi minne oss selv om at Norge er et ekstremt privilegert land på en grovt urettferdig klode.

Miljøpartiet De Grønne er ikke et moralistparti og ikke partiet for dårlig samvittighet. Men vi er sendt hit av velgere som mener det er en selvfølge at norsk politikk skal styres like mye etter det som er riktig, som etter det som lønner seg. Vi er sendt hit av velgere som mener at den globale jobben begynner her hjemme, og ikke minst her i denne salen.

Alle i Norge kjenner til jordas klima- og ressursproblemer. Vi lærer om det på skolen. Statsministere snakker om det i nyttårstaler. Samtidig opplever folk at klimapolitikken er vanskelig å få øye på i hverdagen. Folk ser at omtrent alle politiske virkemidler er innrettet på å få det private og materielle forbruket til å øke enda mer.

I sin erklæring til Stortinget la statsministeren særlig vekt på kunnskap og på å styrke forskning og utdanning. Det er en prioritering som Miljøpartiet De Grønne støtter helhjertet. Men kunnskap løser lite alene. Vi trenger riktig sort kunnskap, og den må brukes. Norge har f.eks. allerede et av verdens ledende klimaforskningsmiljøer. Men mens norske klimaforskere dokumenterer de stadige og dramatiske endringer i Arktis og nærmest trygler om en mer forpliktende klimapolitikk, satser Norge videre på økt oljevirksomhet i Arktis. Det Norge nå trenger, er kunnskap som gir grunnlag for et fornybart samfunn, og vi trenger å bruke den.

Regjeringen Solberg satser stort på utbygging av infrastruktur som vei, jernbane og energi. Veibyggningen er en feilsatsing, mens jernbaneutbygging og utbygging av fornybar energi er riktige tiltak, forutsatt at de baseres på kunnskap. Problemet er at Høyre og Fremskrittspartiet samtidig med store utbygginger aktivt svekker det kunnskapsbaserte sikkerhetsnettet som skal beskytte norsk natur og biologisk mangfold.

Miljøpartiet De Grønne kommer derfor til å arbeide hardt i Stortinget for å ivareta norsk natur og for å sikre velferden til dyr i landbruket og i norske hjem. Vi vil styrke dyretilsynet og gjøre kontrollen med norsk dyrehold uavhengig av næringsinteresser. Pelsdyrnæringen må nå fases ut, og vi vil rydde opp i landbrukets raskest voksende næringer, som kyllingindustrien, så driften kommer i samsvar med lov om dyrevelferd.

All ære til Kristelig Folkeparti og Venstre som har videreført og utvidet SVs gode innsats for utsettelse av oljeaktivitet i sårbare områder. Men det er ikke godt nok at norsk miljøsuksess består av stadige uavgjorte omkamper. En kunnskapsbasert havforvaltning skal bestå i å respektere de klare rådene som alle naturfaglige miljøer gir igjen og igjen. Det vi ikke trenger, er flere påskudd for å kreve såkalt ny kunnskap, fordi kunnskapen man har, ikke passer med svarene man ønsker.

I dag baserer Norge velferden på økt global oppvar-

ming. Statsbudsjettet til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV signaliserer at norske klimagassutslipp vil øke fram til 2020 for så å avta til dagens nivå i 2030. Dagens investeringer har som eksplisitt mål å sikre petroleumsvirksomheten langt fram mot 2050. Olje- og gasssektoren gir ytterligere ti ganger de nasjonale klimagassutslippene, og overskuddet fra oljevirksomheten investeres gjennom Pensjonsfondet i det globale finansmarkedet, som er selve motoren i den globale oppvarmingen.

Samtidig varsler regjeringen Solberg en gradvis omstilling til et lavutslippssamfunn i 2050. Miljøpartiet De Grønne har hørt dette før, men vi tar det alvorlig. En slik omstilling skjer ikke av seg selv. Den må gjennomføres aktivt og forpliktende. Når vårt samfunn mener at noe er for alvorlig til å være en politisk kasteball fra valg til valg, lovfester vi det.

Vi utfordrer derfor regjeringen til å levere på valgkampens løfte om å utrede en klimalov og til å legge fram et forslag om en slik lov så snart som overhodet mulig. Grunnlaget for denne utredningen ligger i en skuff der Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet la det.

Miljøpartiet De Grønne ønsker velkommen regjeringen Solbergs ambisjon om å forsterke klimaforliket. Gjeldende forlik var en god idé, men er en lite forpliktende enighet om et minste felles multiplum. Nå trenger klimapolitikken ledelse. Et nytt klimaforlik er nødvendig. Høyre må nå bekrefte valgløftene om en langt bedre klimapolitikk enn Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV førte. Jo lenger den nye regjeringen tør å gå foran, desto forttere vil de andre partiene ta opp konkurransen.

Det bærekraftige Norge kommer ikke av seg selv. Vi må velge det, og vi må ville det. Derfor bør norsk oljevirksomhet utvikles i løpet av 20 år. Et slikt vedtak vil gi norsk forskning og norsk næringsliv den politiske bekrefteisen og den langsiktigheten de trenger for å satse. Vi vil ikke skru av oljekrana i morgen, vi vil ha en planmessig utvikling. 20 år er en lang utviklingsperiode. Inntektene fra Pensjonsfondet vil ikke forsvinne, og norsk næringsliv har stor omstillingsevne. For 40 år siden hadde vi knapt en oljesektor. Nå er den verdensledende. De samme dyktige menneskene vil skape neste generasjons næringsliv når de politiske rammene bare blir lagt.

Norge er Europas største havnasjon. Samarbeid mellom næring, forskning, politikk og miljøbevegelse har sikret oss verdens best forvaltede fiskerier, som kan gi grunnlag for ny næringsutvikling og mange nye arbeidsplasser. Våre marine økosystemer har stor produksjon og huser titusener av arter som kan gi råstoff til matproduksjon, karbonfangst og nye generasjoner av produkter innenfor biokjemi, materialer, genetik og IT. Over norske havområder blåser enorme energimengder, som kan gjøre Norge til en ny stor nasjon innenfor havvind.

Norsk akvakultur må løse sine miljø- og fôrproblemer, men når det skjer, er mulighetene store for videre utvikling av næringen. Skognæringen står foran en aktiv og sterk differensiering fra gårdsdagens konsentrasjon om plank og papir, og norsk landbruk kan åpenbart gi mange flere arbeidsplasser og et mye større produktspekter.

Tysklands konservative statsminister Angela Merkel

har vist at nye beslutninger om samfunnets retning er mulig også i dag. Det tyske «Energiewende», sterkt påvirket av vårt søsterparti Die Grünen, var ikke motivert av kortsiktig markedsrasjonalitet. Et nytt og overordnet politisk mål ble vedtatt, vel vitende om at kostnader og overgangsproblemer ville bli store. Når vi i denne salen bestemmer oss for at vi vil utvikle det bærekraftige norske samfunnet, kommer vi til å gjøre det.

Politikk er både å ville og å handle. I sin regjeringserklæring sa statsminister Solberg at vi må overlate kloden til våre etterkommere i en bedre tilstand enn da vi overtok den. Spørsmålet er dermed ikke om Norge skal utvikle seg videre fra oljealderen, men når. Spørsmålet er hvordan vi vil styre utviklingen og gjøre overgangen til det bærekraftige Norge til et ambisiøst, målbevisst og banebrytende sprang for det norske velferdssamfunnet og til et eksempel som kan inspirere verden. Ingenting utløser mer skaperkraft enn et felles samfunnsprosjekt med en felles retning.

Hvis ikke vi gjør det, hvem i all verden skal da gjøre det? Miljøpartiet De Grønne vil arbeide hardt for at dette nye retningsvalget gjøres nå.

Til slutt vil jeg ta opp to forslag fra Miljøpartiet De Grønne. Forslag nr. 1:

«Stortinget ber regjeringen om i løpet av 2014 å gi Statens pensjonsfond utland et mandat til å investere minst 5 pst. av fondets markedsverdi direkte i infrastruktur for fornybar energiproduksjon og distribusjon innen 2020.»

Forslag nr. 2:

«Stortinget ber regjeringen om å endre investeringsstrategien til Statens pensjonsfond utland slik at fondet trekker seg ut av alle kull- og tjæresandaktiviteter, og gradvis reduserer eksponeringen til annen fossil energi i porteføljen.»

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte.

Det blir replikkordskifte.

Eva Kristin Hansen (A) [12:58:02]: Først vil jeg gratulere representanten Rasmus Hansson og Miljøpartiet De Grønne med plass på Stortinget. Etter å ha hørt innlegget her i dag er jeg overbevist om at Miljøpartiet De Grønne vil være med og løfte miljødebatten i Stortinget, og det tror jeg er viktig. Jeg ser veldig fram til å delta i den, og jeg ser også fram til et samarbeid med partiet – hvis partiet ønsker det.

Så har jeg et spørsmål til representanten. Før valget var Miljøpartiet De Grønne veldig tydelig på at det var uaktuelt å støtte en regjering med Fremskrittspartiet. Jeg lurer på om representanten er enig i at Stortinget nå kanskje har blitt et enda viktigere sted for utvikling av norsk klimapolitikk, når vi har et parti i regjering som ikke tror at klimaendringene er menneskeskapte.

Rasmus Hansson (MDG) [12:58:47]: Takk for et hyggelig spørsmål og en hyggelig gratulasjon.

Miljøpartiet De Grønne har gått til valg på å samarbeide

de med alle som vil bedre norsk bærekraftpolitikk og norsk klimapolitikk. Det gjelder i og for seg også Fremskrittspartiet, men vi har vært helt tydelige på at vi ikke ønsker å støtte en regjeringdannelse med Fremskrittspartiet.

Vi kommer til å utfordre alle partier i denne salen til å komme fram til klimaløsninger som er bedre enn dem vi har i dag, og ikke minst ser vi fram til en debatt om et nytt klimaforlik, der både Arbeiderpartiet og den sittende regjering engasjerer seg og kommer med nye forslag. Den konkurransen kommer vi til å stimulere til med alle krefter.

Eva Kristin Hansen (A) [12:59:36]: Takk for svaret, og takk for en god utfordring. Den tror jeg de fleste partiene tar. Det blir spennende.

Så er det noe jeg lurer på. Miljøpartiet De Grønne blir i veldig stor grad oppfattet som et énsaksparti av veldig mange, selv om det i valgkampen kom fram ulike saker som var interessante nok. Men hvis vi tenker på den økonomiske politikken og deler av klimapolitikken, ligger jo Miljøpartiet De Grønne ganske langt fra mange av partiene her på Stortinget. Da lurer jeg på: Hvordan ønsker representanten Hansson og Miljøpartiet De Grønne å tilnærme seg de andre partiene? Vil man også være konstruktive i saker hvor man står ganske langt fra hverandre?

Rasmus Hansson (MDG) [13:00:16]: Miljøpartiet De Grønne er del av en stor internasjonal grønn bevegelse, hvor en rekke partier er store, brede folkepartier som driver politikk på hele politikkområdet, f.eks. i Sverige, Tyskland og andre land. Vår ambisjon er å bli et tilsvarende parti i norsk politikk, og det betyr at vi har tenkt å engasjere oss på alle politikkområder. Vi har allerede et program på alle politikkområder, selv om vi ikke legger det minste skjul på at vi åpenbart er nødt til å prioritere miljøsektoren når vi er såpass små på Stortinget. Men innen økonomisk politikk, velferdspolitik og andre politikkområder er vårt mål å utfordre de andre partiene til en mer solidarisk politikk, og vi er samtidig fullt villig til å se på både høyresidens og venstresidens virkemidler for å oppnå det.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Stefan Heggelund (H) [13:01:24]: Jeg vil gjerne gjenreise den realistiske idealismen, fordi vi trenger realister, det er de som vet hvordan barrierene kan brytes. Men det er ikke så veldig mye realisme i programmet som representanten Hansson er valgt på. For eksempel står det at reallønnsveksten skal erstattes av en «nedtrapping av normalarbeidstiden». Vel, i 2010 var gjennomsnittlig reallønnsvekst 1,5 pst. Det blir mer fritid. I 2011 var den 3 pst. Det blir mer fritid. I 2012 var den 3,2 pst. Det blir enda mer fritid.

Dette er ikke visjonært. Jobber vi mindre, skaper vi mindre. Skaper vi mindre, blir vi fattigere. Det er arbeidskraft vi lever av. Mener representanten Hansson at Norge kan spille en større rolle i det internasjonale klimaarbeidet som et fattig land enn det vi kan gjøre som et rikt land?

Rasmus Hansson (MDG) [13:02:21]: Jeg er realist av utdanning, og jeg er realist i politikken. Jeg hører ikke til dem som tror det er realistisk i Norge å innbille våre velgere og vår politiske debatt at norsk forbruk og norsk økonomi kan vokse inn i himmelen til evig tid. Det Miljøpartiet De Grønne gjør, er å stille det spørsmålet som enhver person i denne salen før eller siden må stille seg: Hva skal vi gjøre når vi er nødt til å flate ut ressursforbruket vårt, og når vi er nødt til å forholde oss til det som resten av verden allerede må forholde seg til av ressursbegrensninger og økonomiske begrensninger? Hvis noen tror at det er mangel på realisme å sette spørsmålsteget ved om det går an å bruke verdifull tid utenfor arbeidslivet, utfordrer jeg dem til å prøve hva som kan gjøres når man ikke er på jobb. For øvrig er vi igjen villig til å diskutere det konkrete innholdet i den typen utfordringer med både deg og andre.

Anders Tyvand (KrF) [13:03:39]: Jeg vil benytte anledningen til å gratulere Miljøpartiet De Grønne med et godt valg og med plass på Stortinget for aller første gang. Dette gjennombruddet for Miljøpartiet De Grønne vitner om at det norske folk er opptatt av miljø- og klimapolitikk, og det er det heldigvis også flere politiske partier som er.

I valgkampen tok Rasmus Hansson til orde for et bredt samarbeid mellom alle partier i Stortinget som er opptatt av klima. I samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti står det at klimaforliket skal forsterkes, og jeg får takke for den anerkjennelsen som Rasmus Hansson ga Venstre og Kristelig Folkeparti i den anledning.

Mitt spørsmål er hvordan Miljøpartiet De Grønne vil ønske å posisjonere seg i Stortinget slik vi nå vet at det ser ut etter valget, og hvordan dere kan bidra til å løfte viktige klimaspørsmål og bidra til et konstruktivt samarbeid i Stortinget.

Rasmus Hansson (MDG) [13:04:46]: Miljøpartiet De Grønne gikk som kjent til valg på en utfordring til det vi kaller den fastlåste norske blokkpolitikken, som etter vår oppfatning er en av de store bremseklossene for ikke bare norsk miljø- og klimapolitikk, men for norsk politikk generelt. Vi mener det at denne salen i stor grad – med oss som unntak – har låst seg til to hovedblokker, tvinger en god del tenkning ned i skuffen, og vår utfordring og vår mulighet er nettopp å tilby samarbeid og skape konkurranse mellom blokkene på en måte som frigjør tanker i det norske politiske miljøet. Det vi har hørt i trontaledebatten i dag, gjør meg mer overbevist enn noen gang om at den muligheten har vi, og den skal Miljøpartiet De Grønne benytte av alle krefter.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:05:55]: Først vil jeg gratulere representanten Rasmus Hansson – og Miljøpartiet De Grønne – som har klart den bragden å bli helt ny representant på Stortinget med et nytt parti. Det er godt gjort.

Et av de områdene der det er klare skillelinjer i denne salen, er det området jeg tidligere hadde ansvaret for, landbrukspolitikken. I valgkampen måtte jeg også lese pro-

grammet til Miljøpartiet De Grønne, og det var meget offensivt med tanke på økt selvforsyningsgrad – man argumenterte med at man ville ha det på grunn av internasjonal solidaritet og mattrygghet i eget land. Derfor er mitt spørsmål til representanten Rasmus Hansson: Kan Miljøpartiet De Grønne tenke seg å være en del av en bredere landbrukspolitisk allianse der makta i landbrukspolitikken ligger i Stortinget, ikke i regjeringen?

Rasmus Hansson (MDG) [13:06:40]: Det korte svaret er ja, med selvsagte forbehold om innholdet i en slik allianse. Miljøpartiet De Grønne har allerede påpekt at en av de interessante mulighetene på Stortinget er en mulighet som består av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti, og Miljøpartiet De Grønne på vippen. Det er en bred sentrumsallianse med mye felles verdigrunnlag, og det er en allianse som – dersom den blir løftet til et nivå som er bedre enn et blått eller borgerlig alternativ – er av betydelig interesse for oss. Og landbrukspolitikken, som representanten Slagsvold Vedum spør om, er helt sentral for Miljøpartiet De Grønne, av den helt åpenbart enkle grunn at vi vil arbeide hardere enn noen andre for et samfunn som baserer velferden på fornybare ressurser. Da er det jo ikke særlig tvil om at landbruket står helt sentralt.

Terje Breivik (V) [13:07:49]: Eg vil òg nytta høvet til å gratulere Miljøpartiet Dei Grøne med valet og ynskja dykk lukke til med viktig arbeid på Stortinget.

Folk flest har eit grunnleggjande ynske om å stilla opp for klimaet og sikra komande generasjonar den same friheten til å nytta og nytta naturen som me har. Det i særklasse mest effektfulle verkemidlet me har for å gjera det enklare å leva klimavenleg, er eit grønt skatteregime som systematisk premierer klimavenlege val. Eg tek for gitt at Hansson og Miljøpartiet Dei Grøne er samde i det. Det som derimot er meir spennande å spørja om, er: Kva nivå – innretning – vil Miljøpartiet Dei Grøne ha på skatte- og avgiftsinnretninga for å gjera det enklast mogleg for alle å gjennomføra klimavenlege handlingar og val?

Rasmus Hansson (MDG) [13:08:41]: Du har rett i at Miljøpartiet De Grønne ønsker å bruke et grønt skatteregime som et svært viktig virkemiddel, både for å gjøre klimavennlige handlinger og et klimavennlig liv lettere for enkeltmennesker og ikke minst for å legge til rette for utvikling av et grønt næringsliv der ny næring og nye bedrifter kan vokse fram og overta den bærebjelken for et velferdssamfunn som olja i stor grad står for i dag. Vi kommer til å jobbe med å legge fram et alternativt statsbudsjett der vi bl.a. vil skissere en skattetrapp både i personbeskatningen og i avgiftsvirkemidlene som bidrar til både lave forbruk og mer klimavennlig handling, og virkemidler i forhold til bedriftsbeskatningen som har samme effekt.

Presidenten: Replikskordskiftet er slutt.

Statsråd Jan Tore Sanner [13:10:10]: Vi er mange som debatterer i dag – noen som nye stortingsrepresentanter og noen av oss andre som ferske statsråder. Jeg ser frem

til gode debatter i nye roller. Jeg vil starte med å invitere til samarbeid, samarbeid om viktige reformer som skal forenkles, fornye og forbedre både for dem som jobber i offentlig administrasjon og med offentlige tjenester, og for brukerne.

Et viktig fundament for reformarbeidet er samarbeidsavtalen mellom Kristelig Folkeparti, Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre. Der understreker vi at politikken skal bygge på tillit, tillit til enkeltmennesket, frivillige organisasjoner, næringsliv og lokalsamfunn. Vi skal bedre velferden, særlig for dem som trenger det mest.

Grepet med å slå sammen KRD og FAD og å flytte planavdelingen fra Miljøverndepartementet gjør det mulig å se viktige politikkområder i sammenheng. Ett departement får ansvaret for plan og bygg, vi får mulighet til å se det i sammenheng. Vi får mulighet til å se statsforvaltningen og kommunerammene i sammenheng, og vi får mulighet til å se fornyelse og IKT i stat og kommune i sammenheng. Det vil gjøre det mulig å få til tidligere og bedre samordning og mer kraft i gjennomføringen.

Forenkling skal fremmes gjennom bedre ledelse, mer tillit og mindre detaljstyring, mer ansvarliggjøring og mindre kontroll, mer samarbeid og mindre sektortenkning. Vi skal fjerne tidstyvene, slik at de mange dyktige medarbeiderne i administrasjon og offentlige tjenester kan bruke mer tid på kjerneoppgavene og mindre tid på møter og rapportering. Leger og sykepleiere skal kunne bruke mer tid på pasientene. Lærere skal kunne bruke mer tid på elevene. Ansatte i Nav skal bruke mer tid på dem som har behov for tjenester. Og brukerne av offentlige tjenester skal oppleve en forbedret offentlig sektor med færre skjemaer og bedre hjelp.

Vi skal fornye gjennom mer innovasjon i stat og kommune og mer samarbeid mellom offentlig og privat sektor og frivillige aktører. Vi skal fornye gjennom økt kraft i digitaliseringsarbeidet og økt bruk av IKT. Samordning av det offentlige IT-tjenester skal bli bedre både innad i staten og også mellom stat og kommune. Gjennom mer intensiv og helhetlig satsing på IT vil møtet med offentlig sektor bli enklere og bedre, kvaliteten i tjenestetilbudet vil øke, verdiskapingen vil øke, beslutningene vil bli bedre. Digital kommunikasjon skal være hovedregelen for kommunikasjon med forvaltningen. Forvaltningen skal tilby helhetlige og brukervennlige IKT-tjenester.

Vi skal gjennomføre en kommunereform som vil gi færre og mer robuste kommuner. Målet er mer lokaldemokrati og mindre statlig overstyring, mer ansvar for flere oppgaver, fordi det gir et bedre tjenestetilbud.

Det er bred politisk enighet om behovet for en kommunereform, slik at vi kan styrke lokaldemokratiet, slik at vi kan styrke fagmiljøene, slik at vi får bedre tjenester til befolkningen. Men også i kommunene er det et sterkt ønske om reform, både fordi mange kommuner opplever sterk statlig overstyring, og fordi mange kommuner ser at de har behov for sterkere fagmiljøer for å kunne gi bedre tjenester til sine innbyggere.

Denne reformen ønsker vi å gjennomføre i et samarbeid med Stortinget og i et samarbeid med kommunene. Jeg vil derfor invitere Stortinget til et samarbeid om en viktig re-

form, og jeg håper at vi alle kan ha en pragmatisk tilnærming, slik at vi kan få en reform som kan skape mer velferd for fremtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [13:15:07]: Jeg vil gratulere Jan Tore Sanner med å ha fått ansvar for mange viktige politikkområder, og jeg takker for invitasjonen til samarbeid. Det er helt sikkert mange temaer vi kan komme nærmere tilbake til.

Jeg er også glad for at statsråden så tydelig slår fast at regjeringen vil videreføre det arbeidet den rød-grønne regjeringen har startet med forenkling og digitalisering av offentlig sektor.

Nå er det sånn at statsråden også har ansvaret for boligpolitikken, som er et viktig område i en befolkning som vokser raskt. For under ett år siden, den 17. desember 2012, stemte Jan Tore Sanner for følgende forslag i Stortinget:

«Stortinget ber regjeringen sikre at egenkapitalkravet ved kjøp av bolig reduseres fra 15 til 10 pst.»

Men etter valget sa Jan Tore Sanner:

«Det er Finanstilsynet som fastsetter egenkapitalkravet.»

Hvorfor har statsråden skiftet mening?

Statsråd Jan Tore Sanner [13:16:15]: La meg først takke for gratulasjonene, og jeg er glad for at også Helga Pedersen ønsker et samarbeid med regjeringen for å få til viktige reformer.

Det er riktig at det var igangsatt arbeid for både forenkling og digitalisering. Vi ønsker å sette mer trykk i det arbeidet både ved at vi nå kan se kommune og stat i sammenheng, ved at vi kan få til tidligere samordning, og at vi får sterkere gjennomføringskraft i arbeidet.

Så er det riktig at vi også har ansvaret for boligpolitikken. Det som er viktig i det grepet vi nå tar, er nettopp at vi kan se plan og bygg sammen. Jeg har registrert at også representanter for Arbeiderpartiet tidligere har argumentert for at det er fornuftig, så da har vi en god plattform å arbeide ut fra.

Så er det riktig at vi alle vil møte oss selv i døren med ulike sitater. Jeg mener at det vi har i plattformen når det gjelder egenkapitalkravet, er fornuftig. Vi skal ha en fleksibel praktisering, slik at unge som skal inn på boligmarkedet, ikke vil møte en så høy barriere som man har gjort.

Presidenten: En replikk til fra representant Helga Pedersen.

Helga Pedersen (A) [13:17:33]: Jeg synes ikke jeg fikk noe ordentlig svar fra statsråden på det som gjelder egenkapitalkravet. Bare noen få dager før valget sto de borgerlige partiene rett utenfor Stortinget og lovet at dette var noe man skulle fjerne når man kom i regjering. Det er ikke bare vi i Arbeiderpartiet som er litt overrasket over at man snur på dette standpunktet. Det er også sånn at en samlet boligbransje har sagt at dersom dette enstemmige løftet

brytes, vil det være en hån mot alle de unge som har stemt borgerlig fordi de trenger et sted å bo. Hva er statsrådens kommentar til det?

Statsråd Jan Tore Sanner [13:18:14]: Jeg vil kanskje anmode representanten Helga Pedersen om å være litt mer presis, for det er ikke slik at Høyre på noe tidspunkt har foreslått å fjerne egenkapitalkravet. Det vi var imot, var at egenkapitalkravet ble økt fra 10 til 15 pst. uten at man også gjennomførte andre virkemidler som ville kunne gjøre det lettere for ungdom å komme inn på boligmarkedet. Ett av de virkemidlene er å styrke BSU – Boligsparing for ungdom. Denne regjeringen har sagt at vi ønsker å styrke Boligsparing for ungdom. Gjør man det lettere og gunstigere å spare mer, vil det også være lettere å kunne håndtere et høyere egenkapitalkrav.

Så har vi slått fast i plattformen at vi ønsker en mer fleksibel praktisering, slik at unge som har økonomisk bærekraft, kan komme inn på boligmarkedet uten en så høy barriere.

Geir S. Toskedal (KrF) [13:19:22]: Jeg vil først av alt gratulere Jan Tore Sanner med vervet som kommunalminister.

Det var en veldig spennende og ambisiøs plan vi fikk høre med tanke på en ny reform for å få bedre kommuner. Det skal bli spennende å ta fatt på. Vi deler synspunktet om å få til en bred politisk dugnad. Vi vet jo hva som har skjedd i Danmark og i våre naboland for å greie å få dette til. Så jeg har bare ett spørsmål: Kan statsråden antyde en tempoplan for dette, hvor langt kan en tenke seg en kommer i denne stortingsperioden?

Statsråd Jan Tore Sanner [13:20:08]: Igjen takk for hyggelige lykkeønskninger. Jeg ser frem til godt samarbeid med kommunalkomiteen. Jeg ser frem til at vi kan løse mange oppgaver sammen.

Det er riktig at det er gjennomført en kommunereform i Danmark, men det er også gjennomført kommunereform i Finland. Og veldig mange andre land gjør som vi har tenkt, nemlig å få mer robuste kommuner, slik at man kan få mer lokaldemokrati og kommunene kan løse flere oppgaver.

Vi har sagt i plattformen at vi ønsker at vedtak skal kunne fattes i denne perioden. Det er ambisiøst, men jeg tror det er viktig at vi i dette reformarbeidet aksepterer at ting tar tid, at vi må ha grundige prosesser som blir forankret lokalt, samtidig som vi må beholde styringsfart. For nå opplever jeg at veldig mange kommuner sier at de ønsker en reform, og da skal vi som politikere spille med, og ikke spille mot.

Liv Signe Navarsete (Sp) [13:21:27]: Også eg vil gratulere Sanner med eit nytt og veldig spennande verv. Det å vere kommunalminister er eit viktig og veldig gjevande embete.

Spørsmålet mitt går på distrikts- og regionalpolitikk. I innstillinga til Nasjonal transportplan skreiv Høgre og Framstegspartiet seg saman på at det er marknaden og folks frie val som skal styre busetjingsmønsteret i framti-

da. Det skal vere samfunnsøkonomisk lønsamt uansett kva bransjar og industriar som vert sentrale i Framtids-Noreg.

I dag har me etter åtte år med raud-grøn regjering folketalsvekst i alle fylke og i meir enn 300 kommunar. No ser me at Regionaldepartementet er vekk. Me registrerer at distriktspolitikken er vekk. Ordet er ikkje brukt i noko sentralt dokument.

Er det slik at den nye regjeringa vil kutte alle distriktspolitiske verkemiddel og la marknaden, folks frie val og samfunnsøkonomisk lønnsemd erstatte den breie distrikts- og regionalpolitikken me har hatt i Noreg?

Statsråd Jan Tore Sanner [13:22:35]: Jeg har allerede brukt anledningen til å takke Navarsete ved nøkkeloverrekkelsen. Jeg har kommet i et departement med veldig mange dyktige fagfolk, så jeg skjønner godt at Navarsete har strålt mye etter å ha samarbeidet med disse dyktige fagfolkene i departementet. Jeg har også fått mange gode råd.

Distriktspolitikken er ikke vekk. Denne regjeringen vil ha en ambisiøs distriktspolitikk. Særlig kommuner i Distrikts-Norge forteller meg at det er et problem med statlig overstyring, at beslutningene flyttes for langt bort, og at det er blitt for mye kontroll og for mye rapportering.

En aktiv distriktspolitikk handler om en samferdselspolitikk som gjør at varene kan komme raskere frem, og at vi får bedre fremkommelighet i hele landet. En aktiv distriktspolitikk handler om et sterkt og robust næringsliv, å legge til rette for gründere og små og mellomstore bedrifter, og en kommunereform som gjør at man får sterkere fagmiljøer i alle deler av landet.

André N. Skjelstad (V) [13:23:53]: Også jeg vil benytte anledningen til å gratulere Jan Tore Sanner med et svært viktig verv og en stor portefølje.

Statsråden var selv inne på dette med fornyelse og forenkling, noe som Venstre er svært enig i. Det er mye å gå på når det gjelder forenkling i offentlig sektor.

Noe av det første som man etter vår mening bør gå løs på, er å se på IKT-systemene i sektoren. Her er det mange som har sine egne systemer. Etter vår mening burde en ha fått til et felles system som hadde gjort dette vesentlig enklere, både for interne og eksterne brukere og publikum. For å få dette til er det nødvendig med en standard for systemene. Om statsråden er enig i dette, er den videre oppfølgingen av det om statsråden har gjort seg noen tanker om hvordan man skal komme i gang med den nødvendige forenklingen av IKT-systemene i offentlig sektor.

Statsråd Jan Tore Sanner [13:24:52]: Jeg er glad for samarbeidsinvitasjonen. Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre står sammen om samarbeidstalen, hvor nettopp fornyelse og forenkling står sentralt og også ønsket om en kommunereform.

Den muligheten vi nå har fått med det nye departementet, er jo ikke bare å se på stat, men også å se på stat og kommune i sammenheng.

Jeg er veldig enig med spørteren i at man trenger flere felles plattformer, og at man må se helhetlig på IKT-arbei-

det og -plattformene og sørge for at vi får gjennomført digitalisering, slik at det blir en mer døgnåpen forvaltning.

Vi har startet det arbeidet. Jeg har ikke alle svarene på hvordan det konkret skal gjøres nå etter fire–fem dager, men jeg kan love at vi vil komme tilbake til det, og at vi har den felles forståelsen, nemlig flest mulig felles plattformer, slik at det blir mindre silotenkning og mer helhet også i IKT-systemene.

Karin Andersen (SV) [13:26:05]: Også jeg vil gratulere Sanner. Som medlem av kommunalkomiteen får jeg sikkert anledning til å diskutere reformer og fornyelse med ham. Jeg håper det skal bygge på tillit og ikke på tvang, og at man tar lokaldemokratiet på alvor, f.eks. at det ikke blir brukt tvang hvis man ikke ønsker å bli sammenslått.

Men det er noe som bekymrer meg. Vi har et veldig mangfoldig land. Og det står i regjeringserklæringen at regjeringen vil endre inntektssystemet på en slik måte at de rike kommunene, som har store inntekter, skal få beholde mer av inntektene sine sjøl. Det vil jo nødvendigvis gå ut over kommuner som har mindre muligheter til å få inntekter, for det er ganske ulike forhold. Alt er jo ikke som i Bærum i dette landet. Og det blir jo ikke mindre avstander, færre øyer og lavere fjell fordi Høyre kommer i regjering. Derfor har jeg behov for å spørre representanten om det er slik at det Høyre lofte i valgkampen, nemlig at ingen kommuner skulle tape på denne omleggingen, står fast.

Statsråd Jan Tore Sanner [13:27:14]: La meg først si at det var en lett omskriving av hva som står i plattformen når det gjelder inntektssystemet. Det står ikke i plattformen at man skal gjennomføre endringer i inntektssystemet som gjør at rike kommuner skal bli enda rikere, men det står at vi skal ha en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet. Grunnen til at vi ønsker det, er at vi skal belønne kommuner som legger til rette for næringsutvikling. Vi ønsker at flere kommuner skal kunne beholde mer av sine egne inntekter, men dette skal selvsagt gjennomføres på en måte som er forutsigbar, og som gjør at kommunene opplever både en robust og en god kommuneøkonomi.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Helga Pedersen (A) [13:28:25]: Norge er et land med små forskjeller og store muligheter. Vi har selvsagt fortsatt uløste oppgaver i dette landet. Nye oppgaver og nye utfordringer oppstår, og vi strekker oss mot nye mål. Samtidig kan vi i dag konstatere at veldig mye går bra i dette landet, og at åtte år med rød-grønn regjering har styrket fellesskapsløsningene og gitt nye muligheter for flere. Det er skapt nye arbeidsplasser, og befolkningen øker. Også i nord er fraflytting erstattet med vekst. Det gjennomføres store løft innen kultur, bistand og samferdsel, og ikke minst er det blitt satset tungt på kunnskap og velferd. Tusenvis av nye barn har fått barnehageplass. Det er ansatt flere på sykehjemmene, og det er flere lærere i skolen.

Utdanning og velferdstjenester for alle er en forutsetning for å nå målet om rettferdighet, like muligheter og personlig frihet. Derfor stiller vi oss bak de målene i regje-

ringsplattformen som handler om å styrke helsetjenestene, bygge ut eldreomsorgen og rusomsorgen, ansette flere lærere og styrke det sosiale sikkerhetsnettet. Da er det viktig med en sterk kommuneøkonomi, for det er kommunene som har ansvaret for skolen, for eldreomsorgen og for mange andre velferdsoppgaver.

Kommunene har fått et betydelig økonomisk løft de siste åtte årene. Fra 2005 og fram til i dag har kommunenes inntekter økt med nærmere 70 mrd. kr, som har gitt rom for 59 000 nye årsverk. I budsjettet for neste år har den rød-grønne regjeringen foreslått en ytterligere opptrapping av kommunenes inntekter.

De siste åtte årene har kommunene ikke bare bygd ut tjenestene sine i stort omfang, men vi ser også at den økonomiske situasjonen i norske kommuner er betydelig forbedret. I mai 2005 var status at 116 kommuner – mer enn hver fjerde kommune – var i økonomisk ubalanse. Nå tar Høyre og Fremskrittspartiet over en kommunesektor der under 50 kommuner er i ROBEK-registeret.

Jeg har merket meg at regjeringsplattformen ikke inneholder målsettinger for kommuneøkonomien og vekst i de frie inntektene. Derfor vil jeg benytte anledningen i dag til å understreke at ambisjoner om bedre skole og mer eldreomsorg må følges opp med en god kommuneøkonomi og også en rettferdig fordeling mellom kommunene. Jeg frykter at den varslede omleggingen av inntektssystemet med at de skattesterke kommunene skal få beholde mer av sine inntekter, vil føre til at alle de andre kommunene som taper inntekter, blir nødt til å kutte i sine velferdstilbud.

Jeg har lest regjeringsplattformen, og en av de formuleringene jeg bekymrer meg litt for, er at «produksjon av velferdstjenester skiller seg lite fra andre tjenester».

Det slår regjeringen fast. De sier videre at det derfor er «helt nødvendig at konkurranse blir et gjennomgående element i offentlig virksomhet».

Det er ingen som er uenig i at det offentlige skal lære av private eller ideelle aktører der de gjør ting på en bedre måte, eller at det offentlige skal bruke konkurranse og anbud der det er hensiktsmessig. Men det å ha ansvar for velferd og omsorg er noe annet enn å tømme søppel eller drive hotell – med all respekt for dem som driver med det. Det å forberede ungene våre på selve livet, det å hjelpe barnevernsbarn og rusmisbrukere til en ny tilværelse, det å ta seg av våre eldre er ikke produkter som skal kommersialiseres. Det er rett og slett en grunnleggende oppgave i et samfunn der mennesker bryr seg om hverandre. De som jobber på sykehjem og i barnevernet, trenger ikke først og fremst mer konkurranse. De trenger lokalpolitikk med økonomisk handlingsrom og fleksibilitet til å finne de løsningene som passer i det enkelte lokalsamfunn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [13:33:04]: Velgerne ga de ikke-sosialistiske partiene et historisk flertall – en tydelig beskjed fra velgerne om at man nå ønsket partier som ser behovet for å tenke nytt, for å handle nytt og for å bygge nytt, ikke minst på samferdselssektoren.

Da den rød-grønne regjeringen snakket om å oppfylle NTP, var jo realiteten det motsatte, for når det gjelder vei, mangler det nå nesten 4 pst. for å oppfylle Nasjonal transportplan. I 2014 oppfylles bare 21,1 pst. av totalen for de neste fire årene.

Raskere, enklere og tryggere vil kjennetegne regjeringens nye politikk på samferdselssektoren. Vil Arbeiderpartiet være med på å gjøre de nødvendige grepene for at vi nå skal få et skikkelig løft på samferdselssektoren?

Helga Pedersen (A) [13:34:09]: Samferdsel har vært et høyt prioritert satsingsområde for den rød-grønne regjeringen. Derfor har vi også fått et historisk løft for både vei, bane og – ikke minst – fiskerihavner. Alle som har beveget seg rundt i landet, ser at det bygges vei, ser at det investeres i bane. Og alle ser det ikke, men man vet også at farleder sikres langs kysten.

Vi er selvfølgelig positive til at den utviklingen skal fortsette. Vi har merket oss ambisjonene til Høyre og Fremskrittspartiet i valgkampen og ser fram til at det blir fulgt opp med bevilgninger i statsbudsjettet som skal legges fram om et par uker. Det er jo ikke riktig som det blir sagt her, at man bare har hatt tre uker på å forberede sitt første statsbudsjett. Man har hatt åtte år på seg, og jeg er spent på å se resultatet.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:35:10]: Representanten Pedersen snakka veldig mykje om å fordele verdiane, men ho sa ikkje noko om korleis verdiane skal skapast. Faktum er at bortsett frå olje- og gassindustrien slit norsk industri. Konkurranseskrafta er blitt forverra dei siste åra.

Samtidig som det skjer, har vi på ei rekkje område dårlegare rammevilkår enn dei landa som det er naturleg å samanlikne oss med. Vi har høgare skattar og avgifter i Noreg enn dei fleste andre land som vi konkurrerer med. Vi har høgare transportkostnader enn dei fleste land – det skuldast bl.a. eit dårleg vegnett – og vi har også eit betydeleg skjemavelde som kostar norske bedrifter kanskje så mykje som 60 mrd. kr – 60 000 mill. kr – kvart einaste år.

Spørsmålet mitt er: Trur representanten Pedersen at rammevilkår har noko å seie for konkurranseskrafta, eller er svekking av konkurranseskrafta berre nokre andre land sin feil?

Helga Pedersen (A) [13:36:14]: Jeg er helt enig i at de norske rammebetingelsene er veldig viktige for bedriftenes evne til å drive lønnsomt og ansette nye folk. Så er det også en kjensgjerning at Norge er en åpen økonomi. Vi eksporterer det meste av det vi lager og produserer i dette landet, og derfor er det også veldig viktig det som skjer i landene rundt oss. Det er jo fantastisk at dette landet har klart seg så bra gjennom den internasjonale finanskrisen og eurokrisen som har ført millioner av europeere ut i ledighet.

I Norge er det skapt 355 000 nye arbeidsplasser, de fleste av dem i privat sektor. Den rød-grønne regjeringen har ført en ansvarlig økonomisk politikk og har gjort et stort stilt arbeid også for å forenkle og redusere skjemaveldet. Jeg ønsker den nye regjeringen lykke til med å videreføre det arbeidet.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:37:21]: Representanten Helga Pedersen har jo bidratt til å løfte viktige verdispørsmål inn i denne salen i dag, og i Vårt Land i går kunne også Arbeiderpartiets partisekretær Raymond Johansen gjøre det samme. Han sa i går at han mener Arbeiderpartiets tone har vært for bastant i flere betente verdisaker. Nå varsler han endring:

«Vi må formulere oss med mer varsomhet når vi snakker om vanskelige spørsmål. Allfor ofte oppfattes vi som for bastant i saker hvor det faktisk er gode grunner til å ha tvil.»

Når det så gjelder reservasjonsadgangen, som jeg regner med inngår i den type saker det er henvist til, kan vi ikke akkurat si at det har vært mangel på bastante uttalelser, verken fra Torgeir Micaelsen eller fra Helga Pedersen. Så mitt spørsmål er: Hvorfor har man sørget for å skuffe egen partisekretær så til de grader allerede etter én dag?

Helga Pedersen (A) [13:38:28]: Jeg og partisekretæren i Arbeiderpartiet har et utmerket forhold, og jeg tror ikke vi ser ulikt på disse spørsmålene.

Jeg har veldig stor respekt for at både enkeltpersoner og andre partier har et annet standpunkt i denne type spørsmål enn det Arbeiderpartiet og jeg selv har. Jeg synes Kristelig Folkeparti fortjener anerkjennelse og ros for at man har den samme holdningen i disse spørsmålene etter valget som man hadde i valgkampen. Det samme kan dessverre ikke sies om partiet Høyre.

Trine Skei Grande (V) [13:39:21]: Det er to dokumenter som ligger til grunn for behandlingen av denne saken i Stortinget. Det er statsminister Erna Solbergs tale om grunnlaget for regjeringa Solberg, og det er trontalen lagt fram av den rød-grønne regjeringa.

I grunnlaget for den nye regjeringa står det at «klimaforliket skal forsterkes», og det er lagt inn en rekke tiltak, alt fra kollektivtransport til enøk-fradrag for ombygging av egne hjem som et viktig skattefradrag for å sørge for at hjemmene våre også blir mer energieffektive. Det vi derimot kan lese i trontalen, som er den rød-grønne regjeringas politikk, er at regjeringa vil følge opp – ikke forsterke – klimameldinga og klimaforliket og fortsette arbeidet for effektive tiltak for kutt i klimautslippene nasjonalt og internasjonalt.

Vi har sett SV være veldig offensiv på talerstolen. Hvorfor holdt Arbeiderpartiet SV nede da disse formuleringene ble bestemt?

Helga Pedersen (A) [13:40:36]: Arbeiderpartiet har ikke på noen som helst måte holdt SV nede. Tvert imot har Arbeiderpartiet og SV sammen med Senterpartiet ført en offensiv klimapolitikk i regjering. I 2007 la den rød-grønne regjeringa fram en klimamelding som ble helt ny og banebrytende for norsk klimapolitikk, og den har siden blitt fulgt opp på andre ulike politikkområder – også gjennom klimaforliket som vi fikk til her på Stortinget. Arbeiderpartiet kommer fortsatt til å forsvare en ansvarlig klimapolitikk og gjerne gå i bresjen også for nye tiltak, og jeg ser

fram til et godt samarbeid med Venstre her på Stortinget for å utvikle norsk klimapolitikk ytterligere.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:41:49]: Noreg er eit godt land å bu i for dei aller fleste. Takk vere våre enorme oljerikdomar har vi ein økonomi og eit grunnlag som dei fleste land berre kan drøyme om. Noreg står likevel framfor mange viktige utfordringar i tida framover, og ei av dei viktigaste – kanskje den viktigaste – er å leggje eit godt grunnlag for auka vekst, verdiskaping og sysselsetjing. Vi må skape for å kunne fordele.

Trass i at vi no i lang tid har hatt ei rekordlåg rente, høgt privat konsum som delvis er lånefinansiert, høg aktivitet på bustadmarknaden og – ikkje minst – rekordhøg oljepris, har vi den siste tida sett tendensar til stigande arbeidsløyse. Det er ein tankevekkjar som gir grunn til uro.

Noreg er eit lite land, vi er litt over fem millionar innbyggjarar, og vi har lang avstand til dei store marknadene. Vi har veldig høge lønskostnader, det skal vi vere stolte av. Men då er det sjølvstekt viktig at dei andre rammevilkåra, som f.eks. skatt, avgifter, skjemavelde og infrastruktur, ikkje er dårlegare enn hos våre konkurrentar. I dag er dessverre tilfellet at vi har dårlegare rammevilkår enn konkurrentlanda. Derfor har konkurransekrafta til norske bedrifter stadig blitt forverra, bortsett frå for olje- og gassindustrien som lever godt på ein høg oljepris. Men i resten av industrien står det dårlegare til, og det medfører sjølvstekt fare for nedlegging, utflagging og tap av norske arbeidsplassar.

Vi lever også i ei svært usikker verd. I USA har ein levd over evne i mange år og stangar stadig i gjeldstaket. I Asia har Japan ei enorm statsgjeld og problem med å få god økonomisk vekst, og i Kina veit vi kanskje ikkje alt som skjer, men alt tyder i alle fall på at dei har vesentleg lågare vekst no enn dei hadde for nokre få år sidan. Store delar av Europa slit med betydelege gjeldsutfordringar og masseledigheit – spesielt blant unge.

Det er i denne situasjonen den nye regjeringa og Stortinget må fastsetje kursen framover. Vi må også vere førebudde på at verdsøkonomien kan få ein ny nedtur. Det betyr sjølvstekt at vi må styrkje konkurransekrafta, vi må stadig utvikle oss smartare og meir kreativt. I tillegg må rammevilkåra bli betre. Avbyråkratisering og forenkling, skatte- og avgiftslette og betre infrastruktur er stikkord. Det å ha dårlegare rammevilkår enn konkurrentlanda våre, blir nærast som å konkurrere på hundremetersløp med ryggsekk og gummistøvlar samtidig som konkurrentane spring med piggsko og utan ryggsekk.

Derfor er det heilt avgjerande at rammevilkåra i Noreg er konkurransedyktige i forhold til landa som det er naturleg å samanlikne seg med.

Investering i betre vegar, bane og breiband er ei god investering i infrastruktur som gir auka verdiskaping både på kort og på lang sikt. Skatte- og avgiftslette gir betre konkurransekraft for bedriftene og i tillegg også større fri-dom for den enkelte. Forenkling og avbyråkratisering er viktig, og anslag tyder på at skjemavelde og rapporte-

ring kostar norske bedrifter ca. 60 mrd. kr – eller 60 000 mill. kr – kvart einaste år. Det betyr at mykje arbeidskraft og ressursar som kunne produsert verdiar, går bort i unyttig byråkrati. I tillegg kostar sjølvsgagt dette byråkratiet noko når det gjeld offentlege utgifter.

Heldigvis har vi no fått eit fleirtal og ei regjering som er opptatt av denne problemstillinga, som er opptatt av verdiskaping og trygge arbeidsplassar, som har eit generasjonsperspektiv i sin politikk, og som er opptatt av at verdiane ikkje berre skal fordelast, men at dei også må skapast før dei kan fordelast. Vi må leggje grunnlaget for norsk konkurransekraft og velferd – ikkje berre fire år fram i tid, men i eit generasjonsperspektiv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hadia Tajik (A) [13:46:59]: Eg vil gjerne spørja representanten Hagesæter om noko litt anna en det han tok opp i innlegget sitt, for representanten har gjort ein innsats for landet ikkje berre som folkevald, men òg som sersjant i Forsvaret.

I nokre intervju har han fortalt om korleis det har vore å hamna i ein skotsituasjon i Libanon. Han fortalde til NRK i august i år at opplevingane i Libanon har prega han:

«Det er dei mest intense og sterke minutta eg har opplevd i mitt 52 år gamle liv. Eg er overtydd om at det har prega meg på mange måtar, både på godt og vondt.»

Hagesæter er med i eit parti som vil ha generell væpning i politiet. Det betyr at menn og kvinner i uniform skal trekka våpen i langt fleire situasjonar enn i dag.

Korleis ser representanten Hagesæter for seg at hans avgjerd om generell væpning – på godt og vondt – vil prega desse mennene og kvinnene?

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:47:57]: No har ikkje vi opna for generell væpning, men vi har lagt opp til at politidistrikta sjølve skal vurdere generell væpning der det kan vere hensiktsmessig.

Det trur eg er veldig viktig på grunn av at vi har ei aukande utfordring når det gjeld kriminalitet, vi har mafiaendensar og organisert kriminalitet enkelte stader, og vi har internasjonale bandar osv. som gjer at politiet må vere meir førebudd og meir rusta enn ein trong å vere for nokre titals år sidan. Derfor har regjeringa i regjeringsplattforma opna opp for at politidistrikta sjølve skal kunne vurdere generell væpning der dette er hensiktsmessig. Det trur vi er veldig bra og positivt – og at det vil føre til at vi får eit tryggare samfunn.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:49:07]: I samarbeidsavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har vi skrevet under på en felles sak om lovfestet rett til heildøgns omsorg når det er medisinsk behov for det.

Hvilket tempo ser Fremskrittspartiet og regjeringa for seg for å innføre dette?

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:49:31]: Det er heilt riktig det som representanten her viser til i regjeringsplatt-

forma. Det er veldig viktig for begge regjeringspartia – og for Framstegspartiet – at ein sikrar rettane til dei som treng det og sikrar rettane til brukarane. Det trur vi er viktig for å sikre at gode tenester kan leverast, altså at ein ikkje nærast skal vere nøydd til å stå med lua i handa, men at ein har ein konkret, juridisk rett som utløyser heildøgns omsorg. Kva tid og korleis dette skal bli gjennomført, og detaljane i det, trur eg ho har forståing for at eg ikkje kan gå inn på her og no. Men dette er altså den retninga vi viser, og vi meiner det er ei positiv retning, og at dette gir styrkte rettar og betre tenester til innbyggjarane i Noreg.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:50:42]: FN's klimapanel publiserte i høst sin femte hovedrapport. Der er det bedre vitenskapelig dokumentert at økt CO₂-innhold i atmosfæren er menneskeskapt, enn det vitenskapelige grunnlaget for at sigarettøyking er helseskadelig. Det er sterkt. Vi må endre kurs, og Norge har den økonomiske evnen.

Fossilt karbon fra olje, gass og kull er problemet, og det er billig. Fornybart karbon fra bl.a. planter er en del av løsningen, men er lite lønnsomt. Mitt spørsmål er: Vil Fremskrittspartiet i regjeringskontorene arbeide for å korrigere markedskreftene slik at fossilt karbon avgiftsbelegges og bl.a. brukes til å gjøre fornybart karbon lønnsomt?

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:51:30]: Eg registrerer at representanten Lundteigen bruker omgrepet «korrigere markedskreftene». Eg vil vel heller nytte omgrepet «bruke marknadskreftene». Dette ligg i regjeringsplattforma, og vi har sagt at ut frå å vere føre var må vi setje i verk tiltak som går ut på å få redusert CO₂. Ein del er allerede sett i verk, det gjeld dette med avgiftsfritak for elbilar osv., og så er det mange andre grep som må gjerast når det gjeld dette. Der har altså regjeringa peika ut ein tydeleg og klar kurs.

Eg er heilt sikker på at vi skal få mykje til på dette området, og eg synest for så vidt ikkje at den avtroppande regjeringa har så veldig mykje å skryte av når det gjeld tiltak på det området. Ein har vel vore meir opptatt av å få ei truvedkjenning frå Framstegspartiet på om det er menneskeskapt eller ikkje. Men tiltak har det vore mindre av.

Snorre Serigstad Valen (SV) [13:52:42]: Det er fascinerende å høre Fremskrittspartiets representanter snakke om hvor ille det står til i Norge, selv etter at de har vunnet valget. En skulle tro det var Europas bakevje Fremskrittspartiet tok over som regjeringsparti – et slags konkursbo. Dette er en glitrende anledning i debatten til å snakke om hva man vil gjøre. Det har vært lite konkret i salen i dag. Det mest konkrete vi har fått til nå om hva som skal gjøres, er at Høyre vil binde sine representanter i en bestemt sak.

Det er kanskje ikke så rart, for når Fremskrittspartiets talspersoner har vært konkrete i det siste, har det ikke gått så veldig bra. Et av de utspillene jeg har lagt merke til, er at Jørund Rytman i næringskomiteen åpner for å eksportere norske våpen til Israel. Noen vil kanskje kalle det smartere og mer kreativt, som representanten Hagesæter var inne på. Fremskrittspartiet har varslet en mer balansert Midtøsten-politikk, så mitt spørsmål er: Er det våpeneksport til

Israel som representerer en mer balansert Midtøsten-politikk, og vil Fremskrittspartiet gå inn for våpeneksport til Israel?

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:53:45]: Nei, det var ikkje våpeneksport som var i tankane mine då eg sa at vi må styrkje konkurransevna. Men det som blir sagt her, er at eg liksom skal ha sagt kor ille det står til i Noreg. Det finn eg ikkje igjen i innlegget mitt, men vi har ein del betydelege utfordringar. Bortsett frå olje og gass har vi ein industri som har mista konkurransekraft dei siste åra. Det er sjølsagt ei utfordring, for vi er av den oppfatninga at vi må skape verdiane for at vi skal kunne fordele dei. Det er det ikkje alltid like openbert at SV er opptatt av – å skape verdiane før vi fordeler dei – det verker som SV er mest opptatt av å fordele. Men då er det klart at vi må forbetre rammevilkåra, vi må redusere skatte- og avgiftstrykket, vi må bygge infrastruktur som gjer at ein får ned transportkostnadane både for næringslivet og for privatpersonar, og – sist, men ikkje minst – vi må redusere skjemaveldet betydeleg.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:54:59]: Jeg vil starte med å uttrykke optimisme med tanke på familiepoltikkens ve og vel nå når vi har fått en ny regjering med et helt annet syn på familien, og ikke minst tillit til familien, slik det uttrykkes både her i salen og med tanke på det som er en del av samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre. Det gir håp om at vi kan fokusere mer på og ikke minst gjenreise familiepoltikken.

Mennesker er skapt til å være i fellesskap. Familien er det første, og for mange det viktigste, av alle fellesskapene vi gjennom livet er en del av. For barn er familien kanskje den mest grunnleggende arenaen for tilhørighet, nærhet og fellesskap. Stabile og trygge familier gir trygge barn som vokser opp til å bli trygge voksne.

Vi vet at det er ikke alle barn som har det bra hjemme. Og når barn ikke har det bra hjemme, er samfunnet nødt til å gripe inn. Den avgåtte regjeringen skal ha ros for at det gjennom de siste årene har kommet mer penger, mer statlige midler, til barnevernet, men vi vet at her trengs det ytterligere midler. Jeg har et håp og et ønske om at den nye regjeringen ser de behovene som er i barnevernet, og at vi fortsetter en opptrappingsplan på det området. Senest i dag fikk vi vite på nyhetene at 800 fosterhjemsbarn står uten tilsynsfører, bare for å peke på ett område der det er huller, og der vi må gjøre langt, langt mer.

Samlivsbrudd er smertefullt for alle som er involvert, ikke minst for barna. Kristelig Folkeparti har, både i forrige periode og gjennom vårt program, tatt til orde for en økt innsats innen samlivstiltak og foreldreveiledning, slik bl.a. familievernkontorene rundt om gjør. I tillegg til det viktige lovpålagte arbeidet driver familievernkontorene utadrettet informasjons- og opplæringsvirksomhet rettet både mot hjelpeapparatet og mot publikum. De har tilbud om forebyggende tiltak til mennesker i ulike faser av familielivet.

Jeg synes det er litt rart, og ikke minst skuffende, at den avtroppende regjeringen – den rød-grønne regjeringen – har valgt å bruke åtte år i regjering til systematisk å trappe ned det forebyggende familievernet. I sitt siste framlegg til statsbudsjett faser de helt ut statlige tilskudd til samlivskurs. Jeg håper at den nye regjeringen vil rette opp dette, for det er behov for økte ressurser til det forebyggende familievernet – ikke nedtrapping – slik at det blir mer rom for det forebyggende arbeidet.

Familievernet kan i sitt forebyggende arbeid dra veksler på den store kompetansen de har opparbeidet seg gjennom sitt meglingsarbeid, og det forebyggende arbeidet kan resultere i at færre barn og foreldre opplever samlivsbrudd. Det kan styrke muligheten for godt foreldresamarbeid i etterkant av et brudd. Samlivskursene som tilbys i regi av eller med støtte fra familievernkontorene, er veldig bredspektret, og det legges økende vekt på å trekke inn barna og deres behov.

Det er på tide at de rød-grønnes nedtrapping av det forebyggende familievernet erstattes av en opptrapping av dette viktige arbeidet. Kristelig Folkeparti skal bidra med det vi kan, og vi håper at de to regjeringspartiene ser den samme verdien av dette som Kristelig Folkeparti gjør, slik at vi kan bygge opp igjen det som de rød-grønne nå har brukt åtte år på å bygge helt ned.

Marit Arnstad (Sp) [14:00:15]: Trontaledebatten så langt bekrefter at vi lever i et land der ting går ganske godt. Debatten har også så langt – med enkelte unntak – bekræftet at det er slik ikke minst fordi det har vært ført en stabil økonomisk politikk, noe som har vært viktig for norsk næringsliv og for utviklingen av norsk økonomi.

I tiltredelseserklæringen sin velger Høyre og Fremskrittspartiet å følge opp mye av det som allerede er foreslått eller vedtatt politikk fra den rød-grønne regjeringen. På mange måter har regjeringen nedfelt tankegodt i sin tiltredelseserklæring som er så allment at nesten alle partier kan slutte seg til det. Dette gjelder ikke minst næringslivspolitikken, der også den nye næringsministeren i avisene uttaler at bortimot 95 pst. av den nye regjeringens politikk kommer til å være likt det som den rød-grønne regjeringen sto for. Det gjelder også maritim sektor, der ønsket om nærskipsstrategi er ganske likt det som ble lagt fram av den rød-grønne regjeringen.

Det gjelder kanskje ikke landbruk og fiskeri, men det vet vi lite om fordi disse næringene overhodet ikke ble nevnt i tiltredelseserklæringen. På disse områdene gjenstår det altså å se hva regjeringen kommer til å gjøre. Det vi vet, er at ostetollen ikke ble fjernet, slik Høyre og Fremskrittspartiet lovet sine velgere med brask og bram før valget. Men utover det er usikkerheten stor blant de nesten 90 000 utøverne i landbruks- og næringsmiddelindustrien om hva som kommer til å skje i tiden framover. Svaret på det får vi kanskje ikke de første ukene, men dette blir nok en sentral debatt i denne stortingsperioden. Risikoen på dette området handler sjølsagt om hva som kommer til å skje med de ordningene som er etablert for å sikre gode vilkår for landbruk i hele landet, men la meg få lov til å nevne at det også handler om noe annet. Det handler om at denne regje-

ringen – i sin iver etter å finne penger til skattelette – kan komme til å redusere omfanget av tiltak for matsikkerhet og kontroll, eller at de kan falle for fristelsen til å øke matmomsen for å få på plass skattelette til andre grupper. Dette er tiltak som i tilfelle kommer til å ramme landbruksnæringen i seg sjøl, men dette er også tiltak som kan komme til å ramme norske forbrukere direkte, i form av mindre kontroll med mat, eller i form av dyrere mat.

Senterpartiet vil bidra til økt matproduksjon og bidra til trygg mat for forbrukerne. Det krever en satsing på landbruk i hele landet, det krever at vi tar i bruk det arealet vi har i alle landsdeler til å produsere mat på. Det kommer ikke av seg sjøl, og det krever en videreutvikling av inntekts- og velferdsordningene i landbruket.

Senterpartiet vil bidra til en næringspolitikk der innovasjon og forskning står i sentrum, der det kunnskapsbaserte næringslivet som vi ser resultatet av hver eneste dag, får et godt spillerom. Vi ønsker en aktiv næringspolitikk over hele landet, og det kommer til å kreve et godt samspill mellom offentlig og privat sektor. Det kommer også til å kreve vilje til regional utvikling, og det vil kreve at vi har oppmerksomhet på den vareproduserende delen av næringslivet – skogbruk, fiskeri, maritim sektor og offshore-leverandørindustri, for å nevne noe.

Senterpartiet ser fram til hvordan regjeringen i praksis skal følge opp de løftene de har gitt – ikke bare det som er nedfelt i regjeringsplattformen, men også de løftene som de klart og tydelig ga velgerne sine før valget. Partiene var enige om mye som de nå ikke gir signal i tiltredelseserklæringen om å følge opp. Men også denne regjeringen må finne seg i å bli målt på de løftene de ga til sine velgere før valget.

Senterpartiet kommer til å være et konstruktivt og kritisk opposisjonsparti. Vi skal arbeide for en politikk som ser alle deler av dette landet, som fremmer regional utvikling, og som bidrar til et godt og robust næringsliv i hele landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Frank J. Jenssen (H) [14:04:35]: Jeg oppfatter at Senterpartiet deler regjeringens syn om at staten skal styre mindre over kommunene, og at kommunene skal få større myndighet i flere spørsmål enn i dag. Og gjennom å vise lokalsamfunnene større tillit og skape mer levende lokaldemokrati vil regjeringen stimulere lokal skaperkraft, økt vekstkraft og engasjement for å bygge sterkere lokalsamfunn. Den har et formål som jeg tror Senterpartiet vil kunne slutte opp om. Konkret vil regjeringen legge opp til at Fylkesmannen skal få begrenset mulighet til å overprøve lokale folkevalgtes skjønn, at innsigelser fra staten i arealsaker må bli koordinert og færre, at kommuner skal få myndighet i spørsmål om motorferdsel i utmark, etablering av småkraftverk og i forvaltningen av lokale verneområder, for å nevne noe.

Senterpartiet er nå fristilt etter åtte år i kompaniskap med partier som ikke akkurat er kjent for å ha samme grunnholdning som dem selv når det gjelder forholdet mellom kommune og stat. Kan representanten Arnstad bruke

denne anledningen til å klargjøre om Senterpartiet vil benytte sin nye og frie rolle i Stortinget til å støtte opp om initiativene jeg har nevnt, slik at norske lokalsamfunn og kommunestyre kan få større selvråderett på bekostning av stat og statlige organer?

Marit Arnstad (Sp) [14:05:43]: Representanten Jensen har rett i at Senterpartiet er opptatt av lokaldemokratiet. Vi har gjennom åtte år bidratt til den viktigste betingelsen for et bedre lokaldemokrati, som er en god økonomi ute i kommunene. Vi har bidratt til å bedre kommuneøkonomien på en slik måte at kommunene kan få gjennomført de viktige oppgavene de har innenfor ikke minst velferd. Så det er den viktigste betingelsen, og det skal bli interessant å se på hvilken måte den regjeringen som nå sitter, har tenkt å følge opp det.

Vi vil se hvert enkelt forslag fra regjeringen etter hvert som det kommer, og vurdere det. Men jeg frykter at betingelsen knyttet til en del av de forslagene som Jenssen ramset opp her, kommer til å være at kommunene ikke lenger skal være det lokaldemokratiet som de er i dag, men at det skal være et helt annet lokaldemokrati – med langt større kommuner og med færre folkevalgte og dermed mindre direkte demokratisk styring.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [14:06:46]: Det ble sagt at en hadde fått til gode ordninger for landbruket. Jeg må vel kunne si – uten å ta for hardt i – at bøndene vel ikke akkurat har stått og jublet de siste åtte årene. For det er en realitet at det siden oktober 2005 har blitt nedlagt 6 500 gårdsbruk – ca. to–tre gårdsbruk per dag. Cirka 356 000 dekar jordbruksareal har blitt tatt ut av produksjon, noe som tilsvarer ca. 140 dekar per dag.

Da er mitt spørsmål: Siden den avgåtte regjeringen ikke gjorde noen store grep og endringer i statsbudsjettet, er det da naturlig å anta at det med deres politikk ville blitt lagt ned ca. 3 000 gårdsbruk de neste årene, og at ca. 125 000 dekar dyrket mark ville blitt tatt ut av produksjon?

Marit Arnstad (Sp) [14:07:44]: Det har vært varierende jordbruksoppgjør opp gjennom tidene. Jeg husker den gangen da Fremskrittspartiets samarbeidspartner Høyre satt i regjering sist – da ble det jo et minimumstilbud, og det var store demonstrasjoner omkring jordbruksnæringen og jordbruksnæringens rammevilkår og framtid. Så det har jo vært varierende, men jeg har et inntrykk av at denne næringen har vært rimelig godt fornøyd med den rødgrønne regjeringens satsing på inntektsmulighetene, men også på velferdstilbudene i næringen, og det er ikke minst viktig.

Landbruket er en næring som har stått for en veldig sterk effektivisering i løpet av de siste årene. Den er meget effektiv, mer enn kanskje mange andre vareproduserende næringer i Norge. 6 pst. per år er vel noe av det bedre du kan oppvise.

Så har det vært nedlegginger av bruk, det er helt riktig. Det er klart at dette er en trend du ønsker å motvirke, som du aldri helt klarer å stoppe opp, men jeg tviler sterkt på at noe av den resepten som Fremskrittspartiet vil

komme med i sin landbrukspolitikk, vil bidra til å bremse den nedgangen. Tvert imot – den vil bli eskalert.

Åse Michaelsen (FrP) [14:09:01]: Jeg kan jo ikke unngå å stille den tidligere statsråden på samferdselsområdet et lite spørsmål: Det er jo et lite paradoks når statsråd Solvik-Olsen nå ser at departementene har fått en rekke henvendelser på samferdselsområdet som er interessante for oss som står for en blå-blå politikk. Både Meltveit Kleppa og Navarsete – og også den tidligere samferdselsministeren som står her i dag – har levert ønsker om utredning til departementet på en del områder, noe som, iallfall i det offentlige rom, framstår som god både Fremskrittsparti- og Høyre-politikk. Og da er det betimelig å spørre om den tidligere statsråden, som nå står på egne ben, på vegne av Senterpartiet kommer til å kunne støtte gode forslag – både i tråd med det som departementet svarer, og det som vår regjering kommer til å framlegge – når disse kommer til Stortinget?

Marit Arnstad (Sp) [14:10:07]: Samferdsel er et område hvor det skapes resultater hver dag, og den rød-grønne regjeringen skapte i løpet av sine åtte år svært gode resultater på det området. Vi fikk en skakkjørt jernbanesatsing på skinnene igjen etter at Bondevik II-regjeringen nesten hadde kjørt jernbanen i grøfta.

Vi har bygd over 1 000 km ny riksveg. Det har vært sterk økonomisk satsing på samferdsel i Norge, men det klart at det er også store behov. Det er det ingen tvil om. Men det finnes ingen «quick fix» på samferdselsområdet.

I dagens Aftenposten ser jeg at det vises til en del utredninger som er gjort. Ja, det ble gjort en rekke utredninger i forbindelse med Nasjonal transportplan. Det gjøres hver gang Nasjonal transportplan skal gjennomføres, og den viktigste konklusjonen på en del av problemstillingene og utfordringene som har blitt skissert, er at det ikke finnes noen «quick fix» her. Det finnes ingen lettvinne muligheter, og det finnes heller ingen lettvinne løsninger som innebærer at du kan omgå handlingsregelen. Man må faktisk stå til ansvar når det gjelder handlingsregelen og økonomisk ansvarlighet, og det kommer til å bli regjeringens største utfordring.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Terje Breivik (V) [14:11:37]: Det grønne skiftet er i gang. Eit mylder av ulike prosessar og initiativ, på kryss og tvers av land og sektorar, driv utviklinga sakte, men sikkert bort frå det fossile. Eit knippe konkrete døme illustrerer dette godt:

Kostnadene med å produsera straum frå sol og vind har gått ned med 68 pst. og 30 pst. i perioden 2005–2012.

Fornybarproduksjonen aukar. I 2012 utgjorde fornybare energikjelder nesten 70 pst. av all ny produksjonskapasitet i EU. Tilsvarende tall for USA er 50 pst.

Kina oppskalerte i sommar kapasitetsmålet for solenergi frå 5 GW til 35 GW innan 2015.

Det globale elbilsalet har meir enn dobla seg, til 113 000 køyretøy i 2012. Målet er 20 millionar bilar innan

2020. Både EU, USA og Kina har innført krav om meir drivstoffgjerrige køyretøy.

Finansinstitusjonane seier nei til kol. I løpet av sommaren har det amerikanske eksportkreditrådet, Verdsbanken og Den europeiske investeringsbanken bestemt seg for ikkje lenger å finansiera kolkraftverk. Gass vert pressa av fornybar energi, som vert stadig billigare og har forrang i straumnettet.

Europeiske energigigantar tapar stort på fossile kraftverk, og fleire har kunngjort at dei vil stengja ned eit betydeleg tal fossile kraftverk i tida som kjem.

Paradigmeskiftet frå fossil til fornybar er utvilsamt i gang. Dei neste fire åra vil avgjera om Noreg vert med på vinnarlaget eller ikkje i denne samanhengen i skarp og kjærkomen konkurranse med gode naboar.

EU er i rute med målet om minst 20 pst. fornybar energi innan 2020 og er alt i gang med målsetjingane fram mot 2030. Tyskland går i spissen for omstillingane. På kort tid er dei oppe i 23 pst. fornybar straum. Målet er 35 pst. innan 2020 og 80 pst. innan 2050.

Danmark vedtok i fjor at landet skal ha 100 pst. fornybar energi innan 2050.

Nye teknologiar og energiberarar som erstattar fossil energi medfører nye moglegheiter for norsk industri og norske teknologiutviklingsmiljø. Berre for offshore vindkraft er det venta at investeringane vil auka til 130 mrd. euro innan 2020.

Ny teknologi vil erstatta fossil energi med fornybar energi på stadig nye område. Skal verda koma i nærleiken av dei utsleppsreduksjonane som 2-gradarsmålet krev, vert fornybar energi ein knappleiksressurs berre i løpet av 10–20 år.

Knekk Noreg ulike teknologikodar innan fornybarområdet, som lønsam havvind, pumpekraft, jordvarme, industriell storskalaproduksjon av hydrogen, for å nemna nokre, kan det vera gjennombrøt som bidreg til at Noreg tek vare på posisjonen som energistormakt også i den fornybare tidsalderen.

Noreg har eit moralsk ansvar som rik energinasjon til å leia an i omstillinga til lågkarbonsamfunnet, og me kan utgjera ein forskjell. Samstundes har me sterk eigeninteresse i å posisjonera oss rett når det gjeld ei framtid med mindre fossilt brennstoff. Tek me grep no, vil det grønne skiftet gjeve leverandørindustrien, prosessindustrien, eksisterande og nye energiproducentar, forskingsmiljø og teknologigründerar enorme vekstmoglegheiter.

Det borgar for eit fruktbart samarbeid når regjeringa, med utgangspunkt i samarbeidsavtalen med Venstre og Kristeleg Folkeparti, understrekar viktigeita og behovet for at klimaforliket vert forsterka, og at forskning og teknologiutviklingsinnsats må styrkast.

Venstre kjem på dette området til å vera eit konstruktivt opposisjonsparti, med eit arsenal av konkret politikk og løysingar. Kor krevjande me vert opplevde å vera kjem heilt an på graden av praktisk vilje og handling regjeringa viser i å følgje opp egne formuleringar.

Dag Terje Andersen (A) [14:16:17]: Til grunn for denne debatten ligger både trontalen og statsministerens

redegjørelse, og når det gjelder politisk innhold og klare ambisjoner framover, vil jeg si at denne gangen var innlegget til Hans Majestet Kongen betydelig bedre enn det senere innlegget fra statsministeren.

Den samme dagen som trontalen ble holdt, fikk vi høre beretningen om rikets tilstand. Det er utgangspunktet for det boet som den nye regjeringa overtar, og det har kanskje ikke skjedd noen gang i historien at en regjering har overtatt et land i bedre stand enn det regjeringa gjør nå.

Vi har en skole som har gjennomgått klare forbedringer – noe som også vises på resultater i internasjonale sammenlikninger, men likevel med klare planer for å gå videre, fordi man ikke er fornøyd.

Vi har en helsesektor som produserer flere helsetjenester og bedre kvalitet enn noen gang tidligere, men med klare planer om å forbedre helsevesenet.

Vi har investeringer i vei og bane som aldri har vært høyere, men med klare planer og ambisjoner om å øke investeringstakten.

Vi har et næringsliv med høy grad av nyskaping, innovasjonsevne og omstillingsevne, med klare planer for fortsatt forenkling og fortsatt utvikling.

Vi har også Europas laveste ledighet.

Regjeringserklæringa vi fikk høre, var åpenbart ment å dempe forventningene. Mye av det som ble sagt, kan alle være enige i, og det er videreføring av de satsingene som den forrige regjeringa allerede har lagt opp til.

Det er noen endringer i kurs, som ikke opprører meg i hvert fall: Om det skulle bli slik at kommunene i større grad får lov til å dispensere fra et sentralt, strengt regelverk for snøscooterkjøring, blir ikke jeg opprørt av det. Men det jeg er mye mer spent på, er hvordan den nye regjeringa har tenkt å møte utfordringene som ikke er omtalt i redegjørelsen – særlig når det gjelder det som partileder Siv Jensen sa på Fremskrittspartiets landsmøte om at den norske modellen står i veien for det norske folket.

Den norske modellen, med sin økonomiske modell, forutsetter at vi har et skattesystem som finansierer velferden, samtidig som den fordeler økonomi mellom folk. Det gjør at vi har større likhet i Norge enn i de fleste andre land i verden. Det er en samarbeidsmodell som gjør at partene i arbeidslivet ikke bare bidrar til sentral lønnsdannelse som gir oss relativt like lønninger eller som Høyre har kalt det i noen stortingsdokumenter: en sammenpresset lønnsstruktur, noe som vi synes er bra, fordi vi verdsetter alles bidrag og alles arbeid i samfunnet men som også har gitt fagbevegelsen og arbeidsgiverne innflytelse over pensjonssystemet, noe som gjør at det er mulig å få til endringer med enighet og uten mye støy i dette landet.

Ta velferdsmodellen: Vi er alle opptatt av at vi skal ha en skole som er god, men det gjenstår fremdeles å se om det kommer privatisering helt nede på grunnskolenivå. Det vil på en måte avslutte epoken der alle har den samme muligheten til å få god utdanning i dette landet.

Eller ta helsevesenet: Der har alle den samme muligheten til å få det samme tilbudet innenfor et offentlig styrt helsetilbud. Det gjenstår å se. Det er ikke avklart i regjeringas erklæring.

Den norske modellen har gitt oss Europas laveste ar-

beidsledighet. Ja, faktisk når vi står her nå, er det sånn at vårt nærmeste naboland, Sverige, har mer enn dobbelt så høy ledighet som oss. Ja, per i dag er det sånn at hvis vi sammenligner arbeidsledighetstallene i Sverige og Norge og bruker Nav-tall på arbeidsledighet for innvandrerbefolkninga, er sannsynligheten for å være arbeidsledig større hvis du er svenske i Sverige, enn hvis du er innvanderer i Norge. Det er ingen grunn til å la seg inspirere av den politikken som har gitt de resultatene i våre naboland.

Det er et tungt ansvar for regjeringa å overta Europas laveste arbeidsledighet, og det landet som FN gang etter gang har kåret til verdens beste land å bo i. Jeg ønsker regjeringa lykke til fra en konstruktiv opposisjon.

Nikolai Astrup (H) [14:21:47]: Valget ga et historisk flertall for de borgerlige partiene – det største siden 1930. Høyre har gjort det tredje beste valget siden krigen, og landet styres nå av en statsminister fra Høyre for første gang på nesten et kvart århundre.

Vi vant ikke valget fordi velgerne ville ha nye ansikter, men fordi de ville ha en regjering med nye ideer og bedre løsninger; en regjering som erkjenner at Norge er et godt land å bo i, men også et land med alle forutsetninger for å bli enda bedre.

Norge på sitt beste er et land med muligheter for alle, et land som har like høye ambisjoner for barn, som barna har for seg selv. Barns ambisjoner er vår fremtid. Holder vi barna tilbake, holder vi samfunnet tilbake.

Noe av det viktigste en regjering med generasjonsperspektiv kan gjøre, er derfor å satse mer på kunnskap i skolen og sørge for at lærerne er enda bedre rustet til å utfordre de sterke og løfte de svake elevene gjennom å gi lærerne flere karriereveier og mer og bedre etter- og videreutdanning. Ingen er en så god pedagog at han kan lære bort det han selv ikke kan. Dannelse er en viktig del av skolens formål, men utdanning – det tror jeg vi kan være enige om – er enda viktigere. Også den rød-grønne regjeringen snakket om økt satsing på etter- og videreutdanning for lærere, men ikke før den hadde sittet i nesten åtte år og uten å ha gjennomføringskraft. Med den nye borgerlige regjeringa har vi endelig fått en regjering som fra dag én setter satsing på læreres etter- og videreutdanning øverst på prioriteringslisten.

Mye går bra i Norge, men det er også noen faresignaler. De siste årene har produktivitetsveksten sviktet, og konkurransevnen i fastlandsindustrien er betydelig svekket. Kostnadsnivået ligger langt over våre samarbeidspartners, og gapet fortsetter å øke. Fra å ligge 20 pst. over våre handelspartnere i EU for noen år siden, ligger vi nå 70 pst. over. Det gir grunn til bekymring for arbeidsplassene i Fastlands-Norge. Allerede ser vi at arbeidsledigheten øker i kjølvannet av krevende tider for bl.a. skogsindustrien og tradisjonelle eksportnæringer, og sysselsettingsgraden har vært på en nedadgående trend i fem strake år.

Ledigheten øker, men en enda større utfordring er at en betydelig andel av befolkningen i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet. Den nye regjeringa har en klar ambisjon om å gjøre mer for dem som kan og vil bidra, men

som mangler grunnleggende ferdigheter og en ny sjanse til å komme tilbake i aktivitet og arbeid.

Norge kan ikke konkurrere på å være billigst. Vi er nødt til å være best. Derfor er forskning, innovasjon og universitetsmiljøer i verdensklasse helt avgjørende for å sikre Norges konkurransekraft i årene som kommer. Det er også helt avgjørende for å løse vår tids største utfordring: en omstilling til et bærekraftig lavutslippssamfunn her hjemme og ute. Norge har teknologi, kompetanse og kapital til å bidra med nye løsninger som både kan redusere utslippene og styrke norske bedrifters konkurranseevne. Regjeringen vil føre en ambisiøs klimapolitikk og forsterke klimaforliket.

Gode rammevilkår for bedriftene i Norge er helt avgjørende for å sikre konkurransekraften i fastlandsindustrien og gi Norge flere ben å stå på. Vi har aldri vært mer avhengig av inntektene fra petroleum enn vi er i dag. Regjeringen vil bruke avkastningen fra petroleumsformuen innenfor handlingsregelen til å investere for fremtiden i kunnskap og forskning, infrastruktur og miljøteknologi og vekstfremmende skattelettelser. Vi må bruke mer av handlingsrommet vi har i dag til å bygge landet og samfunnet vi vil ha i morgen.

Regjeringen vil satse mer på kollektivtrafikk i og rundt de store byene, bygge ut mer jernbane og flere og bedre veier. Det må bli slutt på klattvis utbygging av store samferdselsprosjekter, og vi må prioritere det viktigste først. Vi vil redusere skjemaveldet og byråkratiet og sørge for at det lønner seg mer å jobbe og skape nye arbeidsplasser. Regjeringen vil ha en enklere hverdag for alle, ikke minst for dem som forsøker å skape sin egen og andres arbeidsplass.

Et godt samfunn bør måles på hvordan fellesskapet tar vare på dem som ikke så enkelt taler sin egen sak – de som trenger vår felles hjelp aller mest. Regjeringen vil gi særlig oppmerksomhet til dem som sliter med rus eller psykiske problemer, som de siste årene har stått i offentlig kø når de kunne fått privat behandling. Hvis vi skal løse de store utfordringene i helsesektoren, må vi ta alle gode krefter i bruk og erkjenne at selv om det finnes svært mye god kompetanse i offentlig sektor, så har ikke stat og kommune monopol på gode ideer.

Regjeringen vil føre en politikk som legger grunnlaget for sterke velferdssamfunn med gode offentlige velferdsordninger, et samfunn som bygger på tillit til enkeltmennesker og familier, lokalsamfunn og gründere, og som gir muligheter for alle. Slik realiserer vi Norge på sitt beste.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torgeir Micaelsen (A) [14:27:09]: Først vil jeg gratulere Nikolai Astrup med et framtreddende verv i Høyres nye stortingsgruppe. Jeg ønsker ham lykke til. Jeg kan love at det å ha framtreddende verv i partier som har regjeringsmakt, er spennende, men det er til tider også utfordrende, så lykke til.

I etterkant av plattformen som ble presentert av statsminister Erna Solberg, har det vært mye debatt om fraværet av den niende hovedsaken, nemlig den globale klima- og miljøutfordringen. Jeg vil bare raskt ha en sjekk av det, for jeg er langt på vei enig i Nikolai Astrups analyse og

mange forslag i klima- og miljøpolitikken. Jeg mener han har en riktig tilnærming til at vi for eksempel må bryte kjeden mellom BNP-vekst og CO₂-utslipp, og jeg er glad han sier at han vil bidra til et nytt, forsterket klimaforlik.

Kan Astrup garantere at dersom opposisjonen kommer med forslag regjeringen ikke selv har kommet med, og som er gode, at han da vil støtte disse?

Nikolai Astrup (H) [14:28:14]: I motsetning til den forrige regjeringen har denne regjeringen tenkt å lytte til gode forslag som Stortinget kommer med, også i klimapolitikken. Det er riktig at klimapolitikken ikke var blant de åtte punktene som ble listet opp i regjeringsplattformen, men det er viktig å understreke at klimapolitikken er en del av regjeringens verdigrunnlag og dermed skal gjennomsyre alt det regjeringen gjør.

Så vil jeg gjerne få lov å legge til at Arbeiderpartiets stortingsvalgprogram har fem hovedprioriteringer for neste periode. Ingen av dem er om klima. Så det er veldig bra om representanten Micaelsen og hans partifeller har tenkt å være pådrivere i klimapolitikken. Det ønsker vi velkommen, men det er altså ingenting i hans parti-program som tyder på det.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:29:08]: Den politiske plattformen for Høyre og Fremskrittspartiet har bl.a. som en uttrykt målsetting å redusere byråkratiet. Det heter bl.a. at

«unødvendig byråkrati tapper næringslivet vårt for konkurransekraft. Gründere, bedriftseiere og ansatte skal få bruke mer tid på verdiskaping, og mindre tid på utfylling av skjemaer».

På hvilke områder vil bedriftene konkret kunne få merke at hverdagen deres er blitt enklere?

Nikolai Astrup (H) [14:29:45]: Jeg tror ikke jeg nå skal forskuttere arbeidet med forenklinger, som regjeringen har store ambisjoner for. De helt konkrete punktene er vi nødt til å komme tilbake til. Men jeg tror alle som har snakket med selvstendig næringsdrivende i de senere årene, kan skrive under på at det er mange skjemaer og mye byråkrati som man må forholde seg til. Jeg mener det er helt nødvendig for å skape trygge arbeidsplasser i Norge at vi reduserer den belastningen som skjemaveldet og byråkratiet er for næringsdrivende og for folk flest i hverdagen.

Marit Arnstad (Sp) [14:30:36]: Representanten Astrup nevnte i sitt innlegg at man ønsker å bygge landet. Regjeringen sier i sin tiltredelseserklæring at man skal bygge landet, bl.a. ved å la byene få rom til å vokse. I samme erklæring står det også at regjeringen vil ta vare på god matjord, men balansere jordvernet mot storsamfunnets behov.

I valgkampen sa statsministeren at dyrket mark rundt de store byene må vike for å gi byene rom til å vokse. I Trondheim kan det bety nedbygging av 1 000 mål dyrket mark. Vi har ca. 3 pst. dyrket mark i Norge. Mener representanten Astrup, som er Høyres miljøpolitiske talsmann, at jordvern er en viktig miljøverdi? Eller kan vi nå forvente oss at utbygging gis forkjørsrett i forhold til jordvernet?

Nikolai Astrup (H) [14:31:21]: Dette er en problemstilling som må avveies i det enkelte tilfellet. Det er klart at hadde vi for hundre år siden sagt at jordvernet skal stå så sterkt at Oslo ikke kan slå seg sammen med Aker og bygge ut kommunen innenfor det som er dagens grenser, hadde det vært svært uheldig. Nå er vi i en annen situasjon. Det er helt riktig. Landbruk har en stor verdi. Matjord er viktig. Samtidig vil det være enkelttilfeller der storsamfunnets behov må gå foran. Det vil være helt feil å gå inn på dette som en helt generell problemstilling. Det må vurderes fra sak til sak hva som er formålstjenlig.

Torgeir Micaelsen (A) [14:32:18]: Siden vi er så enige om at vi nå får en enda mer offensiv klimapolitikk, lar jeg det ligge.

Til et annet felt: En av de tingene jeg er stolt av å ha bidratt til de siste åtte årene, er at selv om det er mye ugjørt i Norge, har de økonomiske forskjellene mellom folk flattet ut – de har til og med gått litt ned. Det er brudd med en megatrend i hele den vestlige verden. Parlamentarisk leder i Arbeiderpartiet var inne på det i sitt innlegg. Det er så mange trekk i den globale økonomien og i samfunnet som trekker i retning av økt ulikhet. Vi har fra Arbeiderpartiets side vært opptatt av å støtte forslag som kan være en politisk motkraft til mange av disse kreftene. Vi har bl.a. gjort til dels omfattende endringer i skattesystemet og endringer i velferdssystemet for å motvirke dette.

Jeg hører at Høyre en tid har snakket om at det er et viktig mål med landet vårt at det skal være små forskjeller. Kan Astrup si noe om hva hans mål om fire år skal være for statistikken for disse spørsmålene?

Nikolai Astrup (H) [14:33:25]: Det er en kvalitet ved det norske samfunnet at vi har relativt sett små forskjeller. Det som er en utfordring, er at det fortsatt – og ikke minst etter åtte år med en rød-grønn regjering – finnes svært mange barn som vokser opp i fattige familier. Derfor har regjeringen sagt i sin regjeringserklæring at den ønsker å prioritere og løfte nettopp barn ut av fattigdom. Det mener jeg er positivt, slik at vi forhindrer at fattige barn blir til fattige voksne. Det handler om å skape et samfunn med muligheter for alle, som jeg også var inne på i mitt innlegg. Jeg er kanskje mer opptatt enn representanten Micaelsen av å gjøre de fattige rikere enn å gjøre de rike fattigere. Det er viktigere for de fattige at de blir rikere enn det er for de fattige at de rike blir fattigere.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Kristian Norheim (FrP) [14:34:48]: Utenrikspolitikken har historisk sett vært et område der man på tvers av partiene i hovedsak har gått samlet ut og fram. Med det grunnlaget som den nye regjeringen bygger sin utenrikspolitikk på, ligger de store linjene fast. Når det er sagt, er det flere enn Fremskrittspartiet som de siste årene har advart mot at interesseorienteringen i norsk utenrikspolitikk har kommet i bakevja for idealismeorienteringen.

Realpolitikk er selvsagt ikke det eneste saliggjørende i denne verden. Fremskrittspartiet er likevel tilfreds med at

blandingsforholdet mellom realisme og idealisme i utenrikspolitikken tydeliggjøres av den nye regjeringen.

Freds- og forsoningspolitikken skal videreføres, men omfanget og innretningen skal gjennomgås for å prioritere prosesser og land hvor Norge har ressurser og kompetanse som kan bidra til å oppnå resultater.

Det har blitt sagt at Norge og USA er de eneste landene som er til stede nær sagt overalt til enhver tid, på ethvert tidspunkt. Det ligger muligens i en supermakts natur å være allestedsnærværende. Men det samme kan vel neppe være like gyldig for Norge. Derfor har det vært betimelig å stille spørsmål knyttet til erfaringene med og virkningen av det norske fredsdiplomati.

Spørsmålet er ikke hvorvidt Norge skal bedrive fredsdiplomati, men hvor kreftene skal settes inn og hvilket omfang engasjementene skal ha. Vi må ikke framstå som dem som aldri kan si nei. Realpolitikk dreier seg i hovedsak om det muliges kunst. Det er ikke dermed sagt at idealpolitikken blir det umuliges kunst. Men å bruke idealer som det eneste kompass i utenrikspolitikken blir fort krevende. Det er likevel avgjørende at vi, som en liberal rettsstat, går i front for de verdiene som ligger til grunn for det samfunnet vi har, også når vi engasjerer oss utenfor landets grenser.

Å bidra til å løfte folk ut av fattigdom må ha høy prioritet. Fremskrittspartiet er svært tilfreds med at regjeringen så tydelig slår fast at utviklingspolitikken skal resultatorienteres. Det er viktig å være klar over at gode intensjoner ikke automatisk følges av gode resultater. Bistand er ett av virkemidlene i utviklingspolitikken. Men for at bistand skal fungere etter intensjonene, må vi være konkrete på målene, ha fokus på resultatene og være tydelige i våre forventninger overfor både mottakerlandene og de organisasjoner som er Norges partnere i bistandspolitikken.

Fremskrittspartiet er opptatt av at det må være en rød tråd i politikken som føres på utviklingsområdet. Derfor er vi også tilfreds med at regjeringen understreker at den vil føre en samstemt utviklingspolitikk. Samstemthet i utviklingspolitikken betyr at den politikken som Norge fører, og som gir konsekvenser for utviklingslandene, må trekke i samme retning. Ett tydelig eksempel på et område der fraværet av samstemthet har vært tydelig, er handelspolitikken. Det er umusikalsk å bistå med å bygge fattige lands evne til egen produksjon, for deretter å lukke igjen døra når de samme banker på for å selge sine produkter til oss.

Utviklingspolitikkenes første premisser at vi betrakter de fattige landene og deres befolkninger som partnere snarere enn som klienter. Vi må erkjenne og anerkjenne hvilken kraft som ligger i handel som redskap for utvikling og global fattigdomsbekjempelse. Derfor bør Norge gå helt i front i arbeidet for en friere verdenshandel og økte investeringer over landegrensene.

Jeg er svært glad for at regjeringen vil opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland, som skal investere i bedrifter og prosjekter i fattige land. Dette har Fremskrittspartiet snakket varmt om lenge, og nå blir det realisert.

Det må legges til grunn en balansert holdning til Midtøsten-konflikten. Fremskrittspartiet deler synet om at Norge de senere årene synes å ha havnet litt bakpå når det

gjelder Midtøsten, og er tilfreds med at regjeringen vil balansere dette nå. Men det å stå opp for Israel betyr ikke at vi snur ryggen til palestinerne. Målet der framme, som må ligge til grunn, er en framforhandlet løsning som innebærer at palestinerne får sin egen stat, som skal leve i sameksistens med staten Israel.

Norsk utenrikspolitikk starter med Norden og Europa. EU er Norges viktigste handelspartner. At vi ikke engasjerer oss i en ny EU-debatt, betyr ikke at vi ikke skal engasjere oss i EU-spørsmål. Vi skal derfor ha en offensiv holdning til Europa-spørsmål generelt og til EU spesielt.

Jeg vil avslutte kort der jeg startet – med realpolitikken. At nordområdene har fått en så sentral plass i regjerings-erklæringen, er viktig, fordi dette dreier seg om Norges viktigste strategiske satsingsområde og Norges viktigste utenrikspolitiske interesseområde.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [14:40:09]: Eg vil starte med å gratulere representanten med plass i utanrikskomiteen.

Representanten har i valkampen og vist eit veldig stort engasjement for innanrikspolitik, og saman med stortingskollegaen Bård Hoksrud bruka representanten store delar av valkampen på å kjempe mot bompengar og bypakke Grenland. Fem dagar før valet lova noverande statssekretær Hoksrud at Framstegspartiet kom til å stille eit ultimatum til Høgre dersom dei skulle gå saman i regjering. Eg veit at svaret me ofte får på dette spørsmålet nå, er at dei ikkje har reint fleirtal, men det var vel strengt tatt ikkje heilt realistisk at dei kom til å få det. Eg reknar òg med at Framstegspartiet med Hoksrud og Norheim i spissen, spesielt i Telemark, gav realistiske løfte til veljarane. Mitt spørsmål til representanten Norheim, sidan Hoksrud er statssekretær, er: Kjem representanten til å følgje opp lovnaden til veljarane i Telemark og stemme mot alle bompengesøknader? Dersom ikkje, vil representanten erkjenne at lovnaden til veljarane i Telemark var lureri?

Kristian Norheim (FrP) [14:41:21]: Det er riktig at for Fremskrittspartiet har kampen mot bompenger vært en av hjertesakene. Når det er sagt, fikk vi 16,3 pst. ved valget nå i høst, og i den regjeringsplattformen som er framforhandlet, har vi faktisk fått på plass at man skal redusere bomandelen. Man har også vunnet en stor sak for Fremskrittspartiet når det gjelder etablering av et veiselskap. Så når man får 16,3 pst., er det ikke så gærent, det vi fikk til der.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:42:07]: Fra en telemarking til en annen: Jeg vil også gratulere representanten Kristian Norheim med plass både i parlamentet og i utenriks- og forsvarskomiteen.

I forhandlingene om klimaforliket i 2012 måtte Fremskrittspartiet forlate forhandlingsbordet motvillig fordi de rød-grønne ikke ville ha dem med. Med den nye sam-

arbeidsavtalen og regjeringsplattformen stiller for første gang et samlet storting – inkludert Fremskrittspartiet, og det er jo historisk – seg bak klimaforliket. Regjeringen forplikter seg også til å forsterke klimaforliket. Kristelig Folkeparti er spesielt glad for at partene er enige om å doble avkastningen av klimafondet, gi skattefradrag for energisparing i husholdningen, gi økt støtte til utfasing av oljefyr og få et fullskala CO₂-renseanlegg innen 2020. Men på et helt selvstendig grunnlag, på hvilke områder i klimapolitikken mener Fremskrittspartiet det er viktigst å forsterke?

Kristian Norheim (FrP) [14:43:12]: Det er viktig å forsterke på flere områder. Jeg tror ikke jeg skal forskuttere de konkrete tingene nå, men heller fokusere på at vi trenger å øke forskningsandelen på det som har å gjøre med fornybar energi, noe man også gjør i regjeringsplattformen når det gjelder thorium. I tillegg er det videre satsing på utbygging av kollektivtransportnettet, og ikke minst det å ha en aktiv stemme på den internasjonale arenaen. Da er det selvfølgelig avgjørende at de store landene også blir med. Her kan Norge jobbe med å påvirke.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [14:44:15]: Jeg tror vi alle kjenner eventyret «Keiserens nye klær». Vi husker keiseren som var så forfengelig og sjøløpptatt at han ikke merket at han ble bedratt og gikk naken rundt i gaten, før en liten unge sa: Men han har jo ikke noe på seg. Dette eventyret rant meg i hu etter at regjeringserklæringen ble presentert med fyndord som «lærerløft» og «yrkesfagløft». Keiseren går ikke i nye klær, han har på seg de gamle som den forrige keiseren brukte.

Jeg er glad for at keiseren er såpass klok at han bruker arveklær. Reformen Kunnskapsløftet var det bred tverrpolitisk tilslutning til, og hovedlinjene i skolepolitikken har det vært mye enighet om. Særlig er det viktig med tidlig innsats og satsing på å forsterke lese-, skrive- og regneferdighetene. Dette har den rød-grønne regjeringa styrket, og det er bra.

I fjor ble det framlagt en evaluering av Kunnskapsløftet og dets innvirkning på læringsutbyttet. Den, i tillegg til de internasjonale testene, viste at norske elever gjør det bedre nå enn på flere år. Men evalueringen viste også at Kunnskapsløftet hadde liten eller ingen innvirkning på yrkesfagene. Derfor gjennomførte den rød-grønne regjeringa endringer, først i ungdomsskolen ved bl.a. å innføre valgfag og forsøk med arbeidslivsfag, eller mini-yrkesfag, for å praksisrette undervisningen. Deretter ble evalueringene av yrkesfagene presentert i en melding til Stortinget som ble vedtatt i denne salen i juni i år.

Og hva vedtok vi i Stortinget i juni i år? Jo, vi vedtok det meste av det som den nye regjeringa nå kaller for et yrkesfagløft. Jeg er sjølsagt veldig glad for at regjeringa vil følge opp det vi allerede har vedtatt, men det er ikke nye klær, det er arveklær, eller secondhand som det heter på fint – som å utvide praksisbrevordningen, tilby flere TAF-løp, praksisrette fellesfagene, innføre vekslingsmodellen og gi mulighet for alternative opplæringsløp i bedriftene.

Yrkesfagløftet er stort sett allerede vedtatt av Stortinget, men ikke nok med det, en har også svingt seg med det en kaller for et lærerløft. Det står at en skal gjennomføre et spesielt tiltak, som er å videreutdanne 10 000 lærere i matematikk i løpet av fem år. Det er mange lærere, det. Men er det et løft? Eller er det enda en kappe i keiserens nye arvegarderobe? Det kommer sikkert an på øyet som ser. 10 000 lærere i videreutdanning i løpet av fem år er 2 000 lærere hvert år. Det er det samme antallet som tilbys videreutdanning gjennom grepet den rød-grønne regjeringa satte i gang i 2009, som er videreført og fornyet i samarbeid med partene i 2012 – en etter- og videreutdanningsstrategi.

Læreren er veldig viktig, og det er viktig at vi gir lærerne de beste muligheter til å være best mulig. Det betyr at de skolene som har god kompetanse i matematikk, burde fått etter- og videreutdanning i fag de ser at de har behov for. Det kaller jeg å ha tillit – et begrep som også har vært brukt i regjeringserklæringen. Denne tilliten ser for meg dessverre ikke ut til å være direkte rettet mot den profesjonelle lærer. Regjeringplattformen sier tvert imot at det skal bli mer kontroll. Ett punkt som bygger på mistillit, og som vil føre til mer byråkrati, er punktet som sier at læringsresultatene skal kartlegges fra første klasse, og gjøres offentlige avgangseksamener. Det vitner ikke akkurat om tillit og forenking.

Jeg har hørt at den nye kunnskapsministeren har sagt at han ønsker å være lyttende. Det synes vi i Senterpartiet er flott. Jeg håper den nye kunnskapsministeren vil lytte til lærerne som underviser i ungdomsskolen – til foreldrene sine – og på yrkesfag, og til dem som går på lærerutdanning for å bli yrkesfaglærere. Jeg håper den nye kunnskapsministeren vil lytte til dem som har gått et annet skoleløp enn det akademiske, som ikke har hatt femmere og seksere i alle fag, som ikke har trivdes så godt på skolen, som har hatt følelsen av ikke å få det til, og at han lytter til dem som har vært mobbet og til dem som strever i livet samtidig som de går på skolen. Jeg håper også han lytter til foreldrene til disse ungene, og til dem som har vært lærerne deres.

Lærerne er så viktige at vi bør lytte til dem, men uten elevene er læreren totalt uviktig. Derfor lytter Senterpartiet også til de ungene som tør å si ifra når noen står uten klær.

Rigmor Aasrud (A) [14:49:21]: Det er gjort mye for å sikre barn gode oppvekstvilkår de senere årene. Barnevernet er styrket med tusen nye stillinger, vi har fått full barnehagedekning, barnehageprisene er redusert betydelig, og nå legger vi til rette for to opptak. Det gir foreldrene stor valgfrihet. Den blå-blå regjeringen tar over på et tidspunkt der Norge er mer likestilt enn noen gang. Gjennom bevisste og framtidrettede politiske initiativer har vi sammen lyktes godt i å gi kvinner og menn mer likeverdige rettigheter.

Kvinner har fått økt frihet gjennom arbeid og inntekt. Inntekt gir økonomisk frihet og uavhengighet. Politisk er det bygd opp under dette, særskilt gjennom en sterk utvikling av arbeidsplasser – både i privat og i offentlig

sektor – gjennom initiativ for mer likelønn og gjennom engasjement mot ufrivillig deltid og for mer heltid. Pappapermen er utvidet og bidrar til jevnere fordeling av fravær fra arbeidsplassen ved fødsel.

Allerede da samarbeidserklæringen ble presentert, fikk vi et brått varsel om en ny kurs på likestillingsområdet. Statsrådets uttalelser i ettertid bærer bud om en likestillingspolitikk i revers, med andre ord en tydelig påminning om at rettigheter ikke kjempes fram en gang for alle. Best kan dette illustreres med standpunkter knyttet til fastlegens reservasjonsrett, redusert pappaperm, utvidet kontantstøtte, holdninger til kvotering og ingen ambisjoner i likelønsspørsmålet.

Verken regjeringplattform, erklæring eller statsråd Hornes uttalelser i Aftenposten 19. oktober – at det ikke er det offentlige oppgave å påvirke kjønnsrollemønsteret i hjemmet – vitner om at den blå-blå regjeringen vil gå offensivt til verks i likestillingspolitikken, til tross for at den har to kvinner som sine fremste representanter.

Vi fra Arbeiderpartiets side kommer til å minne regjeringen på hvor viktig likestillingspolitikken både har vært, er og vil være for oss i tiden framover. Her har vi et ansvar for å få til en god utvikling.

Kulturpolitikken har fått et fantastisk løft gjennom våre åtte år i regjering. Det beste en kan si om kulturpolitikken nå, er at plattform, erklæring og ulike uttalelser etterlater stor grad av usikkerhet. Om noe er sikkert, er det dette at det som vanligvis anses som svært viktig i kultursektoren – nemlig forutsigbarhet – ikke virker relevant for den blå-blå regjeringen. Det er ingen bekreftelse på et fortsatt kulturløft. Tvert imot er det næringslivssponsing og skattefinansierte gaver som skal bidra til økonomien. Pressestøtten er under press.

Gjennom Kulturløftet er det gitt økt respekt for den kunnskap, det engasjement og den bredde som norske kulturarbeidere står for. Gjennom Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken og nye initiativer for å bringe kultur inn på arbeidsplassene har vi heist kultursektoren opp i en høyere divisjon i folks bevissthet.

Det kan selvsagt tenkes at den nye regjeringen vil velge å tappe kultursektoren – i sin iver etter å innfri sine løfter om skatteuttak til landets rikeste. Min forventning til den nye regjeringen – en forventning jeg vet jeg deler med mange som er opptatt av kulturlivet, enten en er observatør, deltaker eller kulturarbeider – må være at den bekrefter at målet om 1 pst. av BNP videreføres.

Kristin Vinje (H) [14:53:55]: Vi har fått et nytt storting, vi har fått mange nye representanter, og vi har fått en ny regjering. Vi har også fått en ny parlamentarisk situasjon gjennom en historisk samarbeidsavtale mellom alle de fire borgerlige partiene – Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Dette betyr nye muligheter, nye muligheter for å bygge kunnskapsnasjonen.

Denne regjeringen signaliserer en sterk vilje til å realisere kunnskapssamfunnet. Å bygge kunnskapsnasjonen er blant regjeringens viktigste prosjekter. Det er fordi kunnskap er en forutsetning for å sikre våre velferdsordninger. Kunnskap er en forutsetning for å gjøre våre arbeidsplasser

trygge i framtiden. Kunnskap skaper også sosial mobilitet for den enkelte og gir muligheter for alle.

For å bygge kunnskapsnasjonen må det satses målrettet og kraftfullt gjennom hele kjeden i utdannings- og forskningssystemet. Derfor er det gledelig å lese regjeringsplattformen og høre statsministerens tiltredelseserklæring, som nettopp vektlegger en storstilt satsing på kvalitet i skolen, en prioritering og anerkjennelse av at læreren er den viktigste enkeltfaktoren for å styrke elevenes læring, et løft for yrkesfagene og en sterk prioritering av høyere utdanning og forskning.

Mye er bra, men samtidig er det dessverre slik at nesten én av fem elever går ut av ungdomsskolen uten å kunne lese og skrive skikkelig.

I Oslo har vi gjennom 15 år med konsekvent borgerlig skolepolitikk oppnådd meget gode resultater. Hva har vi gjort i Oslo? Jo, vi har jobbet systematisk med dokumentasjon, vi har vært åpne om resultatene, vi har hatt få og tydelige mål, og elevene har fått tett oppfølging.

Norsk skole reproducerer i for stor grad sosiale forskjeller og kompenserer i liten grad for de forskjeller elevene stiller med hjemmefra. Forskning viser at Oslo-skolen derimot klarer å kompensere for elevenes bakgrunn i langt høyere grad enn norsk skole for øvrig – og sikrer i høyere grad enn andre norske kommuner at alle gis samme muligheter til å lykkes.

Med den nye regjeringen kombinert med et solid borgerlig flertall på Stortinget føler jeg meg trygg på at skolen skal bli enda bedre i hele landet.

Regjeringen vil løfte kvaliteten på lærerutdanningen. Historien er ikke slik som det ble fortalt nettopp. Regjeringen vil doble satsingen på etter- og videreutdanning for lærere. Det er ikke mye å spore av dette i den avgitte regjeringens budsjettforslag.

Regjeringen vil stimulere til tettere samarbeid mellom skoler, bedrifter og forskningsmiljøer og åpne for at flere kan drive offentlig finansierte friskoler. Jeg har tidligere stilt spørsmål om hva som er viktigst for samfunnet – flere ingeniører eller flere deltakere i ski-VM? Jeg mener vi bør kunne få til begge deler, og da bør det ikke være slik at vi kun tillater privatskoler med spesialisering innen idrett, ulike pedagogiske retninger og religion, mens det å etablere egne skoler der man vektlegger en satsing på realfag, ikke er mulig.

Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har som ambisjon å utvikle verdensledende universitetsmiljøer, og at Norge skal bli et av Europas mest innovative land.

I Norge har vi en unik mulighet til å investere i kunnskap gjennom klok forvaltning av oljeformuen. Et klart flertall på Stortinget la i 2001 til grunn at avkastningen av Statens pensjonsfond utland skal benyttes til utdanning, forskning, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser.

Sentralbanksjef Øystein Olsen sa i sin årstale i 2011:

«Da handlingsregelen ble innført i 2001, ble det lagt vekt på at deler av det økte handlingsrommet som oljeinntektene gir, skulle brukes til å styrke den langsiktige vekstevnen til norsk økonomi, for eksempel gjennom investeringer i infrastruktur, forskning og utdanning.»

Han sa videre:

«Myndighetene har brukt handlingsrommet til å gjennomføre standardøkninger og øke utgiftene på en rekke områder. Prioritering av tiltak som styrker produktiviteten og vekstevnen på lengre sikt, herunder justeringer i skattesystemet, synes derimot å ha kommet noe i bakgrunnen.»

Derfor er det gledelig å lese at den nye regjeringen har en klar ambisjon om å bygge kunnskapsnasjonen gjennom målrettede investeringer i forskning og utvikling. Bruken av oljepenger skal vris tilbake i retning av investeringer i kunnskap og infrastruktur samt vekstfremmende skattelettelser.

Selv om Norge er et trygt og godt land for de fleste av oss, kan mye fortsatt bli bedre. De investeringene vi skal gjøre framover, skal sikre morgendagens velferd. Derfor trenger vi klare prioriteringer og politisk handlekraft. Ved å belønne høy studiekvalitet og høy kvalitet innen forskning skal vi utvikle verdensledende universitetsmiljøer. Vi skal også stimulere til mer forskning, og i sum skal dette gjøre Norge mer innovativt og skape trygge arbeidsplasser.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [14:59:13]: Selv om vi ikke har diskutert politikk i denne salen på mange uker, har dette valget vært en intens og interessant prosess for oss på ikke-sosialistisk side. Mange interne møter er avholdt, og det har vært grundige sonderinger, som gjorde at vi til slutt valgte en samarbeidsavtale.

Da jeg lyttet til statsminister Solbergs regjeringserklæring, kjente jeg godt igjen flere av punktene i samarbeidsavtalen. Det lover godt. Vi har en klar avtale om hvordan vi skal samarbeide, og vi har mange politiske saker som vi i fellesskap skal finne gode politiske løsninger på.

Det er lett i startfasen for en ny regjering å være både kritisk og skeptisk. Ikke minst har nye statsråder fått gjennomgå. Landbruksministeren har i glatte ordelag fått møte sine tidligere utsagn om landbruket, og en spør seg hvilken politikk vi nå skal få. Det som gjør at Kristelig Folkeparti ikke blir skremt, er at vi har en klar samarbeidsavtale, vi har en landbruksminister som så tydelig også viser til avtalen og til regjeringplattformen. Det skal være grunnlaget for utforming av politikken. Det er derfor altfor tidlig å komme med terningkast.

Det blir en ny politisk hverdag for oss alle, og jeg er optimistisk og tror at vi med god dialog vil finne fram til felles løsninger. Kristelig Folkeparti kommer fortsatt til å være tydelig på våre standpunkt. Vi skal være tydelig på hvilken retning vi tar på de ulike politikkområdene. I landbrukspolitikken er det ingen endring på det vi vil prioritere fremover. Kristelig Folkeparti vil fortsatt arbeide for økt matproduksjon, vi vil fortsatt arbeide for bedre inntektsmuligheter for bøndene, og vi vil styrke jordvernet. Når det er sagt må vi også være villige til å se på de ulike virkemidlene, se på nye løsninger for å nå disse viktige målene. Det kan være nøkkelen for å stoppe nedleggelsen av bruk, det kan være med å skape ny optimisme og ikke minst få ungdom til å få tro på en fremtid, en ny fremtid i landbruket. Målet må være et levende landbruk i hele landet.

Statsministeren brukte ordene tillit, forvaltertanken og

føre-var-prinsippet i sin tale, og det er gode KrF-ord. Som nyvalgt medlem av energi- og miljøkomiteen vil jeg si at dette lover godt for fremtiden.

Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet har flere enighetspunkt i miljøpolitikken som vi nå får mulighet til å gjøre noe med. Vi er alle fire opptatt av friluftsliv, giftopprydding, villaks, kulturminner, nasjonalparkforvaltning, frivillig skogvern og avfallsproblematikk. I disse og flere andre miljø saker ønsker Kristelig Folkeparti sammen med Venstre å bidra til å gi regjeringa en enda tydeligere grønn profil. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har også vært pådrivere og bidratt til å skjerpe den rød-grønne regjeringas klimapolitikk i klimaforlikene både i 2008 og i 2012. Fremskrittspartiet kunne også vært med på ambisiøse klimatiltak, men regjeringa stengte Fremskrittspartiet ute fra forliket. Nå er det på tide å stå sammen for å gjøre ord om til handling.

Kristelig Folkeparti har gjennom åtte vært kritisk til regjeringas handlingslammelse og mangel på måloppnåelse. Klimapolitikken blir selve syretesten på om vi greier å ta forvalteransvaret på alvor.

Klimapolitikken gjennomsyrrer de fleste politikkområder, men særlig gjelder dette for transport, industri, olje og landbruk. Her er de største utfordringene.

Vi skal også evne å se utover landegrensene. Klimapolitikk vil i denne stortingsperioden komme høyt på den internasjonale dagsordenen. På FN's klimakonferanse i Durban i 2011 ble det politisk enighet om fremforhandling av en ny klimaavtale som skal være ferdigforhandlet i 2015. Kristelig Folkeparti vil sammen med regjeringspartiene og Venstre være en aktiv pådriver i dette arbeidet.

Jonas Gahr Støre (A) [15:04:04]: Til denne debatten mangler vi fortsatt synlige spor av regjeringens kommende politikk. Vi venter på tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet, og i statsministerens redegjørelse var de runde formuleringene flere enn de konkrete prosjektene. Det lar seg forklare av kalenderen. Men budskapet hennes var likevel i slående kontrast til det velgerne fikk seg presentert i valgkampen. Jeg kunne ikke høre de veldig klare løftene om en helt ny retning for Norge. Jeg hørte ikke igjen den nye finansministerens løfte om å innføre markedstenkning på alle nivåer eller tonene til den nye samferdselsministeren, som i denne debatten i fjor sa at han ville effektivisere offentlig sektor ikke bare ved å skjære bort kjøtt, men å skjære bort flesk, som han formulerte det. De ansatte i offentlig sektor kan jo vente i spenning.

Statsministeren gjentok at Norge er et godt land å bo i – her er jeg enig med henne – og hun oppsummerte at mye er bra i Norge, og at regjeringa vil «forsterke de gode sidene ved det norske samfunnet» og «bevare verdiene» det bygger på. Man kunne forledes til å tro at dette var et utsagn fra en regjering som var gjenvalgt, ikke fra en som drev valgkamp på kursskifte og forandring.

Jeg har respekt for at det tar tid å utmeisle politikken. De siste dagene har det vært påfallende mange nedtoninger av fortsatt ferske valgløfter. Det frie behandlingsvalget skulle komme innen 1. januar 2016 – det er utsatt. De

regionale helseforetakene skulle nedlegges – nå skjer det neppe i denne perioden. Tommelen vendes opp for bompenger, og Høyre og Fremskrittspartiet, som begge var for å fjerne det nye egenkapitalkravet, har nå forhandlet det bort, for å nevne noe. Arbeiderpartiet savner ikke gjennomføringen av slike løfter, men vi må kunne legge til grunn at regjeringa vil følge opp de mest profilerte løftene, inkludert løftet om skatteutt på mellom 25 og 100 mrd. kr, eller hundretalls milliarder mer til samferdsel enn den vedtatte nasjonale transportplanen og milevis med bompengefrie veier.

Som statsministeren understreket, er utgangspunktet for norsk økonomi god. Vi er landet med den laveste ledigheten i Europa – rekordmange er i jobb, inntektsforskjellene er små og Pensjonsfondet er tredoblet de siste åtte årene, for å nevne noe. Spørsmålet nå er selvfølgelig strategien for veien videre. Ett mål vi kan enes om, er å sikre at mange er i arbeid, og at terskelen inn i arbeidsmarkedet senkes for dem som kan jobbe. Behandlingen av perspektivmeldingen viste det med tydelighet, dette er det klart viktigste tiltaket for at vi skal kunne finansiere fremtidens velferdsstat.

Det skal lønne seg å arbeide – Arbeiderpartiet er enig. Da er det underlig at regjeringsplattformen ikke bare vil bevare kontantstøtten, men utvide den. Det stimulerer ikke til mer arbeid, men til mindre. Da er det urovekkende at regjeringa viser seg lunken til å avvikle skatteklasse 2, som heller ikke stimulerer til arbeid.

Så er det fordelingspolitikken. Statsministeren sa det opplagte, at vi må skape for å dele. Ingen er uenige. Men det hun ikke snakker om, og som er en hovedutfordring for en moderne økonomi som vår, er hvordan vi deler. Regjeringa er ganske taus om omfordeling. Den norske erfaringen er at et skattesystem som bidrar til at ressursene brukes både effektivt og rettferdig, styrker grunnlaget for arbeid, velferd og evnen til å skape. Det er en kvalitet ved norsk økonomi at vi har små økonomiske forskjeller mellom folk. Det øker omstillingsevnen. Regjeringens mange ulike forslag til endring i skattesystemet trekker samlet sett i motsatt retning: mer til dem som tjener fra middels til mye.

Et tredje punkt av betydning er statsministerens bruk av begrepet «tillit». Hun brukte det tolv ganger i sin redegjørelse. Tillit er en positiv verdi, men det kan variere hva vi legger i begrepet. Begrepet tillit kan brukes for å si at fellesskapet frasier seg ansvar og regner med at folk klarer seg selv i vanskelige situasjoner, og tillit kan handle om den tryggheten hver og en føler ved at samfunnet tar ansvar for å sikre oss velferd, pleie og trygghet når vi har behov for det.

Jeg tror dette blir et viktig punkt i den politiske samfunnsdebatten fremover. Hva er tillit, hva bidrar til tillit og hvordan anvender vi denne viktige ressursen? I vårt samfunn henger jo alt dette sammen – arbeid, arbeidslinjen, balansen mellom plikter og rettigheter, små økonomiske forskjeller, omstillingsevne og tillit mellom mennesker og i samfunnet. Politikken måler å bidra til å forsterke denne samfunnskontrakten, og jeg mener det er mot denne regjeringens innsats vil bli målt.

Statsråd Vidar Helgesen [15:08:49]: Regjeringen vil styrke arbeidet med å ivareta norske interesser overfor EU. EØS-avtalen og de øvrige avtalene med EU vil danne rammen for europapolitikken. Europa er vår region. EU er den drivende politiske kraft i Europa. Ingen internasjonal aktør påvirker Norge mer enn EU.

Vi deler med EU verdiforankringen i rettsstatens og demokratiets prinsipper og den kristne og humanistiske kulturarv. Samarbeidet med EU er av tung betydning for regjeringens politiske mål på en rekke områder, bl.a. med tanke på å satse på forskning og på langsiktighet i forskningspolitikken, å styrke norske arbeidsplassers konkurransekraft, å styrke nasjonal beredskap og forebygge sikkerhetstrusler og å bidra til internasjonalt forpliktende klima- og miljøsam arbeid. Dermed er det også klart at det ikke bare er norsk utenrikspolitikk som begynner med Europa – mer og mer av norsk innenrikspolitikk begynner i Europa gjennom EU- og EØS-prosesser.

Det er bred enighet i Norge at vi som nasjon har hatt stort utbytte av å delta i det europeiske indre marked gjennom EØS-avtalen. Felles europeiske regler og standarder er viktige for norsk næringsliv, men også for norske arbeidstakere og studenter som har sitt virke i andre europeiske land. Derfor er det også viktig å medvirke i utformingen av disse reglene. EØS-avtalen gir oss anledning til å medvirke.

Norske eksperter og embetsfolk gjør i dag mye godt arbeid i arbeidsgrupper som bidrar til regelverksutviklingen. Regjeringen vil legge et sterkere politisk trykk på arbeidet med EØS-saker. Vi vil styrke den strategiske samordningen av norsk innsats, og gjøre klarere politiske prioriteringer. Dette vil høyne både kvaliteten og gjennomføringskraften i det norske arbeidet, til gagn ikke minst for norsk næringsliv.

Vi vil også prioritere høyt og delta på de politiske arenaer vår tilknytning til EU gir. Vi må medvirke hvis vi vil påvirke. Vi må medvirke når beslutningsprosessene begynner, ikke når beslutningsforslagene allerede ligger på bordet.

Da EØS-samarbeidet kom til på begynnelsen av 1990-tallet, var det klart at samarbeidet ville komme til å bli et dynamisk samarbeid – et samarbeid i utvikling. I dag vet vi hvor rivende utviklingen har vært, og hvor mye som har endret seg i forholdet mellom EFTA–EØS-landene og EU. EU er større, og flere medlemsland kommer til uten EØS' hukommelse. EU har fått mer sektorovergrepende samarbeid på flere områder, og dette gjør det ofte vanskeligere å fastlegge hva som er innenfor, og hva som er utenfor vårt samarbeid med EU.

EU delegerer mer myndighet til byråer som får stadig større betydning i EU-systemet, av og til med tilsyns- og vedtaksmyndighet. Vi ønsker å være med, men deltakelse kan reise prinsipielle spørsmål bl.a. knyttet til Grunnloven.

De siste årene har vi sett at den økonomiske krisen har bidratt til at EU-samarbeidet har skutt fart, særlig på det økonomiske området. Euro-gruppen framstår i økende grad som EUs tyngdepunkt, og en sterkere økonomisk integrasjon i EU innebærer økt marginalisering av Norge i europeisk samarbeid. Hver for seg og samlet gjør disse for-

holdene at Norges situasjon blir mer krevende. Det betyr i sin tur at vi må stille større krav til vår egen innsats. Når EØS-samarbeidet endrer seg, må vi være endringsdyktige. Når EØS' og EUs utvikling skyter fart, må også vi sette opp farten. Fordi vi vil påvirke, må vi også medvirke.

Dette er bakgrunnen for at regjeringen vil føre en mer aktiv politikk overfor EU, og for at vi legger styrket politisk kraft i organiseringen av EØS-arbeidet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [15:13:13]: For det første vil jeg ønske statsråd Helgesen velkommen til denne salen! Han og jeg har duellert mot hverandre siden ungdomstiden, men ikke i denne sal, og det ser jeg fram til i tiden som kommer.

Statsråden snakket lenge om norske interesser overfor EU. Jeg er enig i at vi skal utnytte det handlingsrommet vi har. Derfor har den tidligere regjeringa vært aktiv i arbeidet med å påvirke en rekke EØS-direktiver.

Det jeg stiller spørsmål ved, er denne motsetningen som det tilsynelatende legges opp mellom realisme og fokusering på et overordnet ansvar i utenrikspolitikken. Jeg mener at fokusering på bistand, på miljø og på menneskerettigheter absolutt ikke står i motsetning til en realistisk utenrikspolitikk.

Mitt spørsmål til statsråden er om regjeringserklæringen er å oppfatte som en endring i kursen som ble lagt opp i St.meld. nr. 15 for 2008–2009 om interesser, ansvar og muligheter i utenrikspolitikken, hvor da nettopp egeninteresser ble omdefinert?

Statsråd Vidar Helgesen [15:14:22]: Jeg takker representanten for velkomsten, og for utsiktene til gode dialoger i årene framover!

Jeg mener at EU på mange måter er et eksempel på at interesser og verdier lar seg forene i utenrikspolitikken, og at det også må ligge til grunn for Norges politikk i en EØS-sammenheng. EU er verdens største aktør på bistandsområdet. Norge har et godt samarbeid med EU på det området som på andre områder.

Men i en EØS-ramme er det helt åpenbart at det første og fremste for Norge er å fremme våre interesser. Det er til beste for norsk næringsliv, og det er til beste for norske borgere. Men å fremme interesser er ikke noe man gjør bare gjennom å stille krav, det gjør man også gjennom å medvirke konstruktivt og finne brede løsninger i en europeisk sammenheng.

Anniken Huitfeldt (A) [15:15:23]: Jeg er enig i at vi skal påvirke EU-samarbeidet så langt det er mulig. Det jeg stiller spørsmål ved, er i grunnen om dette er en dreining i norsk utenrikspolitikk bort fra en definisjon av norske interesser som noe bredere enn økonomiske og strategiske interesser? Det å medvirke til mer miljøpolitikk, det å medvirke i form av mer bistand, det å medvirke til å bedre menneskerettigheter mener jeg er i henhold til norske egeninteresser. Det var nettopp dette statsråd Helgesen bidro med i sin tid som statssekretær i Utenriksdepartementet, da han

var aktiv i fredsprosesser over store deler av verden. Jeg mener dette er med på å styrke norske egeninteresser. Er det slik å forstå at representanten Norheims fortolkning av hva regjeringserklæringen inneholder, nemlig en sterkere fokusering på realisme, i motsetning til andre typer verdier i utenrikspolitikken – betyr en ny dreining i denne regjeringens politiske plattform?

Statsråd Vidar Helgesen [15:16:25]: Den europeiske union er Norges nærmeste partner i mange sammenhenger, inklusiv miljø- og klimaområdet og menneskerettighetsområdet, og en nær partner på bistandsområdet. Det forteller i grunnen nok om at det ikke er noen grunn til å oppkonstruere noen motsetning mellom å fremme norske interesser og å være en konstruktiv medspiller også for å fremme bredere verdier i det internasjonale samfunnet. Det er også slik at disse områdene som man gjerne karakteriserer som verdiområder i internasjonal politikk, i stadig større grad viser seg å være tunge interesseområder også.

Hans Olav Syversen (KrF) [15:17:27]: Lykke til til statsråd Helgesen fra kanskje Stortingets fremste EØS-parti!

Statsråden var innom noen utfordringer. Han snakket bl.a. om deltakelse som hadde noen grunnlovsmessige implikasjoner, og da siktet han kanskje til den nye europeiske tilsynsordningen for finansnæringen. Det blir spennende å følge med på.

En annen sak som dreier seg om finansene for folk flest, er den innskuddsordningen norske bankkunder har i vårt eget land. Det er av stor verdi for kundene å ha sikkerhet for at innskuddene er ivaretatt uansett om banken skulle gå konkurs.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan vil regjeringen forvalte den tverrpolitiske enigheten vi har hatt rundt dette temaet, for å sikre norske interesser?

Statsråd Vidar Helgesen [15:18:30]: Jeg takker representanten Syversen for de gode ønsker.

Det er jo slik, som representanten sa, at det har ligget en tverrpolitisk enighet i spørsmålet om innskuddsgaranti-direktivet. Den tverrpolitiske enigheten tar regjeringspartiene med seg inn i regjeringen. Vi holder fast ved den gjeldende garantiordningen. Vi vil arbeide for at den kan videreføres. Det er, som vi alle vet, en posisjon som vi ikke møtes med full forståelse for. Det er vanskelig å angi noe konkret tidsperspektiv i den prosessen, men vi håper at vi kan få en relativ rask fremdrift.

Liv Signe Navarsete (Sp) [15:19:30]: Hjarteleg til lukke med viktig embete!

Sikkerhets- og forsvarspolitikken har vore eit område med stor konsensus i Stortinget. Det har vore semje om at Noreg sine bidrag til internasjonale operasjonar skal ha heimel i FN-mandat. Ser me på plattformen til Høgre–Framstegsparti-regjeringa, er dette elementet teke ut. Derfor vil eg spørje om det er slik at Noreg skal stille soldatar til disposisjon, t.d. til EU sine styrkar, utan FN-

mandat? Og vil statsråden i så fall meine at ein har dekning i Grunnlova for ei slik ordning?

Statsråd Vidar Helgesen [15:20:29]: Jeg takker for representanten Navarsete for lykkeønskene.

Det er slik at utenriks-, forsvars-, og sikkerhetspolitikken tilligger en annen statsråd. Men la meg si at når regjeringssgrunnlaget framhever behovet for folkerettslig basis for internasjonale operasjoner, reflekterer det at en folkerettslig basis kan være – og ofte vil være – et FN-mandat. Men det finnes også i folkeretten andre former for basis, f.eks. invitasjon fra et tredje land om militær støtte, og en slik invitasjon er tilstrekkelig folkerettslig basis. Derfor er formuleringen folkerettslig grunnlag en fullgod formulering.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:21:31]: Gratulerer!

For fire år sidan blei det sagt at å leggje ned veto ville øydeleggje heile EØS-avtalen. No ser vi at Noreg står, EU står, EØS-avtalen står – og posten går.

Mitt spørsmål til statsråden handlar rett og slett om ein verkeleg ønskjer å ha ei meir aktiv haldning til EØS og EU. Vil ein også stille seg kritisk til eventuelle nye direktiv som vil kome, eller vil ein, slik tradisjonen har vore frå dette partiet si side, automatisk ta over den politikken som kjem frå EU?

Statsråd Vidar Helgesen [15:22:17]: Jeg takker representanten for gratulasjonene og ser fram til godt samarbeid.

Jeg tror det er viktig at vi forlater den mentaliteten at vi skal sitte og vente på direktiver fra EU. Det som er viktig for å fremme norske interesser, er å markere norske posisjoner tidlig og gå i konstruktiv dialog med EU på et tidlig tidspunkt for å fremme interessene. Bruk av vetorett er en mulighet innenfor EØS-rammeverket, men det er en mulighet som bør brukes med ytterste varsomhet, fordi internasjonalt samarbeid oftest dreier seg om å forsøke å få en konstruktiv dialog. Vi er opptatt av at den dialogen skal føres tidlig, slik at vi fremmer norske interesser før man kommer til det punkt at man er misfornøyd med innholdet i direktivene.

Bård Vegar Solhjell (SV) [15:23:21]: Eg vil òg ønskje Vidar Helgesen velkommen til Stortinget. Eg ser fram til gode diskusjonar. Kanskje kan det bringe litt naudsynt liv inn i EU- og EØS-utgreiingane her i Stortinget, der det ofte brukar å vere relativt tomt både i presselosjen og i salen.

Eg oppfattar at det eg har lese om den nye europapolitikken, og det å ha ein særskild statsråd som ei oppfølging av ganske breie tverrpolitiske ting, er forslag frå både Sejersted-utvalet og tidlegare rundar her i Stortinget.

Men eg sit likevel igjen med eit spørsmål etter å ha høyrte innlegget og debatten no: Kva skal statsråden og regjeringa eigentleg gjere? Eg skjønner at ein skal prøve å kome inn tidlegare. Det trur eg alle regjeringar og alle parti har sagt – i alle fall så lenge eg har drive med politikk og kan hugse det. Men kan vi vente oss institusjonelle endringar? Korleis skal ein leggje meir politisk trykk? Skal

ein delta tyngre i uformelle ministermøte, kan ein gjere noko med Stortingets struktur? Korleis ser ein faktisk føre seg å sette den felles intensjonen om ein meir aktiv europapolitikk ut i livet?

Statsråd Vidar Helgesen [15:24:30]: Jeg takker igjen for gode ønsker.

Jeg ber om forståelse for at det på et område med veldig mange saker av politisk, rettslig og teknisk kompleksitet, på et område med en ny ministerportefølje og med en ny statsråd, vil ta noe tid før jeg har fått den nødvendige oversikt og innsikt, og før definisjonen av nye måter å gjøre ting på er kommet dit at den kan kommuniseres. Jeg ser fram til en god dialog med Stortinget og Stortingets organer i denne prosessen, for det er, som representanten Solhjell pekte på, bred enighet om behovet for aktiv og tidlig norsk innsats. Det er stor erfaring på mange hold i denne sal for hvordan dette kan gjøres bedre, og det er en dialog jeg ser fram til.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Else-May Botten (A) [15:25:52]: Da næringskomiteen var i Kina i 2010, var mange nysgjerrige på hvorfor vi har et så lavt konfliktnivå på arbeidsplassene i Norge og hvorfor vi er så effektive. Jeg tror at mye av svaret ligger i en liten historie som Gunvor Ulstein, som driver Ulstein Verft, fortalte meg. Den kan være en illustrasjon på hvordan vi jobber.

Hun var på den lokale Coop-en for å kjøpe mat da en annen kunde, som var en av hennes ansatte, kom bort og lurte på om de kunne møtes neste dag. Han hadde nemlig funnet fram til noen smarte løsninger på den nye X-BOW-en på det skipet de bygde. Hun slår opp i kalenderen sin inne i butikken og finner tid til et møte. Slik tar de tak i ideene som dukker opp, og sammen skaper de innovasjon.

Mye kan sikkert forklare hvorfor slike prosesser er langt mer naturlige i Norge, ikke minst i steder som Ulsteinvik, enn i mange lavkostland vi konkurrerer med. Men vi kommer ikke unna at stikkord som likhet, tillit, trygghet og kreativitet faktisk henger sammen.

Vi går på den samme skolen der vi ikke bare pugger fakta, men også blir utfordret til å tenke selv. De økonomiske forskjellene er ikke så store at vi blir fremmede for hverandre, men vi har tvert i mot mange felles møteplasser. Og norske arbeidstakere har en dobbel trygghet som gjør at flere tør å være kreative. Man mister ikke jobben på grunn av en feilbemerkning, og verden raser heller ikke nødvendigvis sammen om man mister jobben. Man kan finne en ny.

Det handler om høy organisasjonsgrad, opparbeidede arbeidstakerrettigheter, offentlige velferdsordninger og en samarbeidsmodell i arbeidslivet som bidrar til innovasjon og høy sysselsetting. Jeg snakker om den norske modellen. Og jeg vil be den nye regjeringen tenke seg om både to og tre ganger før den begynner å plukke biter av denne. Modellen er nemlig en sammenhengende og sterk konstruksjon som bare fungerer når alle delene er operative og smøres sammen. Og den bidrar altså ikke bare til at Norge er et

godt og velfungerende land i dag, men også til den kreativiteten og omstillingsevnen som gjør at vi står rustet til å møte framtiden med optimisme, som det høykostlandet vi er og skal være. Vi kan derfor ikke tillate oss snikbrutalisering av arbeidslivet, med svekkede velferdsordninger og oppsplitting av fellesskolen i A- og B-skoler, og tro at vi likevel sitter med suksessformelen «den norske modellen» i behold.

Det at kvinner har like muligheter på alle nivåer i arbeidslivet, henger også sammen med organiseringen av velferdsgodene. Full barnehagedekning kontra kontantstøtte og dagmamma gir kvinner større muligheter i arbeidslivet. Gode fødselspermisjoner og økt pappaperm er med på å lette mulighetene for at begge foreldrene kan kombinere familie- og yrkesliv.

Denne likestillingspolitikken har altså gitt oss økt konkurransekraft. Jeg er derfor lite imponert over en høyreside som framstiller barnehageløftet som et brudd med handlingsregelens fokus på en oljepengebruk til inntekts ervervelse.

Da vi startet industrialiseringen i Norge, var det en helt annen maktbalanse i arbeidslivet. Det var sjefen som hadde all makt, det var 13 timers arbeidsdag og ingen overtidsbetaling eller sykelønnsordning. Det var altså et skikkelig gammeldags arbeidsliv og en situasjon norske arbeidstakere i dag neppe vil finne seg i. Det har kostet mange mye å kjempe for et så balansert arbeidsliv som vi har i dag. Til gjengjeld er det utrolig fort gjort å rive det hele ned. Igjen vil jeg advare regjeringen mot å snikbrutalisere arbeidslivet. Frykten ligger der. Høyrepartienes retorikk er på en måte pudret eller sminket, men ut fra regjeringsplattformens uttalte ønsker og tidligere forslag er det en fare for en brutalisering av arbeidslivet under nytale som fleksibilitet og modernisering.

Næringsministeren sa på NHOs Småting i Trondheim at Høyre er imot alt LO er for. Jeg håper at også hun kan gå inn i seg selv og vurdere om hun egentlig kanskje har sagt noe dumt før, og muligens mene noe annet framover. For en slik holdning overfor et velfungerende arbeidsliv blir ført opp på en liste – håper jeg – som er en litt tilgivende liste, der man faktisk tenker litt annerledes. For det handler dypest sett om å vise at man forstår hvorfor høykostlandet Norge hevder seg så godt som det gjør i et internasjonalt marked, før man går i gang med å reformere på nytt.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [15:31:08]: Det er enkelt å ta ting for gitt når man er frisk og har få plager i livet. Men når sykdom, alderdom eller skade gjør oss avhengige av hjelp fra helsevesenet, trenger vi trygghet for rask, kompetent og tilgjengelig omsorg. I vårt gode velferdssamfunn er det et offentlig ansvar å sikre gode helse- og omsorgstjenester. Det er en viktig bærebjelke for Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen.

Mye er bra i norsk helsevesen, men samtidig er det behov for å styrke og modernisere helse- og omsorgstjenestene og sikre en bedre samordning av det totale helsetilbudet. I Høyres og Fremskrittspartiets regjeringsplattform er satsing på et kompetanseløft for de ansatte i helsetjenesten en viktig del. Det er ingen tvil om at kompetente ansat-

te er blant de aller viktigste virkemidlene vi har for å styrke kvaliteten på pasientbehandlingen. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, NOVA, gjennomførte i 2013 en undersøkelse for Norsk Sykepleierforbund om Samhandlingsreformens betydning for kommunene. I denne bekrefter 91 pst. av de spurte sykepleierne at oppgavene har blitt mer komplekse etter innføringen av Samhandlingsreformen. Et stort flertall av sykepleierne mener at andelen ufaglærte i sektoren er for høy, og fra tidligere undersøkelser vet vi at én av tre i omsorgssektoren er ufaglærte. NOVA-undersøkelsen understreker at sykepleierne er positive til utfordringene Samhandlingsreformen gir, og de mener det gir mening å få større ansvar i kommunene. Men samtidig sier de:

«Det holder ikke med bare hender. Vi må ha sterk fagkompetanse i dag med de kompliserte oppgavene som er tillagt kommunen.»

Trygg pasientbehandling og riktig ressursbruk sikres først og fremst ved et kompetanseløft i helsesektoren.

Et annet viktig tiltak regjeringen gjør for å sikre trygghet for gode helse- og omsorgstjenester, er å styrke pasienters valgfrihet. Mange venter i dag unødvendig lenge på diagnostisering, behandling eller rehabilitering. Noen får også et altfor dårlig omsorgstilbud. Det kan forverre sykdomsbildet, og det kan gjøre hverdagen utrygg og krevende. Regjeringen vil derfor styrke pasientens rett til å velge mellom ledig kapasitet i det offentlige, hos private og hos ideelle aktører. Det handler om å ta alle gode krefter i bruk for å redusere ventetid og helsekøer. Jeg er glad for at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen så tydelig setter pasientene og deres behov i sentrum for utvikling og endring av helsetjenesten.

Verdighet i omsorgen kan ikke alene måles i antall sykehjemssenger eller sykepleierstillinger. Til det er helsetjenestene mye mer. Men i tillegg til trygghet for kompetent hjelp er det også viktig å ha trygghet for sykehjems- eller omsorgsplass når behovet er der. Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen vil derfor at staten skal ta et større ansvar for en raskere utbygging av kapasiteten i omsorgen. Det hjelper ikke å gi tilskudd til eller tilsagn om tilskudd til bygging av flere sykehjemsplasser dersom kommunene ikke ser seg i stand til å gjennomføre det.

Det er ingen tvil om at de aller, aller fleste ønsker å bo hjemme så lenge det er faglig forsvarlig og mulig. Men når behovet for heldøgns omsorg melder seg, opplever mange det som svært tungt og utrygt å vente – i noen tilfeller uforsvarlig lenge.

I tillegg til å styrke kompetansen og øke kapasiteten i omsorgen er det viktig for regjeringen å innføre kvalitetsindikatorer for pleie- og omsorgssektoren. Disse skal bl.a. basere seg på bruker- og pårørendeerfaringer. Vi vet at det er stor variasjon i kvaliteten på eldreomsorgen rundt om i landet, og det er derfor viktig å ha noen kvalitetsmålinger som er sammenliknbare, og som gjør det mulig for kommuner og institusjoner å jobbe systematisk med å heve kvaliteten.

For oss i Høyre er det viktig at vi innretter omsorgen slik at vi gjør det mulig for alle å ha god livskvalitet, selv

om behovet for bistand og hjelp er til stede. Regjeringsplattformen viser konkrete tiltak for å styrke både kvaliteten og kapasiteten i helse- og omsorgstjenesten. Regjeringsplattformen bærer rett og slett bud om et viktig og ambisiøst velferdsloft for eldre og syke.

Morten Wold (FrP) [15:35:58]: Helse- og omsorgssektoren er kanskje det aller viktigste norske politikere har ansvar for og myndighet og mulighet til å gjøre noe med. Svikter vi på dette området, er det et bevis på at vi husholder dårlig når det kommer til å gi alle som trenger det, den hjelpen de har rettighet til, som politikerne har en plikt til å legge til rette for.

La meg understreke at mye er bra i norsk helse og omsorg, og at mye er bra i den avgåtte regjeringens fremlagte statsbudsjett, selv om Stortinget selvsagt vil se endringer fra den nye regjeringen når tilleggsproposisjonen til budsjettet legges frem om kort tid.

Vi må erkjenne at vi står foran store fremtidige utfordringer som vil kreve mye av oss for at vi fortsatt skal kunne si at norsk helsevesen er blant de aller beste i verden. I regjeringserklæringen slår Høyre og Fremskrittspartiet fast at trygghet for hjelp og omsorg er en bærebjelke i vårt velferdssamfunn. Det er et offentlig ansvar å sikre gode helse- og omsorgstjenester for alle når behovet oppstår.

Vi vet at vi i årene fremover vil oppleve en eldrebølge. Mange flere vil rammes av demens og få store pleiebehov. Over 70 000 mennesker i Norge har alzheimer eller en eller annen form for demenslidelse. I løpet av de neste ti årene vil antallet fordobles. Da er det viktig at vi også ser på løsninger med gode hjemmetjenester, som gjør at folk kan få bo i egen bolig eller i tilrettelagte bo- og dagsentra. Derfor vil den nye regjeringen innføre en statlig driftstilskuddsordning for å hindre skjevfordeling mellom omsorgsboliger og sykehjem samt sikre raskere utbygging av flere sykehjemsplasser.

Vi må sette pasienten i sentrum, deres behov må komme først når vi ser på den fremtidige utvikling og endring av helsetjenestene.

Den nye regjeringen vil holde egenandelene på et lavt nivå, ikke jevnt og trutt øke dem, slik den avgåtte regjeringen har gjort. Høyere egenandeler rammer dem som har minst fra før, og det ønsker ikke regjeringspartiene å være med på.

Likeledes er det av stor betydning at de pårørendes situasjon styrkes gjennom bedre tilbud om avlastning og veiledning, og at det foretas en gjennomgang av støtteordningene for dem.

Dessuten er jeg glad for at den nye regjeringen vil etablere en permanent og uavhengig undersøkelseskomisjon for uønskede hendelser ved norske sykehus. Unni Tobiasen Lie og Håkon Lie fra Modum i Buskerud mistet sønnen Benjamin på 22 år etter en tabbe på Ringerike sykehus for fire år siden. Først tidligere i høst fikk de en unnskyldning fra han som personlig måtte svare helsemyndighetene for feilbehandlingen av pasienten og for dårlig behandling av de etterlatte. Den unnskyldningen kom først etter at vedkommende hadde sluttet i Vestre Viken helseforetak, men betydde likevel mye for de etterlatte. Det er ikke minst

takket være Unni og Håkons innsats sammen med andre i deres pårørendegruppe for en uavhengig undersøkelses-kommisjon at dette nå kommer på plass. De skal ha all ære for sin utrettelige kamp for rettferdigheten. Ingen skal kunne si at den nye regjeringen ikke tar pasientsikkerhet på aller største alvor.

Avslutningsvis: Den nye regjeringen vil ta et krafttak på rus- og psykiatrifeltet. Vi vil ta i bruk flere private tilbydere for å få dette til, i erkjennelsen av at vi ikke kan være be- kjent av lange ventelister og dårlig ettervern for mennesker som sliter med slike problemer i sin hverdag.

Den nye regjeringen har sittet i bare seks dager. Rom ble ikke bygget på en dag, det blir heller ikke et samfunn styrt av en regjering der Fremskrittspartiet er med – også romerne trengte tid til planlegging før gjennomføring.

Torgeir Micaelsen (A) [15:40:36]: Det er selvfølgelig fristende å kommentere hvordan språkbruken til folk fra Fremskrittspartiet har endret seg etter valget. Det gjelder for så vidt også representanter fra Høyre.

Men jeg tror jeg skal la det ligge, for det jeg vil si noe om, er at vi har et helsevesen og en helsetjeneste i Norge som i mange sammenhenger er i verdensklasse. Den er i verdensklasse av to årsaker. Det ene er at den er godt ut- bygd over store deler av landet, og vi er ikke avhengig av lommebøkene til foreldre eller egen lommebok for å få be- handling. Det er også et omfattende tilbud i alle landsdele- ne.

Flere enn noen sinne overlever alvorlig sykdom i Norge, sykehusene behandler rekordmange, og helsetjenesten le- verer som sagt veldig gode resultater på mange områder. Det er det også lagt til rette for i det budsjettet som avgått regjering la fram. En sterk vekst i sykehusbudsjettene vit- ner om at vi også i årene som kommer, må satse, fordi ting fortsatt ikke er bra nok.

I løpet av valgkampen har jeg møtt mange enkeltper- soner og familier som opplever at det store bildet ikke stemmer med deres erfaring med det norske helsevesenet. Et eksempel er pappaen som hadde en ung voksen sønn, som opplevde at kommunen ikke fikk sving på samarbei- det med psykiatrien og på det botilbudet som sønnen skul- le ha. Et annet er pensjonisten som synes det var svært irri- terende – og jeg forstår ham veldig godt – og rett og slett vanskelig å akseptere at vi ikke kunne ordne det kneet hans i tide, så han kunne gå de turene han elsket i skog og mark. Han hadde tross alt betalt skatt og jobbet og slitt hele livet.

Det vil alltid være noe å strekke seg etter, og det er vi heldigvis enige om på tvers av partigransene. Men vi har hatt en valgkamp som har vært preget av at mange partier har forsøkt å overby hverandre om hvor mye bedre det kan bli på kortest mulig tid. Jeg har derfor følgende forventnin- ger og ting jeg ønsker å formidle til regjeringen, statsminis- ter Erna Solberg og helseminister Bent Høie: Det første er at jeg mener det er alvorlig når Høyre nå har drevet valg- kamp på å fjerne den styringsmodellen vi har i Norge, de regionale helseforetakene, uten at de i løpet av åtte år her i Stortinget har hatt en idé om hva de skal erstatte dem med. De sier de skal erstatte dem med en nasjonal helseplan, men nå opplever vi at dette blir skutt ut i tid. Helseminis-

teren sier at det vil ta år før man kan ha en ny modell på plass.

Hvorfor er dette viktig? Jo, fordi det rokker ved selve autoriteten til dem som er satt til å styre norsk helsevesen. Vi må huske på at de resultatene vi i dag opplever, som vi ikke hadde for ti år siden, bl.a. har kommet gjennom at vi har turt å omstille, turt å si at noen funksjoner skal være på ett sykehus, mens andre skal være på andre sykehus. Noen har blitt spesialister på enkeltsykehus på å operere knær, andre har blitt hyperspesialister – de verdensledende – på å behandle enkelte kreftformer, og vi har også gjort mange ting knyttet til akutt- og fødetilbud.

Poenget er at i det styringssignalet fra den regjeringen som nå har inntatt kontorene, etterlater de et tomrom i sty- ringen av sykehusene når de ikke er i stand til å presentere hva som skal være alternativet til dagens måte å organisere ting på, der vi bl.a. har lokal forankring av beslutningene, der folk i Nord-Norge, f.eks. i Bodø, avgjør hvordan hel- setilbudet skal være i nord – og sånn har vi det over hele landet. Så her må de komme opp med en forpliktende tids- plan for hva de har tenkt å gjøre, eller rett og slett legge dette valgløftet til side, selv om det kanskje er smertefullt for Høyre.

Så vil jeg varsle at Arbeiderpartiet helhjertet kommer til å støtte en ny opptrappingsplan på rus- og psykiatrifel- tet. Her er vi helt enig i at vi bør forsterke innsatsen. Vi har gjort mye i vår regjeringstid – det kan helt sikkert gjøres mye mer.

Til slutt vil jeg si at vi også kommer til å støtte Høyres eget valgløfte om at sykehusene skal få 12 mrd. kr mer de neste fire årene, som er det samme som vår avtroppende regjering løftet sykehusene med i løpet av åtte år. Så når det forslaget kommer til Stortinget, vil vi selvfølgelig også støtte det.

I åtte år viste Stoltenberg-regjeringen at det er mulig å skape et bedre helsevesen i Norge gjennom å ta tøffe valg, omstille og effektivisere. Men vi må også ta inn over oss at vi får en aldrende og mer syk befolkning, der flere og flere sykdommer kan behandles, folk overlever og lever lenger. Da må vi også tørre å legge pengene på bordet. Jeg spår at det fort blir et konfliktforhold mellom disse løfte- ne og skatteløftene til de borgerlige, men det får vi komme tilbake til ved en senere anledning.

Presidenten: Det får vi gjøre.

Anders B. Werp (H) [15:46:03]: Jeg merker meg fore- gående talers henvisning til de nåværende regjeringspar- tier, og jeg slutter meg til det, for det er bemerkelsesver- dig hvordan også retorikken til de rød-grønne på veldig få dager er speilvendt og tilpasset den nye situasjonen, med bruk av karakteristikker og påstander.

Tiltredelseserklæringen til regjeringen Solberg starter med en klargjøring av verdigrunnlaget og at trygghet er viktig for den grunnleggende friheten til hver enkelt av oss. Trygghet i hverdagen og en styrket beredskap er et viktig satsingsområde for regjeringen. En styrket grunn- bemanning i politiet må til for å styrke operativ kapasitet, forebygging og lokal tilstedeværelse av politiet.

Jeg vil benytte anledningen til å takke de to justisministrene i den rød-grønne regjeringen for et godt samarbeid. Debattene og uenighetene har vært mange. Men samtidig har det vært enighet om flere av de grunnleggende og lange linjene i justispolitikken. Dette skyldes ikke minst at vi har hatt justisministere som har lagt til rette for tverrpolitiske prosesser i viktige saker. Jeg nevner spesielt kampen mot organisert kriminalitet og lovgrunnlaget for bekjempelse av terror.

Nå er rollene i justispolitikken endret. Høyre ønsker å legge til rette for brede flertall på dette viktige feltet, som skal ivareta befolkningens trygghet.

Det er viktig å merke seg regjeringens vektlegging av at politiet skal styrkes, samtidig som antall mål og oppgaver skal reduseres. Det er å gi politiet frihet under ansvar. Den politiske detaljreguleringens tid er forbi. Politiets innsats om kjerneoppgavene skal styrkes.

Gjørvi-kommisjonens rapport og Politianalysen har påvist alvorlige mangler. Politianalysen viser at Norge i dag ikke har ett politi. Det er store variasjoner i den polititjenesten som tilbys befolkningen. Analysen konkluderer med at politiet verken er godt nok organisert eller rustet for å møte den kriminaliteten vi står overfor. Det er en knusende dom. Den underbygger behovet for det regjerings-skiftet vi fikk for en uke siden. Analysen bekrefter også behovet for omstruktureringer i politiet.

Av respekt for høringsinstansene er ikke alle konklusjoner tatt. Men regjeringen vil skape en handlekraftig og moderne politiorganisasjon som skal bli enda bedre til å bekjempe kriminalitet. Det blir færre politidistrikter. Også ytre etat har behov for omstrukturering. Regjeringen understreker sterkt og tydelig nærpolitiets viktige funksjon. Endringer i strukturen for politiets tjenestesteder skal derfor bygges på to grunnleggende premisser, nemlig at det skal medføre mer lokal politiskraft, og at det forebyggende arbeidet lokalt skal styrkes.

Norge har et rettsvesen som nyter stor respekt, og som har både autoritet og tillit. Dette er i seg selv med på å skape trygghet i samfunnet. Samtidig ser vi nå tendenser til at restansene øker – at det tar lengre tid før saker kommer opp for retten. Det er derfor gledelig og nødvendig at regjeringen understreker betydningen av arbeidet med raskere behandlingstid og økt kapasitet i domstolene.

Innen kriminalomsorgen er det også store oppgaver som venter. Soningskøen vokser. Det er mangel på fengselsplasser for både soning og varetekt. Hver tredje innsatt er utenlandsk statsborger. Regjeringens tydelige signaler om å forsterke innsatsen for soningsoverføring og retur av kriminelle utlendinger ønskes velkommen.

Regjeringen arver også et etterslep av ubetalte regninger fra forgjengeren. Kostnadene for helt nødvendige oppgraderinger av politiets IKT-systemer er ikke i nærheten av å være dekket.

Forsinkelsen med ikrafttredelse av ny straffelov er også et uavklart budsjettområde. Bygging av et beredskapssenter for politiet er fortsatt beheftet med flere spørsmål enn svar.

Derfor: Regjeringserklæringen kjennetegnes av utålmodighet og vilje til gjennomføring av viktige tiltak. Ikke

minst på justisområdet er dette synlig. Derfor ser jeg fram til et godt samarbeid og konstruktive debatter om innbyggerens trygghet i de neste fire år.

Bente Stein Mathisen (H) [15:51:28]: Mye er veldig bra i Norge. De aller fleste synes at de lever et godt liv. Det gjelder både barn, unge og voksne. Familie, sosialt nettverk, gode oppvekstvilkår og en trygg jobb er hverdagen for de fleste av oss. Nordmenn er, ifølge en ny FN-rapport, blant verdens aller lykkeligste mennesker.

Men i lykkelandet Norge er det likevel mange som ikke har det så bra, og som opplever tøffe og utfordrende hverdager. Det gjelder barn og unge som vokser opp i familier med lave inntekter fordi foreldrene står utenfor arbeidslivet, eller fordi de foresatte er aleneforsørgende. Basert på de målene vi bruker på fattigdom, har antallet fattige økt i Norge de siste årene. Det oppleves ekstra vanskelig å være fattig når en lever så tett på mange med god økonomi.

Jeg er glad for at barnefattigdom er nevnt i regjeringserklæringen. Det er mange historier om barn som blir stående på utsiden av sosiale arenaer fordi familien ikke har råd til å betale medlemskontingent eller kjøpe nødvendig utstyr. Frelsesarmeen forteller om en økning av fattige familier, som tyr til dem for å motta matpakker og klær.

Regjeringen Solberg vil at det skal utarbeides en tiltakspakke rettet mot barn som vokser opp i fattige familier, noe som også er forankret i samarbeidsavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre. Det er viktig å legge til rette for at flere barn får mulighet til å delta på viktige sosiale arenaer, uavhengig av foreldrenes inntekt, gjennom å etablere lokale ordninger for utstyrlån og kontingentstøtte. I tillegg vil regjeringen jobbe for at det innføres en bedre sosial profil på foreldrebetalingen for både barnehage og SFO.

Regjeringen Høyre–Fremskrittspartiet vil føre en politikk som styrker tiltak som fremmer sosial integrasjon for utsatte barn og unge. Vi er opptatt av å tette hullene i det sosiale sikkerhetsnettet.

I regjeringplattformen står det at regjeringen vil jobbe for at Norge skal være et land med små forskjeller og minimal fattigdom. De viktigste tiltakene for å bekjempe fattigdom er en god skole som utjevner sosiale forskjeller, og et åpent arbeidsliv med plass til alle. Gjennom å realisere kunnskapsamfunnet og ved å tette hullene i det sosiale sikkerhetsnettet skaper vi sosial mobilitet og muligheter for alle.

Høyre ønsker et samfunn med muligheter for alle. Velferdsstaten skal ikke være alt for alle, men den skal være sterk for dem som har behov for hjelp. Men det er et overordnet mål i arbeids- og sosialpolitikken å bidra til at flest mulig mennesker kan oppleve den tryggheten det er å ha inntektsgivende arbeid.

Dessverre er det slik at 600 000 mennesker i arbeidsfør alder er helt eller delvis utenfor arbeidslivet, fordi de er på helserelaterte trygdeordninger. Andelen yngre uføretrygdde øker, særlig gjelder det personer med psykiske vansker. Seks av ti uføretrygdde under 40 år er trygdet på grunn av en psykisk lidelse, ifølge tall fra Nav.

En del syke og funksjonssvake mennesker er absolutt ikke i stand til å arbeide. Disse menneskene skal ikke stres-

ses opp. De som er for syke til å jobbe, skal oppleve å ha et godt sikkerhetsnett med en trygg og forutsigbar inntekts-sikring. Det er et kvalitetsstempel på et godt samfunn at vi trygger hverdagen og ivaretar dem som ikke greier seg selv.

Men like grunnleggende er det at alle som kan, har lyst og evner, skal få en ny sjanse til å komme inn i arbeidslivet. Alle som kan jobbe helt eller delvis, skal vi tilrettelegge for, slik at de kommer i jobb. Det bidrar til et sterkere sosialt sikkerhetsnett. For de aller fleste er arbeidsplassen den viktigste sosiale arenaen og nettverket utenom familien.

Den nye regjeringen vil ha et arbeidsliv med gode tilretteleggingsordninger som inkluderer flest mulig. Det fungerer ikke godt nok slik som vi har det i dag. 80 000 funksjonshemmede står ufriwillig utenfor arbeidslivet. Det må legges bedre til rette for dem med nedsatt funksjons-evne i arbeidsliv og i dagligliv, fordi samfunnet trenger arbeidskraften, og for at de skal kunne delta i fellesskapet på arbeidsplassen på lik linje med andre. Derfor ønsker regjeringen å styrke tilretteleggingsgarantien og funksjonsassistentordningen for dem som trenger litt støtte og funksjonstilpasning for å yte 100 pst.

Det er få oppgaver i Norge i dag som er viktigere enn å tilrettelegge og inkludere flest mulig i arbeidslivet. Jobben er ikke bare viktig som en inntektskilde; den er også viktig som et godt sosialt sikkerhetsnett.

Skal vi få flere mennesker i jobb, trenger vi ikke bare god politikk, men et arbeidsliv der lederne ikke ser seg blind på begrensninger. Det er viktigere å fokusere på hva hver enkelt kan bidra med. Ett eksempel er NHOs «Ringer i vannet»-prosjekt. Målet med prosjektet er at NHOs medlemsbedrifter i større grad skal rekruttere dem som sliter med å komme inn i arbeidslivet. Dette viser at vi i Norge har en bred og godt organisert arbeidsgiverside som viser samfunnsansvar. Samtidig er det også en egeninteresse i prosjektet; NHOs bedrifter rekrutterer mange dyktige folk.

Den nye regjeringen ønsker å slippe alle gode krefter til. Mange kan bidra og gjøre hverdagen bedre for dem som mangler et godt sosialt sikkerhetsnett. Det handler om å se det enkelte menneske, bry seg og ikke la systemene stå i veien for de gode løsningene.

Helge André Njåstad (FrP) [15:56:52]: Det har vore hyggjeleg å følgja trontaledebatten i dag og registrera at kommunesektoren har fått stor plass og mykje god omtale.

Kommunane er viktige for vårt demokrati. Heilt sidan 1837, då me fekk formannskapsloven, og fram til i dag har kommunane spelt ei viktigare og viktigare rolle for folket – for innbyggjarane. Nye oppgåver har dei fått fort-løpande, og kommunane har løyst dei på ein svært god måte.

Det er nemleg slik at jo nærmare innbyggjarane ein er, jo betre blir vedtaka og jo betre blir prioriteringane. Derfor er eg ein stor tilhengar av lokalt sjølvstyre og av kommunesektoren generelt. Eg er derfor svært takknemleg for at partiet mitt har gitt meg sjansen til å sitja i kommunal- og forvaltningskomiteen her på Stortinget, etter 14 år som lokalpolitikar. Mine beste augneblink som lokalpolitikar har vore når eg har hjelpt folk med dei heilt enkle sakene,

dei daglegdagse problemstillingane, som at dei skal byggja på huset, byggja seg eit naust, få til eit kulturarrangement eller skilja frå ei tomt til etterkomarane sine. Spennet er veldig stort med omsyn til kva ein lokalpolitikar får oppleve, og ein er heile tida tett på innbyggjarane.

Derfor er eg svært glad for at den politiske plattformen til Høgre og Framstegspartiet så tydeleg anerkjenner det lokale sjølvstyret, og at det alt i innleiinga står:

«Regjeringen vil bidra til en enklere hverdag for folk flest. Mer makt og myndighet må overlates til lokalsamfunnet.»

Plattformen har gjennomgåande tillit til det lokale sjølvstyret og dei tankane og dei haldningane som blir sette pris på i Kommune-Noreg, og som gleder fleire enn meg.

Regjeringa og samarbeidspartia har sagt at det skal gjennomførast ei kommunereform. Dette har blitt tatt litt ulikt imot. Nokon helsar velkommen ein prosess for å diskutera ei vidareutvikling av kommunesektoren, og nokon tolkar det som at ein skal sitja i Oslo og teikna eit kart.

Me har ikkje tenkt å teikna noko kart frå Oslo. Dette skal vera ein prosess der Stortinget blir invitert med tidleg, og eg håpar så mange parti som mogleg vil vera med på dette arbeidet. Men det kanskje aller viktigaste: Kommunane skal vera med i denne prosessen. Dei skal få lov til å bidra. Hovudmålet er ikkje å teikna kart; hovudmålet er å styrkja lokaldemokratiet ytterlegare, slik at kommunane i framtida òg skal kunna tilby gode tenester med høg kvalitet for innbyggjarane. Me er innstilte på å gi kommunane endå fleire nye oppgåver. Det er fordi kommunane lokalt veit best. Dei har vist heilt sidan 1837 at dei har løyst oppgåvene sine veldig godt.

Ved nyttår, den 1. januar, er det akkurat 50 år sidan den førre store kommunereforma tredde i kraft, etter at Skei-komiteen hadde gjort sitt arbeid. Veldig mykje har skjedd i Noreg på 50 år. Avstandane har blitt mindre, nye løysingar innanfor teknologi har kome, så det er naturleg å sjå på om den geografiske inndelinga me har i dag, er den mest hensiktsmessige. Det kan godt henda at 428 kommunar ikkje er svaret med to strekar under med omsyn til kva som er den beste organiseringa.

Bakgrunnen for å omorganisera kommunesektoren er å bruka ressursane smart og sikra gode fagmiljø både med tanke på dagens oppgåver og ikkje minst dei nye oppgåvene ein har tenkt å gi kommunane. Derfor må dette sjåast på, men landet er forskjellig. Derfor må kommunane vera med i denne prosessen, og det er heller ikkje aktuelt å setja – frå dette nivået – eit tal for kor mange innbyggjarar ein må vera for å vera eigen kommune.

Så ynskjer me òg å koma med nokre positive økonomiske verkemidlar som vil gjera det attraktivt å slå seg saman. I dag er det element i inntektssystemet som er innretta motsett, slik at det kan vera ulønsamt med elles fornuftige samanslåingar. Dette er ting me må sjå på.

Så gleder det meg veldig at regjeringa vil la kommunane få behalda meir av si eiga verdiskaping. Det er faktisk eit poeng at skal me anerkjenna det lokale nivået, må det i større grad leva av egne inntekter framfor av overføringar frå staten. Skattemoralen til næringslivet vil òg vera større om inntektene deira blir igjen lokalt og blir in-

vestert i idrett, kultur, skular, barnehagar og eldreomsorg, enn om alt skal bli sendt til Finansdepartementet og så bli fordelt tilbake etter nokre nøklar. Derfor er eg veldig glad for at ein i regjeringserklæringa seier at ein skal sjå på selskapskatten, og at ein del av han skal tilbakeførast til kommunane.

Det aller kjekkaste med regjeringsplattforma for ein lokalpolitikar er å lesa formuleringa om Fylkesmannen og registrera at Fylkesmannen si makt overfor det lokale sjølvstyret skal avgrensast. Det trur eg er noko lokalpolitikarar – tverrpolitisk – har lese med stor glede. Dei ser fram til at ei regjering anerkjenner at det er dei lokale folkevalde som veit best kva som er best for kommunen, og ikkje Fylkesmannen.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

André N. Skjelstad (V) [16:02:14]: Venstre vil styrke lokaldemokratiet ved å flytte makt fra staten til lokale folkevalgte organ og på den måten gi borgerne økt innflytelse over egen hverdag. Grunnloven skal regulerer forholdet mellom borgerne og staten, og statsmaktene seg imellom. Grunnloven vil gjennomgå store endringer i kommende stortingsperiode, både som følge av Menneskerettighetsutvalgets forslag om å styrke menneskerettighetens stilling i loven, og som følge av vedtatte språklige endringer.

Venstre støtter en styrking av borgernes rettigheter i Grunnloven. Det er fortsatt behov for en oppdatering av Grunnlovens beskrivelse av landets styresett. Vi har bestandig gått i bresjen for å utvide demokratiet.

De folkevalgte skal være folkets ombud, og det er derfor viktig at en har færrest mulig profesjonelle ombud. De ombud som gis mandat av Stortinget, bør først og fremst være knyttet til grupper som ikke har den nødvendige styrke, f.eks. Barneombudet.

Venstre vil styrke det lokale selvstyret og gi folk innflytelse over egen hverdag. Det lokale selvstyret innskrenkes stadig mer av statlig detaljstyring og taper terreng overfor statlige forskrifter, rundskriv og stortingspolitikeres trang til å blande seg opp i små ting. Venstre mener at maktsentralisering er alvorlig og uønsket, spesielt fordi vi trenger å flytte mer makt og flere oppgaver over til lokaldemokratiet.

Venstres utgangspunkt er at desentralisering av makt og myndighet er en aktiv distriktpolitisk handling. Venstres politikk for kommunestruktur, næringsutvikling, landbruk, samferdsel og kommunikasjon, kunnskap og helse er alt innrettet med sikte på å styrke og myndiggjøre lokalsamfunn og distriktssentre og gjøre det mulig å leve over hele landet.

Venstre er bekymret for et økende dokumentasjons- og kontrollregime i mange deler av offentlig sektor. Mye tid og ressurser går med til administrasjon og byråkrati. Vi vil arbeide for å begrense byråkratiske regler og rutiner også for offentlig ansatte, noe som igjen vil gjøre hverdagen enklere for borgerne. Store deler av offentlig sektor er preget av detaljstyring. Det legges for lite vekt på den vur-

deringsevnen de ansatte har som fagpersoner. Dette skaper lett situasjoner der enkle saker blir prioritert foran dem som er vanskelige og viktige.

Offentlig sektor har et konstant behov for fornyelse. Antall direktorater, tilsyn og deres oppgaver, reguleringer og kontrollfunksjoner må gjennomgås med sikte på å tilbakeføre politiske funksjoner til folkevalgte organer.

Ut fra det jeg har sagt, ønsker Venstre en kommunereform velkommen, noe som er og blir en demokratireform, der makt desentraliseres fra stat til regioner og kommuner. Dagens fylkeskommuner er ikke tilpasset framtidens utfordringer og må endres. Venstre mener at dagens fylkeskommuner skal erstattes av et nytt folkevalgt regionalt nivå med færre og sterkere og større regioner. Sterke regioner må ha politisk makt og økonomiske ressurser. I dag er mye av den makten plassert hos staten. De norske regionene skal være et selvstendig og fullverdig forvaltningsnivå, slik kommunene er det på lokalt nivå, med omfattende desentralisering av oppgaver, ansvar, myndighet og ressurser fra staten. Regioner som skal ha et slikt helhetlig ansvar, må inndeles på en måte som er funksjonell i forhold til oppgavene som skal løses, og slik at det er naturlig at befolkningen i de områdene identifiserer seg med sin egen region, eksempelvis Trøndelag. Det er videre viktig å gi forvaltningsoppgaver fra fylkesmannsembetet, slik som arealbestemmelser, senterstrukturer og andre skjønnspregede retningslinjer, til de nye regionene.

Venstre vil gi borgerne bedre tilbud i sine nærmiljø. En kommunestruktur, som flere har vært inne på, fra 1960-tallet står i sterk kontrast til de bo-, handels-, arbeidsmarkeds- og serviceområdene som vi har i dag. Mange kommuner har ikke lenger mulighet til å ta et helhetlig grep om næringsutvikling, miljøpolitikk, arealdisponering og stadig mer kompliserte og kompetansekrevede offentlige tjenester. En demokratireform, der flere oppgaver blir sentralisert fra stat til regioner og kommuner, krever mer robuste og bærekraftige kommuner, som gir større kommuner med større ansvar enn de har i dag. Det vil gi muligheter både innenfor pleie og omsorg, og ikke minst vil en se at et utall av IKS-løsninger verken er demokratisk eller bærekraftig. Det er en selvfølge at vi er nødt til å ha øye for geografiske avstander i det videre arbeidet, og det må lages ordninger som gjør det lønnsomt for kommunene å se på dette.

Det er også viktig å ha tempo og smidighet knyttet til dette. Det må være incitament for at det skal lønne seg for små kommuner å slå seg sammen, slik at de ser at det blir økonomisk gunstig. Det er i kommunene velferdsproduksjonen foregår, derfor må vi også gjøre dem i stand til å gi innbyggerne et godt tilbud.

Det er mange sektorer som har behov for forenkling og fornying, ikke minst innenfor landbruket. Men å ta vekk konsesjonsbestemmelsene og priskontrollen er ikke svaret på det.

Gunnar Gundersen (H) [16:07:29]: Dagsavisen skrev i 2005 at den påtroppende regjeringen kom til dekket bord. Siden den gang har Norge vært gjennom en fantastisk reise, det tror jeg vi alle skal erkjenne. Vi har sittet på den grønne gren, og vår velstand har økt kraftig. Det skyldes

en utrolig forbedring i vårt bytteforhold med utlandet – det er ikke noe sosialdemokratisk initiert forhold. Det har økt handlingsrommet kraftig.

Jeg stusset da jeg hørte den tidligere, eller avtroppende, finansministeren presentere budsjettet. Da sa han:

«Om prisene på norsk eksport» – det vet vi alle er olje – «skulle falle, vil det kreve det beste samarbeid for å få kostnadene ned på et bærekraftig nivå.»

Det er et ganske sterkt utsagn av en avtroppende finansminister. Det sier noe om at måltidet er fortært, og vi får håpe at det ikke bare er oppvasken igjen.

I motsetning til en del andre representanter har jeg sett på regjeringserklæringen og regjeringsplattformen som et kraftig løft i forhold til hva vi har hørt de siste årene. Her var det et overordnet budskap. Det var tro på konkurransekraft – at konkurransekraften måtte løftes fram – verdier må skapes før de fordeles, det er tillit til enkeltmennesket, det er tillit til at lokalsamfunn tar de riktige beslutningene for seg, og at beslutningene skal tas nærmest mulig dem det gjelder.

Jeg stusset også da jeg hørte representanten Stoltenberg – og når man hører en tidligere statsminister, lytter man nøye. Han sa at vi hadde høy produktivitet i Norge, han sa at investeringsnivået ikke var spesielt skjævt, og han nevnte ikke todelingen. Så kan vi se på hva som er fakta. Oljeavhengigheten i Norge har økt kraftig under den rød-grønne regjeringen – enkelte hevder at den er halve den norske økonomien som nå svinger med oljeindustrien og oljeaktiviteten. Vi vet også at kostnadsnivået i Norge har gått fra 20 pst. til 70 pst. over våre handelspartnere. Vi har høy produktivitet i Norge – ja, det har man utviklet over mange, mange år. Men hvis vi ser på den avtroppende regjeringens egne dokumenter, har den glemt å utvikle den produktiviteten. Etter 2006 har vi hatt lavere produktivitsvekst enn våre handelspartnere, som er den motsatte situasjonen av hva vi hadde før 2006. Det sier kanskje litt om hvilke politiske løsninger som ligger bak.

På investerings siden har SSB påpekt at i fire år har netto investeringsnivå, altså hvis man tar bruttoinvesteringer og trekker fra kapitalslitet, vært negativt i industri i Norge. Det er nærmest en avviklingsstrategi for Fastlands-Norge. Og todelingen: Jeg kommer selv fra et fylke, Hedmark, hvor sysselsettingen i privat sektor faktisk har gått ned siden 2008, og det er under rød-grønn regjering. Så her trengs det nye ideer.

Derfor var regjeringserklæringen og plattformen så befriende i det at man skal satse på ansattes medeierskap. Man skal satse på privat eierskap bredt. Man skal satse på forskning gjennom BIA, f.eks., altså de næringsrettede ordningene. Man skal satse på egenkapital i næringslivet, det er første forutsetning for å bygge trygge arbeidsplasser, gjennom at formuesskatten skal ned. Man har også signalisert ytterligere satsing på såkorn. Man skal gå gjennom avskrivningsregler for å bedre konkurransekraften til norsk økonomi. Man skal satse på nøytral moms i stats- og helseforetak, noe som kommer til å være veldig viktig for å drive innovasjon opp mot offentlige tjenester. Man skal satse på forenkling – 25 pst. reduksjon i forhold til hva som var nivået i 2011. Det tror jeg er sterkt etterlenget. Og man

erkjenner at Norge har en liten, åpen økonomi, og vår velstand er bygget på at vi har en aktiv handel med verden rundt oss.

Selv for landbruk, som også ligger under næringskomiteen, som jeg nå blir en del av, har vel de fleste fått med seg at det er blitt storm allerede over at det er nye ideer på tur inn i departementet. Jeg hører med til dem som mener at det er både sterkt etterlenget og altfor forsinket. Det blir spennende å følge med i prosessen mot at bonden igjen skal få større råderett over egen eiendom, og at eiendomsretten skal styrkes igjen.

Men det som er helt sikkert, er at nye ideer og bedre løsninger er på tur inn i departementene. Det var på høy tid.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [16:12:50]: Når jeg treffer unge jenter med underernærte barn som rammes av tørken i Niger, der landbruket rammes på grunn av klimaendringene, ser jeg konsekvensen av klimaendringene bokstavelig talt inn i øynene. Så forteller presidenten meg at før var det tørke hvert tiende år. Så ble det tørke hvert femte år. Og nå rammes Niger, som er helt på bunnen av verdens utviklingskala, hvert annet år og hvert tredje år av tørke.

Når jeg treffer El Salvadors miljøvernminister, forteller han om hvordan det er å bli rammet av tropiske stormer som et av verdens mest klimautsatte land. På 1970-tallet, i forrige århundre, hadde de én tropisk storm, som tok 3–5 pst. av bruttonasjonalproduktet. På 1980-tallet var det to. På 1990-tallet var det fire. Og det første tiåret av dette årtusen var det åtte tropiske stormer. Den siste tok 16 pst. av statsbudsjettet deres. Det er omtrent like mye som vi bruker på forsvar, på utviklingshjelp og på spesialisthelsetjenesten til sammen. Dette er virkeligheten i El Salvador.

I Bangladesh traff jeg folk som bor i områder som kommer til å havne under vann med all sikkerhet hvis vi legger klimapanelets prognoser og antakelser til grunn.

Energi- og klimaspørsmål handler om rettferdighet, og det handler om fordeling: Hvem som forårsaker klimaendringene, hvem som rammes, og hvem som må ta ansvaret for den omstillingen vi alle vet er helt nødvendig. Så lenge det forurenser å skape energi og det å bruke energi skaper vekst, sier det seg selv at de som slipper ut mer, og de som slipper ut mest, er vi som har hatt den største velstandsveksten de siste hundre årene.

Vårt mål er at alle mennesker i verden skal ha like stor rett til å kunne forurense innenfor rammene av det naturen tåler. Du kan legge den gylne klimaregelen til grunn: Vi skal forurense like lite som vi mener at andre må forurense, for at vi sammen skal stoppe de farlige klimaendringene.

Det handler om rettferdig fordeling, det handler om naturmangfoldet, det handler om å stoppe ranet av det biologiske mangfoldet som vi ser skjer hver dag i verden. Det er lenge til vi er der, men i løpet av vår tid i regjering har utslippene fra Norge gått nedover, og vi er på det laveste nivået siden 1995, hvis vi ser vekk fra finanskriseåret, men vi er milevidt over det kloden tåler.

Derfor er det bra at Venstre og Kristelig Folkeparti fikk

inn i samarbeidsavtalen at regjeringen skal styrke klimaforliket, men jeg finner lite igjen av det lederskapet som trengs, både i den erklæringen som ble fremlagt fra regjeringens side, og i tiltredelseserklæringen til statsminister Solberg. Der er arbeidet for å stoppe de farlige klimaendringene mindre viktige prosjekt enn å få til kommunesammenslåing – tro det den som kan. Vi ser lite av det lederskapet som trengs fra en regjering, ifølge Lord Nicholas Stern – Lord Nicholas Stern, økonomen som gjennom sitt banebrytende og anerkjente arbeid har vist hvor fornuftig det er å starte omstillingen nå istedenfor å vente til senere. Det blir dyrere, og flere mennesker blir rammet på veien.

Det handler om å lede omstillingen til en verden der vi ikke slipper ut klimagasser i nærheten av det nivået som vi gjør i dag. Da må vi gjøre det som trengs, og det er mye hvis vi legger FNs klimapanel til grunn. Klimakonsekvensene av oljen og gassen vi pumper opp, er større enn fra klimautslippene fra hele Afrikas befolkning. Vi er fem millioner mennesker, de er omtrent en milliard.

Inntrykket som skapes fra representanter i den nye regjeringen, er at det er ingen tegn til å sette i gang den omstillingen til bærekraftige næringer som mange av næringslivets aktører tydelig etterspør, bl.a. i Dagens Næringsliv rett etter valget. Det er også sånn at i debatter kan det virke som om Høyre og Fremskrittspartiet har større fokus på økt veisatsing rundt de store byene enn å oppfylle klimaforlikets klokkeklare krav om at hele persontrafikkveksten skal tas gjennom kollektiv og gjennom sykkel og fot, altså gangvei.

Vi trenger at Det norske storting tar lederskap de neste fire årene for å drive gjennom omstillingen mot det lavutslippssamfunnet som vi vet er nødvendig. Vi kan godt fortsette med å lure oss selv og skaffe oss en plan B. Men vi har ingen plan B. Derfor må vi gjøre jobben.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:18:02]: Regjeringsplattformen og samarbeidsavtalen som ligger til grunn for regjeringens politikk på samferdselsområdet, er svært offensiv. Det vil være en satsing på infrastruktur både i form av kroner og i form av restrukturering og forbedring av næringen, som vil være svært nødvendig for landet.

Jeg vil minne om at miljøtankegangen ligger i bunn for alt det vi gjør. Det er ikke et eget prosjekt, det er en del av verdien som vi bygger politikken på. Det ville jo være meningsløst å si at det skulle være et eget prosjekt å tenke miljø. Det bør være noe en har i ryggmargen.

Vi ser helheten i det vi gjør: Vi skal bygge ut bedre veier rundt byene, men også mellom byene og i distriktene. Vi skal bygge ut en bedre jernbane for å sørge for at pendlerne får en bedre hverdag, og at mer av transporten av varer kan gå i godstog. Vi vil bygge ut skipsfarten, støtte opp om den internasjonale skipsfarten som Norge har, og ikke minst sørge for at nærskipsfarten blir mer konkurransedyktig. Vi skal sørge for at flyene våre går over hele landet, slik at folk kommer seg til og fra møter, konferanser og ferier.

Derfor er det viktig med den politikken vi legger opp til, der vi både skal sikre midler og endre organiseringen. Det vil vi gjøre gjennom ulike strukturforslag i det store og hele og sågar ved å endre måten vi har organisert regjeringssys-

temet på, ved at vi nå flytter havneansvaret inn i Samferdselsdepartementet, for dermed å få samlet alle transportformene under én hatt, istedenfor å ha det spredt, sånn som før.

Jeg skal gi honnør til de rød-grønne partiene for at de har gjort som Stortinget har ønsket, nemlig å løfte bevilgningene til infrastruktur de siste årene – det er bra. Men etterslepet er fortsatt stort. Ser vi på budsjettet for 2014, ser vi at man finansierer ikke det ansvaret man har påtatt seg i den nye nasjonale transportplanen. Der har storting og regjering en jobb å gjøre sammen. Man kan ikke bare komme med store løfter, mens man underfinansierer etterpå og ser at vedlikeholdsetterslepet vokser.

Det som den nye regjeringen, Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen, vil gjøre, er å opprette et infrastrukturfond. Det vil gi oss en forutsigbar finansiering av nye prosjekter. Det vil ikke alene finansiere nye prosjekter, men det vil være i tråd med det handlingsregelen omtalte da den ble opprettet, nemlig at mer av avkastningen skal gå til infrastruktur, til forskning og til næringsrettede skattelettelser.

Vi vil opprette et investeringsselskap for vei. Det handler om å sørge for at vi med de midlene som vi bruker på vei, faktisk får gjennomført prosjektene bedre, billigere og raskere, og at man samler ansvaret for planlegging, gjennomføring og finansiering på ett sted. Man tilfører egenkapital til selskap, gjør det mulig for dem å låne billig i markedet, men dermed gjør man dem også uavhengige av de årlige budsjettene. Det betyr at vi kan unngå det som vi har sett så langt, nemlig at man starter prosjekter, så daber det litt av mot slutten av hvert år – med store kostnader, men tapte penger – og så gjenopptar man dem i januar. Man har fått oversikter som viser at bare på igangsatte veiprosjekter taper man milliarder av kroner med den måten å finansiere på. Bare der vil altså den nye regjeringens organisering kunne gi oss mye mer vei for de samme pengene.

Så er jeg veldig glad for at Venstre forrige helg varslet at de også ønsker den type organisering på jernbanen. Vi imøteser at Stortinget diskuterer dette og gir klare signal til regjeringen. Dette handler om å se på måten vi løser oppgavene på, ikke bare diskutere hvor mye penger man har bevilget. Det å bevilge penger inn i et system som ikke virker, gir heller ikke resultater. Vi må gjøre begge deler.

Regjeringserklæringen er veldig offensiv på kollektivtrafikk når det gjelder de lokale tiltakene, men også det som handler om de litt større områdene, f.eks. intercitytriangelet rundt Oslo. Vi ønsker å planlegge det helhetlig – ut til alle hjørnene – i stedet for at man slutter halvveis. Det er et kjempestort investeringsløft, og det vil måtte skje over tid, men her er det viktig at vi organiserer prosjektet sånn at vi får ned planleggingstiden og konsekvensutredningstiden, sånn at vi raskest mulig har gode løsninger for landets innbyggere.

Det som er viktigst, og som jeg håper at Stortinget vil prioritere på kort sikt, er å styrke vedlikeholdet. Vi må få bedre veier, og vi må få bedre driftssikkerhet på jernbanen. Det er til glede både for pendlere og for godstransportselskapene. Når vi snakker med jernbaneselskapene, er det ikke nye jernbanestrekninger de er mest opptatt av, men det

er å sikre at de som finnes, er forutsigbare i drift – at godset kommer fram når man forventer det.

Denne regjeringen vil jobbe med struktur, vi vil jobbe med økte bevilgninger, og ikke minst vil vi jobbe med Stortinget for å få løsninger som gagnar folk flest og norsk næringsliv. Og vi gleder oss til å ta fatt på den oppgaven.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [16:23:28]: Jeg vil først gratulere Solvik-Olsen som ny statsråd innen et viktig område. Jeg ser fram til å bli bedre kjent med statsråden gjennom arbeidet i transportkomiteen.

Regjeringserklæringen inneholder mye bra som alle partier kan slutte seg til. Jeg er spesielt glad for at man tydelig følger opp mange av de satsingene som de rød-grønne har startet på gjennom Nasjonal transportplan – og at statsråden også berømmer det i sitt innlegg.

Nå var det over 420 mrd. kr i forskjell mellom Høyres og Fremskrittspartiets forslag i vår. Vi vet at Fremskrittspartiet både ville fjerne bompengene og bruke handlingsregelen mer kreativt – i enkelte sammenhenger ønsket man å bryte den helt. Nå kjenner vi fasiten og rammene for regjeringen, og spørsmålet mitt til statsråden er: Hvordan vil regjeringen følge opp sine løfter overfor velgerne om en massiv veiutbygging og reduserte bompenger de neste årene? Hvordan skal dette finansieres?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen (FrP) [16:24:32]: Takk for det.

Det er velgerne som tar stilling til hvordan man setter sammen Stortinget. Det var altså 16 pst. av velgerne som ville ha et parti som skal kjempe imot bompenger. Det har vi gjort. I denne regjeringsplattformen sier vi at vi skal bygge mer vei enn det de rød-grønne la opp til, og vi skal ha en mindre bompengandel. Så her får man kombinert det beste av Høyre og det beste av Fremskrittspartiet i en god regjeringsplattform. Vi vil i de årlige budsjettbevilgningene komme tilbake til hvordan dette skal finansieres, men jeg er veldig stolt over den erklæringen vi har. Den sier tydelig at vi skal satse mer på dette, vi skal finne rom i budsjettene ved å organisere offentlig sektor på en bedre måte. Dette handler om å frigjøre midler, noe som gjør at man får mer vei igjen for pengene, og at man får mer jernbane igjen for pengene.

Så er det riktig at Fremskrittspartiet ikke fikk gjennomslag for å fjerne bompengene helt. Men også der får vi til grep som ikke koster staten en krone – rett og slett ved å låne ut statens gode rykte – ved å stille statlige garantier når bompengeselskap låner penger. Bare der kan norske bilister og norsk næringsliv spare milliarder av unødvendige bompenger årlig ved at vi organiserer oss på en bedre måte. Det synes jeg er bra.

Ingvild Kjerkol (A) [16:25:38]: Det er godt å høre at ambisjonene fortsatt er der, selv om de er betydelig mer beskjedne enn da statsrådets parti henvendte seg til velgerne før valget.

I Fremskrittspartiets alternative transportplan ville de

bruke 1000 mrd. kr mer enn de rød-grønne på vei og bane – tusen milliarder! Ferjefri E39 er et viktig prosjekt i Nasjonal transportplan. I Fremskrittspartiets alternative transportplan lovet partiet å bygge ferjefri E39 innen 15 år. Men ferjefri E39 er ikke omtalt i Høyres og Fremskrittspartiets regjeringsplattform.

Vil Fremskrittspartiets samferdselsminister følge opp løftet til Vestlandet om ferjefri E39, eller anser statsråden det løftet som forhandlet bort i regjeringsplattformen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:26:32]: Det er veldig mange ting som vi kommer til å gjennomføre i Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen som ikke står omtalt konkret i plattformen, rett og slett fordi det går under de større betegnelsene.

Vi har lovet å satse mer på vei, mer på jernbane og mer på kollektivtransport. Det betyr ikke at vi dermed definerer den enkelte bussrute eller den enkelte veistrekning, men det står i plattformen at det vil bli en sterkere satsing enn det de rød-grønne la opp til i Nasjonal transportplan. Derfor vil det bli flere prosjekter enn det legges opp til her.

Men jeg inviterer veldig gjerne både Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne, sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti, til å være med på å øke finansieringen av infrastruktur, hvis det er veldig viktig for Arbeiderpartiet – det høres jo sånn ut, når de er veldig opptatt av at vi skal få gjennomført mest mulig av Fremskrittspartiets forslag i Nasjonal transportplan, i stedet for å argumentere for egne standpunkt. Men ja: I en regjeringserklæring gir man og tar man. Fremskrittspartiet har snudd retningen når det gjelder bompengetenkningen i Norge. Det er vi veldig glade for. Samtidig skal vi satse mer på vei gjennom Høyre–Fremskrittsparti-erklæringen. Det bør også bilistene og næringslivet være glade for.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [16:27:47]: Jeg vil først gratulere Solvik-Olsen som ny statsråd.

Sikre og gode fylkesveier er viktig. Det er viktig for den enkelte trafikant, og det er viktig for næringslivet. Dessverre sliter vi nå med et enormt vedlikeholdsetterslep.

I en rapport fra Statens vegvesen, fra februar i år, anslås kostnadene ved å fjerne forfall og gjøre nødvendige oppgraderinger på fylkesveinettet til 45–75 mrd. kr. Jeg er glad for at vi nå har fått en regjering som vil ha et taktskifte i samferdselspolitikken. Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har ved mange anledninger påpekt manglene ved fylkesveinettet. Det kan ikke være fylkenes ansvar alene å ta igjen dette etterslepet.

Samarbeidsavtalen og plattformdokumentet til den nye regjeringen lover godt. Hvordan vil statsråden realisere disse ambisjonene som Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet står sammen om? Hvilke virkemidler vil være viktigst nå som arbeidet starter med å ta igjen etterslepet på fylkesveiene?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:28:51]: Takk for lykønskningen.

Fylkesveiene er veldig viktig – sammen med riksveinettet. Denne regjeringen har arvet et fylkesveinett som

dessverre har et betydelig vedlikeholdsetterslep, der det må gjøres store løft framover. Vi vil prøve allerede i budsjettet for 2014 å øke bevilgningene til vedlikehold, men det er begrenset hvor mye man får til med få dagers arbeidskapasitet. Men fra 2015-budsjettet vil vi kunne sette et tydeligere preg.

Et av de viktige virkemidlene jeg vil prøve å løfte fram, er å videreføre rentekompensasjonsordningen, som gjør at fylkeskommunene selv kan være med på å finansiere dette i stor grad. Den har blitt forsøkt avvirket under de rød-grønne. Vi vil prøve å se på om den kan videreføres.

Så er jeg veldig glad for at vi har et veldig godt samarbeid med både Kristelig Folkeparti og Venstre, for det sikrer flertall i dette stortinget for at vi kan gjøre disse løftene – i motsetning til forrige regjering, der noen av samarbeidspartnerne gikk til valg på at de ikke ville bygge mer vei. Så dette lover godt.

Jenny Klinge (Sp) [16:30:03]: Gratulerer til statsråden med eit utrulig viktig verv. Senterpartiet kjem sikkert til å plage statsråden mykje i løpet av dei neste fire åra, men det er godt meint, for vi er opptekne av samferdsel.

Noko av det eg har arbeidd mykje med dei siste åra, er ferjefri E39 Kyststamvegen. Dei raud-grøne la fram ein svært klar ambisjon om å få til dette i løpet av tjue år. Eg ønskjer at statsråden skal seie klart frå kva ambisjonen til den mørkeblå regjeringa er, for det er svært interessant for alle dei som driv næring, og som bur langs denne strekninga.

Eg vil òg gjerne høyre kva statsråden meiner med noko som er sitert frå Aftenbladet, at ein ikkje vil pøse pengar inn i eit dysfunksjonelt jernbanelokk. Eg kan ikkje seie noko meir enn at det er sitert statsråden. Det eg lurar på, er om statsråden meiner at Jernbanelokket er dysfunksjonelt.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:31:08]: Takk for gratulasjonen.

La meg bare ta det siste først: Der har jeg ikke blitt sitert slik som var hensikten. Jeg har også snakket med Jernbanelokket i dag og forklart at det som var poenget, var at det er viktig å bevilge penger til infrastrukturbygging, men det er også viktig å sørge for at systemene er på plass. Det som var mitt poeng, var at det ikke er noen vits i å bevilge penger hvis systemene ikke fungerer. Jeg ser at jeg ble sitert litt annerledes enn det som var tenkt, så da har vi fått oppklart det.

Jeg vil også berømme Senterpartiet for den kampen deres statsråd har ført tidligere i Samferdselsdepartementet. Det er ingen tvil om at Senterpartiet har vært en drivkraft for å få bevilget mer penger til vei og jernbane, og sannsynligvis ville de fått enda bedre resultat i en annen konstellasjon.

Det som vil være denne regjeringens arbeid, er å sørge for at vi får en bedre organisering. Jeg er veldig glad for at det ligger mange utredninger og rapporter fra embetsverket om hvordan man kan organisere norsk samferdselspolitikk bedre. Dessverre fikk ikke den rød-grønne regjeringen gjennomført noe av det, for de ønsket det ikke. Der tror jeg

nok vi kan få Senterpartiets støtte når denne regjeringen legger det fram.

E39 vil være ett av mange hovedsatsingsområder, og vi vil gjennomføre det minst i tråd med det som Nasjonal transportplan tilsa. Så der håper jeg vi kan overraske dere.

Abid Q. Raja (V) [16:32:28]: Aller først vil jeg benytte anledningen til å gratulere Ketil Solvik-Olsen med å ha blitt statsråd for et veldig viktig departement – et departement som er veldig viktig for Venstre.

Jeg noterer meg at Ketil Solvik-Olsen er glad for den utfordringen vår partileders kom med i helgen, om at regjeringens partiene som nå vil opprette et veiselskap, også oppretter et lignende selskap for jernbane. Hvilket tidsperspektiv ser statsråden for seg når det gjelder dette?

Vi er også opptatt av vedlikehold på jernbane. Jeg ble overrasket over hvor stort forfallet er. NHO-representant Erling Sæther sier på en konferanse som har vært i går og i dag på Gardermoen, at man trenger ca. 1 mrd. kr målrettet – altså øremerket kun for de strekningene hvor det særlig går gods, og for å få på plass kryssingsspor. Er dette noe vi kommer til å se noe til i det som statsråden vil fremme? Og hvordan har man tenkt å følge opp dette i de videre budsjettene?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:33:29]: Takk for hyggelig hilsen.

Jernbanesatsingen er veldig viktig. Det er fordi det å skape en helhet i infrastrukturen som gjør at vei, jernbane, luft og kjøll fungerer sammen, sånn at vi får kanalisert både persontrafikk og varestrøm på de mest egnede måtene, er viktig. Og i den grad vi klarer å øke godstransporten på jernbane, vil vi også kunne spare på vedlikehold på vei.

Når det gjelder hvor fort vi får til dette, er min ambisjon at vi i løpet av 2014 skal kunne gjøre de nødvendige vedtak for å få et selskap på plass. Men jeg er veldig ydmyk for at det kan være kompliserende faktorer her, alt fra arbeidsavtaler i eksisterende selskap som kan bli berørt, til andre ting, som gjør at ting tar lengre tid, men det bør ikke ta mer enn et år. Dermed vil vi raskt kunne komme i gang med den organiseringen. Inntil det skjer er min ambisjon at vi både i tilleggsproposisjonen til 2013/2014-budsjettet, og også i arbeidet fram mot 2015, får en kraftig satsing på vedlikehold. Det er jo også meldingen fra aktørene, både når det gjelder gods, jernbane og vei, at vedlikehold er viktigere enn nye investeringer nå. Man må ha en god balanse.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [16:34:46]: Jeg merker meg at statsråden ikke lover å prioritere en helt ferjefri E39, og det tror jeg det er riktig å starte med.

Vi fra SVs side er stolte over den miljøvennlige kollektivsatsingen vi har fått til i løpet av de åtte årene vi har sittet i regjering, både belønningsordning for kollektivtrafikk og de historisk høye jernbaneinvesteringene, etter historisk lave jernbaneinvesteringer da vi overtok i 2005. Men skal vi nå målene i klimaforliket, er det helt åpenbart at samferdselsministeren har en kjempeviktig rolle. Derfor vil jeg spørre statsråden: Vil statsråden sette som et absolutt krav at alle infrastrukturprosjekter rundt de store byene skal

bidra for å nå målet om at økningen i persontransporten skal tas med gang, kollektiv og sykkel?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:35:45]: La meg først si at jeg kan love at vi skal gjennomføre NTP – sannsynligvis raskere og billigere enn det de rød-grønne ville ha gjort, gjennom bedre organisering, bedre planlegging og ikke minst bedre samarbeid. For både regjeringskonstellasjonen og samarbeidskonstellasjonen består av fire parti som drar i samme retning, i motsetning til det vi allerede nå opplever fra opposisjonen, som drar i ulik retning. Og det forklarer de mange utsettelse bl.a. på vei- og jernbaneinvesteringer, selv om bevilgningene har økt.

Så registrerer jeg at SV i denne sal allerede har fremmet forslag om å styrke klimaforliket. De er altså knapt kommet ut av regjeringen før de vil endre den politikken de selv har fått flertall for. Jeg tror man ser at det er litt urealistisk å endre ting så raskt når man ikke selv har lagt grunnlaget for at den endringen kan skje.

Det som er viktig for denne regjeringen, er å sikre at vi får mer transport både av personer og av varer over på mest mulig miljøvennlige løsninger. Det betyr ikke nødvendigvis at en skal binde seg til en konkret løsning eller et konkret årstall, sånn som en har hatt litt for mye problemer med tidligere, med månelanding og lignende. Det er viktig å få de beste helhetlige løsningene. Så må man komme tilbake til hvordan det skjer.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [16:36:57]: Jeg tar for øvrig opp forslaget som er omdelt i salen.

Presidenten: Representanten Heikki Eidsvoll Holmås har tatt opp det forslaget han refererte til.

Replikordskiftet er over.

Hadia Tajik (A) [16:37:17]: Ofte snakkar ein om velferd som om det berre er offentlege tilbod, men velferd er òg nærleik mellom menneske. Det er fridom til å ta dei vala ein vil, det er tryggleik til å leva det livet ein vil.

Historisk sett har me i Noreg aldri vore nærmare desse måla enn me er i dag. Arbeidsløysa er låg, sysselsetjinga er høg, og tilliten mellom menneske er høg. Likevel kan ikkje alle leva som dei ønskjer – anten det er ein far som veit at han må krangla seg til aksept hos sjefen når han skal vera heime med ungane sine, eller det er ein gut som har løyst alle matteoppgåvene og ikkje får utfordringar på sitt nivå på skulen, eller det er ei jente som ikkje tør å gå heim aleine etter fest fordi ho er redd for å verta sårbar for angrep. Det er menneske som dette som står i sentrum for Arbeidarpartiet sin politikk. Me vil ikkje forlata dei for å løysa problema sine heilt aleine, utvikla talentet sitt heilt aleine, eller få bukt med frykta si heilt aleine.

Me treng individuell fridom, men òg felles pliktar. Eit samfunn med fridom til enkeltmenneska, men utan forventingar til nokon, er ikkje eit samfunn. Noko av det som held enkeltmenneske saman, er forventingar og tillit til kvarandre. For ingen er så sterk at ein aldri treng støtte, og ingen er så svak at ein aldri kan støtta andre.

Det var John Stuart Mill som i si tid formulerte at med

fridom kjem ansvar. Det inneber ansvar både for seg sjølv og for kvarandre. Det er òg utgangspunktet for vår justispolitikk: at gjerningspersonen ber ansvar, at han eller ho skal verta stilt ansvarleg, at ingen kan bruka fridomen sin til å krenke andre sin fridom. Det er ei rimelig forventning. Når forventinga likevel vert broten og nokon vert utsett for vald eller overgrep, treng me eit politi som etterforskar og avdekkjer, ei påtalemyndigheit som reiser sak og eit rettsvesen som søker rettferd. Derfor har me skjerpa straffene for vald, overgrep, familievald og hatkriminalitet. Derfor har me styrkt òfra si stilling i straffesaker ved å innføra rett til gratis advokathjelp, rett til bistandsadvokat og rett til kontaktperson i politiet i ei rekkje saker.

Men me vil aldri slutta å forventast noko, heller ikkje frå personar som har gjort seg skuldig i kriminalitet. Å kjempa mot kriminalitet er òg velferd. Me har ein tilbakeføringsgaranti som handlar om at domfelling og straff ikkje berre skal vera ein slutt, men at det òg skal vera ein start. Eit anna liv er mogleg, òg for dei som har brote lova. For kvar krone me bruker på tilbakeføring, sparer me 6 kr – men framfor alt sparer me liv.

Eit moderne samfunn krev løysingar i takt med si tid. Me har menn og kvinner i uniform som utøver sitt arbeid med klokskap og mot, men me har òg i den mest grundige analysen av norsk politi nokosinne fått klare anbefalningar om å tenkja nytt både med omsyn til organisering, til sterkare fagmiljø og erfaringsutveksling mellom distrikta. Det skal me gjera saman med politiet, med fagmiljøa og lokalsamfunna.

Politikk er pengar, politikk er prioriteringar, men politikk er òg verdiar. Me vil kjempa mot kriminalitet, og me vil kjempa mot årsakene bak kriminalitet. Det betyr at me vil forebyggja meir for å reparera mindre. Då prioriterer me både økonomisk og politisk, men me prioriterer òg nokre verdiar. Me prioriterer enkeltmenneskas fridom og tryggleik, me prioriterer sterkare fellesskap, me prioriterer eit nært og sterkt politi, sånn at folk har fridom til å ta dei vala dei vil og kan oppleve tryggleik til å leva det livet dei vil.

Michael Tetzschner (H) [16:41:54]: Det ble sagt tidligere her i dag at både trontalen og regjeringens tiltredelseserklæring begge er litt runde i kantene, og det er så mye man kan nikke gjenkjennende til, enten man er i opposisjon og leser tiltredelseserklæringen kritisk, eller tilhører stortingsflertallet og leser trontalen fra den avgåtte regjeringen kritisk.

Men dette er jo utmerket, for det viser jo at vi har mange verdier felles, og at vi ser nokså likt på de oppgavene som må løses. Det er mange områder dette stortinget skal samarbeide om.

Så har noen sagt at regjeringsplattformen og tiltredelseserklæringen, som bygger på denne, enten har for lave ambisjoner, har utelatelser eller en retning man er bekymret for.

Jeg kan slett ikke forstå en slik frykt, og særlig ikke når man ser regjeringsplattformen, ikke sammenlignet med trontalen, men med regjeringens egen perspektivmelding, som ble fremmet for Stortinget i Meld. St.12 for

2012–2013. Regjeringen – altså den avgåtte – beskriver der de utfordringene som norsk økonomi står foran, og de valgene vi må gjøre for at vi ikke skal bli ytterligere oljeavhengig, og for at vi ikke skal utdype skillet mellom oljedrevet industri og resten av norsk næringsliv. Meldingen fra den forrige regjeringen beskriver helt presist hvordan velferden ikke kan bygges ut videre gjennom flere vedtak om ytelser, men at oppgavene heretter består i å finansiere velferdsstaten gjennom høyere produktivitet, mindre sløsing og strammere prioriteringer. Perspektivmeldingen forbereder oss på omstillingen når petroleumsnæringen avtar i betydning. For videre lesning henvises særlig til omtalen på sidene 8–15. I kapittel 3 omtales at investeringer i et lands realkapital øker verdiskapingen, at et lands produksjons- evne er bestemt av hvor effektivt en nyttiggjør seg ressursene arbeid og kapital, og ikke minst omtalen av de midelmådicke skolerresultatene, som etterlater avstand til de landene som oppnår best resultater.

Jeg vil våge den påstanden at denne regjeringserklæringen inneholder flere svar enn noe annet dokument Stortinget har sett, på de problemstillinger som Stoltenberg-regjeringen riktignok reiste, men ikke hadde kraft til å gjøre noe med. Kanskje var det arbeidsfellesskapet med SV, som er mer opptatt av forbrukssiden ved velferdsstaten, og arbeidsfellesskapet med Senterpartiet, som er opptatt av at vi ikke skal gjøre ting på nye måter, som har preget regjeringen, slik at den ikke handlet der den burde vite bedre.

I denne regjeringserklæringen som vi nå har fått på bordet, ser vi en sammenhengende satsing på alt fra skole, infrastruktur, veier, kollektivtransport i byene, mindre bruk av tid, enklere planprosesser, større tillit til lokaldemokratiet gjennom å gi større oppgaver til et folkevalgt nivå – troen på at andre enn staten kan bidra til å bygge velferden, ønsket og løftet om å opprette en produktivitetskommissjon, hvor man skal gå gjennom alle disse områdene mer systematisk. Vi ser et tydeligere skille mellom kapitalsiden og driftssiden når det gjelder offentlige utgifter, og også gjennom å bedre forvaltningen av fellesskapets formuesverdier og synliggjøre vedlikeholdsetterslepet, som i det stille har fått akkumulere seg, selv om den foregående regjering meldte fra f.eks. i bygningsmeldingen at offentlige bygg hadde et akkumulert vedlikeholdsetterslep på 170 mrd. kr, men uten å komme med et eneste operativt tiltak for å gjøre noe med det. Dette er store oppgaver som den nåværende regjeringen griper fatt i.

Jeg nevner, for å avslutte, noe av menyen her: satse på næringsrettet innovasjon og forsterke forskningen, så det næringslivet vi har, utenom staten, kan gjøre en bedre jobb og være internasjonalt konkurransedyktige.

Det er altså ingen mangel på ambisjoner i denne regjeringserklæringen. Jeg vil si at det er mye å glede seg til – det er mye å glede seg til for de nordmenn som er vanlig arbeidende og skapende i sin gjerning.

Martin Henriksen (A) [16:46:47]: Vårt nye sentrum er i nord. Taktskiftet kom for alvor da den rød-grønne regjeringa i 2005 gjorde nordområdene til vårt viktigste strategiske satsingsområde. Etter det har utviklinga skutt fart.

Det er et løft for hele Norge, av hele Norge. Vi ser klare resultater, og vi ser stadig nye muligheter.

Vi er bare i startfasen av å høste av våre havområder. Fjellene gjemmer verdier som kan gi ny vekst. Reiselivet øker, folk fra hele verden vil se midnattssol, fjell, fjord og nordlys. Samtidig er det i nord vi ser konsekvensen av, og kan lære mye om, klimaendringene. Og lengst mot nord åpner det seg mot Arktis. Vi må ha som ambisjon å være helt i front i politikktutforming og internasjonalt initiativ, på samme måte som vi i de siste åtte årene har satt dagsorden.

Da den nyutnevnte utenriksministeren Jonas Gahr Støre i litt yngre versjon i november 2005 sto midt i nord og på mange måter midt i verden på Universitetet i Tromsø, pekte han på kjernen i en vellykket nordområdepolitikk:

«Det handler om å forankre et nytt perspektiv, for nordområdene selvfølgelig, men også for Norge og for hele det nordlige Europa.»

Nå er det mentale bildet snudd. Før sto man i nord og så sørover. Nå er blikkene vendt nordover, og det er ingen grunn til å vende blikket bort igjen.

Jeg har en sterk oppfordring til den nye regjeringa, og det er å holde fast på det store perspektivet – ikke la nordområdepolitikken bli rein distriktspolitikk. En nordområdepolitikk mister tyngde hvis den reduseres til en diskusjon om gårds- og bruksnummer. Nordområdesatsinga skal være ei nasjonal satsing.

Det står mye godt om nordområdene i regjeringserklæringa. Likevel savner jeg omtalen av kunnskap, som er selve motoren i utviklinga, og ikke minst utdanningsinstitusjonenes strategiske rolle. Det må prioriteres midler til kunnskap. Kunnskapsmiljøene må bygges videre, men de kan ikke drive på hver for seg. Det må søkes et tettere samarbeid i nord, med resten av landet og med de internasjonalt ledende fagmiljøene.

Jeg legger til grunn at det fortsatt skal støttes gjennom strategiske bevilgninger, at man fortsetter satsinga som det er gjort, gjennom nye byggesteiner i nord, gjennom Barents 2020, og at det videreføres på minst samme nivå.

Når den nye regjeringa nå overtar ansvaret for nordområdene, kan vi si at det aldri har gått bedre i nord. Pilen peker i riktig retning.

Jeg er ikke bekymret for at satsinga vil stoppe opp med en ny regjering. Vi har kommet for langt, og planene ligger klare innen sjømat, mineraler, reiseliv, energi, romfart, økt satsing på veier og havner og Forsvarets rolle. Man skal være svært uklok eller vrangvillig for å klare å snu den positive trenden. Det tror jeg ikke vil skje.

Jeg tror imidlertid regjeringspartiene bør tenke gjennom de høye forventningene de nå møtes med, ikke minst fordi det er forventninger de selv har skapt. I Tromsø venter man på en rask løsning for bompengefri E8 og en massiv varslet Tromsøpakke. I Alta og på Helgeland følger man også med på bompengelovnadene. I Sør-Troms håper man at uttalelsene om Bjarkøy-forbindelsen før valget følges opp etter valget. På Senja har man merket seg de offensive lovnadene om vei- og fergeforbindelser. Det er knyttet forventninger til realisering av en kyststamvei i Troms og Finnmark, og ordførere, rådmenn og kommunestyre-

representanter ser fram til klargjøring av at ingen kommuner skal tape på en omlegging av inntektssystemet. I tillegg er det langs kysten stor spenning knyttet til hva som skjer med leveringsforpliktelsene. De høye forventningene er et resultat av uttalelser før valget. Folk forventer at de innfris, og vi skal selvsagt følge med.

Arbeiderpartiet ser fram til å utvikle de neste stege- ne i nordområdepolitikken sammen med folk i nord, med kunnskapsmiljøer, med bedrifter og med partier her på Stortinget. Vi er utålmodige, vi har store ambisjoner, og vi vil beholde nordområdene som vårt viktigste strategiske satsingsområde.

Roy Steffensen (FrP) [16:51:46]: Mitt mål med å være på Stortinget er at hvert enkelt menneske skal få mer makt og mer bestemmelsesrett over eget liv, egen eiendom og egne penger, og at flere avgjørelser skal kunne tas av familien rundt kjøkkenbordet i stedet for at det skal være politikere sittende rundt regjeringsbordet som tar avgjørelser for dem.

Vi har nå fått en regjering som har større tiltro til enkeltmennesket, som setter mennesker foran systemer, og som vil gjøre noe med det stadig voksende byråkratiet. Vi har fått en regjering som vil skape en enklere hverdag for folk flest. Den nye regjeringen vil bl.a. forenkle plan- og bygningsloven, styrke eiendomsretten, redusere skatteinivået for vanlige arbeidsfolk og oppheve særnorske forbud som dem mot Segway, proffboksing og poker. Den nye regjeringen vil satse mer på valgfrihet innen både skole og omsorg.

Målt mot den forrige regjeringen er den nye regjeringen og Sundvolden-erklæringen så absolutt et riktig steg i rett retning. Jeg gleder meg til at jeg nå skal være en del av det politiske flertallet som skal stå til ansvar for den politikken som skal føres i dette landet. Er det et område som jeg virkelig gleder meg til å ta fatt på, er det samferdsel. Det norske folk fortjener bedre løsninger innenfor dette viktige området, og med ny regjering legges nå grunnlaget for varige forandringer – forandringer som vil føre til at vi tenker langsiktig i stedet for kortsiktig, og at vi gjør ting enklere og mer effektivt. Regjeringen vil ta i bruk flere nye virkemidler. Det skal opprettes et investeringsfond der den årlige avkastningen vil bli øremerket til veibygging, jernbane og kollektivtrafikk. Den nye regjeringen skal utarbeide en nasjonal motorveiplan, og det skal opprettes et selskap som gjør det mulig med bedre planlegging og gjennomføring, sånn at vi kan prosjektere og bygge større strekninger i ett jafs, i stedet for stykkevis og delt. Usikkerhet fra år til år skal bli erstattet med stabil finansiering over tid.

Regjeringserklæringen slår også fast at det skal bygges mer vei, og at bompengandelen vil bli mindre enn det som stortingsflertallet vedtok allerede i NTP i sommer.

Bare når det gjelder Ryfast, tunnelstrekningen som vil knytte sammen bo- og arbeidsmarkedet på Strandlandet og Nord-Jæren, vil nye og bedre lånebetingelser kunne spare bilistene for mye penger. En ny finansieringsmetode med statlige garantier med lån til veiprojektene vil bety at flere milliarder kroner vil bli spart i veiprojekter landet rundt i årene som kommer. Dette er penger som bilistene

nå vil slippe å betale, fordi vi har fått en ny regjering som ønsker å få mest mulig ut av hver eneste krone, som vil føre en ansvarlig økonomisk politikk, og som alltid vil arbeide for at bilistene skal betale minst mulig.

Jeg vil benytte anledningen til å påpeke hvorfor det er så viktig for meg å få ned bompengandelen. Folk flest tenker nemlig pendleravstand i tid og kroner, ikke i kilometer. Skal vi sørge for å få den positive effekten av de store veiprojektene som planlegges her i landet, er det viktig at bilistene betaler minst mulig. Jeg vil gjerne vise til et eksempel, og det gjelder tunnelprosjektet Rennfast i Rogaland. Det ble bygd med bom i 1992 og knyttet dermed bo- og arbeidsmarkedet mellom Rennesøy og Nord-Jæren tettere sammen. Bompengainnkrevningen sluttet i 2006, og den store veksten i både næringsliv og befolkning kom først i 2007, altså etter at bommen ble fjernet. Nå er det vekstkommune nummer én i landet, med en vekst på hele 24,4 pst. siden 2007.

Lærdommen av dette er at skal vi oppnå høyest mulig gevinst av det potensialet store veiprojekter gir oss, er det viktig å få kostnadene for den enkelte bilist så lave som mulig. Jeg er derfor stolt og glad over at vi nå får en regjering som skjønner nytteverdien av å redusere bompengandelen på norske veiprojekter, og så må man ta i bruk flere virkemidler for å få redusert både planleggingstid og byggekostnader. Jeg er stolt over at vi nå har en regjering som skal satse på samferdsel, som erkjenner at god infrastruktur er en av grunnpilarene i et samfunn, og som nå skal sette nye tanker ut i livet, jobbe på nye måter, jobbe smartere og jobbe mer langsiktig til det beste for folk flest. Jeg gleder meg over å ha fått en regjering som vil bygge landet.

Terje Aasland (A) [16:56:34]: Det er noen forhold jeg har festet meg ved så langt i denne debatten. For det første mener jeg det er en bred tilslutning til at Norge går godt. Åtte år med rød-grønt styre har forandret Norge. Det har blitt langt bedre på de fleste områdene. Det er rekordhøy sysselsetting, vi har lav ledighet og en svært god levestandard i forhold til alle andre land det er naturlig å sammenligne seg med. I tillegg til det har vi en økonomisk styrke som også gjør oss robuste i framtiden hvis vi forvalter rikdommen riktig. Det har de parlamentariske lederne både for Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet alle i dag bekreftet.

For det andre er det tydelig at ansvaret tynger. Tidligere var vi vant til at de samme partiene var en fargerik opposisjon. Nå er de blitt en grå, kanskje litt kjedelig posisjon, men det mangler ikke på ambisjoner. Den oppfatningen deler jeg med representanten Tetzschner, som sa at det ikke mangler på nasjonale ambisjoner. Men det globale perspektivet og de globale ambisjonene har vært totalt fraværende så langt i debatten.

Jeg mener det er oppriktig grunnlag for å stille spørsmålet om vi er i ferd med å få en politikk – i hvert fall sånn som det så langt har fortonet seg – der vi skal bli oss selv nok. Jeg mener det er grunn til å stille det spørsmålet. Da jeg hørte innleggene til både Høyre og Fremskrittspartiets parlamentariske ledere, hørte jeg ikke noe om vår tids

største utfordringer. Jeg hørte ingenting om klima, og jeg hørte ingenting om fattigdomsproblemer i verden. Vi har tatt de utfordringene på største alvor. Vi har ført en politikk som nå i siste budsjett løftes opp til én prosent av BNI i bistand. Vi har sett det som helt naturlig å ha en egen utviklingsminister.

Skal vi lykkes i klimakampen, vil det kreve mye av oss. Vi må føre en aktiv og målrettet politikk både hjemme og ute, og vi må føre en klimapolitikk som virker – virker i den forstand at klimagassutslippene faktisk går ned slik de gjør i Norge nå. Vi har satsset på teknologi, kollektivtransport, fornybar energi, el-biler og reduserte utslipp fra bilparken – ja, vi har lagt en klimapolitikk som har ført til reduserte utslipp. Det er derfor gledelig at den nye regjeringen viderefører den politikken alle partiene, bortsett fra Fremskrittspartiet, har vært enige om.

Klimagassutslippene må ned samtidig som vi gir rom for at verdens fattige gis en reell mulighet for å få en vekst som gjør at levestandarden økes og bedres.

Med dette som bakteppe mener jeg det er grunn til å uttrykke uro over at disse temaene ikke fikk plass i noen av hovedinnleggene til Høyre og Fremskrittspartiet. Når vi retter blikket utover Norge, er noe av det viktigste vi kan gjøre – spesielt når det gjelder klimagassutslippene – å arbeide for en bindende global avtale.

Arbeidet med en global avtale går sakte, og forhandlingene er kompliserte. Norge bidrar på flere måter i forhandlingene, og noe av det beste i norsk klimapolitikk er satsingen på regnskog i klima- og skoginitiativet. Jeg er spent på om de blå-blå vil gjennomføre de kuttene de tidligere har sagt at de vil gjennomføre i regnskogsatsingen. Det gjenstår å se hva budsjettet innebærer. Hvis kutt gjennomføres, vil det i så fall være et kraftfullt negativt signal.

Det andre er forholdet til en pris på CO₂, som vil være det mest effektive virkemidlet for å redusere utslipp. Derfor er det grunn til å stille spørsmål ved Kyoto 2-avtalen. Den er viktig. Den har svakheter, men det er likevel viktig å videreføre avtalen. Den ligger til behandling i Stortinget nå, og hva vil Fremskrittspartiets stortingsgruppe gjøre denne gangen – i regjering – når det gjelder Kyoto 2-avtalen? Jeg stiller spørsmålet, men det er et ganske vesentlig spørsmål.

Jeg har registrert at de borgerlige partiene har vært ambisøse på vegne av klimaet i valgkampen. Resultatet så langt er at det er lite igjen av de store ordene når vi leser regjeringserklæringen og hører innleggene her i salen. Regjeringen vil måles på det de loftet fram i valgkampen. Så langt har vi sett lite. Men jeg håper at ambisjonene før valget gjenopplives i det videre arbeidet, og at politikken ikke føres inn på et spor hvor vi er oss selv nok. Jeg håper derfor at regjeringen i budsjettet viser at den tar disse forholdene på alvor, og at Stortinget snarest mulig kan få en ny klimamelding og invitasjon til et nytt klimaforlik.

Øyvind Halleraker (H) [17:01:51]: Jeg håper mitt innlegg skal bidra til å rette opp Aaslands inntrykk, for denne regjeringens plattform er fundamentert på prinsippene om å ta et sosialt ansvar og om universelle rettigheter for enkeltmennesket. Det gjelder også i vårt møte med

utenverdenen. I utenrikspolitikken betyr dette at internasjonal solidaritet skal danne grunnlaget for vårt internasjonale engasjement. Verden skal vite hvor Norge står. Norge skal spille en ledende rolle for verdens svakerestilte, og vi skal aldri miste av syne menneskers rett til å utvikle seg, uttale seg og skaffe seg utdanning og et livsgrunnlag gjennom arbeid.

Utgangspunktet for regjeringens utviklingspolitikk er å heve innsatsen i arbeidet med menneskerettigheter, økt demokratisering gjennom utvikling av sivilsamfunn og godt styresett samt mulighet for at flere skal få rett til utdanning og arbeid. Dette er kjerneområdet for denne regjeringens bistands- og utviklingspolitikk.

Humanitær bistand og fattigdomsbekjempelse er områder denne regjeringen vil prioritere høyt. Det er fortsatt slik at kriser og katastrofer rammer land med utspring i både politiske og klimatiske årsaker. Vi ser det i Syria, og vi har sett det på Afrikas Horn. Vår nye regjering står parat og er sammen med frivillig sektor, bistandsaktører og internasjonale samarbeidskanaler klar til å yte den innsatsen som kreves for verdens fattige, syke og vanskeligstilte.

Regjeringen legger opp til å ta en global lederrolle i dette arbeidet som særlig gjelder utdanning for alle. Især er det oppløftende at regjeringen går så sterkt på banen for å løfte jenters rett til utdanning. Utviklingspolitikken til den nye regjeringen er i sum preget av at den tar mennesker på alvor. Vi vil lytte til mottakere av norsk støtte, til partnere i utviklingsland og i mellominntektsland og til aktører i forskningsmiljøer internasjonalt og her hjemme. På den måten skal vi være bedre rustet til å innrette norsk utvikling og bistand.

Bistand er kritisk, men må følges opp av andre virkemidler. Derfor er jeg glad for å se at regjeringsplattformen gir nettopp dette – nye virkemidler og målsettinger for investeringer og næringsutvikling. Dette er en global trend som flere land har kommet langt i arbeidet med, og som Norge også vil ta en lederrolle i. Privat sektors betydning for utvikling er ofte underkommunisert. Skal vi nå målene vi alle er enige om, nemlig å få mennesker og samfunn varig ut av fattigdom, må vi satse på utdanning og arbeid. Derfor legger regjeringen opp til at det skal legges til rette for mer næringsutvikling og investeringer, med det mål for øye å skape økonomisk vekst i samarbeidsland gjennom et moderne og diversifisert virkemiddelapparat der myndigheter og private aktører i samarbeidslandene får en rolle å spille.

Vi ser ikke på handel som et substitutt for bistand, men økt handel vil være å ta globalt ansvar. Å nå målene om økt handel med klare retningslinjer vil være med på å hjelpe samfunn ut av varig fattigdom.

Regjeringen vil prioritere kapasitetsbygging, kompetanseoverføring og teknisk bistand til samarbeidsland for å sette landene i stand til å forvalte egne ressurser. På denne måten kan vi sette norske aktører i kontakt med internasjonale partnere og sørge for at også de – ikke bare norske myndigheter – tar et sosialt og solidarisk ansvar.

Vi har fått en ny utenriksminister som setter dette høyt på agendaen. Ja, så høyt står utviklingspolitikken at dette er en del av hans særlige ansvar, og vi vil se en klarere sam-

menheng mellom bistands- og utviklingspolitikken og resten av utenrikspolitikken. Det er en tøff jobb, og en jobb jeg vet han setter alt inn på å klare. Vi ser fram til utenriksministerens ambisjoner når det gjelder resultatoppgåelse i bistanden. Dette er ikke gjort over natten, det krever en samlet jobb av departement, ambassader, utestasjoner og andre.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karianne O. Tung (A) [17:07:04]: Norske sykehus er i dag preget av god kvalitet, dyktige ansatte og sterke resultater. Aktiviteten har økt, og flere pasienter har fått bedre behandling. Fra 2005 til 2012 økte antall utredninger og behandlinger ved norske sykehus med om lag 1,6 millioner. Stadig flere pasienter med f.eks. kreft og hjerteinfarkt overlever i større grad nå enn før.

Men selv om mye er bra, kan mye bli bedre. Tider endrer seg, nye sykdommer gjør inntog, og ny teknologi blir utviklet. Dette stiller tøffe krav. Arbeiderpartiets strategi er fortsatt å prioritere fellesskapets sykehus og øke kvaliteten. Derfor lovet vi bl.a. 12 mrd. kr mer til sykehusene, 1 million flere pasientbehandlinger og mange nye bygg i sykehussektoren. Dette løftet ble innfridd i vårt forslag til statsbudsjett den 14. oktober.

Den blå-blå regjeringen har også gitt dette løftet til norske velgere. Det er gledelig. Vi ser fram til at den åtte år lange arbeidsøkten som regjeringen har hatt, og dens forslag til neste års statsbudsjett, skal resultere i at denne satsingen også blir videreført når det faktisk gjelder, sånn at bl.a. det nye psykiatribygget i Trondheim endelig kan bygges.

Videre tar den nye regjeringserklæringen til orde for å ta i bruk alle gode krefter innenfor helsevesenet. Men det å slippe alle gode krefter til er ikke det samme som ukritisk å slippe løs store multinasjonale kommersielle selskaper på det norske helsevesenet. For Arbeiderpartiet betyr et godt helsevesen at det offentlige skal ha ansvaret for den overordnede styringen og prioriteringen. En fri etableringsrett for kommersielle aktører, slik den nye regjeringen legger opp til gjennom sitt forslag om fritt behandlingsvalg, vil føre til økt byråkratisering, kontrollering og sløsing med offentlige midler som bør – og ikke minst må – gå til flere og bedre behandlinger, forskning og nye bygg.

I en tid da Sykehus-Norge er i positiv utvikling, vil det virke mot sin hensikt å sette ideologi foran fagmiljøer, pasientbehandlinger og god ressursutnyttelse. Helsevesenet vil alltid være viktig for alle, ikke bare de få. Det handler om tillit, og det står om selve livet, intet mindre. Derfor må det også gjøres best mulig.

Mette Tønder (H) [17:10:06]: Som mor, politiker og trippelarbeidende vet jeg litt om å leve livet i et organisert kaos. Jeg kjenner stresset når noen viser meg en busstabell, den dårlige samvittigheten når min lille jente blir hentet sist, og gleden ved å tilbringe tid med verdens nydeligste toåring. Livet i min familie er ikke lik naboenes, venners

eller til dem i trillegruppen. Hver familie har sin egenart, sine medlemmer, sin historie. Det å lage gode løsninger for familien er ikke enkelt. Derfor er det greit i størst mulig grad å overlate det til dem som har best kunnskap om akkurat sin hverdag, nemlig familiens medlemmer.

Høyre vil at foreldre skal kunne kombinere et yrkesliv med det å være til stede for barna, samtidig som det må være rom for å velge annerledes. De siste åtte årene har kontantstøtten for toåringer blitt fjernet. Foreldrepermisjonen har fått et kvotesystem – med mødrekvote og fedrekvote – som foreldrene ikke kan bestemme over selv. Foreldre som ikke har mulighet til å ta ut sin kvote, blir fratatt permisjonstid. Hva er dette? Er det virkelig god familiepolitikk å straffe de barna som ikke har foreldre som passer inn i malen?

Samarbeidsavtalen og regjeringsplattformen slår fast at det nå skal bli enklere. Vi beholder fedrekvoten på ti uker, men vi gir familier som trenger det, mer fleksibilitet, fordi familier er forskjellige. Vi vil åpne for en tillitsbasert unntaksordning. Smak på ordet: Tillitsbasert. Dette er et ord som vi har hørt altfor sjelden de siste åtte årene.

Ikke alle barn er klar for barnehage når de er ett år. Jeg har selv et eksempel i nær familie. Alle er enige om at barnet ikke skal gå i barnehagen på fulltid, men ingen er enige om hvordan familien skal få det til å gå rundt økonomisk. For dem – og mange andre – vil det å gjeninnføre kontantstøtte for toåringer være en liten hjelp for å få endene til å møtes.

Den nye regjeringen vil vise familien tillit og gi dem valgfrihet til å skape det gode familielivet.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [17:12:52]: Statsministeren understreket i sin redegjørelse at regjeringens verdiforankring ligger i rettsstatens og demokratiets prinsipper, i den kristne og humanistiske kulturarv og i de universelle menneskerettighetene. Disse er a priori – de kommer før politikk: Likestilling, likeverd, ytringsfrihet, pluralisme, religiøs frihet, individuell frihet og sekulære rettsregler. Men hva ligger egentlig i disse verdiambisjonene? Jo, nettopp at individet er i sentrum, og at fokuset konstant er rettet mot enkeltmennesket. Ulikheter ønskes velkommen. Valgfrihet dyrkes. Ingen skal kunne bruke ideologi, kultur, tradisjon eller religion som middel for å stille seg til doms over andre. Regjeringens verdigrunnlag garanterer for individets frihet, og rettsreglene er samfunnets kollektive forsikring, for et verdibrudd vil bli rammet av vårt lovverk.

Gjennomgangstonen i regjeringens plattform er bærekraft. Bærekraftig velferdspolitik – det skal lønne seg å jobbe. Det vil bli innført aktivitetskrav i velferdspolitikken, og det vil bli lettere å gå fra trygd til arbeid. Det skal stimuleres til verdiskaping og innovasjon gjennom skattelette på kapital. Det skal stimuleres til arbeid gjennom skattelette på arbeidsinnsats. Det skal stimuleres til kunnskap, som er selve grunnlaget for fremtidig verdiskaping og sosial mobilitet. Menneskets konkurranseinstinkt skal stimuleres – ikke undertrykkes. Skaperevne, skaperkraft, entreprenørskap skal belønnes – ikke straffes og kritiseres. Det skal lanseres en bærekraftig innvandrings-

politikk, hvor tempoet i de demografiske endringene reduseres. Dette vil sikre verdimeisig og kulturell integrering, hvor flere innvandrere blir selvhjulpne og bidragsyttere i samfunnet og en ressurs i nærmiljøet.

Ambisjonene er store. Nå må vi levere.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [17:15:17]: Trontaledebatten er en av de debattene der vi kan løfte blikket, og jeg begynte med å se fire år tilbake, da jeg holdt mitt første innlegg som stortingsrepresentant. Jeg snakket om forventningene til det å få lov til å delta i nasjonalfor-samlingen, og jeg snakket om visjonene mine, om fattigdomsbeskjempelse, om de 25 000 barna – som kanskje nå er nede i 20 000 – som dør hver eneste dag før de fyller fem år, og om klimaendringene, som også påvirker de fattigste hardest. Jeg snakket om en spennende periode og hadde forventninger til å få et stort gjennomslag. Jeg var kanskje litt naiv – iallfall med hensyn til det siste – for når det skal oppsummeres, så har det vært en spennende periode, men jeg opplevde en lite samarbeidsvillig regjering.

Derfor er jeg glad for å stå her i dag med en samarbeidsavtale. Jeg skulle gjerne hatt andre farger på regjeringa, men Kristelig Folkeparti sitter i en posisjon der vi har fått en samarbeidsavtale med tydelige KrF-gjennomslag, der vi har fått vernet Lofoten, Vesterålen og Senja. Vi har fått presisert at det ikke skal drives oljevirkosomhet nord for iskanten, at Jan Mayen skal vernes, Skagerrak, Mørebanke osv. Vi har løftet fram familiepolitikken, det er samvit-tighetsfrihet osv. Og ikke minst er det nå en regjering som har en statsminister som snakker om tillit til enkeltmennesket, tillit til familiene, og som ønsker å bygge samfunnet nedenfra.

Derfor er jeg også ekstra glad for å gå inn i en periode og vite at Stortinget faktisk skal være det stedet der politikk utarbeides og politikk skapes. Og derfor tror jeg heller ikke det er tilfeldig at det er så mange som i dag har sitert «all makt i denne sal».

Som sørlandsrepresentant, og som representant for Aust-Agder, har jeg ambisjoner og forventninger om at landsdelen min også skal oppnå mer. Det går på at vi endelig skal få inn noen større veiprojekter, at det er utfordringer knyttet til at Universitetet i Agder og de andre nye universitetene ikke får sin andel av forskningsmidlene, og at det gjelder å få rett opp i en nokså skjev fordeling når det gjelder politiet.

Men tilbake til visjonene som jeg løftet fram for fire år siden – at det er 25 000 barn som dør hver eneste dag, at det er 25 000 barn som dør før de fyller fem år. De store sakene. Ofte blir det slik at utviklingspolitikk debatteres i forhold til at det er ikke en utviklingsminister eller 1 pst. bistand. For meg handler det om at en ny kurs, en ny regjering, må levere på at det gjennom Oljefondet skal investeres i de fattigste landene slik at det skaper arbeidsplasser og bidrar til mer handel, at bistanden skal vris mer effektivt – at det satses på helse, på utdanning og bruk av frivillige organisasjoner. Denne politikken har vi store ambisjoner om å få gjennomført, og derfor er vi spent på de neste fire årene.

Jenny Klinge (Sp) [17:18:35]: Eg vil snakke om politiet her i dag. Eg har hatt gleden av å vere medlem av justis-komiteen i fire år og skal fortsetje der. Vi veit alle saman at politiet er dyrt, men det er ei veldig god forsikring og er vel verdt å bruke pengar på.

Vi har ei ny regjering no, og vi er alle saman ivrige etter å sjå kva som skjer, kva for område det blir brukt pengar på, kva det blir satsa på, og eg har håp om at politiet og justisfeltet elles skal vere eitt av dei. Men det er ikkje nok berre «å satse på» – spørsmålet er òg korleis ein gjer det, kva ein legg i det ein skal gjere.

Formuleringa i regjeringserklæringa er at «det nye nærpolitiet», som det blir kalla, skal vere «operativt, synlig og tilgjengelig». Men dessverre er det slik at det gjerne handlar om vakt- og patruljeteneste som fer rundt og er synlege på det viset, at det er det det er snakk om. Dessverre er det ofte dette det kokar ned til når vi begynner å spørje kva det betyr at politiet skal vere synleg og tilgjengeleg framover.

Eg skulle ein gong i ein debatt på «Her og Nå», og då skulle eg ta det på telefon heimafrå. Guten min på elleve år spurde kva eg skulle snakke om, og eg fortalde at det var om nærpolitiet. Så seier han: Mamma, når eg høyrer ordet «nærpoliti», så tenkjer eg på han Per Politi.

Då var det ein nabo han tenkte på. Han såg for seg han. Vi kallar han Per Politi, faktisk. Eigentleg er det akkurat dette det handlar om. Det handlar om at barn og ungdom som veks opp, ser for seg nokre ansikt når dei tenkjer på politiet, og at politiet kjenner dei. Det handlar om at politiet må vere spreidd ut over heile landet. Det eg er redd for no, er at det skal bli ei massiv samanslåing av politidistrikt og lensmannskontor, som gjer at politiet ikkje blir spreidd utover heile landet.

Eg nemnde at det er dyrt, men det er ei god forsikring, og det skal vi ta oss råd til. Alle skal kunne vere trygge.

Albert Einstein sa at det ikkje er alt som tel som kan teljast, og det er heller ikkje alt som kan teljast som tel. Når det gjeld den førebyggjande delen og det som politiet driv med, er kanskje akkurat dette eit godt sitat å ta med seg. Førebygging er det lett ikkje å sjå verdien av viss ein skal begynne å sjå på rubrikkar og tal, men det handlar i høgste grad om at politiet, som det her er snakk om, skal vere nær andre aktørar som arbeider med barn: barnevernet, skolen, helsevesenet osv., for nettopp å kunne førebyggje. Det krev eit lokalt politi, og det krev politi i heile landet.

Det eg håpar at den nye regjeringa skal gjere, er kanskje allereie no å endre meining om kva dei vil med politiet framover og ikkje gå inn for massive samanslåingar, som dessverre fører til at desse Per Politi-folka ikkje kjem til å finnast i lokalsamfunn framover.

Sveinung Rotevatn (V) [17:21:58]: I samarbeidsavtalen mellom dei borgarlege partia og i regjeringsspørsegna frå Høgre og Framstegspartiet heiter det at det skal løne seg å jobbe. Dette er eit grunnleggjande prinsipp som det blir nødvendig å hegne om og styrke dei neste åra. Men prinsippet må jo også bli til handling.

I den siste perspektivmeldinga går det fram at framtida til velferdsstaten vår er utrygg, i beste fall. I 2012 var vi 4,5 personar i yrkesaktiv alder per pensjonist i dette landet.

Men allereie i 2060 vil talet vere nede i 2,5. Då seier det seg sjølv at vi er avhengig av at fleire enn i dag får ein fot innafør arbeidslivet, og at vi alle jobbar meir og smartare.

Sjølv om Noreg har ei relativt høg sysselsetting, er det få av oss som jobbar mykje. Om vi justerer for deltid, er den norske sysselsettingsgraden 61 pst., mot eit OECD-gjennomsnitt på 66 pst. Vi ligg lågast i Norden.

Om ein ser slike tal i samanheng med at vi brukar heile 4,8 pst. av vårt BNP – 1 av 20 tente kroner – på sjukeløn og tidleg pensjon, det også i toppen i OECD, er det klart at vi har å gjere med eit reknestykke som ikkje går opp.

Venstre vil sørge for at det løner seg å jobbe – også i praksis. I arbeids- og sosialpolitikken kjem eg og Venstre til å følgje den nye regjeringa tett. Særleg når det kjem til arbeidsmiljølova, ser vi eit stort behov for reform. Folk lever ulike liv, og dei lever også ulike arbeidsliv. Det må lovverket ta høgde for.

Venstre vil liberalisere reglane for gjennomsnittsbereking av arbeidstid, slik at ein kan jobbe meir i kortare periodar og mindre i andre periodar.

Vi vil likestille reglane for staten og dei private når det kjem til mellombelse tilsetingar, slik at det blir enklare å få ein fot innafør arbeidsmarknaden.

Vi vil leggje betre til rette for alternative turnusordningar, der det er einigheit om det lokalt.

Så lenge mellom 600 000 og 800 000 menneske i arbeidsfør alder står utanfor arbeidslivet vårt, kan vi ikkje tillate oss å vere fornøgde med status quo.

Vi må leggje betre til rette for det moderne arbeidslivet og endre lovverket tilsvarende.

Venstre har gått til val på eit offensivt program for å sikre tryggleik og fleksibilitet i arbeidslivet og for å sikre ein berekraftig velferdsstat der det alltid løner seg å jobbe. Vi håpar at den nye regjeringa vil spele på lag med oss i dette arbeidet framover.

Christian Tynning Bjørnø (A) [17:24:58]: Noe av det flotteste jeg vet om i det norske samfunnet, er den offentlige fellesskolen. Det er vår fellesskole, som gir alle like muligheter. Det er en skole som bidro til at Camilla ble frisør, at Mani ble lege, og at jeg ble lærer. Det er en skole der man blir utfordret av et fellesskap for å ta fatt på sin egen vei. Det er en skole som har forandret seg mye siden jeg gikk der – ikke fordi den ikke gjorde jobben sin, men fordi den er tatt inn i en ny tid, med nye elever, nye læringsmål og nye utfordringer.

Det har skjedd mye de siste årene. Det har bl.a. blitt flere timer i norsk, matte og engelsk. Vi har innført leksehjelp. Vi har utviklet en mer spesialisert lærerutdanning, og vi har gjennomført en storstilt oppussing av skolebygg. Vi har styrket kommuneøkonomien – noe som betyr mer penger på hver elev.

Norsk skole er på rett vei. Elevene lærer mer enn før. Vi har en skole som reduserer forskjeller, og som har klart å heve nivået til de svakeste elevene. Internasjonale undersøkelser viser at norske 10.-klassinger har hatt betydelig framgang siden 2006, både i lesing, matematikk og naturfag. Vi har med andre ord en skole som leverer, med dyktige ansatte og elever.

Men skolen kan og skal bli enda bedre. Arbeiderpartiet vil fortsette på den veien vi har begynt, framfor å drive med eksperimenter. Vi vil doble antallet lærere som får ta mer utdanning. Vi vil fortsette å løfte elevene ved å gjennomføre et matteløft for å bedre realfagskompetansen, og vi vil ha et lese-, skrive- og regneløft for å sikre at alle lærer seg de grunnleggende ferdighetene tidlig.

Vi vil gi elever og lærere gode arbeidsforhold ved å pusse opp flere skolebygg.

Alt dette skal vi gjøre i den offentlige fellesskolen. La oss gjennomføre det vi er enige om – det vi vet virker. Skolen er for viktig til noe annet. La oss bruke all energi, absolutt all energi, på å gjøre fellesskolen vår bedre framfor å plukke den fra hverandre bit for bit, med rangering og privatisering. Plutselig er det for sent å snu.

Arbeiderpartiet har høye ambisjoner på vegne av alle. Vårt mål er at flere enn i dag skal kunne se seg tilbake etter 13 års skolegang og tenke at nettopp det får dem til å se lyst på framtiden.

Lederen av Utdanningsforbundet sa det bra for et par dager siden: Norge trenger en kunnskapsskole – ikke en konkurranseskole. La det være en av de aller viktigste beskjedene til den nye regjeringen.

Morten Stordalen (FrP) [17:27:57]: Jeg er glad for at vi nå har en ny regjering utgått fra Høyre og Fremskrittspartiet, og ikke minst for at vi har en avtale med Kristelig Folkeparti og Venstre her i Stortinget.

Ved at vi nå har en mindretallsregjering flyttes mer av debatten og forhandlingene inn i Stortinget, som slik sett får en langt større betydning. Dette er bra, fordi flere vil bli lyttet til for å komme fram til de beste resultatene for folk flest – ikke minst gjelder dette innenfor barne- og familiepolitikken, som er et viktig område for den nye regjeringen. Det er viktig for regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, å respektere at familier er forskjellige og dermed har ulike behov. Derfor vil jeg presisere at familien må sikres fleksibilitet og frihet til å velge løsninger selv som passer den enkelte familie. Vi må i mindre grad forsøke å bedrive politisk styring over familier.

Da er det viktig med et større mangfold av løsninger for barnefamiliene, fordi samfunnet har endret seg mye, og familier har som følge av det ulike behov og ulike måter å organisere sine liv på.

Det er ikke alle barn som får den beskyttelsen og omsorgen som de skal ha. Regjeringen vil bidra til å etablere tettere samarbeid mellom barnevernet, helsestasjoner, barnehager, skoler, politiet og Nav for å unngå at barn blir kasteballer mellom offentlige etater. Barn fortjener så mye mer enn det. De er det mest dyrebare vi har. Vi har ingen å miste.

Det skal ikke være tvil om at det er barns beste som skal ligge til grunn for barnevernstiltakene. Her vil det være avgjørende at det kommunale barnevernet, som først møter barna, evner å fange opp og hjelpe barn som trenger profesjonell hjelp. For å styrke barns rettssikkerhet vil regjeringen innføre en lavterskel klageordning for barn under barnevernets omsorg.

Regjeringen vil også sikre at alle kommuner skal være

tilknyttet en vaktordning for barn i krise. Fordi denne regjeringen er opptatt av at det enkelte barnet skal sikres trygghet og frihet til å kunne leve gode liv, må det bety handlekraft.

Regjeringen vil derfor gjennomføre en kommunereform som setter enkeltmennesket foran systemet, slik at kommunene skal kunne levere gode, helhetlige og kvalitative tjenester.

Regjeringen vil også bidra til et bedre og mer forpliktende samarbeid mellom barnevern og barne- og ungdomspsykiatrien. Det har dessverre vært en markant økning av barn og ungdom som sliter med psykiske lidelser, samtidig som gode tiltak har blitt nedlagt. Ofte har disse ungdommene som sliter med psykiske lidelser, også utviklet rusavhengighet. Det vil da være viktig å sørge for at flere får behandling for sine lidelser, for slik å kunne delta på lik linje med andre i vårt samfunn.

Jeg ser fram til gode debatter i denne sal framover. Jeg håper et bredt politisk flertall vil samle seg om å legge til rette for gode og trygge kår for de mest sårbare i vårt samfunn, nemlig barna som ikke har vært så heldige å ha hatt dette som utgangspunkt i sine liv.

Ole Mic Thomassen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Geir S. Toskedal (KrF) [17:31:04]: Etter snart 40 år i arbeidslivet og seks perioder i aktiv kommune- og regionalpolitikk, er det ærefullt og inspirerende å bli valgt til talsmann på Stortinget. At det skjer i et jubileumsår for allmenn stemmerett for kvinner og menn og ved inngangen til et grunnlovsjubileum for Europas eldste og verdens nest eldste grunnlov og gjeldende konstitusjon, setter denne stortingsperioden i et spesielt lys.

Jeg får mitt fremste saksfelt i kommunal- og forvaltningskomiteen, noe jeg gleder meg til og takker for. I avtalen og erklæringen fra Høyre og Fremskrittspartiet er det bebudet sak om en omfattende gjennomgang og endring av landets forvaltningsnivå med tanke på modernisering og effektivisering. Det støtter Kristelig Folkeparti. Mange er nå spent på de prosesser som må settes i gang for å kunne endre kommunegrensene, tjenestefordeling og ansvarsområder på en fornuftig måte, som folk forstår og kan godta. Rett tempo er nå veldig viktig. Kristelig Folkeparti vil bidra til endringer der det framkommer åpenbare fordeler. Nå er det viktig å få til en tverrpolitisk prosess der vi oppfordrer og lytter til forslag fra folk og kommuner som selv ønsker å komme med konstruktive forslag. Vi må få til en bred prosess med klare mål. Nye tider krever framsynte løsninger, og det er historisk å starte dette i et jubileumsår.

Fra korsfylket Rogaland kjenner vi historien om Harald Hårfagre og slaget ved Hafrsfjord. Nasjonsbyggingen gikk trått i hundreder av år, men så kom kirken med sin undervisning og etablering av folkeskole og leseferdigheter. Vi fikk eget universitet i 1811 – i 1814 grunnlov. Så kom egen mynt, lov mot adel og deretter radikale formannskapslover. Folket fikk gradvis mer og mer makt i herred og amt, der futer og embetsverk, adel og danskevelde hadde tronet før. Vi fikk etablering av skoleverk og folkehøgskoler som

bidro til allmenn folkeopplysning. Når vi så til slutt fikk suverenitet og full stortingsmakt i 1880 og 1905, var en ny demokratisk rettsstat opprettet i Europa – et fritt Norge. Dette er vår historie. Det er et fellesskap vi skal forvalte og foredle.

Jeg mener nå – mot 2014 – at det er avgjørende å få til en god medbestemmelse og regionalt selvstyre, og jeg ser fram til å ta fatt på det. Men jeg meldte meg ikke inn i politikken og Kristelig Folkeparti for 40 år siden for denne saken. Min drivkraft bygger på en overbevisning om at kristendemokratisk ideologi er beste vei for å utvikle Norge. Vårt nasjonale kompass og basis for velferdsstaten må etter min mening fortsatt være nestekjærlighet, forvalteransvar og et kristent menneskesyn. Da kan framtidige generasjoner jubilere på et trygt grunnlag.

Johnny Ingebrigtsen (SV) [17:34:14]: Regjeringen sier så flott i sin plattformenighet, under fiskeri og havbruk:

«Generasjoner av nordmenn har hatt havet som arbeidsplass. Regjeringen vil bidra til at også fremtidige generasjoner kan leve av å høste av de betydelige sjømatressursene vi har langs kysten vår.»

Som fisker er jeg en av disse, og så lenge jeg tilfredsstiller gamle lover og er en aktiv fisker, får jeg fortsette å ha min grunnkvote. De tilhører jo landet og fellesskapet som de naturressursene de er. I denne salen er det gjort vedtak slik at noen fiskefartøygrupper har lov til å omstrukturere for å bedre økonomien. De kan kjøpe seg kvoter av naboen eller kollegaen – som da må finne seg noe annet å gjøre – opp til fem ganger grunnkvoten. Vedtaket sier også at disse ekstrakvotene skal ha en varighet på 20–30 år, for så å gå tilbake til fellesskapet. Regjeringen foreslår å gjøre disse kvotene evigvarende, altså å gi noen fiskere evig rett til å eie en naturressurs ved et juridisk dokument. Deltakerloven foreslås også oppmyket.

Vi som er fra fiskermiljøet, vet at dette betyr at andre enn fiskere i større grad kan eie fiskefartøy med fiskerettigheter. Fiskekvoter og -rettigheter vil havne på børsen som en handelsvare, ikke som en ressurs som gir bosetting og arbeid langs kysten og store verdier i eksportinntekter til landet. Regjeringen vil også åpne for strukturering av kystsjarker – fartøy under elleve meter – og innføre fri fangst av kongekrabbe utenfor kommersielt område. Dette har jo vært etablert i flere år allerede. Regjeringen vil også åpne for at disse kan drive samfiske, noe som også har vært etablert i flere år. Ja, det er klart vi undres når vi ser disse forslagene.

Jeg siterer videre fra regjeringsplattformen:

«Endringer skal være forutsigbare og bidra til å styrke Norges stilling som sjømatnasjon.»

Dette er ikke forutsigbarhet for meg eller for fiskere med slo på støvlene, men det er forutsigbarhet for investorer langt fra fiskebåten. Det forteller meg heller om en regjering som har vært både kraftig sjøsyk og ustø under skriveferden.

Knut Storberget (A) [17:36:54]: Jeg har overfor den nye regjeringa innledningsvis lyst til å gi uttrykk for at

mange av de forslagene som ligger i regjeringsplattformen, og de signalene som kommer i Stortinget, er noe som mange av oss er glade for. Og som vi sa i kriminalomsorgen – i hvert fall i min tid: Det er viktig at vi gir folk en sjanse – uten sammenligning for øvrig. Jeg synes man skal ha respekt for at folk skal få lov til å sette seg ned før man blir kjørt kraftig til veggs.

Det betyr ikke at det ikke er knyttet stor spenning til mange av de sakene som mange av oss er veldig opptatt av. Jeg kunne snakket lenge om justispolitikken – jeg ser justisministeren er til stede i salen – jeg skal ikke gjøre det. Men jeg har lyst til å ta tak i noe av det som virkelig ligger under når de fleste av oss gir kraftig uttrykk for at vi er glad i dette landet.

Det er et Norge vi er glad i, først og fremst fordi det bor folk stort sett overalt, og vi har også noe å leve av overalt. I så måte har primærnæringene våre – fisk, rein, landbruk, skog – en veldig sentral plass med hensyn til hvordan folk har det, hva slags velferdssamfunn vi har, og at vi har klart å bygge opp et samfunn som ikke bare snakker om urbanisering.

Derfor gleder det meg på mange måter at vi har en regjering som også i regjeringsplattformen snakker om forutsigbarhet i landbrukspolitikken og for primærnæringene. Det avgjørende er selvfølgelig hva som ligger i denne forutsigbarheten, og jeg mener at det ut fra de siste dagers debatt kreves et raskt svar på vesentlige forhold når det gjelder landbrukspolitikken.

Når man nå markerer veldig tydelig at man ønsker å liberalisere regelverket knyttet til landbruk og skog, er det for forutsigbarhetens del nødvendig at regjeringa nokså raskt avklarer om man forlater den satsingen og den målsettingen vi har bl.a. om at man skal ha et landbruk over hele landet. Når man i disse dager og i regjeringsplattformen snakker om at man ønsker å forenkle jordbruksavtalen, betyr det at man forlater målet om inntektsøkning for de aktørene som livnærer seg nettopp av landbruket? Betyr det at det vil komme betydelige kutt bl.a. i de overføringene som hvert år kommer norske bønder til gode? Jeg tror det er viktig med en slik avklaring for nettopp å få den forutsigbarheten som framtidige generasjoner, yngre generasjoner, nå venter på: Skal man gå inn i en særskilt viktig næring for Norge?

På dette området er det jo litt sånn som representanten Tynning Bjørnø sa i sitt innlegg vedrørende skole, at mye av det man gjør på dette politikkområdet, kan bety at man setter i verk tiltak som ikke er reverserbare. Derfor fortjener dette rask avklaring.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [17:40:14]: Høyre vil i større grad basere politikk på tillit – tillit til enkeltmennesket, tillit til familien, lokalsamfunnet og frivilligheten. Hvis du gir valgfrihet og tillit til noen, frigjør du skapertrang og virkelyst. Denne grunnleggende holdningen er samtidig også en grunnleggende forskjell når den nye regjeringen skal ta tak i kulturpolitikken.

Norge er lite. Store ressurser går til spille når vi gjør politikk til kamp mellom offentlig, frivillig og privat sektor. For alle har mye å bidra med. Det er dette som er «alle gode

krefter». Hvis vi klarer å ta dem i bruk, oppnår vi større engasjement, og vi skaper store ting sammen, selv om vi er et lite land.

På samme måte som i næringslivet er det også i kulturlivet viktig at vi i større grad bruker ressursene våre til å bygge for fremtiden. Vi må bedre enn i dag gripe den enestående muligheten vi har til å skape varige verdier for kommende generasjoner.

Tilliten Høyre har til enkeltmennesket, friheten vi ønsker å gi til å styre eget liv uten innblanding fra politikere og byråkrater, uten særnorske forbud og påbud, men gjennom å forenkle lover og regler – alt dette bygger opp under den frihetsreformen som Høyre ønsker for kulturen i Norge.

Kulturløftet er langt fra ferdig løftet. Det har vært en god vekst i kulturbudsjettene, men mager økning av publikum. I stedet for mer kunst og kultur, har vi flere steder gått til flere ansatte bak scenen istedenfor på scenen. Nesten all kulturbruk har gått ned fra 2008 til 2012, til tross for rekordøkning i budsjettene. Stadig færre går på teater og kunstutstillinger. Det kan se ut som om byråkratiseringen dessverre også har slått inn med full tyngde i kultursektoren.

Velgerne har bedt om nye løsninger på utfordringene vi står overfor. Derfor skal Høyre arbeide for maktspredning. Vi skal gjennomgå bevilgningene på kulturfeltet for å sikre fornuftig ressursbruk og god kvalitet. Vi skal også se på en bredere finansiering av kulturlivet. Vi må i større grad tenke på kultur som næring. Vi må styrke mulighetene for entreprenørskap i kultursektoren. Regelverket for selvstendig næringsdrivende kunstnere må forenkles. Vi må legge til rette for at unge talenter får muligheter, uavhengig av sosial og økonomisk bakgrunn, bl.a. gjennom samarbeid med frivillige aktører.

Privat finansiering av kulturlivet må styrkes, noe som etter hvert vil kunne redusere avhengigheten av offentlig finansiering og også gi en frihet fra politiske føringer. Kulturen må i større grad slippes fri.

Ruth Mari Grung (A) [17:43:15]: Et godt helsetilbud til alle er en av de viktigste bærebjelkene i vårt velferdssamfunn.

Arbeiderpartiet har gjennom de siste åtte årene vært med på å styrke sykehustilbudet, klart å vri ressursene slik at flere får behandling i sitt eget hjem og klart å tilby ny økonomi til kommunene, slik at de i større grad kan gi gode tilbud til eldre og omsorgstrengende der de trenger det. Resultatet er at vi lever lenger, og at flere har fått økt livskvalitet.

Selv om vi har oppnådd mye, er vi opptatt av å løse oppgavene bedre og å søke ny kunnskap. Vi konstaterer at mye av det som lanseres i tiltredelseserklæringen som nye tiltak, allerede er satt i gang av den rød-grønne regjeringen.

I valgkampen var Høyre raskt ute med å overby vårt forslag om tolv nye milliarder til sykehusene over de kommende fire årene. Det er vi svært glad for. Men det er også gitt tydelige løfter om fritt behandlingsvalg, som innebærer å åpne låvedøren på vidt gap for private aktører med sugerør rett inn i felleskassen. Men det er fortsatt uklart hvordan dette skal finansieres.

En annen fanesak i valgkampen var å fjerne de regionale helseforetakene. Men lite er sagt om alternativene. Vi frykter at heller ikke dette er så veldig grundig utredet. Men som representanter fra Vestlandet husker vi godt hvor lang tid det tok å rette opp den regionale skjevfordelingen, og vi vil ikke akseptere at det skjer på nytt. Vi er åpne for å drøfte forbedringer, men tror ikke at økt sentralisering og byråkratisering er løsningen.

Det er bl.a. det regionale selvstyret som har gjort at Haukeland universitetssykehus har klart å utvikle seg til å bli ledende innen kreftbehandling. Vi forventer at den blå-blå regjeringen følger opp de rød-grønnes løfte om å investere i et nytt partikkelterapisenter i Bergen.

Arbeiderpartiet støtter regjeringens ønske om å prioritere rusomsorg og psykiatri. Men det er helt avgjørende at det satses på kvalitet og ikke bare kvantitet. Det viser seg at i Hordaland sto private klinikker for 90 pst. av behandlingsskapiteten fram til 2009. Det offentlige hadde dermed ikke oversikt over pasientene, kunnskap om kvaliteten, hva som hadde effekt og mulighet til å prioritere de pasientene som trengte det mest. I dag har Helse-Bergen etablert en rusmedisinsk avdeling med ett felles mottak og bygd ut døgn- og dagtilbudet. Per i dag har de ingen fristrudd og ventelistene går ned.

For Arbeiderpartiet er det folks behov for helsehjelp som er styrende for vår helsepolitikk og ikke den enkelte økonomi eller posisjon. Vi er ikke prinsipielt imot private aktører, men helse er så komplekst, med så mange særinteresser, at det er behov for sterk politisk styring og offentlig kontroll for å sikre gjennomføringskraft og rettferdig fordeling av helseressursene.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [17:46:38]: Den nye regjeringen vil jobbe for et levende lokaldemokrati og en enklere hverdag for folk flest. Landet skal bygges gjennom mer kunnskap som gir muligheter for alle.

Gjennom et historisk sterkt borgerlig flertall har velgerne bedt om nye ideer og bedre løsninger. Det skal de få. Folk vil merke at landet har fått en ny regjering.

I løpet av åtte år i opposisjon har vi fått høre at det aldri er blitt brukt mer penger enn med de rød-grønne. For den nye regjeringen vil det sentrale være å se på hvordan pengene brukes. For å skape trygghet i hverdagen vil regjeringen styrke beredskapen. Vi vil øke konkurransekraften for norske arbeidsplasser, og det skal satses mer på kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser, helt i tråd med handlingsregelens intensjon.

Regjeringen vil bygge sin politikk på sosialt ansvar og offentlig finansierte velferdsløsninger. Gjennom et godt sosialt sikkerhetsnett skal alle sikres likeverdige muligheter. Det er en utfordring at enkelte som har stort behov for helsehjelp, ikke får den hjelpen de har krav på. Trygghet for hjelp og omsorg når man trenger det, skal med en Høyre- og Fremskrittsparti-regjering være en bærebjelke i vårt velferdssamfunn. Et av regjeringens viktigste hovedbudskap er et velferdsløfte for eldre og syke. For å styrke pasientens rettigheter og tilbudet innen rus og psykisk helse vil regjeringen igangsette en opptrappingsplan for rus. For raskere behandling skal pasientene kunne velge

mellom ledig kapasitet hos offentlige, private og ideelle aktører.

Det skal også etableres en lenge etterlengtet opptrappingsplan for rehabiliteringsfeltet. Nedbyggingen av rehabilitering i spesialisthelsetjenesten må stoppes før tilsvarende kapasitet og kompetanse er bygd opp i kommunene. For den nye regjeringen er det også et klart mål å legge ned de regionale helseforetakene så snart det er utformet en nasjonal helse- og sykehusplan.

Det er et stort behov for å styrke og modernisere helse- og omsorgstjenestene også i kommunene. Samhandlingsreformen er krevende for mange kommuner. At regjeringen vil reversere kommunal medfinansiering i sykehuse- ne, er derfor en god start for å bedre situasjonen. For å lykkes med reformen må kommunene sikres god kompetanseoverføring, robuste fagmiljøer og tilstrekkelig kapasitet på flere områder. Som medlem av helse- og omsorgskomiteen ser jeg fram til å ta fatt på den viktige oppgaven med å bedre samordningen av det totale helsetilbudet i landet.

Pål Farstad (V) [17:49:42]: Samferdsel og utdanning er uhyre viktig for landets verdiskaping og for en framtidstrett næringsutvikling, og dermed for utviklingen av velferdssamfunnet.

Det er tvingende nødvendig med et kollektivløft og et løft i veivedlikehold, ikke minst når det gjelder veiene som ble overført fra staten til fylkeskommunene, og som nå altså er fylkenes ansvar. Fylkene har ikke mulighet til å stoppe økningen i forfallet med de midlene som så langt er lagt på bordet. Mitt fylke, Møre og Romsdal, har alene et vedlikeholdsetterslep beregnet til 5,6 mrd. kr.

I tillegg ligger det store utfordringer i manglende fergekapasitet mange steder langs kysten. Betydelig trafikkøkning kombinert med driftsavbrudd og dårlig reservemateriell gjør det nødvendig å ha større fokus på de ekstrakostnader og ulemper dette har både for næringstrafikken og den generelle trafikken. På Halså-Kanestraum, den nordligste fergestrekningen på E39, er situasjonen meget vanskelig.

Landet har et betydelig nærings- og utviklingspotensial som ikke er forløst, fordi det hemmes av for svak satsing på samferdsel og transport. Det vil jeg og Venstre bruke vår posisjon på Stortinget de kommende årene til å gjøre noe med.

Kompetanse i form av forskning, utdanning og rekruttering av kvalifisert arbeidskraft er en annen nøkkelfaktor for næringsutvikling og nyskaping i arbeidslivet. Ikke minst gjelder det for de klima- og miljøutfordringene vi har, noe som etter Venstres syn er helt avgjørende.

Jeg vil også understreke viktigheten av å satse på entreprenørskap i skolen, både i grunnskolen og i den videregående skolen. Dette er påkrevd for at nye generasjoner skal bli flinkere enn vi er til å starte og utvikle egen virksomhet, og står helt sentralt i Venstres næringspolitikk.

I Møre og Romsdal har vi tre høyskoler – Molde, Volda, Ålesund – som hver for seg gjør en god jobb, men fylket trenger en sterkere kraft. I tråd med et enstemmig vedtak i fylkestinget ønsker jeg en felles høyskole i fylket som kan

bli en mer robust, kraftfull og samlende høyskole som er enda mer interessant for studenter, forskere og næringsliv enn det vi har i dag.

Et viktig element i en slik etablering er å sørge for at Kristiansund kommer på kartet i form av en egen avdeling i tillegg til dagens tre utdanningssteder. Vi vet at det er betydelig sammenheng mellom valg av utdanningssted og hvor studenten får arbeid og blir boende etter endt utdanning, derfor er dette viktig.

Jeg vil oppfordre den nye regjeringen til allerede i kommende års budsjett å bevilge midler slik at høyskoletilbudet som eksisterer i Kristiansund gjennom samarbeidet med de tre høyskolene i fylket, kan videreutvikles og forsterkes. Det er ikke de store pengene, men de er viktige på både kort og lang sikt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [17:53:03]: I 2009 rykte Torbjørn Røe Isaksen og Ine M. Eriksen Søreide ut i Aftenposten og sa at dei ønskte å overføre konkurransekulturen som finst i sporten, til skoleundervisninga. Røe Isaksen sa den gong:

«Konkurranser er gøy og skaper entusiasme. I dag dyrker vi enere i idretten, men ikke i skolen. Vi ønsker at de som gjør det bra på skolen, skal bli påskjønet.»

Sidan den gong har mykje skjedd, bl.a. har debatten om karakterar til niåringar rasa – ein debatt som, etter denne representantens meining, høgresida tapte. I den nye regjeringserklæringa ligg dette kravet skjult bak uklare formuleringar, men vi veit at det i regjeringa er ei djup tru på at konkurranse skapar ein betre skole. Vi veit også frå andre land, frå elevar, lærarar og forskarar at dette kunnskapssynet ikkje skapar betre læring – det skapar dårlegare læring, også for einarane. Testar og eksamenar gjer at undervisninga handlar om å svare rett etter boka, ikkje nødvendigvis å kunne noko og kunne bruke det til noko. Så kor har ein det frå, dette test- og konkurransekunnskapssynet? Er det kanskje slik at drivkrafta bak Røe Isaksens tru på å kåre første- og sisteplassar strøymer nettopp frå hans idrettsinteresse – at ein ønsker å skape ein skole som ikkje er til for dei som er der, men for oss som ser på?

Den komande perioden kjem til å bli eit oppgjør mellom høgresidas puggeskole og SVs kunnskapsskole.

Ingrid Heggø (A) [17:55:09]: Eg hadde eit innlegg i avisene i sommar, med overskrifta «Tenn vardane – Erna er nær». Der fokuserte eg på fem hovudområde der skilnadene er svært store mellom Høgre, Framstegspartiet og Arbeidarpartiet. Det var områda kommunane våre, sjukehusa våre, lokalavisene våre, gardane våre og språket vårt – viktige område for Sogn og Fjordane. Etter å ha lese regjeringserklæringa sit eg att med fleire spørsmål enn svar på desse temaa.

Primærnæringane først: Landbruk og fiskeri er viktige pilarar for at vi skal ha lys i husa langs heile kysten og i heile landet. Det vi no veit når det gjeld landbruk, er at det skal forenklast. Men gjeld det talet på tiltaksordningar eller volum? Vi veit òg at buplikta skal bort. Men var det verkeleg «landlordar» dei ville ha, det såkalla overveldande fleirtalet som stemde for ei ny regjering?

Fiskeri: Skal det framleis vera aktive fiskarar som eig kvotane? Stemde det norske folket for at fellesskapets ressursar, fisken i havet, skal forvalta frå Oslo? Kven skal eiga fisken i havet? Sjømatmeldinga om Noreg som verdas fremste sjømatnasjon, som vi vedtok i juni, hadde store ambisjonar for havbruk og fiskeri. Eg kan faktisk ikkje finna att dette ambisjonsnivået i regjeringserklæringa til dei blå-blå.

Kva skjer med dei små kommunane våre? Her òg er det umogleg å få svar. Ut frå det vi har høyrte i debatten i dag, er det einaste vi veit at erklæringa er svært lite forpliktande når det gjeld kommuneøkonomi. Det finst ingen ambisjonar om å styrka dei frie inntektene slik at kvaliteten på tenestetilbodet i kommunane kan betrast. Vi veit at ei omlegging av inntektssystemet vil få negative konsekvensar for svært mange småkommunar. Då sender eg ein vennleg tanke til Høgre-ordførar Mathias Råheim i Gaular som jubla i avisa Firda over å vera budsjettvinnaren i det raudgrøne kommuneopplegget, og spanderte kake på alle. Eg håpar faktisk alle tilsette fekk kakestykke, for det kan verta lenge til neste gong det vert ei anledning til å feira. Vi veit at det er Bærum som vinn på ein politikk der folketalet tel stadig meir, viss selskapskatten vert kommunal att, og utjamning vert eit framandord. Det er ikkje oppskrifta på vekst for Sogn og Fjordane.

Lokalsjukehusa våre: Etter to dagar i regjering droppa Høgre og Framstegspartiet det å ta bort dei regionale helseføretaka i denne perioden. Dei droppa derimot ikkje det at pasientane skal kunna shoppa der dei vil, og at det offentlege skal betala. Dei private skal kunna tena seg rike på skattebetalaranes rekning, og det er ingenting som tyder på at det vil verta eit betre og breiare tilbod i Sogn og Fjordane av dette.

Nynorsken hanglar seg vidare sidan det ikkje er fleirtal i Stortinget for å ta han bort.

Men heldigvis manglar denne regjeringa gjennomføringskraft. Det kan verta redninga for oss i Sogn og Fjordane.

Margunn Ebbesen (H) [17:58:33]: I juni ble politianalysen lagt fram av Røksund-utvalget. Analysen viser at Norge i dag ikke har et enhetlig politi. Det er store variasjoner i den polititjenesten som tilbys befolkningen. I tillegg konkluderer analysen med at politiet verken er godt nok organisert eller rustet til å møte den kriminaliteten vi står overfor.

Vi skal i kommende periode behandle denne viktige analysen og gjennomføre en reform av politiet, en reform med to viktige elementer: endret struktur, for å få frigjort ressurser til løsning av kjerneoppgavene, og kvalitetsreform, for å utvikle et kunnskapsbasert og effektivt politi med evne til kontinuerlig forbedring og utvikling.

Politiet har en viktig rolle i å gi oss den tryggheten som vi forventer, og det er et viktig fundament for vårt samfunn og for det demokratiet vi har.

For regjeringspartiene vil det være viktig å omstrukturere politiet og skape en handlekraftig og moderne organisasjon som skal bli enda bedre til å forebygge og bekjempe kriminalitet. Målsettingen med det nye nærpolitiet er

at politiet skal være operativt, synlig og tilgjengelig, med kapasitet til å etterforske og påtale kriminelle handlinger.

For Høyre er det viktig å sikre økt grunnbemanning i politiet. Derfor er det gledelig at regjeringsplattformen til Høyre og Fremskrittspartiet også framhever dette, og har en målsetting om to politifolk per 1000 innbyggere innen 2020.

Uten å konkludere angående den kommende behandlingen av politireformen er det vel ingen overraskelse at også regjeringsspartiene ser det vil ende med en sammen slåing av politidistrikter, til færre og mer robuste politiregioner.

Samtidig må vi ta inn over oss de geografiske utfordringer og oppgaveløsninger vi har, spesielt i Nord-Norge. Nord-Norge er stort og har mange ulike tilleggsoppgaver: Finnmark, med sine krevende oppgaver i å ivareta også grenseproblematikk, Troms, som også skal ivareta havområdene og Svalbard, og Nordland, som også skal ivareta hovedredningsentralen. Det må i behandlingen tas hensyn til at Norge er et land også utenom de store byene. Vi har fjord, fjell og lange avstander mellom bebyggelsene. Samtidig skal vi beholde det overordnede målet – et politi som gir oss trygghet i hverdagen.

Tor André Johnsen (FrP) [18:01:23]: I flere tiår har jeg hatt gleden av å samarbeide godt med Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre, både i forskjellige kommunestyre og i flere fylkesting. Med regjeringen Solberg har jeg endelig fått muligheten til å videreføre denne gode erfaringen inn i et godt samarbeid med regjering og storting.

Den politiske plattformen fra Sundvolden har lagt et utmerket grunnlag for en ny kurs og en ny retning i norsk politikk, noe som vil gjøre hverdagen enklere for bl.a. lokalpolitikere, næringsliv og folk flest.

Nylig ble skatelistene lagt fram. Der kan man se at Hedmark er det fylket i landet som har lavest snittinntekt. For en politiker fra Hedmark er dette selvfølgelig ikke noen hyggelig lesning, men jeg er overbevist om at de gode målene som ligger i Sundvolden-erklæringen, vil bidra til å løfte Hedmark ut av «oljeskyggen» og bort fra denne bunnoteringen.

I plattformen er det veldig mange gode eksempler å vise til. Jeg har ikke mulighet til å nevne alle her, men jeg har lyst til å gå inn på noen områder, bl.a. det viktige området samferdsel. Om det står det:

«Satsing på utbygging av vei og kollektivtransport økes utover vedtatt Nasjonal transportplan.»

Å få en raskere utbygging av dobbeltspor i intercity-triangelet og få fire felt på hovedveinettet, som f.eks. E6, E16, rv. 3/rv. 25, er avgjørende viktig for å kunne knytte innlandet sammen, men også for å knytte Hedmark og innlandet nærmere til Oslo, slik at vi kan bli en del av Oslo-regionen. I forbindelse med både pendling, bosetting og sysselsetting er dette meget viktig. Et løft innen utdanning, som plattformen legger opp til, med økt fokusering på kompetanse og læreren, er også viktig for Hedmark og innlandet.

50 pst. av alt tømmeret som hugges i Norge, kommer fra Hedmark og Oppland. Hele 30 pst. kommer fra Hed-

mark. Landbruk og skogbruk er viktige næringer for innlandet. Med de gode målene som ligger i plattformen, og med en meget sympatisk og dyktig landbruksminister, er jeg overbevist om at den bekymringen som deler av bondenæringen har gitt uttrykk for, vil vise seg å være uberettiget. En reduksjon i byråkrati, reduserte skatter og avgifter, gjennomgang av avskrivningsreglene og lengre og tyngre vogntog vil være en fordel for bønder, skognæringen og næringslivet generelt.

Stein Erik Lauvås (A) [18:04:11]: Trontalen var tydelig på mange områder og ga klare signaler om fortsatt satsing på viktige fellesskapsløsninger innen bl.a. skole, helse, omsorg, kultur, klima og miljø. Det var bra.

Den nye regjeringens tiltredelseserklæring var på langt nær like tydelig og klar, selv om vi ser at den peker i en annen retning enn det innholdet i trontalen gjør. Regjeringens politikk vrir, så langt jeg kan se, våre viktige fellesskapsløsninger over på privatisering innen så vel omsorg som skole, helse og samferdsel.

Den nye regjeringen sier at den har stor tillit til kommunale og regionale folkevalgte og enkeltmennesker for øvrig. Det er bra og klokt. Men i neste setning får vi høre at det skal legges opp til en stor kommunereform, der en med tvang skal slå sammen kommuner, uavhengig av hva våre kloke innbyggere og folkevalgte måtte mene. Dette henger ikke sammen.

Arbeiderpartiet er ikke imot kommunesammenslåinger generelt, men tror det er klokt at en slik debatt tas lokalt, og at våre lokale og regionale folkevalgte får si sitt i saken. Jeg vil allerede nå bemerke at den store økonomiske innsparingen som man tror kommer ved kommunesammenslåinger, neppe vil slå inn. Den kommunale velferdsproduksjonen innen omsorg, skole, barnehager og kultur har en kostnad. Åtte av ti kommunale kroner går til å lønne de menneskene som jobber med å produsere velferden, uavhengig av om kommunen er liten eller stor.

Det som ofte er den store utfordringen, spesielt rundt de større byene, er arealplanleggingen. Den kan løses i et godt interkommunalt samarbeid og er i seg selv ikke noe godt argument for en storstilt tvangssammenslåing av kommuner i dette landet.

Den nye regjeringen flagger også endringer i arbeidsmiljøloven, med tanke på å utvide mulighetene for midlertidige ansettelser, åpne opp for søndagshandel generelt og for endringer i arbeidstidsbestemmelser som bl.a. regulerer overtidsbruk. Jeg kan ikke se at disse endringene vil gjøre hverdagen noe enklere og bedre for det store flertall av befolkningen.

Å måle eller å dømme den nye regjeringen på denne erklæringen er ikke mulig. Det som derimot er mulig, er å konstatere at jeg ikke finner igjen de mange valgløfter som vi hørte. Jeg finner heller ikke igjen de løsningene som vi alle gjennom hele valgkampen hørte at Høyre og Fremskrittspartiet hadde.

Jeg ser fram til at regjeringen starter konkretiseringen av de sakene som den har varslet om og drevet med valgløfter i, slik at vi konstruktivt kan debattere hvordan vi kan opprettholde/styrke kommuneøkonomien, fortsette satsin-

gen på skole og omsorg, fortsette satsingen på regionale og lokale kulturtilbud – i det store og hele fortsette satsingen på velferdstilbud der hvor folk bor.

Nils Aage Jegstad (H) [18:07:10]: Regjeringen legger opp til en ny storbypolitikk. Den vil øke kapasiteten på eksisterende kollektivtilbud og tenke nytt om transportløsninger i og rundt byene. Befolkningen vokser raskt, særlig i byregionene. Når utbyggingen av veier og kollektivtilbud blir hengende etter befolkningsveksten, skaper det press på boligpriser, mer pendling og lengre køer.

I denne sammenheng er det behov for et tettere samarbeid med kommuner og fylker. Det må etableres en felles forståelse for hva som er en riktig satsing i den enkelte by og region, ellers kan det beste bli det godes fiende. Det vil samtidig sikre at utbygging med store, krevende kollektivinvesteringer følges opp med bærekraftig knutepunktutvikling. Jeg vil i denne sammenheng spesielt peke på det positive i at regjeringen i sin tiltredelseserklæring åpner for at den vil kunne inngå forpliktende utbyggingsavtaler. Det er noe som fylker og kommuner har ventet på.

Regjeringen varsler en betydelig økning i bevilgningene til nye buss- og baneløsninger. I Oslo-regionen er Fornebu-banen og Ahus-banen kostbare t-baneprosjekter som bare kan realiseres ved et betydelig statlig engasjement.

Stilt overfor den sterke befolkningsveksten, spesielt i byområdene, har satsing på jernbane flere aspekter. For det første: Satsing på intercitytriangelet, inklusiv ny Oslo-tunnel og Follo-banen, vil være med på å utvide det felles bolig- og arbeidsmarkedet. Dette vil være med på å spre veksten noe, som må ses på som en stor fordel. For det andre: En godt utbygd jernbane vil være ryggraden i transporten fra omlandet og inn til de store byene. I Akershus legges bussrutene om, slik at man i større grad bringer passasjerene til jernbanestasjoner med hyppige togavganger. Dette er en medvirkende årsak til at passasjerveksten hos NSB nå er på over 8 pst. og på høyde med veksten i annen kollektivtransport i Akershus. Det tredje området er jernbane som godstransportør. Her er det nødvendig å øke utbyggingstakten. Intercityutbyggingen vil også her spille en viktig rolle. Men jeg vil særlig legge vekt på behovet for den grensekryssende godstrafikken, både i nord og i syd. I sine merknader til NTP tok Høyre til orde for en skandinavisk transportstrategi. Min erfaring er at vi i Norge, Sverige og Danmark har kommet langt med dette på det regionale forvaltningsnivået, men at det har blitt stemoderlig behandlet på det nasjonale plan, hvor beslutningene skal tas – spesielt på norsk side.

Regjeringen legger opp til en aktiv storbypolitikk. Det er viktig at vi lykkes med den. Det vil få avgjørende betydning for resten av landet.

I forbindelse med NTP formulerte man sine visjoner for kollektivtrafikken. Ikke uventet blir dette nå regjeringens politikk.

Tove Karoline Knutsen (A) [18:10:23]: Regjeringa Solberg har bebudet en betydelig privatisering og kommersialisering av de store velferdsoppgavene. Statsministeren understreket da hun la fram regjeringserklæringa i Stortin-

get at private må slippe til i mye større grad, f.eks. i helsevesenet, fordi man må ta i bruk «alle gode krefter» og all ledig kapasitet, som hun uttrykte det – og som flere andre har gjentatt i dag. Meg bekjent går det ingen leger, sykepleiere eller andre fagfolk rundt på veiene og sparker i småstein uten å ha noe å gjøre. Det er vel snarere slik at helse- og omsorgssektoren mange steder mangler fagfolk, til tross for at vi i åtte år har satset sterkt både på utdanning og på å skape flere årsverk i sektoren. Det finnes heller ingen ubrukt pengesekk som kan benyttes kun av private drivere, helt utenom andre budsjetter. Skal private i omfattende grad inn i helse- og omsorg, må man overføre midler fra de offentlige tjenesteyterne. Derfor er det flere innen norsk helsevesen som advarer mot såkalt fritt behandlingsvalg eller fri etableringsrett for private, kommersielle aktører, som jo er den riktige betegnelsen.

Leder i Norsk Sykepleierforbund, Eli Gunhild By, kaller dette for «feil medisin» i et innlegg i Dagbladet i dag, og nylig gikk direktør ved Universitetssykehuset i Nord-Norge, Tor Ingebrigtsen, ut i media og advarte mot utstrakt privatisering, fordi vi med dette vil tappe de offentlige sykehusene for ressurser, både økonomiske og faglige. Han understreket spesielt at en slik politikk vil gå ut over den viktige fordelinga mellom regionene – privatisering har jo som kjent en tendens til å virke sterkt sentraliserende. Regjeringa kan ikke ha regnet på eller analysert hva som kan bli konsekvensene av sin privatiseringspolitikk – eller er det ideologien som her trumfer andre hensyn?

Arbeiderpartiets helsepolitikk ligger fast: Vi vil at det offentlige skal ha ansvar for både prioriteringer og fordelinger i helse- og omsorgstjenestene, der private og ideelle aktører er et supplement, men med basis i definerte behov. Derfor la vi før valget fram en konkret og forpliktende plan for styrking og utbygging av de offentlige sykehusene våre. Planen beskriver fire viktige mål: Kvaliteten skal økes, ventetida reduseres, egenandelene holdes lave og rekrutteringa av gode fagfolk sikres. Vi forpliktet oss til å øke bevilgningene til de offentlige sykehusene med 12 mrd. kr de neste fire årene. Høyrepartiene ga også et løfte om 12 mrd. kr ekstra til sykehusene før valget. Jeg ser med forventning fram til at de vil holde det løftet – i så fall skal de få støtte fra Arbeiderpartiet.

Ketil Kjenseth (V) [18:13:29]: Alle skal være trygge på at de får et godt helsetilbud, uavhengig av bosted og lommebok. Venstre vil ha et godt offentlig helsetilbud med så god kvalitet at det ikke oppstår et klasseskille i helsevesenet. Dessverre er det for mange historier om folk som ikke får nødvendige helsetjenester. Særlig gjelder dette tjenester innen psykiatri, rusomsorg, eldreomsorg og barnevern. Ofte følger det med historiene at både pasienten og pårørende har prøvd ganske hardt, ganske lenge og på flere måter å få hjelp.

Venstre har flere innganger til å styrke helse- og omsorgstilbudet. Vi vil ha en gjennomgang av både byråkrati, organisering og oppgavefordeling, aktører, prioritering og investeringer – uten å miste pasienten av syne.

I regjeringsplattformen står det at regjeringen vil redusere byråkratiet for å frigjøre mer tid og kapasitet til pasi-

entbehandling. Dette er et av de første tiltakene Venstre vil støtte opp under. Vi ønsker en kommisjon som skal evaluere helseforvaltningen, med sikte på å fjerne unødig rapportering og redusere byråkrati. Vi tror det er for mange lover, forskrifter, resultatmål, oppdrag, rapporteringskrav og skjemaer som tar for mye tid fra pasientbehandling i dag. Vi tror mye kan løses med økt tillit til fagfolk og lokale beslutninger, kombinert med bedre informasjon, økt service og bedre IKT-løsninger.

Dernest ser vi en utfordring i dagens organisering. Helseforetakene spesialiseres i økende grad, samtidig som omsorgsoppgavene overføres til kommunene, uten at de blir satt i stand til å løse oppgavene tilstrekkelig. Særlig gjelder dette innen rus og psykiatri, men vi ser også ambisiøse investeringsplaner for nye sykehus, som angir en retning som tilsier at kommunene må settes i stand til å ta nye utfordringer innen ansvar, avansert pleie og enklere somatikk. For å løse disse utfordringene mer optimalt trenger vi en ny kommunestruktur, og vi trenger en nasjonal sykehusplan.

Venstre er positiv til regjeringas ambisjoner her, men vi vil være utålmodige. Rett nok skal vi ha et bedre alternativ til de regionale helseforetakene på plass før vi avviker dem, men fire år på oppsigelse blir å vente for lenge. Vi er også positive til regjeringas ønske om å opprette Sykehusbygg som et forvaltningsorgan for investering og drift i sykehussektoren. Forsvarsbygg har tilsvarende vært en betinget suksess. Bare de neste fire årene er det varslet investeringer på over 36 mrd. kr i sykehusene. I tillegg er det flere meget store investeringsplaner på tegneblokka etter 2017. Her må vi finne en balanse mellom investeringer i det folk flest trenger mest av, nemlig det allmennmedisinske og desentraliserte og det spesialiserte og sentraliserte. I dette bildet trenger vi en avklaring av hvilke oppgaver lokalsykehusene skal ha, hva et område- eller regionsykehus skal være, hva universitetssykehusene skal gjøre, og hva som skal være landsfunksjoner. Venstre er også opptatt av å få til et økt samarbeid med særlig Sverige og Danmark om å fordele noen spesialiserte funksjoner landene imellom samt å investere mer samlet i medisinskteknisk utstyr og forskning. Til dette trenger vi økt nordisk samarbeid.

Snorre Serigstad Valen (SV) [18:16:47]: Det er sagt fra denne talerstolen at velferdsstaten er på gyngende grunn, og at vi ikke har råd til den i framtida. Det er ikke noe nytt, det er bare en mer sofistikert måte det presenteres på i dag. Det bygger på en «hvem skal ut»-mentalitet. Det vernet arbeidstakerne har i arbeidsmiljøloven, får vi høre at må svekkes, og det er i velferdsstatens navn. Retten til en fast og trygg jobb må svekkes – i velferdsstatens navn. Kort sagt må makt flyttes oppover fra arbeidstaker til eier for å bevare velferdsstaten, sier bl.a. representanten Rotevatn. Det er fordi det må lønne seg å jobbe. Det er en setting som burde være en selvfølgelighet, men som har blitt noe helt annet. Det har blitt en så politisk ladet setting.

Pensjonen til de uføre skal Høyre og Fremskrittspartiet kutte så det skal lønne seg å jobbe, men kontantstøtten skal styrkes. Da er det ikke lenger så viktig at det lønner seg å jobbe, da er det tillit til enkeltmennesket som teller – til-

lit til enkelte mennesker, tillit til friske mennesker, men ikke tillit til hva mennesker får til sammen. I debatten om velferdsstatens framtid er verken arbeidsmiljøloven, hele stillinger eller sikkerhetsnettet vårt hellig.

Jeg tror at bekymringen til Rotevatn og høyresiden for øvrig ville ha truffet flere om man la til grunn en forståelse for hva det er som gjør velferdsstaten så spesiell og unik og vellykket. Det er fint å være politiker og snakke om tillit til enkeltmennesket, men det er ikke tillit til enkeltmennesket f.eks. å sende en ung jente på fastlegeshopping til hun finner en lege som vil henvise henne, like lite som det er tillit til enkeltmennesket å kutte i pensjonen til uføre som ikke kan noe for at de ikke kan jobbe, fordi regnestykket ikke går opp, like lite som at det er tillit til bonden å si at han holdes i live av et kommunistisk system eller å tvinge gjennom privatskoler som lærerne selv adværer mot. Det regjeringens plattform bærer preg av, er ikke tillit til enkeltmennesket, det er tillit til fortrefeligheten i egne politiske løsninger og systemer, uten henblikk til at velferdsstatens suksess bygger på en langt mer grunnleggende tillit, og det er tilliten vi skaper ved at alle bidrar, at alle tas vare på, at alle kan se at selv de rikeste bidrar, og at alle kan se at selv de som er svakest, eller er mest utenfor akkurat nå eller ikke kan jobbe, at også de har det anstendig. Det er motsatsen til høyresidens politiske liberalisme, helt uavhengig av hvilken retorisk innpakning den kommer med.

Det har blitt sagt at vi drev med skremser i valgkampen, men jeg vil nå si, når jeg har lest Høyre og Fremskrittspartiets politiske plattform, at Høyre- og Fremskrittsparti-velgerne har fått veldig mye høyrepolitikk igjen for stemmene sine – dessverre.

Odd Omland (A) [18:19:57]: Siden regjeringa Stoltenberg overtok i 2005 og fram til i dag, har verdiskapinga i den maritime næringa blitt doblet og utgjør i dag 150 mrd. kr.

Regjeringa Stoltenberg utpekte den maritime næringa som ett av fem næringspolitiske satsingsområder. Satsinga på den maritime sektor har vært aktiv og målrettet gjennom åtte år. De presenterte en ny maritim strategi, Stø kurs 2020, hvor visjonen er at Norge skal være en av verdens ledende nasjoner og et attraktivt maritimt verftsland. Det er viktig at denne næringa gis forutsigbare rammevilkår. Det har Arbeiderpartiet gjort gjennom en aktiv næringspolitikk. Vi har tatt i bruk ulike ordninger i virkemiddelapparatet, bl.a. gjennom Innovasjon Norge, GIEK og Eksportkreditt Norge. I tillegg la regjeringa under finanskrisa fram en egen verftspakke, som var sterkt medvirkende til at næringa kom seg gjennom krisa.

På Sørlandet er den maritime næringa av stor betydning for sysselsettingen. Skipsverftet Simek er hjørnesteinsbedriften i Flekkefjord. Og ikke minst må nevnes utviklinga av offshoreindustrien på Sørlandet gjennom 60 bedrifter tilknyttet NODE-nettverket. Dette er eksempel på omstillinger i industrien som har bidratt til en mer robust regional næringsstruktur og utvikling av nye regionale kompetansearbeidsplasser.

NODE er et av fire nettverk som i dag er med i Norwe-

gian Centre of Expertise. Det ble derfor svært godt mottatt da regjeringa foreslo 10 mill. kr til et nytt helhetlig programtilbud, nemlig Global Centre of Expertise. Dette kan bli starten på noe stort ved å støtte de sterke klyngenes utvikling med tjenester fra virkemiddelapparatet tilpasset strategiske aktiviteter for å forsterke klyngenes kunnskaps-tilkopling og innovasjonsarbeid. Ytterligere styrking av GIEK med 10 mrd. kr er også viktig både for skipsbygging og de maritime næringene.

Vi har foreslått å lovfeste en nettolønnsordning for sjøfolk i vårt partiprogram. For denne fireårsperioden har vi også vedtatt en heving av taket.

Det som imidlertid bekymrer meg av det jeg har vært innom i mitt innlegg, er at den nye regjeringa, Høyre og Fremskrittspartiet, er vage med hensyn til nettolønnsordninga og hvem som skal omfattes av den, og ikke med et ord har nevnt noe om en aktiv næringspolitikk. Jeg har også merket meg at disse partiene har kuttet i regionale utviklingsmidler i sine budsjetter.

Bjørn Lødemel (H) [18:23:14]: Dette er den første debatten i min andre periode på Stortinget, og det er kjekt å vere her framfor ei nasjonalforsamling med borgarleg fleirtal, mange dyktige statsråder frå Høgre og Framstegspartiet og Erna som statsminister.

Det er stort å møte på Stortinget og vite at ein har fått tillit frå folk gjennom val, og at ein skal vere med på å forvalte eit politisk fleirtal som skal gje ny fart på landet vårt og vidareutvikle demokratiet vårt med eit langt sterkare og reelt lokaldemokrati.

Dei reformene som regjeringa skal gjennomføre, vil vere prega av at det er eit nytt politisk fleirtal, som har andre verdiar og prioriteringar. Det er svært gledeleg å registrere at regjeringa vil leggje til rette for langt større tillit til innbyggjarane og lokaldemokratiet, og at dei nye reformene skal utformast i eit generasjonsperspektiv.

Høgre har alltid vore ein sterk forsvarar av lokaldemokratiet og av den private eigedomsretten. Lokal sjølvråderett sikrar nærleik til avgjerdene, medråderett for innbyggjarane og eit levande demokrati.

Vi meiner at maktspreiing gjer samfunnet sterkare, og at styrking av lokalt sjølvstyre og langt større respekt for den private eigedomsretten er viktige fundament for ei slik maktspreiing.

Den nye regjeringa vil leggje til rette for ein ny modell for miljø- og arealforvaltninga som skal skape ein betre balanse mellom statlege og lokale styresmakter, der omsynet til enkeltpersonar og lokalsamfunn blir teke vare på langt betre enn i dag. Det blir viktig å utvikle ein modell for natur- og miljøforvaltning som byggjer på eigedomsrettslege prinsipp og lokalt sjølvstyre. Det betyr maktspreiing i praksis.

Det er mange viktige punkt i den nye regjeringsplattforma som vil styrkje lokaldemokratiet, og det står bl.a.:

«Det er lokalt man kjenner egne utfordringer best. Regjeringen vil derfor legge til rette for mer lokal tilpassing av arealpolitikken. Fylkesmannens adgang til å overprøve folkevalgtes skjønn reduseres ved at muligheten til å overprøve kommunale vedtak begrenses

til legalitetskontroll og klagebehandling. Kommunene skal også tillegges avgjørende vekt i saker om nasjonalparker og verneområder, og ha større selvråderett blant annet i strandsonen.»

Vidare står det:

«Gi kommunene forvaltningsansvaret innenfor lokale verneområder.

La kommunene forvalte motorisert ferdsel i utmark.»

Lokal medverknad er viktig og avgjerande. Dette er viktige moment i ei omfattande kommunereform som skal styrkje det kommunale sjølvstyret, og det er eit godt utgangspunkt for ein framtidsretta politikk som byggjer på tillit til enkeltmenneska, familiane og lokalsamfunna. Eg håpar at fleire parti, også utanfor dei fire samarbeidande partia, vil vere med på å dra i land ei slik reform.

Hege Haukeland Liadal (A) [18:26:22]: Kultur er helt nødvendig for et samfunn. Historien kommer til å se på hvordan vi som folkevalgte i denne stortingsperioden prioriterte kultur. Kultur er avgjørende viktig for vårt demokrati, fellesskap, ytringsfrihet, og ikke minst sier den noe om vår identitet.

Enhver identitetsprosess starter med spørsmålet: Hvem er vi? Kunst og kultur gir oss kanskje de beste svarene på nettopp det spørsmålet.

Vi trenger kultur som utfordrer, forener og får oss til å strekke oss som individer og ikke minst i fellesskap, og til å vise et mangfold.

Er det noen i dag som stiller spørsmål ved de stipendene som Munch fikk? Er det noen i dag som stiller spørsmål ved om kultursatsingen i Norge historisk sett har vært for høy? Eller skulle vi ønske at stortingsrepresentantene før oss hadde satset enda mer? Jeg mener at svaret gir seg selv.

Et samfunn har historisk sett aldri hatt råd til å overse kulturen. De samfunnene som har valgt å styre med nedprioritering av kulturen, har i lengden tapt en viktig del av seg selv. Derfor er det svært bekymringsfullt at regjeringen ikke har funnet kultur viktig nok til å ha dette som en av sine fremste politikkområder. Nettopp derfor er det viktig for oss i Stortinget å ha et spesielt fokus på området. For å bevare og for å utvikle vår kultur må vi dyrke den og gi den gode kår. Det er vårt, politikernes, ansvar.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Sverre Myrli (A) [18:28:55]: Hverdagen har innhentet regjeringsmedlemmene. Svarene er ikke fullt så klare som de var for noen uker siden. Løsningene er ikke fullt så enkle som de var for noen uker siden. Og slik er det om det dreier seg om mennesker som ikke skal være her i landet, men som ikke kan sendes ut fordi det er problematisk å sende dem til hjemlandet sitt – det var visst ikke så enkelt å få dem ut likevel.

Slik er det om det dreier seg om mennesker som ikke får akkurat den behandlingen, eller akkurat den medisinen som de ønsker akkurat når de ønsker det. Før valget var det

uproblematisk, nå må det ses litt nærmere på sakene før en kan uttale seg.

Slik er det om det gjelder alle samferdselsprosjektene som skulle bygges. Det var i grunnen ikke måte på hva som skulle skje innenfor både jernbane og veg. Det ene av regjeringspartiene skulle endog bygge mye mer veg – enormt mye mer veg – uten bompenger. En rekke vegprosjekter ble lovet, nå sies det i grunnen ingenting. Og når samferdselsministeren får spørsmål om et så stort prosjekt som ferjefri E39, er det heller ingen kommentar. Og det er jo ikke akkurat en liten gangveg eller et lite filleprosjekt vi prater om, men et stort og viktig prosjekt for store deler av kysten vår.

I dag har vi hørt at Fremskrittspartiets talere i alle fall har lært seg ett tall, og det er viktig: 16 prosent. Ja, for vi har fått høre gang etter gang at det bare var 16 pst. av velgerne som stemte på Fremskrittspartiet. Det virker nesten som om Fremskrittspartiets talere er glade for at det ikke var flere enn 16 pst. som stemte på Fremskrittspartiet.

Vi skjønner alle at alt som står i Fremskrittspartiets program, ikke kan bli realisert av denne regjeringen. Det skjønner vi, og det skal vi ikke forvente. Og vi skjønner at alt som står i Høyres program, ikke kan bli realisert. Det skjønner vi. Slik er det å inngå en regjeringsallianse. Men i de sakene de to regjeringspartiene er enige, skulle det være null problem. Da må vi forvente at politikken som regjeringen skal legge fram på Stortinget og styre landet etter, blir slik som de to partiene lovet velgerne før valget. Da vi behandlet Nasjonal transportplan i det forrige stortinget, ville begge regjeringspartiene øke rammene til Nasjonal transportplan. Fremskrittspartiet ville øke dem veldig mye mer. Høyre ville øke rammene noe mer. Da må vi nå forvente at regjeringen styrer ut fra en transportplan hvor de møtes et sted midt imellom det som var Høyres forslag, og det som var Fremskrittspartiets forslag. Eller skal regjeringen styre ut fra den Nasjonal transportplan som det forrige stortingsflertallet vedtok? Det blir interessant å se.

Henrik Asheim (H) [18:32:21]: Den 9. september satte velgerne sammen et nytt storting, der de fire ikke-sosialistiske partiene fikk et historisk sterkt mandat til i fellesskap å styre dette landet. Det er svært gledelig å se at både den samarbeidsavtalen som de fire partiene ble enige om, og den regjeringsplattformen Høyre og Fremskrittspartiet sammen skal styre landet etter, legger stor vekt på generasjonsperspektivet.

I den stadig mer hektiske mediedebatten kan det av og til være vanskelig å se de lange linjene når forskjellige forslag skal debatteres. Derfor er det desto mer gledelig at det nye flertallet i denne salen løfter de lange linjene i norsk politikk, ved å trekke frem både de fantastiske mulighetene vi har som nasjon, og de utfordringene vi står overfor.

Selv om dette stortinget er valgt for de neste fire årene, vil de valg vi gjør i denne sal nå, legge grunnlaget for velgerne i landet i flere tiår fremover. De enorme inntektene vi har, vil ikke vare evig. Derfor må vi bruke det handlingsrommet vi har, til å investere for fremtiden fremfor å

falle for fristelsen til kun å bruke pengene på kortsiktige løsninger og tiltak.

Den valgkampen vi har lagt bak oss, handlet mye om nettopp generasjonsperspektivet. Velgerne ble stilt overfor to klare alternativer, og det gleder meg å kunne konstatere at de ga et solid mandat til Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre til i fellesskap å styre landet. Vi må i større grad bruke petroleumsinntektene til å investere i varige verdier for landet, og den viktigste nasjonalformuen vår ligger ikke under havet, men sitter i klasserommene. Det er avgjørende for fremtiden at vi skaper en skole som gir muligheter for alle, og at vi investerer slik at vi kan realisere kunnskapssamfunnet. Vi skylder de seksåringene som denne høsten gikk inn i skolegården for første gang, å ha like høye ambisjoner på deres vegne som de har på sine egne. Og alle som har snakket med en av disse elevene, vet at de ambisjonene er skyhøye.

Skolen er til for elevene, men vi vet også at den viktigste faktoren for at hver og én av dem skal nå sine mål, er at de møter en god lærer i klasserommet. Derfor er Høyre–Fremskrittsparti-regjeringens varslede satsing på lærerne en av de viktigste langsiktige investeringene vi kan gjøre for fremtiden. Gjennom å satse kraftig på etter- og videreutdanning av lærere, skape en bedre og mer omfattende lærerutdanning og ikke minst ved å sikre karriereveier for våre dyktige lærere i klasserommene sikrer vi elevene et best mulig utgangspunkt.

En del representanter har på denne talerstolen sagt at dette er en videreføring av den gamle regjeringens politikk. Da er det litt pussig å høre Utdanningsforbundet juble over en ny regjering som endelig satser på lærerne.

Abid Q. Raja (V) [18:35:26]: Norge står overfor store utfordringer i transportsektoren. Det er stort forfall på veiene og på jernbanen, og forfallet fortsetter å øke i mangel av nok bevilgninger til å forhindre ytterligere forverring.

Både klimaforliket og NTP sier at den kommende befolkningsveksten i og rundt de store byene skal tas unna med satsing på kollektiv, sykkel og gange. Klimaforliket og NTP forplikter. Det er derfor nødvendig at den nye regjeringen kommer med statlige midler for å få på plass kollektivtilbud for morgendagen over hele landet.

I samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene og Venstre og Kristelig Folkeparti framgår det at samferdselsektoren skal få større satsing enn det NTP legger opp til. Det vil vi i Venstre følge nøye med på i budsjettbehandlingen.

I går og i dag har det pågått en stor konferanse på Gardermoen hvor næringslivet bl.a. tar opp spørsmålet om forfallet på jernbanen, som gjør at mer gods flyttes fra bane og over til vei, motsatt av det vi politikere ønsker. Det skaper mer fare i trafikken, og det representerer større slitasje på veiene. For næringslivet er det også langt å fortrekke å få gods på jernbane; det er langt mer kostnadseffektivt. Men næringslivet stoler ikke på framkommeligheten. Det er uberegnelige ras, forsinkelser og noen ganger ukevis med innstillinger. Vi i Venstre vil i våre budsjetter prioritere å gi mer til å forhindre ytterligere forfall og til å for-

bedre eksisterende linjer. For Venstre vil særlig de veiene som er viktige for næringslivet, være en prioritet. Men for Venstre som helhet er det kollektiv og jernbane som vil være hovedprioritet.

Vi mener at det for å få realisert klimaforliket og NTP minst trengs at staten bidrar med 50 pst. statlig andel i de store kollektivutbyggingene, at det må være større belønningsmidler, som omfatter flere byområder, og at vi må ha større statlige bidrag på sykkel- og gangstier.

Intercity er noe alle politikere snakker varmt om. Vi i Venstre mener at det må bygges ut som et stort prosjekt, helt til endestasjonene. Det er å sløse med fellesskapets midler når vi bygger etappevis. Vi i Venstre vil at det skal gjøres annerledes. Vi må bygge sammenhengende, og vi mener det beste er å lage et eget prosjektselskap for dette.

Jeg mener vi ikke har noen særlig tid å miste hva gjelder å forsterke dagens jernbanenett, og vi har ikke tid å miste hva gjelder utbygging av nye prosjekter. Vi vil derfor også gjøre Jernbaneverket og Statens vegvesen om til statlige selskaper eller foretak for at de skal gjennomgå nødvendig omorganisering. Formålet er å få ned planleggingstiden og få raskere igangsatt og gjennomført prosjekter, både nye prosjekter og forbedring og forsterking av eksisterende tilbud.

Vi vil i våre budsjetter også følge opp oppgradering av enkeltstrekninger. Det gjelder særlig Gjøvikbanen og Kongsvingerbanen, og i Akershus er vi særlig opptatt av Fornebubanen, A-husbanen og at E18 Vestkorridoren bygges med kollektivfelt.

Tom E. B. Holthe (FrP) [18:38:21]: La meg få lov til å begynne med å uttrykke litt stolthet – stolthet over å være medlem av et parti som nå er inne i regjering for første gang.

Nå har Norge etter åtte år med rød-grønt flertall fått en regjering som skal skape en enklere hverdag for folk flest, og som forstår at verdier må skapes før de kan deles. Jeg har representert Fremskrittspartiet i mange år, og da Fremskrittspartiet gikk inn i regjeringen, var det uten tvil et høydepunkt.

Alle som har jobbet i privat sektor, vet at det er forskjell på penger til forbruk og penger til investering. Nå har vi endelig fått en regjering som vil legge til rette for at en større del av avkastningen fra oljefondet investeres i vei, jernbane og annen samferdselsinfrastruktur.

Politikken som er blitt ført hittil, har ikke vært optimal. Det kjenner vi godt til i Vestfold som jeg kommer fra. E18 gjennom Vestfold kunne vært gjennomført på fem år, men i stedet bruker man altså 24 år på strekningen og 7 mrd. kr mer enn nødvendig. Strekningen er delt inn i ti parseller i vårt lille fylke, og det sier seg selv at man ikke kan fortsette på denne måten.

Toll er et meget viktig område der Norge i mange år dessverre har utmerket seg i feil retning. Den nye regjeringen vil ha en ny kurs og heve grenser for tollfri import, forenkle tollbehandlingen, redusere tollmurene og føre en ny utenrikspolitikk som bidrar til friest mulig verdenshandel. Vi må aldri glemme at Norge som et lite og eksportorien-

tert land er blant landene som selv nyter godt av at folk kan handle med hverandre på tvers av grensene.

Norge ble et rikt land bl.a. fordi vi på 1800-tallet fikk lov til å eksportere fisk og tømmer, og fordi unge norske menn fikk jobbe med internasjonal handel og eksport i skipsfartsnæringen. Nå er det andre land som eksporterer seg ut av fattigdommen, f.eks. latinamerikanske og asiatiske land. Derfor vil den nye regjeringen bidra og forbedre ordninger som gir utviklingsland bedre tilgang på norske markeder. Ja, det vil ta tid å rydde opp i særnorske tollsatser og å redusere andre handelshindringer, men den nye regjeringen har i hvert fall en klar visjon om hvilken retning vi skal gå, og dette kommer tydelig fram av regjeringserklæringen. I tillegg til å hjelpe andre land gjennom lavere toll og økt internasjonal frihandel vil den nye regjeringen opprette et investeringsprogram innenfor oljefondet som skal investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land.

Det er ingen tvil om at den nye regjeringen er historisk. Jeg er utrolig stolt og ydmyk når det gjelder å få være en del av dette.

Gunvor Eldegard (A) [18:41:47]: I åtte år har den raud-grøne regjeringa jobba for fellesskap, verdiskaping og rettferd. Ein har sørgt for orden i økonomien, låg arbeidsløyse og høg sysselsetjing. I den same perioden har me sett økonomisk ustabilitet, sosial uro og svært høg arbeidsløyse i andre europeiske land.

No er det ei blå-blå regjering som skal ta landet vidare. Det som er sikkert, er at dei tek over eit land i god stand. Sidan 2005 har det vorte 340 000 nye arbeidsplassar her i landet – to tredjedelar i privat sektor. Den raud-grøne regjeringa har ført ein aktiv næringspolitikk og har satsa der me er gode. Me har levert verftspakke og skogpakke, og me har levert på forenkling. Eit døme her er revisorplikt. Eg ser at den blå-blå regjeringa vil vidareføra forenklingssprosjektet. Dette er positivt, men kvifor skal ein laga eit nytt byråkratisk regelråd etter modell frå Sverige? Sverige har oppnådd forenkling for 6,8 mrd. kr på seks år, medan den raud-grøne regjeringa har oppnådd 5 mrd. kr på to år.

Det er mange punkt i plattformen som er positive, og som me er einige om – t.d. at regjeringa skal fremja tiltak med sikte på at fleire skal velja utradisjonelle utdanningar og karrierar for å bidra til eit mindre kjønnsdelt arbeidsliv. For meg som har jobba med dette i mange år, er det veldig positivt. Eg ser fram til det arbeidet og skal bidra med gode idear og forslag. Men så må eg seia at eg er litt i stuss, all den tid at vår nye likestillingsminister, Solveig Horne, har vore imot kvar einaste gong me har debattert dette her i Stortinget.

Det som er verkeleg alvorleg er at den nye regjeringa vil utvida reservasjonsretten for legar til å visa til abort. Eg høyrer i dag at dei seier at dette ikkje skal gå ut over unge jenter, da dei berre kan gå til ein annan lege. Men faktisk er det nokre bygder der det er berre ein lege. Korleis har dei tenkt å løysa det der? Det bør regjeringa svara på, aller helst bør dei sørgja for at dette ikkje vert sett i verk.

I år feirar me 100 år for kvinner sin stemmerett. I 100 år har me teke steg for steg for eit meir likestilt samfunn.

Da er det trist at dei som har fått regjeringsmakt, vil ta steg tilbake i tid.

Olaug V. Bollestad (KrF) [18:44:43]: Enhver organisasjon måles alltid på det svakeste leddet. Vi bor i et land med et godt helsevesen i forhold til mange andre land, selv om ikke alt er godt nok. Dette helsevesenet har jeg jobbet i i mange år. Derfor synes jeg det er litt stilig at jeg har fått nr. 113 på Stortinget.

Vi har mulighet til å behandle og redde stadig flere. Allikevel er det noen grupper mennesker som trenger vår helsehjelp spesielt. De har ingen demonstranter på ut-siden av vårt hus, Stortinget, de har heller ingen andre plasser å protestere, de har ingen blålys som settes på for dem, de har ingen uniformerte personer som kjemper deres kamp, nemlig rus- og psykiatripasientene. Mange tusen står på lister for å få vår hjelp. Hver eneste julaften i mange år badet jeg mange av disse, men jeg hadde ingen plass å sende dem etterpå. Disse personene fortjener vårt fokus, flere behandlingsplasser, et sømløst – ikke et søvnløst – helsevesen fra kommunene der alle bor, til spesialisthelsetjenesten, fra lavterskeltilbud til spesialisert hjelp.

Jeg er kjempetaknemlig for at statsministeren i sin regjeringserklæring snakker om et sikkerhetsnett, snakker om vilje og evne til å satse på at vi ønsker å flytte disse pasientgruppene lenger fram. Men dette henger også sammen med annen politikk, det henger sammen med den alkoholpolitikken vi fortsatt vil drive, og som er viktig for Kristelig Folkeparti. Statsministeren sa at de ville dekke bord lenger framme til dem som sliter mest. Kristelig Folkeparti er helt enig i det. Vi ønsker å få en opptrappingsplan på rusfeltet. Det foreslo vi også i forrige periode. Kristelig Folkeparti vet at det finnes mye kompetanse ute blant ideelle organisasjoner som kan avhjelpe, og som har kompetanse til å avhjelpe det kapasitetsproblemet som faktisk er. Dette er organisasjoner som mistet retten da anbudsprosessen var på det verste, eksempelvis Basissenteret i Sandnes eller Blå Kors og Frelsesarmeen.

Kristelig Folkeparti tror på oppstandelse, og vi tror at det er mulig med oppstandelse også for disse organisasjonene. Men jeg tror kanskje det er drøyt å be regjeringen om det etter tre dager, men bruk de ideelle organisasjonene i helsehjelp i forbindelse med psykisk helse og rus.

Kjell-Idar Juvik (A) [18:48:01]: Arbeiderpartiet vil bygge landet ved å fortsette den rød-grønne regjeringas historiske samferdselssatsing. Det bevilges nå 14,4 mrd. kr mer årlig til vei og bane enn da den rød-grønne regjeringa tok over i 2005. Det betyr faktisk en økning på 64 pst. i disse årene. Dagens samferdselssatsing er mulig fordi vi har holdt orden i økonomien og prioritert samferdsel framfor skattekutt.

I vedtatt Nasjonal transportplan 2014–2023 er det nye ambisiøse steg for bedre veier, jernbane, havner og farleder. Nasjonal transportplan 2014–2023 inneholder en økt ramme på mer enn 150 mrd. kr, eller 50 pst. økning. De neste ti årene skal det brukes hele 508 mrd. statlige kro-

ner på samferdsel. Det blir en massiv satsing på enklere, raskere og sikrere transport over hele landet.

Denne satsinga regner jeg med vil stå fast, i hvert fall hvis vi legger til grunn det som står i regjeringas nye plattform på dette området. I tillegg la jeg merke til at samferdselsminister Solvik-Olsen i dag sa at de sågar også skulle gjennomføre det både raskere og billigere.

Men det er noen områder som bekymrer meg: E6 på Helgeland er nå klar til å bygges. Spørsmålet er om det blir med eller uten bom. E6 på Helgeland er klar til en betydelig utbygging de neste årene, men her har både Fremskrittspartiet og Høyre sagt at de vil se på en utbygging uten bompenger. Det som da er viktig, er at dette ikke medfører stopp i framdriften, som fort kan skje.

Så til den nye måten å bygge vei på, OPS. Der sier regjeringa i sin plattform at de vil organisere større vei- og jernbaneutbygginger med OPS. Men de sier at det skal være en gjennomføringsstrategi, og da er spørsmålet: Er det bare en gjennomføringsstrategi, eller skal man også bruke det som en finansieringsmåte? Her synes jeg regjeringa er uklare.

Så til jernbane. Høyre og Fremskrittspartiet ønsker en større reform på jernbanesektoren. Det mener Arbeiderpartiet er et dårlig forslag. Vi ønsker å videreutvikle jernbanen med utgangspunkt i dagens organisering, for vi tror at vi da får mest jernbane igjen for pengene. Høyre og Fremskrittspartiet ønsker sågar å konkurranseutsette sporet. Persontogtransporten i Norge er lite egnet for privatisering. På grunn av befolkningstallene er markedsgrunnlaget på en del av disse strekningene magert, og konkurranseutsetting kan føre til redusert togtilbud på ulønnsomme strekninger i distriktene. Jeg er oppriktig bekymret for Nord-Norgebanen.

Så til slutt: I plattformen skriver de at de skal legge til rette for privat eierskap i Nord-Norges næringsliv. Da spør jeg meg: Har vi ikke privat næringsliv i Nord-Norge i dag, eller hva er det egentlig de mener med det som står i erklæringa?

Kristin Ørmen Johnsen (H) [18:51:25]: Det er flott at opposisjonen er så utålmodig etter å få konkrete resultater, som de selv ikke har levert. Et av områdene er helse.

Helse angår oss alle, enten det gjelder vår egen sykdom når vi får den, eller når noen av våre nærmeste blir syke. Da er vi avhengig av et velfungerende helsevesen. Jeg er derfor svært glad for at statsministeren understreket i til-tredelseserklæringa at et av de viktige satsingsområdene for regjeringen er å gjennomføre et velferdsloft for eldre og syke.

Mange venter i dag nødvendig lenge på utredning og behandling eller får et for dårlig omsorgstilbud i sin kommune. Venter man lenge på behandling, kan sykdom forverre seg og i verste fall ende med død i en sykehuskø. Mange lengeventende blir også sykmeldte og faller ut av arbeidslivet. Dette skaper utrygghet og fører til unødendig lidelse for den enkelte og også familien.

Det er viktig at vi har tillit til det offentlige helsevesenet. Regjeringen vil derfor at staten skal ta et større ansvar for en raskere utbygging av kapasiteten i eldreomsorgen.

Omsorgen for eldre og pleietrengende må bygges videre ut, og styrkingen av kvalitet i tilbudet er et viktig mål. De siste årene av livet må ha et meningsfylt innhold også for eldre som rammes av demens eller andre lidelser.

I regjeringsplattformen er det nedfelt at en vil fremme en nasjonal helse- og sykehusplan. En slik plan vil skape åpenhet og ikke minst forutsigbarhet i helsesektoren. Den skal inneholde definisjoner på ulike typer sykehus og struktur i spesialisthelsetjenesten og inneholde behovskartlegging av investeringsplaner og utstyrsbehov. Inntil planen er behandlet, har regjeringen bestemt at det ikke skal legges ned akutt- og fødetilbud som ikke er begrunnet med pasientsikkerhet og kvalitet.

Det er gledelig at regjeringen har som mål å redusere køene i helsevesenet og å gi pasientene mer valgfrihet. Regjeringen vil innføre fritt behandlingsvalg i helsevesenet. Ordningen skal først utprøves innen psykisk helsevern og rusfeltet. Videre vil regjeringen øke kjøpet av private helsetjenester. Målet er nettopp å redusere behandlingstid og å styrke pasientens valgfrihet. Regjeringen vil altså sette pasienten i sentrum og ikke systemet.

Mye er bra i det norske velferdssamfunnet. De fleste av oss får den hjelpen vi trenger. Likevel er det grupper som ikke fanges godt nok opp av vårt sosiale sikkerhetsnett. Pasienter med rusavhengighet eller psykiske helseutfordringer har i for mange år sittet nederst ved bordet. De må få et bedre tilbud.

Det er derfor gledelig at pasienten nå settes i sentrum, og ved endring og utvikling av helsetjenestene må pårørende møte et hjelpeapparat som jobber sammen med dem om pasienten.

Stine Renate Håheim (A) [18:54:44]: Sammen med utdanning, helse og arbeidsliv er bolig en av de fire pilarene i velferdspolitikken. De utgjør grunnlaget for at alle mennesker skal kunne ha frihet og mulighet til å skape seg et godt liv. Derfor er det en viktig politisk oppgave for Arbeiderpartiet å legge til rette for at det bygges flere og gode boliger.

De siste årene har den rød-grønne regjeringen økt bostøtten, gitt startlån til flere ungdommer og andre som sliter på boligmarkedet, lånerammene til Husbanken er økt gjentatte ganger, og det bygges flere kommunale boliger. Men vi har fremdeles utfordringer knyttet til høye boligpriser og mangel på boliger. For Arbeiderpartiet er det utfordringer som ikke kan løses av markedet alene – vi trenger en aktiv politikk.

Så til regjeringserklæringen. La meg først si at det er positivt at den nye regjeringen ønsker å videreføre de rød-grønnes initiativ og arbeid med å forenkle byggesaksbehandlingen. Det er bra, og jeg ser fram til samarbeid på et viktig felt.

Så registrerer jeg at de blå-blå har vannet ut ambisjonene på boligområdet siden valgkampen. En uke før valget stilte alle de borgerlige partiene seg opp utenfor Stortinget med et samlet krav om å redusere bankenes egenkapitalkrav. Det var et av de mest konkrete løftene til ungdom fra de borgerlige partiene. Så kom valget, og løftet forsvant i det blå. Statsråd Sanner slo etter valget fast med stor selv-

følgelighet at regjeringen ikke vil overprøve Finanstilsynet. Men hvis dette er så åpenbart, hvorfor i all verden lovet man velgerne noe helt annet i valgkampen? Jeg konstaterer at byggenæringen i sin pressemelding etter valget hadde rett da de skrev at dette er et

«løftebrudd før tiltredelse».

Men la oss håpe det er litt mer gjennomføringskraft når det gjelder studentboliger. Jeg er stolt over at den rød-grønne regjeringen rettet opp i høyresidens studentboligkutt og satte i gang en massiv satsing på studentboliger da vi tok over i 2005. Neste år foreslår vi 1 400 nye studentboliger. For Arbeiderpartiet er ambisjonen at vi skal opp i 3 000 i året. Det er viktig for landets studenter, men det er også et viktig bidrag for å lette trykket på boligmarkedet.

Jeg registrerer at høyresidens løfte om 2 000 nye studentboliger i året er redusert til et løfte om flere studentboliger i erklæringen. Jeg er litt usikker på hva det er flere enn, men vi ser fram til konkretiseringen.

Så velger jeg å være optimist. Jeg ser med stor forventning fram til den nye regjeringens budsjettforslag. Arbeiderpartiet skal være utålmodig på vegne av landets studenter – det fortjener de.

Oskar J. Grimstad (FrP) [18:58:01]: Som det er blitt sagt av flere under debatten her i dag, er resultatet etter valet eit historisk stort borgarleg fleirtal eit historisk val som også har ført Framstegspartiet inn i regjeringskontora, og trass i ein liten mediestorm rundt nokre av statsrådene på bakgrunn av tidlegare utsegner i opposisjon, vil nok framtida vise at nettopp desse statsrådene vil vise seg å vere både handlingskraftige og framtidsretta.

Dette står i motsetning til den raud-grønne regjeringa, som sat med hendene i fanget i mange saker, også når det gjeld avklaring av traséval for ferjefritt E39 i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal, som fjordkryssingar i Nordfjord, over Sulafjorden, Romsdalsfjorden og Halsafjorden – trass i brei politisk einigheit om følgjande trasear: Indre trasé under Utvikfjellet via Stryn og vidare inn på Kvisvsvegen mot Volda, konsept K10, Hafast, Hareid fastlandssamband frå Hareid mot Ålesund, konsept K3, Møreaksen, undersjøisk tunnel under Romsdalsfjorden via Tautra mot Molde, konsept K3, Halsafjorden, flytebru, alternativt K2, som er undersjøisk tunnel.

Det er meir enn eitt år sidan vi blei lova ei avklaring frå departementet, og handlingslamminga har ført avgjerda over til ei ny regjering. Eg føler meg trygg på at det blir betre handtert no, når det handlar om å bruke tida til vidare planlegging, ikkje venting på ei avgjerd som aldri kjem.

Så nokre ord om fornybarsatsing. Som dei fleste er kjente med, er det etablert ein felles sertifikatmarknad mellom Noreg og Sverige for å få på plass meir fornybar, rein straumproduksjon. Denne økonomiske stimulansen til nye, gode energiprojekt har verkeleg skote fart i utbygginga i vårt naboland. Heile sju terrawatt er det gitt tilsegn om der, mens vi her til lands har makta å få på plass om lag ein tiandedel. Dette er verkeleg alvorleg, og vi risikerer at norske straumforbrukarar betaler svenskanes kraftutbygging, mens våre utbyggjarar finn sine søknader igjen

i ein endelaus byråkratkø. Dette er ikkje godt nok og må rettast opp så godt som mogleg, slik at også vi får vår fornybardel, om vi skal liggje på verdstoppen i lag med Island.

Så heilt til slutt: Når eg høyrer SVs Snorre Serigstad Valens innlegg, med harselas over valvinnarane sine løysingar, gir han eit ansikt til ytringa: Folk flest veit ikkje sitt eige beste, gi meg eit nytt folk – sikkert i håp om ei betre oppslutning.

Sivert Haugen Bjørnstad (FrP) [19:00:58]: Dette er historiske dager for oss som er representanter for Framskrittspartiet. For første gang skal vi diskutere en regjeringserklæring fra en regjering med Framskrittspartiet som ett av de styrende partiene. Jeg ser at det allerede stilles høye forventninger til den nye regjeringen på mange områder – også i denne salen. Det er jeg glad for – ikke minst har vi selv høye krav og store forventninger til denne regjeringen.

Noe av det som gleder meg aller mest med erklæringen, er regjeringens store satsing på kunnskap. En bedre skole med bedre lærere er avgjørende for at vi skal få de klokeste hodene og for å gi alle elever en mulighet til å bli så gode som de overhodet kan bli. Læreren er den enkeltfaktoren som betyr mest for elevenes læring. Vi vet også at det som har aller mest og best effekt for å få gode lærere, er etter- og videreutdanning. En opptrapping av dette tiltaket – og særlig for matematikklærere – er veldig positivt og gledelig. Mye har blitt bedre i norsk skole, men veldig mye kan bli mye bedre.

En gruppe elever som ofte blir glemt i samfunnsdebatten – eller som det i alle fall snakkes lite om – er yrkesfagelevne og fag- og yrkesopplæringen. Både bedrifter og offentlig sektor vil i framtiden ha et stort behov for dyktige medarbeidere med fag- og yrkesutdanning. Statusen til disse må heves. Vi vet også at det blant disse elevene er nærmere 50 pst. «drop-out». To av de aller viktigste tiltakene mot dette, som også regjeringen har sagt at de skal jobbe med, er å styrke fellesfagene enda mer samt å styrke mulighetene for at yrkesfagelevne kan veksle mellom opplæring på skole og opplæring i bedrift.

Det er slik at det går en lang rød tråd gjennom Norges historie når det gjelder hva vi har livnært oss på, og hvordan vi har kunnet nyttiggjøre oss nettopp dette – fra vikingskipene som lot oss dra ut og oppleve og oppdage verden, til de klassiske fiskeriene, til mineralutvinning og gruvedrift og nå til olje- og gassvirksomhet og oppdrett av fisk. Fellesnevneren for disse er selvsagt naturressurser, men enda viktigere er kunnskap – kunnskap til å utnytte de fortrinnene vi har.

Mange i samfunnsdebatten synser og mener mye om hva vi skal leve av etter oljealderen. Etter mitt syn skal vi som nasjon leve av det samme som vi har gjort de forrige hundreårene: kunnskapen. Konkurransen har imidlertid blitt større. Den globaliserte verden setter enda større krav og standarder til varene og tjenestene vi produserer – ikke minst gjør pris- og kostnadsnivået det avgjørende å være best mulig rustet for framtiden. Det blir vi med denne regjeringen. Kunnskapssamfunnet skal realiseres.

Sylvi Graham (H) [19:04:13]: Denne representanten har nå gått fra arbeids- og sosialkomiteen til utenriks- og forsvarskomiteen. Da får man fort bekreftet at det er svært mange utfordringer i verden og i Europa som ikke kjenner riksgrenser. Klima er én slik utfordring, ungdom som faller utenfor, er en annen, fattigdomsbekjempelse er en tredje.

Det singler i glasshus i Stortinget i dag når Arbeiderpartiet kritiserer regjeringsplattformen for ikke å ha klima som ett av sine åtte særlige satsingsområder.

For den nye regjeringen er klimautfordringene så viktig at dette området ligger som en del av verdigrunnet for regjeringen.

I 2005 deltok jeg, som statssekretær i Bondevik II-regjeringen, i Buenos Aires på en klima- og miljøkonferanse. Det gjorde et ganske stort inntrykk på meg den gangen å høre en representant fra stillehavsøya Kiribati appellere til verdenssamfunnet om hjelp til å stoppe den utviklingen som ville føre disse mest lavtliggende øyer i forhold til havets overflate til å havne under havets overflate. I Dagsavisen mandag den 21. oktober forteller man om mannen fra Kiribati som søker om flyktningstatus på grunn av klimaendringer. Havnivået ødelegger drikkevannet hans.

Representanter fra regjeringen Stoltenberg har sikkert også møtt disse øyboerne fra de små stillehavsøyene i løpet av de åtte årene de har styrt norsk klimapolitikk. Allikevel måtte de fire borgerlige partiene som danner grunnlaget for Høyre–Framskrittsparti-regjeringen, forsterke klimameldingen som kom til det norske storting i siste stortingsperiode, et klimaforlik som den nye regjeringen nå ytterligere vil forsterke.

Dette får meg til å tenke på det retoriske spørsmålet som representanten Hansson fra Miljøpartiet De Grønne satte fram tidligere i dagens debatt: «Hvis ikke vi gjør det, hvem i all verden skal da gjøre det?»

Derfor må jeg få gjøre meg en annen refleksjon etter noenlunde samme mal, når jeg nå trekker fram de andre grenseoverskridende utfordringene som jeg nevnte innledningsvis, nemlig ungdom som faller utenfor. Hvorfor, spør jeg, stilte ikke den rød-grønne regjeringen seg selv dette spørsmålet i løpet av disse åtte årene som har gått: Hvis ikke vi gjør det, hvem skulle da gjøre det?

I Hellas er det om lag 60 pst. av ungdommene som er uten arbeid nå. I Norge er dette tallet heldigvis lavere, men ifølge SSB per januar 2013 er 38 000 unge mennesker i Norge uten arbeid, noe som var en økning på 8 000 unge personer fra januar 2012.

Utviklingen gikk med andre ord i feil retning under den rød-grønne regjeringen. I feil retning gikk også tallene for antallet funksjonshemmede i arbeidslivet. Om lag 80 000 mennesker med nedsatt funksjonsevne, men med arbeidslyst, står utenfor arbeidslivet. Også det tallet har vokst under den avgåtte regjeringen. Stilte de seg noen gang spørsmålet, tro? For den rød-grønne regjeringen gjorde det jo ikke; den avskaffet ikke barnefattigdommen med et pennestrøk, og den sørget ikke for at flere med nedsatt funksjonsevne fikk jobb. Det norske folket ved valg var ikke enige om at pilene pekte i riktig retning under regjeringen Stoltenberg.

Bengt Morten Wenstøb (H) [19:07:36]: Årets stortingsvalg ga et historisk sterkt flertall for Kristelig Folkeparti, Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre. Velgerne ga et klart signal om at de ønsket nye løsninger på de utfordringene vi står overfor.

Den grunnleggende utfordringen er å løfte kunnskapen i skolen. Den kreative forskeren starter sin karriere på barneskolen ved å møte utfordringer i sin skolehverdag. Det er derfor det er så viktig å ha lærere med høy kompetanse. Elever og lærere skal få utvikle sin skaperkraft i skolehverdagen. Regjeringen ønsker å satse på etter- og videreutdanning av lærere fordi gode lærere er garantisten for gode læringsarenaer, noe som også vil komme Østfoldskolene til gode.

Det er viktig å bygge bro mellom høyere utdanning og grunnskole. Forskningsdagene ved Høgskolen i Østfold er en viktig møteplass for å øke interessen for realfag og helse- og sosialfag. Det er nødvendig å forankre forskningen i enkeltmenneskets hverdag.

Det skal være kunnskap, evner og innsats som skal avgjøre, ikke hvem foreldrene dine er, eller hvor du kommer fra. Og vi skal anstrenge oss i fellesskap for at hvert enkelt menneske skal lykkes.

Noen barn har større utfordringer enn andre. Noen er under barnevernets omsorg. Barn har klare rettigheter nedfelt i Barnekonvensjonen. Alle har behov for en familietilhørighet eller å få være del av et fellesskap. Som samfunn er det vår oppgave å gi alle barn best mulige oppvekstvilkår. Derfor er det viktig for regjeringen å styrke barnevernets kompetanse og organisering.

Men vi har også en internasjonal forpliktelse – for de barna som ikke vokser opp i Norge, og som utsettes for grove krenkelser. Derfor bør det i sterkere grad stilles krav om at bistandsmidler skal fremme menneskerettigheter i mottakerlandene. Spesielt bør jenters tilgang til utdanning fremmes.

Anders Tyvand (KrF) [19:09:58]: Den nye regjeringen har høye ambisjoner for skolen, og det er jeg glad for. Vi er avhengige av at norsk skole holder god kvalitet. Vi er på rett vei, og vi scorer bedre på internasjonale rankinger nå enn vi gjorde for noen år siden.

Kunnskap og læring er de viktigste nøkkelordene for skolen, og slik må det være. Jeg vil likevel advare mot et for ensidig fokus. Det er også andre sider ved skolen som er viktig, og vi har noen utfordringer i skolen i dag som vi er nødt til å prioritere høyt.

Vi vet at nesten 7 pst. av alle elever opplever å bli mobbet. Mobbing i hverdagen er altså et problem for ca. 40 000 barn. Det må vi som politikere ta på alvor. Det gjøres mye for å forebygge mobbing i skolen, men antallet mobbeofre er likevel relativt stabilt. Det er mulig å gjøre noe med det. Da Kristelig Folkeparti satt i regjering sist, var kampen mot mobbing et viktig satsingsområde, og det ga resultater. I perioden fra 2001 til 2005 ble mobbingen redusert med 30 pst. Jeg håper at kunnskapsministeren vil la seg inspirere av det som ble gjort den gangen. For å lykkes må vi fortsette med det forebyggende arbeidet, styrke helsesøstertjenesten og sosiallærerfunksjonen, og vi må øke lærer-

tettheten, slik at det blir lettere for lærerne å få tid til den enkelte elev.

Parallelt med det forebyggende arbeidet må vi også finne løsninger for dem som i dag opplever å bli mobbet. Psykologene Atle Dyregrov og Thormod Idsøe slo denne uken alarm gjennom en kronikk i VG der de hevder at det gjøres for lite for disse barna. Jeg registrerer at regjeringen vil gå inn for en praksis der de barna som mobber, må bytte skole. Det kan umiddelbart kanskje høres både rettferdig og fornuftig ut, men jeg tror det er en litt for enkel løsning. Vi må ikke glemme at også mobberne ofte er barn som opplever ulike problemer og utfordringer i livet sitt. Også disse barna må vi ta vare på på en best mulig måte.

Dette er først og fremst ment som en ros av regjeringens satsing på skolen, men samtidig ønsker jeg altså å uttrykke en viss bekymring for at regjeringen har et noe ensidig fokus på kunnskap. Jeg håper at kunnskapsministeren vil ta dette som en oppfordring til å bevise at regjeringen ikke kun er opptatt av å øke elevenes kunnskap, men også av å skape et bedre læringsmiljø.

Helge Thorheim (FrP) [19:13:05]: Trafikken på våre veier har hatt en vesentlig økning over de senere årene. Dette gjelder både vanlig biltrafikk og nyttetraffikken. En stor del av økningen i nyttetraffikken er store vogntog med stor tonnasje, og her er det mye last som gradvis er overført fra bane til vei, og som dermed belaster veinettet istedenfor fortsatt å gå med bane.

Den vesentlige delen av veinettet i Norge er ikke bygd for den trafikk tetthet vi har, og heller ikke for den tonnasjen som dagens vogntog frakter. Dette medfører i sin tur sterk slitasje på veinettet, det utgjør en negativ miljøpåvirkning og har et sikkerhetsaspekt ved seg som er negativt. Dessverre har ikke oppgradering og utbygging av veinettet blitt utført i takt med endringer i trafikkbehovene, og det er derfor et stort etterslep både i vedlikehold og standard på det norske veinettet. En mye større del av nyttelasten i Norge bør nå flyttes fra veinettet over til sjøverts transport, slik at sjøen på nytt tar en større del av nyttetransporten.

Regjeringen varsler som viktig satsingsområde en mer moderne infrastruktur, herunder vei, bane og kollektivtransport. Videre vil regjeringen stimulere til mer godstrafikk i nærskipsfarten. Dette hilses velkommen. For å nå målsettingen om overføring av gods fra land til sjø vil det være behov for noen sentrale tiltak, deriblant en opprustning av våre havner til å betjene en vesentlig større mengde skipsanløp til kai enn i dag. Dette vil gjelde bakarealer, kaifronter og håndteringsinnretninger for last, videre utdypning av farlige punkter i farledene og i havnene og bygging og opprustning av tilførselsveier til havnene for å få en best mulig logistikk for trafikken til og fra havn lokalt. Andre tiltak er å bidra til å legge rammer for at rederinæringen er konkurransedyktig, som incentiver til å satse på anskaffelse av riktig type og moderne skip, og å se samferdsel i sammenheng i større grad enn tidligere.

Regjeringen har allerede gjort gode grep, bl.a. ved å flytte Kystverkets virksomhet fra tidligere Fiskeridepartementet til Samferdselsdepartementet. Dette bidrar til å se

utbygging og oppgradering av vei, bane og sjø i større sammenheng enn tidligere, og en kan på en bedre måte planlegge den samlede infrastrukturen slik at de midler som anvendes på disse sektorene, kan få en optimal anvendelse med hensyn til effektiv og miljømessig god infrastruktur.

Med tiltredelseserklæringen fra regjeringen Solberg er det god grunn til å anta at den norske infrastrukturen får det løft vårt land så sårt trenger for å være en konkurranse-dyktig nasjon i framtiden.

Siri A. Meling (H) [19:16:20]: Da den rød-grønne regjeringen overtok makten i 2005, kom den til duk og dekket bord, pilene pekte oppover, og grunnlaget var lagt for en solid vekst.

Når vi nå opplever et nytt regjeringsskifte, har jeg for så vidt stor forståelse for at partiene bak den avgåtte regjeringen ønsker å fremstille situasjonen i norsk økonomi og norsk arbeidsliv på en best mulig måte. Dessverre er situasjonen at vi registrerer en økende arbeidsledighet og lave investeringer i fastlandsindustrien. Ifølge NHO-sjef Kristin Skogen Lunds uttalelser til Nationen 22. august i år må vi helt tilbake til 1970 for å finne et så lavt nivå på investeringer i Fastlands-Norge som det nivået vi har i dag. Dette er en alvorlig situasjon. Investeringene sier noe om fremtidstro, vekstmuligheter og optimisme. Fravær av investeringer i fastlandsindustrien gir da uttrykk for det motsatte, og dette må endres for å trygge arbeidsplasser og sikre velferden i Norge.

Arbeidsledigheten stiger bratt. Den siste arbeidskraftundersøkelsen fra juli i år viser at arbeidsledigheten steg fra 3,3 pst. av arbeidsstyrken til 3,6 pst., og dette er langt mer enn det som var forventet i forkant.

Norge har dessverre redusert sin konkurransekraft gjennom denne åtteårsperioden og har hatt sviktende produktivitetsvekst. Skal vi tro sjeføkonom Steinar Juel i Norda, har Norge aldri tidligere hatt en så sterk forverring av konkurransevnen som i årene etter 2005.

Jeg er derfor glad for at den nye regjeringen så tydelig fastslår at et av de åtte tverrpolitiske satsingsområdene er å styrke konkurransekraften for norske arbeidsplasser. Dette er ingen liten oppgave. Blant annet er timelønnskostnadene i industrien høye og har økt fra vel 20 pst. over snittet for våre handelspartnere i EU til nær 70 pst. over. I forhold til nivået i Sverige og Danmark er norske timelønnskostnader 30–40 pst. høyere, mens det er 50–70 pst. høyere enn i Frankrike og Tyskland og to og en halv gang over nivået i Storbritannia. Vi har et høyt lønnsnivå, og skal vi være konkurransedyktige i en globalisert verden, må vi være mer produktive, mer innovative og mer kreative enn våre konkurrenter.

Den nye regjeringen vil løfte konkurransekraften for næringslivet i Fastlands-Norge. Vi ønsker at det skal skapes flere trygge arbeidsplasser over hele landet. Arbeid er grunnlag for velferd både for oss som enkeltindivider og for velferdssamfunnet vårt.

Jeg er glad for at regjeringen vil satse mer på forskning og etablere flere verdensledende universitetsmiljøer og ha som målsetting at Norge skal være blant de mest innovative landene i Europa.

Peter Christian Frølich (H) [19:19:40]: Det vi har hørt i åtte år nå, er en regjering som har lovet penger, en regjering som deretter har skrytt av hvor mye penger som er brukt, en regjering som har hatt pengebruk i seg selv som et mål mer enn et middel.

Som politikere har vi nok alle vært i den situasjonen at vi har klamret oss til det som jeg anser som det kanskje billigste argumentet i retorikkboken, nemlig argumentet om at vi aldri i historien har brukt mer midler på det eller det. Det er et svakt argument, for det sier ingenting om resultatene. Det er et svakt argument, fordi det villeder velgerne til å tro at ting dermed blir bedre når man bruker mer penger. Men ikke minst er det et dårlig argument fordi det er en enkel måte for politikere å løpe fra ansvaret sitt på.

Et felt som kanskje mer enn noe annet illustrerer dette poenget, er justisfeltet, nærmere bestemt politiet. Til tross for grunnleggende systemsvikt i år etter år har altså medisinen vært mer penger, mer penger, mer penger. Antall bevilgede midler til politiet har økt markant, mens etterforsknings- og oppklaringsgraden har stått på stedet hvil. Direktorat/saksbehandlingens mengde har økt, men tilliten til politiet har sunket. La en ting være klart: Politiet trenger ikke bare penger, de trenger bedre ledelse.

Heldigvis har Norge nå fått en regjering som ikke kan og ikke vil gjemme seg bak en foss av økte offentlige utgifter. Det kan de ikke, for på sikt vil viljen til å beskatte folk aldri kunne overgå opposisjonen på venstresiden i denne salen. Ikke vil de gjøre det heller, for denne regjeringen snakker først og fremst om resultater, ikke penger. Resultater er hva de lover, resultater er hva de vil dømmes på.

Ove Bernt Trellevik (H) [19:22:16]: Flere har i dag kommentert regjeringsplattformen – og behovet og målet for en kommunereform som regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, men også Kristelig Folkeparti og Venstre er enige om.

Som tidligere ordfører i Sund kommune i Hordaland har jeg arbeidet for et samfunn med livskraft for å knytte innbyggerne tettere sammen. Familie, skole, idrettslag, arbeidsplass og andre fellesskap er viktige arenaer for å skape denne livskraften.

Engasjementet var stort både hos meg og hos andre lokalpolitikere da vi startet arbeidet med ny kommuneplan nettopp for å skape denne livskraften. Målet var at kommunen vår skulle tilby gode offentlige tjenester, og regionen skulle framstå som den mest attraktive regionen til å levere gode tjenester og å bo i og ikke minst etablere næring i.

Utfordringene med Fylkesmannens skjønns lot ikke vente lenge på seg. Med svært mange innsigelser ble dette veldig, veldig krevende. Det ble en følelse av avmakt hos meg som ordfører, men også blant kommunestyrerepresentantene. Som ordfører opplevde jeg en uheldig praktisering av klageordningen, tilsynsordningen og – som nevnt nå – innsigelsesmulighetene, ivrig brukt av fylkesmanns-embetet og fylkeskommunen.

Erfaringen min som ordfører generelt og i denne kommuneplanprosessen gjør meg helt overbevist om at vi tren-

ger en kommunereform. Innbyggerne i vårt flotte land fortjener et aktivt lokaldemokrati, et kompetent fagmiljø med interessante oppgaver og ansvarsområder. Dette gir robuste og bærekraftige kommuner, med god faglig kompetanse innen alle fagområder.

Rekrutteringen av erfarne saksbehandlere var krevende innen mange fagfelt. Spesielt innen barnevernet, men også innen andre fagområder opplevde jeg dette. Fagmiljøene ble for små for svært mange søkere, og således ble ikke tjenestene i min kommune på et slikt nivå som både staten og innbyggerne forventer i dagens samfunn.

Kommune-Norge ledes av et folkevalgt nivå og kan styre og fatte lovlige vedtak, men vi ser i dag en praksis der staten og fylkeskommunen utøver skjønn og overprøver kommunale vedtak. Det reelle selvstyret må styrkes, og i denne sammenheng er det naturlig å tenke at kommunen får et større ansvar, og at staten får et mindre ansvar. Den statlige overstyringen av kommunene må etter mitt syn reduseres til et minimum. For å få dette til må vi ha tilstrekkelig med fagkompetanse og større kommuner.

Det var veldig kjekt i dag å høre kommunalminister Jan Tore Sanner og Helge André Njåstad. Jeg er helt trygg på at denne prosessen kommer til å bli styrt på en god måte.

Erik Skutle (H) [19:25:42]: Mange representanter fra forskjellige partier har fra denne talerstol i dag sitert Johan Sverdrup og konstatert at all makt nå er samlet i denne sal. Min reaksjon er at det er på høy tid. I åtte år har man sett at stadig flere beslutninger tas i lukkede rom uten at allmennheten har hatt mulighet til å følge debattene, diskusjonene og argumentene. Mye tyder på at vi nå får et langt mer vitalt storting, der beslutningsprosessene i langt større grad er åpne, og media, lokalpolitikere og velgere får synliggjort hvem som har hvilke standpunkt i saker som kommer til behandling, og får servert argumentene for hvorfor partiene mener det de mener. I tillegg får også de folkevalgte representantene i denne sal mulighet til å påvirke politikken i langt større grad enn før. Det er bra. Sånn skal et parlament fungere.

Det er selvfølgelig flere årsaker til denne endringen, for det første den parlamentariske situasjonen med en mindretallsregjering, som må søke flertall i Stortinget med ett eller flere partier. Samtidig har også regjeringen gjort det klart at Stortinget uavhengig av dette vil bli møtt med langt større respekt, og at komiteenes diskusjoner og høringer i mange saker vil føre til reelle endringer i den politikken som føres. Dette er slått fast både i regjeringserklæringen, i samarbeidsavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre og av statsministeren fra denne talerstolen. Dette står i sterk kontrast til tidligere. Til tider har det framstått som om den avgåtte rød-grønne regjeringen har vært mest opptatt av å forsvare hvert punktum og hvert komma for enhver pris for å bevise sin egen foretrefelighet.

Norge er på svært mange måter et åpent land. For eksempel kan nesten hvem som helst følge debattene i Stortinget fra galleriet. Samtidig blir denne åpenheten ganske meningsløs hvis debattene i Stortinget kun blir skinndebatter.

Jeg er glad for at dette nå endrer seg, og at vi nå ser

et revitalisert storting som virker for de gode løsningene uavhengig av hvilken partinål forslagsstillerne har på jakkeslaget.

Stefan Heggelund (H) [19:27:55]: Det er ingenting i denne verden som kan tas for gitt. Det gjelder både for enkeltmennesker og for land. Ingenting har kommet gratis for Norge – ikke vår velferd, ikke våre velferdsgoder. Det er et resultat av ildsjelers jobbing og hardtarbeidende mennesker over hele landet. Vi har fått det til i fellesskap gjennom felles anstrengelser.

Det finnes ingen partier på Stortinget som ønsker å rasere fellesskapene våre, men det finnes partier som ønsker å utvide dem, som mener at fellesskapene må bli større, slik at vi kan ta alle gode krefter i bruk for å videreutvikle velferdsgodene, f.eks. på rusfeltet. Det finnes ingen partier på Stortinget som ønsker å rasere eller nedprioritere velferden. Vår velferdsstat er ikke en konfliktlinje i norsk politikk.

Men det finnes partier som ønsker å sikre velferdens bærekraft, som er opptatt av å bevare velferdsstaten for fremtiden. Vi har fått en regjering som tenker lenger enn fire år av gangen, en regjering som har et generasjonsperspektiv på sin politikk.

Jeg tror ikke på utopier. Det perfekte, ferdig utviklede samfunnet finnes ikke, og en vei mot perfektjon er aldri farbar. Jeg tror at et samfunn alltid kan justeres, skrus på og forbedres. På tross av gode velferdsordninger er det fortsatt mennesker som ikke får den hjelpen de trenger, og som opplever store vanskeligheter i Norge.

Vår velferd, vårt sikkerhetsnett, må bli sterkere enn det er i dag. Derfor skal vi tette hull i sikkerhetsnettet for folk som faller utenfor. Vi skal sammen bedre tiltakene for barn som vokser opp i fattige familier, og vi skal sikre opplæring for voksne som mangler grunnleggende ferdigheter. Slik skaper vi sammen et Norge som gir muligheter for alle.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [19:30:26]: Vi trenger flere ressurser til samlivstiltak. Samlivsbrudd er smertefullt for alle som er involvert, ikke minst gjelder dette barna. For Kristelig Folkeparti handler dette om å gjøre mer på forebyggingssiden. På svært mange områder opplever vi at fokus og innsats går på å reparere når skadene har oppstått. Det skal vi fortsatt være opptatt av, men vi tror at med en forsterket innsats på nettopp det forebyggende området kan man redusere risikoen for samlivsbrudd, men også styrke muligheten for et godt foreldresamarbeid i etterkant av et brudd.

Vi har fått mye dokumentasjon på erfaringer med ulike kursopplegg på samlivsområdet. Ved å styrke relasjonskompetansen i parforhold forebygges mange sosiale problemer, f.eks. vold, rus og psykiske lidelser.

Jeg vil spesielt understreke de svært positive erfaringer som er gjort med kursopplegget Level – et helhetlig, lokalt forankret samlivskurskonsept som gir tilbud til par i ulike livsfaser, fra elever i den videregående skole til familier med spesielle behov. Fagmiljøene berømmer de forebyggende grepene som dette opplegget har tatt. De men-

neskelige og økonomiske gevinstene av dette er veldig godt dokumentert.

Samferdsel er et viktig satsingsområde for Kristelig Folkeparti. Framkommelighet, tilgjengelighet, trafikksikkerhet og miljø skal legges til grunn for politikken. Men samferdsel handler også om verdiskaping, distriktspolitikk og livskvalitet.

Vi har et næringsliv i Lister-regionen og på Agder som roper etter en bedre infrastruktur. Et mer utviklet transportnett kan koble distrikt og bysentra sammen, skape bedring av levekår med et større tilbud av flere og mer varierte arbeidsplasser.

For Sørlandet handler infrastrukturensatsing om å tilrettelegge for en politikk som kan bedre rammevilkårene for etablerte næringer og tilrettelegge for at nye kompetansearbeidsplasser kan bli skapt. Det handler om å ta grep for å motvirke de sterke sentraliseringstendensene. Derfor blir utbygging av E18 og E39 til en firefelts motorvei viktige satsinger sammen med en sammenkobling av Sørlandsbanen og Vestfoldbanen.

For Kristelig Folkeparti vil det være en prioritert oppgave å bidra til infrastrukturensatsing som kan bli et sentralt virkemiddel i arbeidet med å gjenreise troen på et livskraftig Distrikts-Norge.

Norunn Tveiten Benestad (H) [19:33:27]: Statsminister Solberg er ambisøs på Norges vegne. Det skal en statsminister være. Ambisjoner krever gjennomføringskraft. Vi vet at dersom vi skal sikre Norges konkurransekraft i framtida, må vi føre en politikk som er langsiktig og har et generasjonsperspektiv. Det gjelder ikke minst når vi skal realisere Kunnskaps-Norge.

Vi har grunn til å være takknemlig for den velstand oljesektoren har brakt oss. Samtidig er det et stort tankekors at vår økonomi er mer oljeavhengig enn noen gang etter åtte års rød-grønt styre. Vi trenger et taktskifte når det gjelder investeringer i annen industri og næringsliv. Skal vi lykkes i morgendagens samfunn, trenger vi en betydelig sterkere satsing på kompetanse og kunnskapsutvikling både i grunnskole, i videregående skole og ikke minst i høyere utdanning.

I dagens utgave av regionavisen Fædrelandsvennen opplyser Helge Ødegård Hovland, som er elev- og lærlingombud i Vest-Agder fylkeskommune, at det koster samfunnet bortimot 12 mill. kr kroner når en person dropper ut av skolen og må gå på trykdeordninger gjennom en hel yrkeskarriere. Det er dyrt når vi vet at frafallet er nærmere 30 pst. – for ikke å snakke om hva det gjør med selvfølelsen til de unge som faller ut av skole og arbeidsliv. Her har vi et stort ansvar for å sørge for at flere gjennomfører. Det gir identitet, mestringsopplevelse og mulighet til å ta ansvar for eget liv. Skal vi lykkes med dette, krever det fleksibilitet i opplæringsløpet og mer fokus på individ enn på system.

Skal vi sikre norsk konkurransekraft i framtida, trenger vi også en kunnskaps- og kompetansepolitikk for framtida. Vår vilje til investering i høyere utdanning og forskningssektoren er avgjørende. Der vi ikke kan konkurrere på pris på arbeidskraft, må vi konkurrere på kompetanse og tek-

nologi. Derfor tror vi i regjeringspartiene at universitets- og høyskolesektoren vil spille en stadig viktigere rolle i å utdanne studenter med høy kompetanse til både offentlig og privat sektor. Derfor vil finansiering, struktur og kvalitet i høyere utdanning være svært viktige satsingsområder i kommende stortingsperiode. Sammen med en forsterket innsats i forskningssektoren vil det være avgjørende for å sikre verdiskapningen vår i framtida.

Sveinung Rotevatn (V) [19:36:41]: Eg entra dette landets fremste talarstol tidlegare i dag. Det var ei hyggeleg oppleving, og eg vel å gjere det ein gong til, denne gongen for å svare på representanten Serigstad Valen sitt innlegg – sidan han ikkje brukte innlegget sitt til å svare på mitt. Det vil seie: Han adresserte og omtalte det, men han stilte ikkje spørsmål ved nokon av dei fakta som eg presenterte. Han presenterte heller ikkje eigne løysingar på vegner av sitt parti. Han stilte derimot spørsmål ved min og Venstre sin motivasjon for å ønske å endre arbeidsmiljøloven, for å ønske å skape eit meir fleksibelt arbeidsliv – der motivasjonen tilsynelatande ikkje er, som eg seier frå denne talarstolen, å skape ein meir berekraftig velferdsstat, men derimot å gjere forholda verre og svekke rettane for vanlege arbeidsfolk.

Eg synest at representanten Serigstad Valen, som eg ser har teikna seg til eit nytt innlegg, kan forsøke å tilbakevise nokre av de fakta eg er bekymra over. Når eg seier at i fjor var vi 4,5 i arbeidsfør alder per pensjonist, og at vi vil vere 2,5 i 2060, er det ikkje tal som Venstre har funne på. Det er tal som kjem frå perspektivmeldinga, frå den raud-grøne regjeringa, frå SV.

Når eg seier at vi har ei deltidjustert sysselsetjing i Noreg på 61 pst., er ikkje det eit tal som eg finn på, det er tal som kjem frå OECD. Slike tal bør mane til konstruktivitet, det bør mane til at ein sørgjer for at vi arbeider meir og at fleire kjem inn i arbeidslivet. Eg kan vanskeleg sjå noka anna løysing, med mindre SV ønsker å kutte i offentlege utgifter. Eg mistenkjer at det ikkje er tilfellet.

SV bør også – meir enn andre – vite at dei 135 mrd. kr som dei i år foreslår å bruke over statsbudsjettet av oljepengar, ikkje vil vere der for alltid. Dette meiner eg i større grad er eit generasjonsspørsmål enn eit partipolitisk spørsmål. Eg håper at eg og representanten Serigstad Valen, som tilsynelatande høyrer til same generasjon, i alle fall når det gjeld alder, tek desse utfordringane saman.

Avslutningsvis vil eg seie at når SV og representanten Serigstad Valen snakkar om at Venstres forslag om å endre arbeidsmiljøloven vil føre til at ein flytter makt frå arbeidstakarane og opp til arbeidsgivarane, reagerer eg på den framstillinga. Når vi foreslår at ein arbeidstakar som vel å ta litt tidlegare fri på ettermiddagen for å vere saman med barna sine på fritidsaktivitetar på ettermiddag og kveld, for så kanskje å svare på e-post etter klokka ni, ikkje skal vere ein lovbrytar, er ikkje det å flytte makt opp, det er å flytte makt ned – der ho høyrer heime.

Ingebjørg Godskesen (FrP) [19:39:37]: Det er med ydmykhet og glede jeg står på talerstolen i dag, for første gang i posisjon, ja, for første gang i regjering. Det føles

faktisk ganske annerledes når jeg vet at det er Høyre og Fremskrittspartiet som har hånden på rattet, med støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre – ja, ikke bare annerledes, det føles tryggere.

Det siste vi gjorde i transportkomiteen i forrige periode, var å vedta den kommende NTP som skal gjelde fra 2014. Da skrøt de rød-grønne av at de hadde overoppfyllt den forrige NTP-en. Ja, de var veldig oppglødd over det fordi de vel på en eller annen måte trodde på det de sa. Men de skjønnte ikke at de tok feil.

I kroner og øre oppfylte nok den rød-grønne regjeringen den gamle planen, men ikke i prosjekter. Mange av de prosjektene som var nedtegnet i den gamle NTP-en, ble ikke engang startet opp fordi det ikke var tatt nok hensyn til kostnadsøkninger eller prisøkninger da planene ble lagt.

Dersom jeg blir lovet en bil og jeg skal få den om tre år, men bare får de pengene som bilen kostet den dagen løftene kom, får jeg ingen bil. Det kaller jeg et løftebrudd. Ikke nok penger, ingen bil. Ikke nok penger, ingen oppfylt NTP – derfor ble ikke den gamle NTP-en overoppfyllt, den ble ikke engang oppfylt.

Man skulle tro at den gamle regjeringen hadde tatt høyde for dette da de kom med den nye planen, men den gang ei. Ikke engang i de første årene av sin NTP og i sitt eget statsbudsjett klarte de å følge opp den NTP-en de selv har vært med på å vedta, med nok penger. På flere områder er det mangler. På vei mangler det nesten 4 pst. for å kunne oppfylle planen. For 2014 oppfylles bare 21,1 pst. av totalen for de fire neste årene, og det er ikke mye å være stolt av.

Et av favorittuttrykkene til den tidligere rød-grønne regjeringen var at alt skulle «fases inn», men da visste vi at det ikke ville komme nok penger til de lovede prosjektene.

Jeg er, som tidligere sagt, veldig glad for at vi har en ny regjering – en regjering som har lovet å satse på samferdsel, og som vil gjøre noe med det. Vi vil jobbe annerledes, smartere og få mer ut av hver krone, slik at det blir mer vei og mer bane.

Trygge, gode veier og gode kollektivløsninger til beste for folk flest er ting vi jobber med, streber mot og som vi vil lykkes med. Hvorfor det? Jo, fordi den norske befolkningen fortjener det.

Snorre Serigstad Valen (SV) [19:42:17]: Det er helt på sin plass å diskutere velferdsstatens framtid. Jeg er veldig glad for at mye av denne debatten handler om det; det har representanten Rotevatn helt rett i. Det er ikke de fakta han presenterer, som er problemet, det er det han bruker dem til og konkluderer med.

For det første bærer det galt av sted når man gjør som mange på høyresiden gjør, og jeg regner Venstre inn der, og det er at man kun ser på offentlig sektor som en utgift. Barnehageplasser f.eks. er ikke kun en utgift. Det er tvert imot en investering. Det gjør at flere kan jobbe. Det er noe samfunnet tjener på. På samme måte er ikke høye lønninger og høye skatter en byrde for et samfunn, det er tvert imot et tegn på at fordelingen fungerer, at velferdsstaten fungerer, og det henger sammen med høy produktivitet. På

samme måte er ikke hele stillinger eller faste stillinger eller strenge arbeidsmiljølover et problem i et samfunn. Det sikrer tvert imot trygghet i folks hverdag og gjør det mulig å ta sjanser man ikke ville kunnet ta i et mye mer deregulert system.

Med Rotevatns logikk skulle arbeidsløsheten vært høy og sysselsettingen lav i et så regulert land som Norge, siden det å deregulere fellesskapsordningene våre er det som skal sikre velferdsstatens bærekraft. Men sånn er det jo ikke. Det er omvendt.

For det andre blir det hult når svaret på spørsmålet om velferdsstaten er bærekraftig, alltid er ja, det er den, bare vi svekker den litt – spesielt når vi vet at den private kjøpekraften i Norge nesten kommer til å doble seg innen 2050. Det tør ikke de som tar på seg bekymret mine når de snakker om velferdsstatens framtid, å ta i. Og når man lover enorme skatteletter til en pengesterk elite, som Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har gjort, sier det seg selv at man må kutte et sted eller få folk til å jobbe mer. Men kom ikke og si at det er for å bevare fellesskapet. Det er fullt mulig å bevare velferdsnivået i Norge om vi vil prioritere det.

At det er konflikt mellom flertallet i Stortingets politikk og velferdsstatens grunnlag, er ikke noe jeg finner på. Saken er den at Rotevatns partileder, som sier at hun blir kvalm av å høre på LO, har brukt sin makt i parlamentet til å innsette en regjering bestående av Høyre, hvis parlamentarikere går lei etter en uke med tilbakemelding fra velgerne, og Fremskrittspartiet, som inntil nylig var imot kollektiv lønnsdannelse i det hele tatt. Da kan det ikke være noen overraskelse at mine og andre på venstresidens forventninger om en lyttende regjering som slår ring om velferdsstaten, ikke er på topp. For usosial politikk er like usosial uansett hvor mange ganger man sier ordene «velferd» eller «framforhandlet plattform».

Frank Bakke-Jensen (H) [19:45:22]: Vi er til tider vitne til en ganske så merkelig debatt her i huset. Det virker litt som om opposisjonen ikke helt har funnet sin rolle, og som om det tidvis er vanskelig å tolerere valgresultatet, som var ganske enkelt: Velgerne ga de borgerlige et historisk høyt flertall, og dermed plasserte de de rød-grønne i opposisjon.

Opposisjonen bruker debatten vekselvis til å rope ut om utallige løftebrudd som har vært begått av regjeringen i løpet av de siste fem–seks dagene, for så i neste øyeblikk å påpeke at de selv i posisjon, rett før valget, faktisk vurderte å starte arbeidet med mye av det de borgerlige mente var nødvendig.

Når representanten Tove Karoline Knutsen varsler at de rød-grønne har startet arbeidet med å få ned helsekøen, står det i kontrast til hennes senere uttalelse om at det ikke finnes ledig kapasitet i helsesektoren. Det er ingen der som går rundt og sparker småstein, hevder representanten. Nei, det siste har hun sikkert rett i, uten at det har noen betydning for denne saken. De sparker ikke småstein, de er aktive i en offentlig tjenestesektor. De får bare ikke fram det aller beste i seg. Derfor er det viktig for regjeringen at vi bruker mangfold som et verktøy for å synliggjøre

re kvaliteten i tjenesteleveransene. Derfor er privat sektor viktig.

Man kan av og til få inntrykk av at det å stå i helsekø er en sosialdemokratisk dugnad, at det er sånn at man «tar en» for nasjonen hvis man står i helsekø. Det er helt feil. Det er viktig å få ned helsekøene, og ved å få personer gjennom behandling, ved å få personer gjennom rehabilitering og ut i jobb, får man mulighet til å yte for fellesskapet.

«Fellesskapet» er også et begrep som bør behandles i denne debatten. Når Snorre Valen angriper kontantstøtten og privatskolene som en fare for fellesskapstanken, har han for så vidt rett i det, men det er fordi han har en veldig smal definisjon av hva som er fellesskapet. Og den definisjonen traff faktisk ikke velgerne ved siste valg. Når en familie skal ha rett til å velge oppvekstform for sine barn, er det også fordi vi på borgerlig side ser på familien som et fellesskap. Når vi mener at det kan være positivt at en familie kan velge alternativ utdanning for sine barn, er det i forvisning om at foreldrene kanskje vet best, og at man i det fellesskapet kan ta sånne avgjørelser til beste for sine barn og for det store fellesskapet.

Like muligheter for alle forutsetter at vi erkjenner at vi alle er forskjellige, og at vi alle har forskjellig utgangspunkt. Den erkjennelsen har vært fraværende i det åtteårige rød-grønne prosjektet. Det var det velgerne ga beskjed om ved siste valg.

Sigurd Hille (H) [19:48:21]: Næringslivet i Hordaland var godt fornøyd med resultatet av stortingsvalget. Riktignok har både offentlig og privat sektor erfaringsmessig forholdt seg lojal og fornuftig til den til enhver tid sittende regjering. Foran høstens stortingsvalg var imidlertid forventningene til et politisk skifte særlig store hos store deler av privat sektor. Hvor vi enn kom i valgkampen, til små og mellomstore privateide bedrifter, var budskapet det samme: Nå må det gjøres noe med formuesskatten og arveavgiften. Utallige var eksemplene fra bedriftseierne på hvorledes formuesskatten tappet bedriftenes egenkapital når utbyttet måtte tas ut, beskattes og så erlegges som formuesskatt. Eksemplene på urettferdige og uheldige konkurranseforhold var det også mange av. Hotelleieren til ett av Hordalands fremragende familiehoteller kunne opplyse om slike konsekvenser. Formuesskatten måtte betales, mens konkurrenten, hvor hotellet var eiet av en utenlandsk hotellkjede, ikke hadde belastningen som formuesskatten medførte.

Hva er så løsningen her? Man kunne selge hotellet som hadde vært i familien i generasjoner, og slippe unna problemet. Er det god moral? Å overføre eierskapet til neste generasjon er heller ikke enkelt. Arvemottaker har gjerne ikke anledning til å motta en slik gave på grunn av arveavgiften. Er det slik vi vil ha det?

Da Høyre tok opp problemene med formuesskatt og arveavgift, ble dette møtt med en massiv motstand og en slags harselas fra de rød-grønne. Heldigvis avtok denne kritikken etter hvert. Ved framleggelsen av statsbudsjettet pekte den avgående regjeringen på at bunnfradraget både når det gjelder formuesskatt og arveavgift, er økt. Dette

er bra, for det viser at Høyres påpekninger her har møtt forståelse etter hvert.

Imidlertid er forslaget som ligger i det framlagte budsjettet, for puslete. Plattformen til den nye regjeringen fastslår at formuesskatten skal ytterligere ned, og at satsen på den gjenværende del skal senkes. Dertil kommer at arveavgiften skal fjernes helt. Næringslivet i Norge kan se fram til dette.

Mudassar Kapur (H) [19:51:21]: Jeg er glad for at Norge har fått en regjering som ser betydningen av en egen storbyatsing. Storbyene er Norge i miniatyr. I byområdene skapes det både tradisjonell næring og innovasjon innen nye næringer.

Flere og flere velger å flytte til de store byene, både fra rundt i landet og rundt i verden. Også disse innbyggerne skal ønskes velkommen gjennom et godt fungerende arbeidsmarked, boligmarked, kollektivtilbud, skoler og velferdstjenester. Befolkningen i byområdene øker og forventes å øke i årene framover. Vi trenger å gjennomføre en kraftig satsing på infrastruktur i og rundt de største byene. Regjeringen vil sikre at dagens belønningsordning for kollektivtransport i de største byene baseres på objektive kriterier og dokumenterbare resultater. Det gleder meg.

I 2030 vil min hjemby ha over 800 000 innbyggere. Vi vet at utdanning er en av de viktigste faktorene for både integrering og sosial mobilitet. Oslo og andre byers vekst i barne- og ungdomssegmentet medfører behov for betydelige investeringer i skolekapasitet i årene som kommer.

De store byene har mye som skal til for å lykkes, men samtidig er det også i byene at vi finner de største utfordringene. Det vil alltid være noen i samfunnet som faller utenfor. Det offentlige kan ikke være alt for alle, men skal være der for dem som trenger det mest. Byene har større sosiale utfordringer, men de har også større evne til å møte utfordringene. Jeg ser derfor fram til at byene får bedre muligheter til selv å møte disse utfordringene i samarbeid med staten. I regjeringens plattform gis storbyene et vesentlig større handlingsrom gjennom økt frihet fra statlig detaljstyring.

Men la oss nå ikke falle for fristelsen til å gjøre dette til en debatt om by mot land, for det er det ikke. Regjeringen er klar på sin satsing i distriktene, og Høyre kjenner distriktene godt. Over 50 pst. av landets befolkning bor i en høyrestyrt kommune. Landet bygges nedenfra. Våre lokalsamfunn er noe av det beste ved landet vårt, men byene er viktige for utviklingen av de ulike landsdelene. Flere arbeidsplasser og gode kollektivtilbud i en by skaper befolkningsvekst, skoler, boliger, arbeidsplasser og barnehager i nabodistriktene.

I en storby skal det være plass til alle. Det skal være plass til den som søker jobb, og til den som vil skape sin egen. Det skal være plass til den som har flyttet til byen for å studere, men har hjertet i hjembygda, og det skal være plass til flyktningfamilien som etter hard jobbing flytter ut fra sin kommunale bolig på Sagene og realiserer boligdrømmen ved å kjøpe rekkehus i Groruddalen. I storbyen skal det være plass til alle. Det skal den nye regjeringen sørge for, og jeg ser fram til arbeidet.

Karin Andersen (SV) [19:54:36]: På slutten av dagens debatt ser det ut til at vi begynner å få en debatt som handler litt mer om de store forskjellene mellom høyresida og venstresida.

Representanten Hille var oppe her og sa at de rikeste nå kan se fram til skattelette i milliardklassen. Ja, det kan de. De friske som er i jobb, skal få skattelette, og det skal ikke komme de syke og trygdede til gode. Vi skal ikke fordele dette. Uføres alderspensjon, hvorav mange av dem har vært unge uføre og aldri hatt mulighet til å være i jobb, skal nå miste den halve skjermingen av levealdersjustering som den forrige regjeringen la inn. Det er altså de som skal bære byrdene av høyresidas behov for å gi skattelette til landets aller rikeste personer. Det er en usosial profil, det er en urettferdig profil, og det har ingen verdens ting med arbeidslinja å gjøre.

Representanten Kapur var nettopp oppe her og sa at velferdsstaten skal være mest til for dem som trenger det mest. Ja, den skal det. Derfor er velferdsstaten et gode, en fordel for samfunnet. Vi produserer mer når den er god og sterk, men jammen er det også et etisk standpunkt, et moralsk standpunkt, som sier at alle mennesker har rett til å leve verdige liv – leve gode liv, ha gode dager – sjøl om helsa ikke er sånn at man har kunnet stå i arbeid en eneste dag i livet.

Representanten Rotevatn er bekymret for arbeidslivet. Men det han ikke skjønner, er at den viktigste fordelingen av makt og penger foregår i arbeidslivet, og det er ikke slik at en arbeidsgiver og en arbeidstaker er jevnbyrdige. Derfor er det så viktig at en arbeidstaker kan støtte seg på fagbevegelsen for å oppnå de rettighetene han har krav på, men også få beskyttelse for å få de rettighetene som arbeidsmiljøloven i dag gir. Det er jeg glad for. Mer midlertidighet fører bare til mer midlertidighet. Det blir ikke flere jobber av det, men det er flere som må jobbe utrygt lenge – ikke kunne ta opp lån for å etablere seg og ikke kunne gå videre i livene sine. Funksjonshemmedes organisasjoner vil ikke ha flere midlertidige stillinger. Snakk med dem! Det har jeg gjort i de 16 årene jeg har sittet på Stortinget. Aldri har de bedt om å bli skjøvet foran for å svekke arbeidstakernes rettigheter, som om det skulle være lettere for dem å jobbe i et arbeidsliv som er tøffere enn det vi har i dag. Det er ikke slik. Det er heller ikke slik at arbeidstakere flest i Norge kan gjøre jobben sin fra en laptop på hytta. Nei, de må kjøre bussen, de må stå i butikken, de må jobbe på sykehjemmet, i barnehagen og i skolen. Der er vi avhengig av at arbeidstida er slik at det er mulig å stå til pensjonsalderen.

Heidi Nordby Lunde (H) [19:57:51]: Jeg har med stigende undring lyttet til flere som fra denne talerstol kan synes å ha forvekslet 2013 med 2005, for det var da i 2005 at Dagsavisens Arne Strand skrev at regjeringen kom til dekket bord. Arbeidsledigheten var på vei ned, renta på vei ned og økonomien på vei opp.

I dag er denne situasjonen litt annerledes. DnBs administrerende direktør, Rune Bjerke, sier at økonomien er på vei fra full gass til halv fart. Ledigheten har steget det siste

året og er på vei oppover. Det er 15 000 flere fattige barn enn da de rød-grønne tok over i 2005. Det er rekordhøyt gjeldsnivå i kommunene. Todelingen av økonomien har økt.

Dette skjer samtidig som perspektivmeldingen av 2013 fastslår at den norske velferdsstaten ikke er bærekraftig på sikt – dette grunnet bortfall av bl.a. oljeinntekter, pensjonsforpliktelser og andre utgifter knyttet til den kommende eldrebølgen. Underdekningen av velferdsstaten vil bare øke dersom vi ikke får en ny retning for Norge.

Jeg husker at Arbeiderpartiet i valgkampen mente at skattelette ikke var forenlig med offentlig velferd. Dette er selvfølgelig ikke riktig. Det visste de da, og det viste de i årets framlagte budsjett. Her er det foreslått å øke fribeløpet for arveavgiften og bunnfradraget for formuesskatten.

Det er ingen som er uenige i at alle skal betale skatt for å finansiere offentlige tjenester som kommer hele befolkningen til gode. Men det er ikke helt uvesentlig hvordan disse pengene brukes.

Flere har sagt at det er godt å bo i Norge. Men dette er et øyeblikksbilde, et Kodak Moment. Men som vi vet, søkte Kodak om konkursbeskyttelse i fjor, fordi uten innovasjon, nyskaping, med feilinvesteringer og uten prioriteringer klarte ikke denne bransjekjempen å overleve. Den største feilbeslutningen tok de allerede på 1980-tallet da de hadde funnet opp digitalkameraet, men valgte å fortsette med papirfilm, for det var framtiden. Det var beslutninger 30 år tilbake i tid som førte til konkursen i 2012. Det ville vært manglende endringer av dagens velferdsstat som ville ført til velferdsstaten Norges fall i en framtid ikke langt unna.

Manglende endringer i dagens velferdsstat ville føre til at velferdsstaten Norge falt i en framtid ikke langt unna. Derfor er jeg så glad for at vi har fått en ny regjering som har ambisjoner på vegne av norske elever, norske arbeidsplasser, innovasjon, forskning og nyskaping.

Det er dette som vil sikre velferdsstaten i framtiden og sikre muligheter for alle. Det er ingen motsetning mellom skattelette og velferd. Høyre ga skattelette til folk med vanlige lønninger sist vi satt i regjering, samtidig som vi reduserte helsekøene. Dette har Høyre gjort før. Dette er vi i ferd med å gjøre igjen.

Manglende endringer i dagens velferdsstat ville føre til at velferdsstaten Norge falt i en framtid ikke langt unna. Derfor er jeg så glad for at vi har fått en ny regjering som har ambisjoner på vegne av norske elever, norske arbeidsplasser, innovasjon, forskning og nyskaping.

Det er dette som vil sikre velferdsstaten i framtiden og sikre muligheter for alle. Det er ingen motsetning mellom skattelette og velferd. Høyre ga skattelette til folk med vanlige lønninger sist vi satt i regjering, samtidig som vi reduserte helsekøene. Dette har Høyre gjort før. Dette er vi i ferd med å gjøre igjen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet.

Debatten i dagens møte er avsluttet.

Debatten om dagsordenens saker nr. 2 og nr. 3 fortsetter i morgen. Morgendagens møte starter kl. 10.

– Møtet er hevet.